

Bijlage 1

1. Toezicht en handhaving dienen ter voorkoming van gevaar, hinder en overlast

Het waarborgen van veiligheid, gezondheid en leefbaarheid is een vanzelfsprekend uitgangspunt. Om gedragingen en activiteiten, die de veiligheid en gezondheid in gevaar kunnen brengen, te voorkomen, stelt de gemeente Doesburg regels in verordeningen, omgevingsplannen en vergunningen. De gemeente stelt deze regels ook om hinder en overlast zo veel mogelijk te voorkomen en te beperken. De gemeente Doesburg handhaaft deze regels, want het stellen van regels is zinloos als ze niet gehandhaafd worden.

2. Toezicht en handhaving zijn consequent en transparant

De uitvoering van toezicht en handhaving vindt plaats volgens duidelijke, vastgestelde strategieën. Dit betekent, dat de gemeente Doesburg bij geconstateerde overtredingen consequent en voorspelbaar handelt. Vergelijkbare situaties worden op vergelijkbare wijze aangepakt, waarmee willekeur en rechtsongelijkheid voorkomen worden. Toezicht en handhaving zijn transparant, omdat alle activiteiten schriftelijk worden vastgelegd en digitaal verantwoord. In het jaarverslag toezicht en handhaving wordt verantwoording afgelegd over de (wijze van) uitvoering van het beleid.

3. Toezicht en handhaving zijn integraal

De gemeente Doesburg levert een bijdrage aan de vermindering van de toezichtlast voor bedrijven door integraal te controleren. Dit zal vooral betekenen, dat toezichthouders overtredingen op andere beleidsterreinen signaleren en doorgeven (oog- en oorfunctie). Waar dit voordelen biedt voor de bedrijven zullen de toezichthouders voor elkaar controleren. Deze integrale werkwijze sluit aan bij de ambities, die de gemeente Doesburg heeft ten aanzien van de verbetering van haar dienstverlening.

4. Toezicht en handhaving stimuleren de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven

De gemeente Doesburg gaat ervan uit, dat burgers en bedrijven zelf hun verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van naleving van de voor hen geldende regels, zodat de gemeente Doesburg terughoudend kan zijn in het houden van toezicht daarop. Als blijkt, dat het zelf controlerende vermogen van burgers en bedrijven tekort schiet, spreekt de gemeente Doesburg hen daarop aan.

5. Toezicht- en handhavingsacties worden afgemaakt

Wie A zegt, zegt ook B. Een eenmaal opgestart toezicht- en handhavingstraject wordt pas afgesloten, nadat de overtreding is opgeheven. Verbeurde dwangsommen worden ook daadwerkelijk geïnd. Ook wanneer de overtreding na het verbeuren van de dwangsommen ongedaan is gemaakt.

6. De gemeente Doesburg geeft zelf het goede voorbeeld

Wie zichzelf niet aan de regels houdt, kan een ander daar niet op aanspreken. Daarom is het van belang, dat de gemeente Doesburg en haar vertegenwoordigers (ambtenaren, bestuurders en raadsleden) zelf het goede voorbeeld geven aan burgers en bedrijven.

7. Handhaving is het sluitstuk

Repressieve handhaving (bijvoorbeeld het opleggen van een last onder dwangsom) volgt aan het einde van een heel traject. Dat traject bestaat uit de volgende stappen: toezicht houden, vaststellen of er sprake is van een overtreding, onderzoeken of legalisatie mogelijk is, overleg met de overtreder en het versturen van een sommatiebrief. Pas als deze stappen niet leiden tot opheffing van de overtreding, volgt repressieve handhaving.

Bijlage 2: Ketenpartners

2.1 ODRA

De gemeente Doesburg participeert voor het zogenaamde basistakenpakket in de ODRA. Alle taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving Milieu die tot dit basistakenpakket behoren zijn met ingang van het 4^e kwartaal 2022 ingebracht bij deze dienst. Concreet gaat het daarbij om de wettelijke milieutaken (medebewind) en de milieutaken rondom verwijdering van asbest.¹² Vanuit de ODRA wordt tevens invulling gegeven aan een piketregeling (milieuwachtdienst) die voldoet aan de wettelijke eisen, zoals een 24-uur bereikbaarheid. Daarnaast is het ketentoezicht gericht op onder meer grondstromen, afval, asbest en vuurwerk. De keuze van het “takenpakket Milieu” voor de ODRA omvat alle VTH-taken op het gebied van milieu, de juridische expertise en de aanvullende specialistische (advies)taken bodem, geluid, externe veiligheid, lucht, geur en (afval)water. Dit betekent dat deze dienst zorg draagt voor de advisering aan de gemeente Doesburg op genoemde specialistische expertisevelden inzake milieu, bouw, ruimte en infrastructuur. Ook de niet inrichting gebonden milieutaken inzake ketentoezicht, asbestsanering, bodembescherming, en dergelijke maken onderdeel uit van het takenpakket dat bij de ODRA is ondergebracht. De gemeente Doesburg blijft voor al deze taken wel het bevoegd gezag en verantwoordelijk voor het handhavingsbeleid.

2.2 Gemeente Rheden

De uitvoering van de taken van de boa's is uitbesteed aan de gemeente Rheden. De activiteiten van de boa's worden in nauwe samenwerking met de politie uitgevoerd en door de politie gecoördineerd. Bij zwaardere overtredingen of milieucriminaliteit vindt overleg en uitwisseling van informatie met het OM plaats.

2.3 Politie en OM

Wij werken op het terrein van de openbare ruimte, openbare orde en veiligheid nauw samen met de politie.

2.4 Veiligheidsregio Gelderland

Door de gemeente Doesburg is, op basis van een structurele financiële inbreng, menskracht ingebracht bij de Veiligheidsregio voor toezicht en advisering bij onder meer vergunningen en gebruiksmeldingen op het gebied van brandveiligheid en brandveilig gebruik. De veiligheidsregio adviseert de gemeente Doesburg bij de taken vergunning- verlening en toezicht waarop dit beleidsplan betrekking heeft. Daarnaast vervult de Veiligheidsregio taken zoals het aanwijzen en toezicht op bedrijfsbrandweer, adviseert zij bij vuurwerk en externe veiligheid. Het toezicht wordt bij complexere zaken integraal uitgevoerd door toezichthouders van beide instanties.

2.5 Provincie Gelderland

De provincie Gelderland is zowel een partner in de vergunningverlening als een handhavingspartner en daarnaast een partner in de ODRA. De provincie heeft ook de gemeenten nodig om tot een integrale omgevingsvergunning te kunnen komen voor de inrichtingen en activiteiten waarvoor de provincie het bevoegd gezag is (o.a. betreft dit aspecten rond bouw, reclame, inritten, sloop en kap). In het kader van de nieuwe natuurwetgeving (Omgevingswet en Omgevingsverordening provincie) is samenwerking en afstemming tussen gemeenten en provincie nodig. Na de invoering van der Omgevingswet neemt de gemeente Doesburg een aantal taken op het gebied van bodemsaneringen en ontgroningen over. Deze taken vormen dan geen zelfstandige wetgeving meer maar zijn onderdeel van de brede Omgevingswet (fysieke leefomgeving). Overigens worden deze nieuwe taken uitgevoerd door de ODRA.

¹² Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn de basistaken opgenomen in Bijlage 6 van het Omgevingsbesluit

De provincie draagt ook zorg voor het interbestuurlijk toezicht, onder andere het toezicht op de correcte uitvoering van de VTH-taken op de gemeenten.

2.6 Waterschappen

Bij de uitvoering van het VTH-beleid werken wij waar nodig samen met de waterschappen die binnen de gemeente bevoegdheden hebben. Het waterschap is ook wettelijk adviseur bij watertaken van de gemeente.

Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO)

12 oktober 2022

Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO)

12 oktober 2022

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding en achtergrond	4
1.2 Doelstelling en werkingssfeer	5
1.3 Opzet van dit document	6
2. Uitgangspunten en beginselen	7
2.1 Uitgangspunten	7
2.2 Beginselen	8
3. Visie op een passende interventie	10
4. Stappenplan om te komen tot een passende interventie	12
4.1 Stap 1: positionering van de bevindingen in de basisinterventiematrix	13
4.2 Stap 2: bepalen van de verzwarende aspecten die aanleiding kunnen geven voor een ingrijpende herstelsanctie of voor strafrechtelijk onderzoek of bestrafing	14
4.3 Stap 3: optreden aan de hand van de algemene of domeinspecifieke interventiematrix	15
4.4 Stap 4: bepalen of afstemmingsoverleg nodig is ...	17
4.5 Stap 5: vastlegging stappen en beslissingen	18
5. Randvoorwaarden voor werken met de LHSO	19

HOOFDSTUK 1

Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

De Omgevingswet is gericht op het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Deze wet heeft daarbij oog voor de duurzame ontwikkeling, bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu. De wet is ook gericht op de intrinsieke waarde van de natuur, en op het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

Met de Omgevingswet is (nagenoeg) alle voorheen bestaande wet- en regelgeving die ter bescherming van de fysieke leefomgeving dient, gemoderniseerd en gebundeld. Het gaat om een stelselherziening waarmee zowel integratie als vereenvoudiging van het omgevingsrecht is beoogd. Dat is een grote hoeveelheid regels en voorschriften. Het omgevingsrecht is niet alleen neergelegd in de Omgevingswet, maar ook in de bijbehorende uitvoeringsregelgeving: het Omgevingsbesluit (Ob), het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en de Omgevingsregeling (Or). Daarnaast maken ook Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen regels en voorschriften in het omgevingsrecht. Een groot aantal bestuursorganen en 29 regionale omgevingsdiensten zijn met de uitvoering van die regels belast. Die bestuursorganen en omgevingsdiensten, de politie, de bijzondere opsporingsdiensten, de inspectie leefomgeving en transport (ILT), gemeenten, provincies, waterschappen, en het Openbaar Ministerie zijn met de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving belast. Tezamen vormen zij de handhavingspartners.

De Omgevingswet gaat uit van vertrouwen. Bij vertrouwen hoort het nemen van verantwoordelijkheid. De overheid wil erop kunnen vertrouwen dat burgers en bedrijven zich houden aan de voor hen geldende regels. Burgers en bedrijven mogen erop vertrouwen dat de overheid degenen aanspreekt die de regels overtreden. Dat draagt bij aan een gelijk speelveld en doet recht aan het rechtsgevoel van de samenleving. Handhaving is dan ook één van de instrumenten waarmee de overheid het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit nastreeft. Handhaving is een essentieel element van de werking van de rechtsstaat.

Om effectief te kunnen handhaven, moeten de handhavingspartners intensief en loyaal samenwerken. Dat geldt voor de bestuurlijke overheden onderling, voor de instanties binnen de strafrechtsketen en, omdat vrijwel alle omgevingsrechtelijke regels zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk worden gehandhaafd, bovenal voor de bestuurlijke organen en instanties enerzijds en het Openbaar Ministerie en andere strafrechtelijke instanties anderzijds. Afstemming en samenwerking tussen bestuur en justitie zijn ook noodzakelijk omdat niet alleen via het strafrecht (strafrechter of OM) een straf kan worden opgelegd, maar in toenemende mate ook het bestuur overtredingen kan bestraffen met een bestuurlijke boete. Afstemming en samenwerking tussen bestuur en justitie zijn bovendien in talloze wettelijke bepalingen voorgeschreven. Het gaat daarbij niet alleen om de Omgevingswet en de Algemene wet bestuursrecht, maar ook om het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de economische delicten.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is de aanleiding voor het vaststellen van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). De LHSO heeft een breder werkingssfeer bereik dan zijn voorganger, de Landelijke handhavingsstrategie (LHS) uit 2014. Een deel van de taken, het basistakenpakket, moet worden uitgevoerd door de regionale omgevingsdiensten. Voor die basistaken moeten de bestuursorganen die in een omgevingsdienst deelnemen gezamenlijk een uniforme handhavingsstrategie vaststellen.

Die strategie moet zo nodig worden afgestemd met de instanties belast met de strafrechtelijke handhaving. Het Omgevingsbesluit stelt eisen aan de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). De decentrale bestuursorganen stellen op basis daarvan kwaliteitscriteria vast voor het VTH-beleid. De LHSO is daarvan een belangrijk onderdeel. De decentrale bestuursorganen stellen op basis van deze eisen een uitvoerings- en handhavingsstrategie vast. Deze twee strategieën vormen in feite het uitvoerings- en handhavingsbeleid. Het is noodzakelijk dat hierin ook het handhavingsbeleid wordt opgenomen, bij voorkeur wordt er hier de LHSO voor gebruikt. Voor de omgevingsdiensten is het verplicht om, voor dit onderdeel, aan te sluiten bij de LHS en zijn opvolgers; nu dus de LHSO.¹

1.2 Doelstelling en werkingssfeer

De overheid is verantwoordelijk voor het handhaven van het omgevingsrecht. Voor het bestuur geldt (bij herstelsancties) de zogenoemde beginselplicht tot handhaving. Het Openbaar Ministerie is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. De kwaliteitseisen die het Unierecht aan nationale handhaving stelt – handhaving moet doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn –, gelden door de toenemende invloed van het Unierecht op het omgevingsrecht voor een steeds groter deel van het omgevingsrecht en worden in de LHSO dan ook als uitgangspunt genomen.

Wanneer regels worden overtreden – en het vertrouwen daardoor wordt geschaad –, is een passende interventie geboden. Welke interventie passend is, hangt af van de aard, zwaarte, oorzaken en gevolgen van de overtreding en van het verwachte effect van de interventie. Het gedrag van de overtreder speelt vooral bij bestraffende interventies ook een belangrijke rol.

Uit een oogpunt van rechtsgelijkheid behoren interventies in vergelijkbare situaties op eenzelfde wijze te worden toegepast. Intervenieren is daarbij breder dan het opleggen van sancties; ook aanspreken, waarschuwen en informeren kunnen in een concreet geval passende interventies zijn. De LHSO biedt een afwegingsinstrument om in concrete gevallen afgestemd, eenduidig, effectief en evenredig te kunnen intervenieren. De LHSO dient als hulpmiddel voor een effectieve en rechtmatige handhaving.

Brede toepasselijkheid; werkingssfeer ook naast de verplichte basistaken mogelijk

De LHSO heeft betrekking op de Omgevingswet en de daarop gebaseerde regels. Ze is bedoeld als instrument voor de organisaties belast met de handhaving daarvan. Toepassing van de LHSO leidt tot afgestemd en effectief bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk optreden. Daarom is de LHSO met de daarin neergelegde visie, uitgangspunten en richtsnoeren, breed toepasbaar. De LHSO kan dan ook door bestuursorganen worden vastgesteld voor andere taken dan de verplichte basistaken. Ook zou de LHSO kunnen worden toegepast door andere bestuursorganen. De uiteindelijke werkingssfeer hangt dus af van de mate waarin bestuursorganen de LHSO toepassen en in hun handhavingsbeleid overnemen.

Alle bij de LHSO betrokken handhavingspartners hebben de wens en zien de verplichting om te komen tot integrale en effectieve handhaving op het geheel van ordeningswetgeving, en het omgevingsrecht in het bijzonder. De noodzaak ligt besloten in de wijze waarop de Europese en Nederlandse wetgever toezicht en opsporing en handhaving hebben geregeld. De noodzaak komt ook naar voren uit een reeks onderzoeksrapporten. De LHSO is de tussen de handhavingspartners afgestemde strategie om tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving af te wegen.

Met de vaststelling van de LHSO door het Bestuurlijk Omgevingsberaad (BOB) vervalt de landelijke handhavingsstrategie van 4 juni 2014. De LHSO zal vijf jaar na de vaststelling op initiatief van het Interprovinciaal overleg worden geëvalueerd.

¹ Op grond van de modelverordening uitvoering en handhaving van de VNG en het IPO. De link voor de omgevingsdiensten met de LHS en de LHSO staat beschreven in deel C (procescriteria), onder de 9b (de sanctiestrategie).

1.3 Opzet van dit document

Het grote bereik van de Omgevingswet brengt mee dat de LHSO een brede reikwijdte heeft. Er is daarom gekozen voor de volgende opzet. In hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten en beginselen voor de handhaving van het omgevingsrecht uiteengezet, waaronder die voor de noodzakelijk samenwerking tussen de handhavingspartners. Die beginselen en uitgangspunten spelen een belangrijke rol bij de wijze waarop de passende interventie wordt gekozen. De algemene strategie hiervoor is te vinden in hoofdstuk 3 (visie) en hoofdstuk 4 (stappenplan). In hoofdstuk 5 worden de randvoorwaarden en processtappen voor het werken met de LHSO gegeven. In aanvulling op de LHSO kunnen er handhavings- of sanctiestrategieën zijn voor specifieke deelterreinen van het omgevingsrecht vergelijkbaar met de aanvulling voor Seveso-overtredingen (Brzo) uit 2012.

Landelijke handhavingsstrategie (algemeen/basis)

De handhavingsstrategie bestaat inhoudelijk uit een visie op de handhaving, een beschrijving van de keuzes tussen interventies, de processtappen om – in het licht van de uitgangspunten en beginselen – in een concreet geval tot de juiste keuze voor een passende interventie te komen en de beslispunten voor het bevoegd gezag. De landelijke VTH kwaliteitscriteria² vereisen voor het basistakenpakket een uniforme handhavingsstrategie op het niveau van de regio; door het overnemen van de landelijke handhavingsstrategie kan aan deze verplichting van met name de deelnemers aan een Omgevingsdienst worden voldaan. De handhavingsstrategie in hoofdstuk 3 ziet dan ook primair op de basistaken, waarvoor het vaststellen van een uniforme handhavingsstrategie op het niveau van de omgevingsdienst voor met name de deelnemers aan een Omgevingsdienst wettelijk verplicht is, maar kan ook worden vastgesteld voor en toegepast bij de uitvoering en handhaving van de niet-basistaken. De LHSO kan op deze manier worden gebruikt voor (veel) meer delen van of zelfs het gehele omgevingsrecht. Dat heeft als voordeel dat ook handhavingspartners zoals de politie en bijzondere toezicht- en opsporingsinstanties er meer mee zouden kunnen gaan werken.

Keuzemodules niet-basistakenpakket: keuzestrategieën

Vanwege de breedte van het omgevingsrecht is de handhavingsstrategie naar zijn aard algemeen. De keuze van bestuursorganen om de LHSO ook vast te stellen voor handhaving buiten de verplichte basistaken kan verder worden ondersteund met een aantal modules waarin bouwstenen en modellen zijn opgenomen voor specifieke deelterreinen van het omgevingsrecht buiten dat basistakenpakket. Te denken valt aan bouwregels en erfgoedregels, vanwege de daarvoor bestaande bestuurlijke boetebevoegdheden, maar het is denkbaar dat in de loop van de komende tijd andere modules worden toegevoegd die geschikt zijn voor een landelijke benadering.³ Deze domeinspecifieke strategieën kan het bevoegd gezag (het OM daaronder begrepen) naar keuze vaststellen, al dan niet aangepast aan de lokale situatie. Ook kan het bevoegd gezag ervoor kiezen samen met het vaststellingsbesluit LHSO of in een latere aanvulling daarop eigen lokale, bovenlokale of regionale strategieën vast te stellen voor bepaalde deelterreinen naar keuze. De elektronische bekendmaking van zo'n besluit maakt deze beleidskeuze transparant.

² In dit document wordt uitgegaan van de VTH Kwaliteitscriteria 2.2 uit 2019.

³ De landelijke handhavingsstrategie Brzo die van toepassing is bij de handhaving van Seveso-voorschriften, is een voorbeeld van een landelijke module die al bestond vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het gaat hier om een module 'bovenop' de algemene landelijke handhavingsstrategie voor een basistaak waarvoor de specifieke deskundigheid is vereist die bij een klein aantal (6) omgevingsdiensten is gebundeld. Er valt ook te denken aan modules voor andere taken dan de verplichte basistaken.

HOOFDSTUK 2

Uitgangspunten en beginselen

Aan het Unierecht en het Nederlandse geschreven en ongeschreven recht kan een aantal uitgangspunten en beginselen worden ontleend die centraal staan bij de handhaving van het omgevingsrecht en de samenwerking tussen de handhavingpartners. Dat zijn de volgende.

2.1 Uitgangspunten

A. *Veilige en gezonde fysieke leefomgeving.*

Handhaving door de overheid van het omgevingsrecht draagt bij aan het bereiken van de doelen van de Omgevingswet: duurzame ontwikkeling, bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu. Ook handhaving is gericht op het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving, een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en op het doelmatig beheren en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving.

B. *Vertrouwen.*

De Omgevingswet gaat uit van vertrouwen. Bij vertrouwen hoort het nemen van verantwoordelijkheid. De overheid wil erop kunnen vertrouwen dat burgers en bedrijven zich houden aan de voor hen geldende regels. Burgers en bedrijven moeten erop kunnen vertrouwen dat de overheid degenen die regels overtreden daarop aanspreekt. Het spreekt vanzelf dat burgers en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat de overheid ook zelf de regels naleeft. En de instanties die met de uitvoering en handhaving van het omgevingsrecht zijn belast, handelen op basis van onderling vertrouwen en respect.

C. *Integraal, risico gestuurd en effectgericht.*

Handhaving in het omgevingsrecht is integraal (de activiteiten van de betrokken overheidsorganisaties zijn onderling afgestemd), risico gestuurd (prioritering op basis van regelmatige risico-inventarisatie om met beperkte capaciteit een zo groot mogelijke beperking van risico's te bereiken) en effectgericht (het doel is een zo groot mogelijke naleving om bij te dragen aan de doelen van de Omgevingswet). Vanzelfsprekend wordt waar nodig en/of op verzoek van handhavingpartners ook buiten vooraf gestelde prioriteiten opgetreden.

D. *Onafhankelijk en professioneel.*

Het tot handhaving bevoegde gezag is sterk, slagkrachtig en onbevangen. Het heeft een onafhankelijke houding, is deskundig en professioneel, en handelt zonder vooringenomenheid. Handhavinginstanties en hun medewerkers handelen consequent en vasthoudend op basis van de geldende wet- en regelgeving en de landelijke handhavingstrategie. Het belang van sterke, slagkrachtige en onafhankelijke handhaving is groot. De handhavinginstanties zijn daarom robuust, hebben voldoende kritische massa en beschikken over de benodigde professionele afstand tot het politiek-bestuurlijke gezag. Ook is het belangrijk dat er ruimte is voor medewerkers om hun professionele mening naar voren te brengen. Alle bevoegde bestuursorganen en handhavingorganisaties dragen hier aan bij. Indien en voor zover omgevingsdiensten met de uitvoering van handhavingstaken op grond van de Omgevingswet zijn belast, verstrekken de bevoegde bestuursorganen deze diensten een duidelijke opdracht en een ruim mandaat om die opdracht op professionele wijze uit te kunnen voeren.

2.2 Beginselen

A. Handhaving van het omgevingsrecht is gelijkwaardig, doeltreffend, afschrikwekkend en evenredig om een goede naleving te bereiken.

Het Unierecht normeert een steeds groter deel van het omgevingsrecht en in toenemend detail. Dat betekent dat de nationale handhaving aan unierechtelijke kwaliteitseisen moet voldoen. De handhaving van unierechtelijke regels dient gelijkwaardig te zijn aan die van nationale regels, en ze dient doeltreffend, afschrikwekkend en evenredig te zijn. Deze algemene, op artikel 4, derde lid, van het Verdrag betreffende de Europese Unie gebaseerde eisen horen daarom thuis in de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht.

Het evenredigheidsbeginsel brengt met zich dat de herstelsancties, bijvoorbeeld de hoogte van de dwangsom, evenredig zijn aan het doel ervan en dat bij bestuurlijke boetes maatwerk wordt betracht. Bij de strafrechtelijke handhaving geldt het opportuniteitsbeginsel en is het evenredigheidsbeginsel beter bekend als beginsel van proportionaliteit en subsidiariteit.

B. Beginselplicht tot handhaving.

Gelet op het algemeen belang dat is gediend met handhaving, zal in geval van overtreding van een wettelijk voorschrift het bestuursorgaan dat bevoegd is om met een last onder bestuursdwang of dwangsom op te treden, in de regel van deze bevoegdheid gebruik moeten maken (of een handhavingstraject in gang moeten zetten dat tot het gebruiken van die bevoegdheid zal of kan leiden). Slechts onder bijzondere omstandigheden mag het bestuursorgaan weigeren dit te doen. Dit kan zich voordoen indien concreet zicht op legalisering bestaat. Voorts kan handhavend optreden zodanig onevenredig zijn in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden in die concrete situatie behoort te worden afgezien.

Het bevorderen van normconform gedrag staat bij handhaving centraal. In het omgevingsrecht is vaak herstel van de rechtmatige situatie mogelijk. Voor herstelsancties geldt de beginselplicht tot handhaven. Het overheidsoptreden is erop gericht dat eenieder zich uit eigen beweging normconform gedraagt. De beginselplicht tot handhaving biedt in veel gevallen ruimte om eerst te waarschuwen. Een bepaald gedrag of de aard van de overtreding kan echter aanleiding zijn om niet te waarschuwen, en dan wordt normconform gedrag in beginsel afgedwongen door de inzet van steviger handhavingsinstrumenten.

E. Loyale samenwerking.

Met het oog op effectieve handhaving werken de met handhaving belaste bestuurlijke, politieke en justitiële autoriteiten loyaal met elkaar samen, hebben ze regelmatig overleg en handelen ze op basis van vertrouwen en respect. Ze wisselen waar mogelijk en noodzakelijk informatie met elkaar uit en delen kennis met elkaar. Ze stemmen hun handhavingsprogramma's op elkaar af om planmatig effectief en integraal te handhaven en ze stemmen hun handhavingsactiviteiten af om te komen tot passende interventies en de gekozen interventies effectief te doen zijn. Ze beseffen dat het delen van beschikbare informatie een noodzakelijke voorwaarde is voor een toereikende informatiepositie en effectieve handhaving. De handhavingspartners voldoen zo aan de verplichtingen uit het Unierecht die zijn neergelegd in vele richtlijnen en verordeningen en worden afgeleid uit de algemene verplichting tot loyale samenwerking bij handhaving. Ook de aangifteplicht uit artikel 162 Sv en de voorlegplicht bij bestuurlijke boetes op grond van artikel 5:44 Awb zijn invulling van loyale samenwerking.

F. Adequate overlegstructuur.

Effectieve handhaving gaat uit van een adequate overlegstructuur waarin de bevoegde instanties en de bij hen werkzame toezichhouders en opsporingsambtenaren elkaar op het juiste moment informeren, overleg hebben en de vereiste loyale samenwerking tot stand brengen. De LHSO gaat uit van het bestaan van deze adequate overlegstructuur op zowel zaaksniveau als op meer algemeen, strategisch en beleid vaststellend niveau, met inachtneming van organisatorische verschillen per regio. Met deze overlegstructuur wordt ook de samenwerking tussen het bestuur en de politie en het openbaar ministerie loyaal en effectief gemaakt.

G. Dienstbaar.

Het tot handhaving bevoegde bestuurlijk gezag verwacht van zijn bestuurders en medewerkers dat zij handelen in het algemeen belang en dat zij zich dienstbaar opstellen en rolvast zijn richting betrokken burgers en bedrijven, verzoekers om handhaving en overtreders.

H. Transparant.

Het tot handhaving bevoegde gezag is transparant over zijn afwegingen, beleid, prioriteiten, activiteiten en resultaten.

Indien de geconstateerde overtreding nog voortduurt, is het handhavend optreden in ieder geval gericht op het beëindigen van de overtreding, herstel van de rechtmatige situatie (het naleven van de norm) en het voorkomen van herhaling, en bestraffing. Het bevoegd gezag beziet in voorkomende gevallen of er aanleiding is om ook een bestuurlijke boete op te leggen aan de overtreder of om in nauw overleg met het openbaar ministerie strafrechtelijk te reageren. Bestraffende sancties en herstelsancties kunnen immers naast elkaar voor dezelfde overtreding worden opgelegd. Met algemene kaders of in een concreet geval moet dan ook steeds worden bezien of er aanleiding is voor strafrechtelijke of bestuursrechtelijke bestraffing.

C. Gelijkheidsbeginsel

De overheid behoort gelijke gevallen gelijk te behandelen. Voor het bestuurlijk bevoegd gezag vloeit dat voort uit de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Het waarborgen van een level playing field is daarvan een onderdeel. Bij handhaving is dat van zo mogelijk nog groter belang. Dit vergt van de handhavende instanties dat zij stelselmatig en consistent handelen. Het uitgangspunt van transparantie en het gelijkheidsbeginsel betekenen dat het bestuursorgaan voorspelbaar handelt bij overtredingen. Het Openbaar Ministerie weegt bij zijn strafrechtelijke beslissingen het opportuniteitsbeginsel met het gelijkheidsbeginsel af. De werking van dat beginsel is in het strafprocesrecht niet altijd gelijk aan de werking in het bestuursrecht. Onderlinge afstemming en overleg is van groot belang om recht te doen aan zowel de bestuursrechtelijke als de strafrechtelijke invulling van het gelijkheidsbeginsel met het oog op effectieve handhaving en naleving.

D. Verdedigingsbeginsel

De persoon of onderneming die als overtreder of als klager te maken krijgt met handhavend overheidsoptreden moet in de gelegenheid worden gesteld haar of zijn zienswijzen kenbaar te maken, en daarvoor een redelijke termijn te krijgen. Bij bestuursrechtelijke handhaving heeft dit beginsel mede uitwerking gekregen in de hoorplicht van art. 4:7 en 4:8 Awb (spoedeisende gevallen uitgezonderd). In voorkomend geval betekent dit dat de verklaring van een deskundige of getuige moet kunnen worden ingebracht. Het draagvlak van de handhaving wordt versterkt door een overheid die recht doet aan de beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het verdedigingsbeginsel. Dat beginsel is ook neergelegd in tal van verdragsbepalingen (zoals artikel 6 EVRM) en in het Unierecht. In het strafrecht wordt de verdachte (onderneming) ook beschermd door zijn verdedigingsrechten.

E. Respect voor fundamentele rechten

Het spreekt vanzelf, en het staat zeker niet op de laatste plaats: respect voor fundamentele rechten. Juist bij handhaving – waar veel handelen inbreuk (kan) maken op deze rechten – is dat respect van groot belang. Er moet daarbij in het bijzonder worden gedacht aan fundamentele rechten zoals het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, het huisrecht en het zwijgrecht.

HOOFDSTUK 3

Visie op een passende interventie

De LHSO zet in op een passende interventie bij iedere overtreding. Handhavers hanteren de strategie bij iedere constatering van een overtreding en maken daarbij gebruik van de daarin aangegeven instrumenten. Dit waarborgt een effectieve en doelmatige handhaving. Het draagt bij aan passend en eenduidig optreden. Het waarborgt rechtszekerheid en rechtsgelijkheid.

Een passende interventie is een interventie die is gebaseerd op de verzamelde feiten en op een beoordeling van de aard en ernst van de overtreding en van de omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd, en die zo effectief en efficiënt mogelijk leidt tot spoedig herstel van de rechtmatige toestand, verdere naleving waarborgt, herhaling voorkomt en/of straft indien dit passend of noodzakelijk is om de normadressaat tot naleving te bewegen dan wel om de norm te bevestigen (speciale en generale preventie).

Om in het omgevingsrecht tot een passende interventie te komen, zijn de volgende twee hoofdvragen leidend:

Inzake herstel

- 1a. Is herstel mogelijk? Zo ja, dan is in elk geval bestuursrechtelijk optreden aangewezen en is de vervolgvraag:
- 1b. Welke bestuursrechtelijke interventie is in dit geval het meest geschikt?

Inzake bestraffing

- 2a. Is er aanleiding voor bestraffing? Zo ja, dan is de vervolgvraag:
- 2b. Welke weg (bestuursrechtelijk of strafrechtelijk) is het meest passend?

Dit zijn twee vragen met gelijk belang. Positieve beantwoording van de één betekent niet dat beantwoording van de andere hoofdvraag achterwege zou moeten worden gelaten. De vragen zijn nevengeschikt. Het zijn vragen die zowel door de bestuurlijke als door de strafrechtelijke handhavingspartners behoren te worden gesteld. In combinatie met het beginsel van loyale samenwerking betekent dit bijvoorbeeld ook dat het Openbaar Ministerie zich dient af te vragen of er herstel mogelijk is met bevoegdheden van de bestuurlijke handhavingspartners, en deze laatste partners of er bestraffende interventies kunnen zijn aangewezen waar het Openbaar Ministerie een taak heeft. Loyale samenwerking betekent onder meer ook dat waar mogelijk tijdig informatie wordt gewisseld om het beantwoorden van deze hoofdvragen op het juiste moment mogelijk te maken voor de ander in de handhavingssamenwerking.

Ad 1a en 1b (inzake herstel)

Centrale doelstelling van het omgevingsrecht is het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Dit betekent dat bij de handhaving van het omgevingsrecht herstel van de rechtmatige toestand altijd het eerste doel moet zijn, indien herstel uiteraard mogelijk is. Herstel wordt hier ruim opgevat: het beëindigen van de overtreding, het wegnemen of beperken van de gevolgen van de overtreding en/of het voorkomen van herhaling van de overtreding. Het aansturen op herstel ligt primair op de weg van het bestuur, dat zo nodig namelijk een herstelsanctie (last onder bestuursdwang of last onder dwangsom) kan opleggen en effectueren. Dit volgt ook uit de beginselplicht tot handhaving. Welke bestuurlijke interventie het meest passend is, hangt af van de omstandigheden van het geval, zoals de aard en ernst van de overtreding, kenmerken van de overtreder en de omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd of ontstaan. De keuze vindt plaats aan de hand van het stappenplan en de interventiematrix uit hoofdstuk 4.

Ad 2a en 2b (inzake bestraffing)

In het kader van integrale handhaving moet steeds worden beoordeeld of er aanleiding is om de overtreder te bestraffen. Redenen voor bestraffing worden ontleend aan de feiten en omstandigheden rond de overtreding, de overtreder of een combinatie daarvan. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de overtreder al eerder in de fout is gegaan (recidive) of dat de overtreder de overtreding calculerend of welbewust heeft gepleegd. Ook de ernst van de overtreding, de wens om wederrechtelijk genoten economisch voordeel af te romen, het belang van ontmoediging, normbevestiging, individuele en algemene preventie etc. kunnen dergelijke redenen vormen. Strafrechtelijke handhaving is vaak aangewezen bij overtreding van de regels door een bepaalde functionaris of onderneming die in ethisch opzicht of in verband met het bijzondere vertrouwen dat in haar of zijn nastreven van normconform gedrag wordt gesteld een voorbeeldrol heeft. Dit kan per geval en ook per domein verschillen en wordt beoordeeld aan de hand van het stappenplan en de toepasselijke interventiematrix alsmede aan de hand van tussen de betrokken handhavingspartners gemaakte (afgestemde) afspraken. Als herstel niet meer mogelijk is, kan geen herstelsanctie worden opgelegd. Dat kan een indicatie zijn om een bestraffende sanctie op te leggen. Zie verder hoofdstuk 4 van deze strategie. Indien in een concreet geval aanleiding bestaat voor bestraffing en het bestuursrecht voor de betrokken overtreding een bestraffende sanctie mogelijk maakt (bestuurlijke boete), moet worden bekeken welke weg in dat geval het meest passend is: de bestuursrechtelijke of de strafrechtelijke. Dit kan per geval en per domein verschillen. Het OM en het bestuur zullen hierover afspraken moeten maken. Bij deze afspraken zal in de eerste plaats rekening moeten worden gehouden met de wens van de wetgever in het betrokken domein over de verhouding tussen de bestuurlijke of strafrechtelijke bestraffing. Juist waar de wetgever bepaalde overtredingen niet uitsluitend beboetbaar heeft gesteld, maar zowel strafbaar als beboetbaar kan de wens van de wetgever over de keuze tussen strafrechtelijke en bestuursrechtelijke bestraffing per domein of zelfs per (soort) overtreding uiteenlopen. Ook bij de inzet van het strafrecht is de effectiviteit in relatie tot de inzet van andere instrumenten leidend (optimum remedium in plaats van ultimum remedium). Doeltreffendheid, afschrikwekkendheid en evenredigheid zijn eisen die aan zowel de bestuursrechtelijke als de strafrechtelijke handhaving worden gesteld. Echter, het accent van deze eisen ligt bij strafrechtelijke handhaving iets anders dan bij bestuursrechtelijke handhaving.

Zo zal de doeltreffendheid bij de bestuursrechtelijke handhaving meer gewicht hebben, en afschrikwekkendheid meer bij de strafrechtelijke handhaving. De scherpte van de sancties in het strafrecht en de kracht van de strafprocesrechtelijke bevoegdheden en methoden voor waarheidsvinding onderscheiden zich van bestuursrechtelijke handhaving. Dat betekent vaak dat bestuursrechtelijke handhaving sneller en breder effect kan hebben, terwijl strafrechtelijke handhaving dieper kan en moet gaan, en mede daardoor in voorkomend wat meer tijd kan vergen. Dit zijn factoren die bij de keuze tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke bestraffing en bij de daarover te maken afspraken een rol zullen (moeten) spelen. OM, politie en andere opsporingsdiensten evenals het bestuur werken in voorkomende gevallen loyaal samen om tot een passende bestraffing te komen.

HOOFDSTUK 4

Stappenplan om te komen tot een passende interventie

Dit hoofdstuk geeft een stappenplan voor het toepassen van de visie uit hoofdstuk 3. Startpunt van het stappenplan zijn de bevindingen van het toezicht (al dan niet na een melding of aangifte): de constatering van feiten en omstandigheden en het oordeel van de toezichthouder, boa of handhaver daarover (de vaststelling dat sprake is van een overtreding). Het stappenplan is een hulpmiddel om de juiste afwegingen te maken en moet in geen geval als een rigide beslisboom worden beschouwd. De LHSO is immers vooral een afwegingsinstrument voor uitvoerders en richt zich tot hen. Aan de hand van het stappenplan, waartoe de hierna weer te geven interventiematrix behoort, kan worden gekomen tot onderling afgestemd en effectief handelen van de handhavingspartners.⁴

Het stappenplan bestaat uit de volgende vijf stappen:

- Stap 1:** positionering van de bevindingen in de basisinterventiematrix.
- Stap 2:** bepalen van de verzwarende aspecten die aanleiding kunnen geven voor een ingrijpende herstelsanctie of voor strafrechtelijk onderzoek of bestraffing.
- Stap 3:** optreden aan de hand van de [algemene of domeinspecifieke] interventiematrix.
- Stap 4:** bepalen of afstemmingsoverleg nodig is
- Stap 5:** vastleggen stappen en beslissingen.

Het stappenplan wordt hieronder per stap toegelicht. Het begrip 'handhaver' ziet op iedere functionaris – toezichthouder, opsporingsambtenaar, handhavingsjurist – die binnen de betrokken organisatie (een of meer onderdelen van) het stappenplan doorloopt.

⁴ Dit is ook de reden waarom de LHSO – evenals haar voorganger – niet als recht in de zin van artikel 79 RO kan worden beschouwd (zie onder meer HR 17 maart 2020, ECLI:NL:HR:2020:436 en Hof Arnhem-Leeuwarden 7 juli 2021, ECLI:NL:GHARL:2021:640). Uit rechtspraak vloeit voort dat op het openbaar ministerie niet de verplichting rust om in individuele, concrete gevallen te motiveren waarom de omstandigheden van die zaak het OM tot afwijking van de LHSO deden besluiten.

4.1 Stap 1: positionering van de bevindingen in de basisinterventiematrix

De handhaver⁵ bepaalt in welk segment van de in figuur 1 opgenomen matrix (de basisinterventiematrix) hij zijn bevindingen positioneert door (1) het beoordelen van de gevolgen van de overtreding voor de fysieke leefomgeving, zoals milieu, erfgoed, natuur, water, ruimtelijke ordening, veiligheid, gezondheid e.d., en (2) het typeren van de (vermeende) overtreder.⁶

4. Aanzienlijk en/of onomkeerbaar	A4	B4	C4	D4
3. Van belang	A3	B3	C3	D3
2. Beperkt	A2	B2	C2	D2
1. Vrijwel nihil	A1	B1	C1	D1
[gevolgen ↑/ overtreder →]	A. Goedwillend	B. Onverschillig	C. Calculerend	D. Notoir/crimineel

Figuur 1 Basisinterventiematrix voor het positioneren van de overtreding naar gevolgen en typering overtreder

Ad 1 Typering van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving

De handhaver beoordeelt de gevolgen van de geconstateerde overtreding voor de fysieke leefomgeving als:

1. (vrijwel) nihil; of
2. beperkt; of
3. van belang; of
4. aanzienlijk en/of onomkeerbaar.

Onder gevolgen worden ook dreigende gevolgen verstaan, dat wil zeggen als de overtreding (mogelijk) leidt tot (bij categorie 3 en 4: aanmerkelijke) nadelige gevolgen van belang (of het risico daarop) voor de fysieke leefomgeving, zoals hinder, schade aan beschermde waarden (zoals milieu, natuur of erfgoed), verontreiniging, ziekten, gewonden of doden (mens, plant en dier). Ook kunnen daaronder de gevolgen van een overtreding worden verstaan die de mogelijkheden van controle beperken of onmogelijk maken, en de gevolgen of versturende effecten die de overtreding heeft of kan hebben voor het gezag van de

overheid of voor het systeem van ordening- of normering van de betrokken bedrijfstak als zodanig. Bij gevolgen is sprake van een glijdende schaal en het verschilt per (type) overtreding wat de gevolgen kunnen zijn en hoe ernstig die kunnen zijn. In zijn algemeenheid gaat het bij categorie 1 en 2 om lichte overtredingen. Het onderscheid tussen gevolgen van belang (categorie 3) en aanzienlijke gevolgen (categorie 4) zit vooral in de ernst en omvang van de (dreigende) schade. Schade van enige omvang die onomkeerbaar is, wordt in beginsel ingedeeld in categorie 4.

Voor specifieke domeinen of specifieke (bijvoorbeeld veelvoorkomende) overtredingen kan de kwalificatie van de gevolgen van een geconstateerde overtreding nader worden uitgewerkt om de handhavers houvast te bieden.

De handhaver baseert zijn kwalificatie van de gevolgen op de bevindingen van het toezicht. Als duidelijk is dat de overtreding nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving heeft of kan hebben maar de precieze omgeving daarvan nog niet kan worden vastgesteld, hanteert hij als uitgangspunt dat er gevolgen van belang zijn.

Ad 2 Typering van (het gedrag van) de overtreder

De handhaver typeert de overtreder aan de hand van zijn gedrag als:

- A. Goedwillend (indien de overtreder proactief is, geneigd is om de regels te volgen en/of de overtreding het gevolg is van onbedoeld handelen); of
- B. Neutraal/onverschillig (indien de overtreder passief of reactief is, een houding van 'moet kunnen' heeft en/of de bevinding en de gevolgen van zijn handelen hem koud laten); of
- C. Calculerend/opportunistisch (indien de overtreder wist of moest weten wat de gevolgen van de bevinding zouden zijn en die op de koop toe neemt, alleen tot normconform gedrag overgaat indien de toezichthouder daar uitdrukkelijk op wijst (of daarvoor een sanctie laat opleggen of oplegt), bewust risico('s) op overtreding neemt); of
- D. Notoir/crimineel (indien de overtreder bewust en structureel de regels overtreedt, controle bewust belemmert, criminele activiteiten ontplooit en/of deel uitmaakt van een criminele organisatie, sprake is van fraude, oplichting of witwassen).

⁵ Afhankelijk van de organisatie of het complexe karakter van de betrokken kwestie kan dit positioneren door twee (of meer) handhavers plaatsvinden.

⁶ Uit een oogpunt van duidelijkheid wordt de term overtreder gebruikt, ook al kan in de praktijk op enig moment in een procedure blijken dat betrokkene toch niet als overtreder kan worden aangemerkt (bijvoorbeeld – vgl. bij rechtspersonen – omdat de overtreding hem/haar niet kan worden toegerekend of omdat er achteraf beschouwd geen sprake was van een overtreding).

Van professionele marktpartijen en ervaren personen of bedrijven mag worden verwacht dat zij de regels kennen en streven naar de naleving daarvan.⁷ En voor de overheid als overtreder geldt hier dat voor de kennis over en de naleving van regels gelet op haar voorbeeldfunctie strenge maatstaven gelden. Dat betekent dat een geconstateerde overtreding al snel wijst op een onverschillige houding of zelfs aanknopingspunt kan zijn voor het aannemen van calculerend gedrag. Dat geldt sterker indien een overtreding (steeds) pas ongedaan wordt gemaakt nadat een toezichthouder erop heeft gewezen.

De handhaver baseert de typering op de bevinding van het toezicht en neemt daarbij het gedrag van de overtreder en de toezicht- en handhavingshistorie mee in de beschouwing. De typering van de overtreder moet objectief en controleerbaar zijn en mag niet zijn gebaseerd op 'onderbuikgevoelens'.

Als de handhaver niet in staat is om de overtreder te typeren, dan is typering A het uitgangspunt bij overtredingen waarvan de gevolgen vrijwel nihil zijn (categorie 1) en typering B het uitgangspunt bij overtredingen met beperkte gevolgen, gevolgen van belang of aanzienlijke/onomkeerbare gevolgen (categorie 2, 3 en 4).

4.2 **Stap 2: bepalen van de verzwarende aspecten die aanleiding kunnen geven voor een ingrijpender herstelsanctie of voor strafrechtelijk onderzoek of bestraffing**

De handhaver bepaalt of er verzwarende aspecten zijn die aanleiding geven voor een meer ingrijpende op herstel gerichte interventie of voor bestraffing. Bij de op herstel gerichte interventie hangen de verzwarende aspecten samen met de mate waarin er op feiten en omstandigheden gebaseerd vertrouwen is dat de overtreder terugkeert naar normconformiteit nastreeft en herstel. Dat vertrouwen is bijvoorbeeld geschonden wanneer er sprake is van recidive. (hoofdvragen 1a en 1b)

De handhaver bepaalt of er aspecten zijn die aanleiding geven voor bestraffing (hoofdvraag 2a), hetzij, - indien wettelijk mogelijk - met een bestuursrechtelijke bestraffing (bestuurlijke boete), hetzij met een strafrechtelijke bestraffing (strafbeschikking of strafvervolgning). Hieronder valt ook de beslissing dat (nader) strafrechtelijk onderzoek aangewezen lijkt. De uitkomst van beantwoording van de hiervoor beschreven twee hoofdvragen (herstel of bestraffing) kan in veel gevallen zijn dat met

herstel kan worden volstaan. Bij sommige aspecten is sowieso strafrechtelijke handhaving geïndiceerd.

In zijn algemeenheid geldt dat de keuze voor de soort bestraffing afhankelijk is van de wens van de wetgever in het betrokken domein. De wens van de wetgever over de keuze tussen strafrechtelijke en bestuursrechtelijke bestraffing loopt per domein of zelfs per (soort) overtreding uiteen. Zoals hiervoor is toegelicht, zal de doeltreffendheid bij de bestuursrechtelijke handhaving met bestraffende sancties meer gewicht hebben, en afschrikwekkendheid meer bij de strafrechtelijke handhaving. De scherpte van de sancties in het strafrecht en de kracht van de strafprocesrechtelijke bevoegdheden en methoden voor waarheidsvinding onderscheiden zich van bestuursrechtelijke handhaving. Dit zijn factoren die bij de keuze tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke bestraffing en bij de daarover te maken afspraken in zijn algemeenheid een rol zullen (moeten) spelen.

De volgende aspecten worden in elk geval meegewogen bij de keuze voor strafrechtelijke bestraffing:

- A. *Onomkeerbare gevolgen/geen herstelsanctie mogelijk:* de overtreding heeft nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving die niet (meer) kunnen worden weggenomen, zoals onherstelbare milieuschade, of de normadressaat heeft het anderszins niet (meer) in zijn macht om de rechtmatige toestand te herstellen. Hoe groter en/of ernstiger de schade, hoe eerder strafrechtelijke handhaving is geïndiceerd. Een overtreding met onomkeerbare gevolgen zal overigens veelal al meteen bij het indelen in de basisinterventiematrix (stap 1) in de zwaardere interventie categorie vallen.
- B. *Recidive:* de normadressaat was al eerder in de fout gegaan en eerdere herstelsancties en/of een bestuurlijke boete hadden een onvoldoende preventief effect. Omdat het hier een beleidsmatige afweging betreft, zijn (algemene of domeinspecifieke) afspraken mogelijk over wat onder recidive wordt verstaan: herhaling van dezelfde overtreding, van eenzelfde type overtreding (en wat dat dan is) of van een overtreding in het betrokken domein - en alles daartussen. Bij het bepalen van recidive worden ook overtredingen meegenomen uit andere regio's, ook overtredingen uit aangrenzende landen of het verdere buitenland kunnen worden meegenomen.

⁷ Dit neemt uiteraard niet weg dat van de overheid kan worden verwacht dat burgers en bedrijven goed worden voorgelicht over nieuwe regels en wijzigingen van regels. Goede voorlichting en transparantie draagt bij aan grotere naleving.

- C. *Verkregen financieel voordeel (winst of besparing)*: de normadressaat heeft door zijn handelen of nalaten financieel voordeel behaald en/of het behalen van financieel voordeel was het doel. Als het voordeel (substantieel) hoger is dan de maximale bestuurlijke boete die voor het betrokken feit kan worden opgelegd of als er helemaal geen bestuurlijke boete kan worden opgelegd, is strafrechtelijke handhaving aangewezen.
- D. *Combinatie met andere relevante strafbare feiten*: de normadressaat heeft andere strafbare feiten gepleegd om de in het omgevingsrecht geconstateerde overtreding te verhullen, zoals valsheid in geschrifte of omkoping, of de geconstateerde overtreding is gepleegd in het kader van andere strafbare feiten, zoals witwassen. Een zeer belangrijke indicator is ook het vermoeden van het bestaan van een criminele organisatie.
- E. *Medewerking van malafide deskundigen (“facilitators”)*: De normadressaat is bij zijn handelen ondersteund door malafide deskundigen, zoals malafide vergunningverlenende of certificerende instellingen, keuringsinstanties en brancheorganisaties. Het gaat hier om de inschakeling van ‘facilitators’, dat wil zeggen sleutelfiguren in een branche die niet-naleving bewust faciliteren. Het ligt voor de hand dat het strafrecht zich in het bijzonder juist op deze facilitators zal richten. Loyale samenwerking tussen het OM en het bestuur is hier van groot belang alleen al gelet op de taken en bevoegdheden van het bestuur bij het verlenen en intrekken van vergunningen, certificaten en dergelijke.
- F. *Waarheidsvinding*: soms is strafrechtelijke handhaving aangewezen vanwege de mogelijkheid van het toepassen van opsporingsbevoegdheden waarover de bestuurlijke organisaties niet beschikken. Strikt genomen gaat het hier niet om een verzwarende omstandigheid maar om de inzet van onderzoeksbevoegdheden die alleen in het strafrecht voorhanden zijn. Die bevoegdheden kunnen veelal alleen worden ingezet bij zwaardere feiten.
- G. *Normbevestiging*: het strafrecht is het meest indringende corrigerende systeem. Juist door zijn expressieve kracht is het bij uitstek geschikt om het belang van regels en de ernst van niet-naleving te agenderen bij politiek, publiek en branche.

In aanvulling op deze algemene verzwarende aspecten kunnen per domein domeinspecifieke verzwarende aspecten worden geformuleerd.

4.3 Stap 3: optreden aan de hand van de algemene of domeinspecifieke interventiematrix

De LHSO heeft als uitgangspunt om de meest effectieve interventie in te zetten. Dat betekent in veel gevallen dat kan worden volstaan met een lichte interventie. In andere gevallen brengt de situatie mee dat zo’n lichte interventie geen recht doet, en moet een zwaardere, meer ingrijpende interventie worden gekozen. Per situatie wordt deze ‘interventieladder’ beoordeeld met de vraag wat de meest effectieve interventie is in het concrete geval. Daarbij speelt ook het maatschappelijk draagvlak voor handhaving een belangrijke rol. Zo zal bij een goedwillende overtreder die een lichte overtreding zonder nadelige gevolgen heeft gepleegd (positionering in segment A1) in eerste instantie kunnen worden volstaan met aanspreken, informeren of waarschuwen.⁸ Moet die overtreder (beperkte) maatregelen treffen om de overtreding op te heffen en laat hij dat na of gaat hij anderszins weer in de fout, dan wordt opgeschaald naar bijvoorbeeld het opleggen van een herstelsanctie of een bestuurlijke boete.

De handhaver gebruikt bij stap 4 de algemene of, indien beschikbaar en van toepassing, de domeinspecifieke interventiematrix. Dit werkt als volgt:

1. De handhaver kijkt naar de interventies in het segment van de toepasselijke interventiematrix waarin hij de bevinding eerder met behulp van stap 1 (paragraaf 4.1) in de basisinterventiematrix heeft gepositioneerd.
2. De handhaver kiest voor de minst zware (combinatie) van de bij het betreffende segment behorende interventies, tenzij de handhaver motiveert dat een andere (combinatie van) interventie(s) in de betreffende situatie passender is. Daarbij maakt hij gebruik van zijn bevindingen bij stap 2 (inzake eventuele verzwarende aspecten; paragraaf 4.2).
3. De handhaver zet de betreffende (combinatie van) interventie(s) in totdat sprake is van naleving. Als naleving binnen de door de handhaver bepaalde termijn uitblijft, pakt de handhaver direct door via het inzetten van een zwaardere (combinatie van) interventie(s).

⁸ Dit is ook de bedoeling van de wetgever (MvT Omgevingswet, Kamerstukken II 2013/14, 33962, nr. 3, p. 48): “Wanneer de gevolgen van een overtreding beperkt zijn en de overtreder normaal gesproken de regels naleeft en de betreffende overtreding onbedoeld heeft begaan, zal kunnen worden volstaan met een lichte interventie, zoals een waarschuwing.”

De (mogelijke) gevolgen:				
Interventiematrix				
4. Aanzienlijk en/of onomkeerbaar	↑ Strafrecht BSB (indien mogelijk)/PV	↑ Strafrecht BSB (indien mogelijk)/PV	↑ Strafrecht BSB (indien mogelijk)/PV/ nader straf. onderzoek	↑ Strafrecht PV/nader straf. onderzoek
	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)	
			Bestuursrecht ingrijpend Exploitatieverbod/sluiting Schorsen/intrekken vergunning, erkenning of certificaat	
				Bestuursrecht ingrijpend Exploitatieverbod/sluiting Schorsen/intrekken vergunning, erkenning of certificaat
	Bestuursrecht herstellend LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen) Verscherpt toezicht	Bestuursrecht herstellend LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen) Verscherpt toezicht	Bestuursrecht herstellend LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen)	Bestuursrecht herstellend LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen)
3. Van belang	↑ Strafrecht BSB (indien mogelijk)/PV	↑ Strafrecht BSB (indien mogelijk)/PV	↑ Strafrecht BSB (indien mogelijk)/PV/ nader straf. onderzoek	↑ Strafrecht PV/nader straf. onderzoek
	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)
				Bestuursrecht ingrijpend Exploitatieverbod/sluiting Schorsen/intrekken vergunning, erkenning of certificaat
	Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek/ waarschuwing	Bestuursrecht herstellend LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen). Verscherpt toezicht	Bestuursrecht herstellend LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen). Verscherpt toezicht	Bestuursrecht herstellend LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen)
2. Beperkt		↑ Strafrecht BSB (indien mogelijk)/PV	↑ Strafrecht BSB (indien mogelijk)/PV	↑ Strafrecht PV
			Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)
	Bestuursrecht herstellend Aanspreken/informeren	Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek/ waarschuwing	Bestuursrecht herstellend LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen). Verscherpt toezicht	Bestuursrecht herstellend LOD/LOB (incl. tijdelijk stilleggen)
1. Vrijwel nihil			↑ Strafrecht BSB (indien mogelijk)/PV	↑ Strafrecht PV
			Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)	Bestuursrecht bestraffend Bestuurlijke boete (indien mogelijk)
	Bestuursrecht herstellend Aanspreken/informeren	Bestuursrecht herstellend Aanspreken/informeren	Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek/ waarschuwing	Bestuursrecht herstellend Bestuurlijk gesprek/ waarschuwing
Het gedrag van de overtreder is:	A. Goedwillend, proactief (dwz beëindigt overtreding eigener beweging)	B. Onverschillig	C. Calculerend	D. Notoir/crimineel

In aanvulling op de LHSO kunnen er handhavings- of sanctiestrategieën zijn voor specifieke deelterreinen van het omgevingsrecht vergelijkbaar met de aanvulling voor Seveso-overtredingen (Brzo) uit 2012.

Maatvoering (termijnen)

In algemene zin geldt voor het stellen van termijnen het volgende:

- Gedragsvoorschriften dienen direct in acht te worden genomen. Hiervoor moet geen of hooguit een zeer korte termijn te worden gesteld om de overtreding te beëindigen en/of herhaling ervan te voorkomen.

In alle andere gevallen, waaronder ook situaties waarin voor het treffen van herstelmaatregelen (al dan niet aanzienlijke) investeringen moeten worden gedaan, geldt: hoe urgenter de situatie des te korter de termijn. De termijn moet altijd worden afgestemd op de tijd die redelijkerwijs nodig is om de benodigde herstelmaatregelen te treffen, dus rekening houdend met de technische en organisatorische uitvoerbaarheid.

4.4 Stap 4: bepalen of afstemmingsoverleg nodig is

Indien er aan de hand van stap 1 en stap 2 wordt vastgesteld dat er aanleiding is voor bestraffing, beziet de handhaver bij stap 3 of er overleg met andere handhavende instanties is afgesproken of om andere redenen nodig is. Indien er is afgesproken dat de bestraffende interventie een strafrechtelijke is, dan wordt die weg ingezet. Indien er sprake is van opzettelijk of zeer nalatig veroorzaken van gevaar aan personen en/of milieu wordt steeds overleg met het OM gevoerd. Afhankelijk van de afspraken vindt er nadere afstemming plaats of niet. De gemaakte afspraken en de afstemming kunnen betekenen dat er een gezamenlijke interventie plaatsvindt.

Deze stap beoogt het faciliteren van goede afstemming en weloverwogen inzet van het handhavingsinstrumentarium. Het betreft daarom tweerichtingsverkeer: bestuursrechtelijke handhavers zoeken indien nodig en volgens de (algemene of domeinspecifieke) gemaakte afspraken het overleg op met politie en OM en omgekeerd. Samen met tijdige informatie-uitwisseling is dit tweerichtingsverkeer een uitwerking van het beginsel van loyale samenwerking.

Aan overleg is meer behoefte als voor de betrokken situatie geen standaard afspraken over de afstemming tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving gelden. De standaardafspraken voor de betrokken situatie kunnen voorzien in overleg of overleg wordt gezocht als de handhaver in de bevindingen van het concrete geval aanleiding ziet om van de standaard afspraken af te wijken. Uit een oogpunt van doelmatige handhaving wordt zoveel mogelijk gehandhaafd op basis van algemene afspraken tussen bestuur, politie en justitie over afstemming en keuzes voor afdoening.

Als de handhaver in een concreet geval concludeert dat overleg over de afstemming en inzet van bestuurs- en/of strafrecht nodig is, wordt gehandeld op basis van vooraf tussen bestuursrechtelijke handhavingsinstanties, bijzondere opsporingsdiensten, politie en OM gemaakte algemene afspraken over hun inzet en samenspel (afstemming). Alleen zo kan in voorkomende gevallen accuraat en effectief optreden worden gewaarborgd, vooral als sprake is van spoed en/of heterdaad. Situaties waarin de vooraf gemaakte afspraken niet voorzien, zullen apart door de betrokken instanties worden beoordeeld, in een regulier overleg of in ad hoc overleg als snelheid is vereist. Uit het overleg volgt hoe de betreffende overtreding verder wordt opgepakt.

Ten slotte wordt, ongeacht de positionering van overtreding en overtreder, standaard aangifte bij het OM gedaan als toezichthouders de volgende ernstige bevindingen doen:

- Het toezicht wordt bewust onmogelijk gemaakt, bijvoorbeeld door het onterecht weigeren van toegang, intimidatie, geweldsdreiging, fraude, vernietiging van bewijs en/of poging tot omkoping.
- De toezichthouder constateert dat er opzettelijk mensen in gevaar worden gebracht, door onder andere sabotage, vernieling of het bewust verstrekken van verkeerde informatie.

Bij deze vormen van niet-medewerking aan het toezicht wordt tevens bestuursrechtelijk opgetreden met het opleggen van een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang (artikel 5:20, derde lid, en 5:32 Awb).

4.5 **Stap 5: vastlegging stappen en beslissingen**

De doorlopen stappen en genomen beslissingen worden systematisch, verifieerbaar en transparant vastgelegd, zodanig dat hieruit kan worden afgeleid dat is voldaan aan het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het verbod van willekeur en het verbod van misbruik van bevoegdheid. De handhaver neemt hierbij in aanmerking dat handhavingsbeleid, waartoe naar vaste rechtspraak ook een handhavingsstrategie en/of interventieladder behoort, in de regel moet worden gevolgd en dat handelen in afwijking van het beleid zorgvuldig moet worden afgewogen en deugdelijk moet worden gemotiveerd. Ook wordt zo inzichtelijk op welke wijze verzwarende en verzachtende omstandigheden een rol hebben gespeeld bij de keuze, wat bijdraagt aan een consistent overheidshandelen. Het verdient aanbeveling om te werken met een vast model voor verslaglegging dat zoveel mogelijk landelijk wordt gehanteerd en in de gebruikte ICT systemen is ingebouwd.

HOOFDSTUK 5

Randvoorwaarden voor werken met de LHSO

Eventuele vaststelling en bekendmaking als beleid(sregel)

De LHSO kan elektronisch worden bekendgemaakt als beleidsregel. Vaak zal er daarnaast een beleidsregel moeten worden vastgesteld waarin duidelijk wordt gemaakt dat en hoe de LHSO wordt gevolgd in het eigen beleid. Er is daarvoor een model-vaststellingsbesluit beschikbaar dat door het betrokken bestuursorgaan kan worden gebruikt.

Afstemming met ander handhavingsbeleid

Het bestaande handhavingsbeleid dient waar nodig te worden afgestemd op de LHSO. De betrokken handhavende instantie is verplicht om een handhavingsstrategie vast te stellen en kan hierbij gebruik maken van de LHSO. Voor bepaalde beleidsterreinen zullen daarvoor naar verwachting in de toekomst modellen worden ontwikkeld die kunnen worden overgenomen of waarbij aansluiting kan worden gezocht. Om recht te doen aan het uitgangspunt van een transparante overheid zouden deze keuzestrategieën ook als beleidsregel moeten worden vastgesteld die elektronisch wordt bekendgemaakt. Het model-vaststellingsbesluit gaat uit van deze mogelijkheid.

Overlegstructuur

Het is voor een effectieve handhaving van groot belang dat er effectief en loyaal wordt samengewerkt tussen alle betrokkenen (bevoegde bestuursorganen, toezichthouders en opsporingsambtenaren, politie en openbaar ministerie). Deze samenwerking moet zo zijn georganiseerd dat de juiste personen op het juiste moment structureel of juist ad hoc en zaakgericht overleggen en informatie uitwisselen. Structureel afstemmingsoverleg en overleg over signalen of concrete zaken met het OM en de politie dient te zijn gewaarborgd.

Organisatorische borging

Niet alleen op papier, maar ook organisatorisch moet uitvoering van de LHSO en in het bijzonder de afstemming en samenwerking geborgd zijn. Dat betekent dat de betrokken instanties ervoor zorgen dat relevante functies (zoals contactpersonen en specialisten) structureel bemenst zijn.

Model verslaglegging stappen

Het verdient aanbeveling om te werken met een vast model voor verslaglegging van de stappen en beslissingen in handhavingstrajecten dat zoveel mogelijk landelijk wordt gehanteerd en in de gebruikte ICT systemen is ingebouwd.

BIJLAGE 1

Concept Model vaststellingsbesluit handhavingsstrategie Omgevingsrecht

Beleidsregel Handhavingsstrategie

Omgevingsrecht provincie xxx/ Waterschap xxx/

Gemeente xxx

Het college van Gedeputeerde Staten/het college van dijkgraaf
en heemraden/het college van

Burgemeester en wethouders (en de burgemeester)

Gelet op:

- Artikel 18.1 en 18.20, eerste lid, Omgevingswet;
- Artikel 13.5 Omgevingsbesluit;
- Artikel xx Verordening Kwaliteit, toezicht en handhaving
Omgevingsrecht xx

Besluit vast te stellen:

- + Beleidsregel Handhavingsstrategie omgevingsrecht en
de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht
- + De handhavingsstrategie Bouwen (bij wijze van voorbeeld)
- + De handhavingsstrategie Cultureel Erfgoed (bij wijze van
voorbeeld)
- + De handhavingsstrategie Horeca ((bij wijze van voorbeeld
van een optioneel lokaal geformuleerde strategie)

*Het verdient aanbeveling om in het vaststellingsbesluit (of in de
daarmee vast te stellen besluiten) voorzieningen op te nemen van
overgangsrecht, en een uitdrukkelijke bepaling die de citeertitel
voorschrijft.*

BRANDWEER

PROTOCOLLENBOEK ONDERLINGE SAMENWERKING

Gemeente Doesburg en Veiligheidsregio Gelderland-Midden

Versie 09-12-2015

INHOUDSOPGAVE

<i>Algemeen en ondertekening</i>	3
<i>Werkwijzers</i>	5
<i>Taakverdeling en verantwoordelijkheden</i>	6
<i>Kwaliteitseisen: GEM</i>	9
<i>Kwaliteitseisen: RB</i>	10
<i>Protocol 1. Omgevingsvergunning</i>	12
<i>Protocol 2. Melding Brandveilig gebruik</i>	15
<i>Protocol 3. Klachten en TOOM m.b.t. brandveilig gebruik van gebouwen</i>	17
<i>Protocol 4. Advisering Ruimte en veiligheid</i>	18
<i>Protocol 5. Evenementen</i>	18
<i>Bijlage I. Protocollen omgevingsvergunning</i>	20
<i>Bijlage II. Melding Brandveilig gebruik</i>	32
<i>Bijlage III. Advisering ruimte en veiligheid</i>	37
<i>Bijlage IV. Advisering en toezicht evenementen</i>	40
<i>Bijlage V. Standaard adviezen A-evenementen</i>	43
<i>Bijlage VI. Hercontrole</i>	57
<i>Bijlage VII. Implementatie</i>	58

Algemeen

Dit protocollenboek is opgesteld naar aanleiding van de overdrachtsovereenkomst tussen de gemeente Doesburg en Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden. In deze overdrachtsovereenkomst is aangegeven dat de voorkomende taken in werkafspraken en protocollen uitgewerkt worden. Met dit protocollenboek worden de meest voorkomende werkzaamheden beschreven. De werkzaamheden voortvloeiend uit eenmalige opdrachten maken geen onderdeel uit van dit protocol

In dit protocollenboek worden de werkzaamheden van advisering, toezicht en handhaving weergegeven die gebruikt worden in de uitvoering van het betreffende onderdeel. De doelstelling is om ervoor te zorgen dat er duidelijk en eenduidigheid ontstaat in de werkwijze tussen de medewerkers van de gemeentes, omgevingsdiensten en VGGM. De gemaakte werkafspraken dienen helder en transparant te zijn zodat voor alle betrokken partijen duidelijk is wat er van elkaar verwacht wordt.

Het protocollenboek is als volgt opgebouwd: Allereerst zullen de protocollen van de omgevingsvergunning aan bod komen, namelijk advisering, toezicht en handhaving. Vervolgens zullen de protocollen van melding brandveilig gebruik aan bod komen, advisering en toezicht. Daarna de protocollen van de verwerking van de klachten met betrekking tot brandveilig gebruik van gebouwen. Als een na laatste komt het protocol advisering van ruimte en veiligheid aan bod. Daarnaast is er ook een protocol over evenementen.

In de bijlage zijn relevante documenten van de protocollen, ter informatie, bijgevoegd. Het gaat hierbij over de gevolklassen van de Eurocodes vanuit de NEN-EN 1990, memo anti-kraak, voorschriften vreugdevuur, voorwaarden slapen in niet-slaapgebouwen, de maatlat ruimtelijke ordening en veiligheid en standaard A-evenementen.

Begrippenverklaring

APV	Algemeen Plaatselijke Verordening
BBV	Brandbeveiligingsverordening
BOR	Besluit omgevingsrecht
B&W	Burgemeester en Wethouders (eindverantwoordelijk)
RB	Afdeling Risicobeheersing, Brandweer Gelderland- Midden, Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland- Midden (VGGM)
VGGM	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
GEM	Gemeente en/of Omgevingsdienst
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
TOOM	Terugdringen onterechte en onechte meldingen

Betrokken partijen

- Brandweer Gelderland- Midden, afdeling Risicobeheersing. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (voor evenementen)
- De gemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar, Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen.

- Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA): Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar.
- Omgevingsdienst de Vallei (ODDV) met de daarbij horende gemeenten: Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen.
- Omgevingsdienst Regio Nijmegen t.b.v. de BRZO inrichtingen

Werkwijzers

Werkplan 'Toezicht brandveiligheid'

Eurocodes NEN-EN 1990 (bijlage 1)

Het document (EN 1990:2002) is opgesteld door Technische Commissie CEN/TC 250 "Structural Eurocodes". Deze zijn in officieel in Nederlandse normen verwerkt door het Nederlands Normalisatie-instituut (NEN). Dit is de nationale normalisatie-instelling voor Nederland. Het NEN bevordert Europese en mondiale normen en de toepassing van die normen.

De Eurocodes zijn door de Lidstaten van de EU erkent in de hoedanigheid van verwijzingsdocumenten en dient als middel om aan te tonen dat gebouwen en civieltechnische werken voldoen aan de fundamentele eisen van de Richtlijn van de Raad 89/106/EEEG, in dit geval in het bijzonder aan de fundamentele eis nummer 2: Veiligheid in geval van brand.

Via deze eis moet zijn gegarandeerd dat, in geval van brand:

- De draagkracht van de constructie verzekerd blijft gedurende een specifieke tijdsduur
- De ontwikkeling en verspreiding van vuur en rook binnen het bouwwerk beperkt zijn
- De brandoverslag naar andere aangrenzende bouwwerken beperkt is
- Gebruikers het bouwwerk kunnen verlaten of via andere middelen kunnen worden gered
- Rekening is gehouden met de veiligheid van reddingsploegen.

Bouwbesluit 2012

Besluit van 29 augustus 2011 houdende vaststelling van voorschriften met betrekking tot het bouwen, gebruiken en slopen van bouwwerken. De voorschriften zijn onder andere gebaseerd op de NEN-EN normen. Het bouwbesluit is opgesteld en vastgesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het Bouwbesluit 2012 is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen
- Hoofdstuk 2. Technische bouwvoorschriften uit het oogpunt van veiligheid
- Hoofdstuk 3. Technische bouwvoorschriften uit het oogpunt van gezondheid
- Hoofdstuk 4. Technische bouwvoorschriften uit het oogpunt van bruikbaarheid
- Hoofdstuk 5. Technische bouwvoorschriften uit het oogpunt van energiezuinigheid en milieu, nieuwbouw
- Hoofdstuk 6. Voorschriften inzake installaties
- Hoofdstuk 7. Voorschriften inzake het gebruik van bouwwerken, open erven en terreinen
- Hoofdstuk 8. Bouw- en slotbepalingen
- Hoofdstuk 9. Overgangs- en slotbepalingen
- Bijlages

Wettelijke taak brandweer en afstemming bij geen overeenstemming

In de omgang met het advies van de brandweer dient rekening te worden gehouden met de wettelijke- en advies taken die aan de brandweer als instituut zijn opgedragen. Ter waarborging van de wettelijke – en advies verantwoordelijkheden van de brandweer zal dit, indien ambtelijk geen overeenstemming kan worden bereikt over een uitgebracht advies, aan de betreffende portefeuillehouders ter besluitvorming worden voorgelegd.

Taakverdeling en verantwoordelijkheden

Taakverdeling en verantwoordelijkheden; Advisering & toezicht omgevingsvergunningen (protocol 1)

1. GEM is verantwoordelijk voor de totale uitvoering omgevingsvergunningstelsel. De gemeente is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van beleid en de verlening van omgevingsvergunningen;
2. GEM is verder verantwoordelijk voor de beoordeling van:
 - De complete ontvankelijkheidstoets, met dien verstande dat de inhoudelijke volledigheidstoets betreffende brandveiligheid uitgevoerd wordt door RB o.b.v. NEN-EN 1990, van aanvragen om omgevingsvergunningen;
 - mogelijk advies van RB o.b.v. Eurocodes NEN-EN 1990 (bijlage 1), van aanvragen om omgevingsvergunningen;
 - De aanvragen om omgevingsvergunning ten aanzien van de minimale brandveiligheidseisen van het Bouwbesluit 2012 en het gemeentelijk beleid, (inclusief afwijkend gebruik ten opzichte van het reguliere gebruik bijvoorbeeld slapen in school- en sportgebouwen en antikraak);
 - De voorwaarden die aan een omgevingsvergunning verbonden moeten worden, voor zover dit formeel mogelijk is;
 - De uitvoering van de controle op de uitvoering, van bouwwerken op alle gestelde voorwaarden in de omgevingsvergunning, in het kader van advies m.b.t. brandveiligheid wordt RB, waar nodig, door GEM uitgenodigd;
 - De uitvoering van de handhaving op basis van het toezicht traject. De GEM is handhavende partij.
3. RB is verantwoordelijk voor de brandpreventieve advisering en op verzoek van GEM, toezicht van aanvragen die aan RB worden voorgelegd. Daarbij is het nadrukkelijk voor RB van belang dat er een relatie gelegd wordt met enerzijds de volgende schakel in de veiligheidsketen: repressie en anderzijds met het toezicht op (brandveilig) gebruik dat volgt wanneer het object afgebouwd is (i.h.k.v. bereikbaarheidskaarten).

Taakverdeling en verantwoordelijkheden; Melding brandveilig gebruik (protocol 2)

1. GEM is verantwoordelijk voor de service (informatie) richting de aanvrager betreffende de melding. Indien nodig wordt aanvrager verwezen naar RB;
2. GEM is verantwoordelijk voor de coördinatie betreffende het accepteren of afwijzen van een melding;
3. RB is op aanvraag van GEM verantwoordelijk voor de inhoudelijke beoordeling van meldingen Brandveilig gebruik;
4. GEM verzorgt de correspondentie rond de melding Brandveilig gebruik tot en met de acceptatie of afwijzing van de melding.
5. RB is verantwoordelijk voor:
 - advies leveren over de veiligheidseisen conform het Bouwbesluit 2012; terug te vinden in bijlage II.
 - voorwaarden die aan een melding brandveilig gebruik verbonden worden, voor zover dit formeel mogelijk is;
 - Het geven van adviezen bij het opstellen van brandveiligheidsbeleid dat in het kader van het omgevingsvergunningstelsel wordt ontwikkeld door GEM
 - periodieke controles op de naleving van de melding, overeenkomstig het werkplan "*Toezicht brandveiligheid*".

Taakverdeling en verantwoordelijkheden; Klachten met betrekking tot het brandveilig gebruik van gebouwen (protocol 3)

1. GEM is verantwoordelijk voor het registreren van de klacht;
2. GEM is verantwoordelijk voor de coördinatie betreffende andere vergunningen en toestemmingen aangaande de klacht;
3. GEM is verantwoordelijk voor het aanschrijvingstraject dat erop gericht is de geconstateerde gebreken die een brandonveilige situatie inhouden op te heffen;
4. RB is op aanvraag van GEM verantwoordelijk voor de inspecties naar aanleiding van klachten;
5. RB is verantwoordelijk voor het opmaken van het rapport van de brandonveilige situatie en een brandpreventief advies hierover.
6. GEM handelt klacht af.

Taakverdeling en verantwoordelijkheden; Advies ruimte en veiligheid (protocol 4)

1. De gemeente stelt ruimtelijke visies, plannen en projecten op, actualiseert en stelt visies, plannen en projecten vast. De gemeente is eindverantwoordelijk voor de volledige procesgang van ruimtelijke visies, plannen en projecten; VGGM wordt in de gelegenheid gesteld hierop te adviseren;
2. De gemeente vraagt advies aan bij VGGM. RB is verantwoordelijk voor de coördinatie betreffende het uitzetten van een aanvraag binnen VGGM
3. VGGM brengt advies uit op het gebied van veiligheid en gezondheid bij ruimtelijke en infrastructurele visies, plannen en projecten in een gemeente.
4. Afhankelijk van de planfase, brengt VGGM advies uit op: (MEMO VGGM input RO plannen)
 - Haalbaarheidstoetsing (ruimtelijk) initiatief (o.a. QuickScans);
 - Besluiten: procedures die volgen uit ruimtelijk en infrastructurele wet- en regelgeving (o.a. ruimtelijk besluit, omgevingsbesluit, verkeersbesluit, etc.);
 - Projecten:
 - Gebiedsprocessen: inrichting technische uitwerking van een ruimtelijke ontwikkeling (o.a. gebiedsontwikkeling, herinrichting/-structurering, nieuwbouw);
 - Infrastructurele processen: inrichting technische uitwerking van infrastructuur (weg, spoor en water)
5. VGGM is verantwoordelijk voor het advies aan de gemeente. Het advies van VGGM met betrekking tot veiligheid en gezondheid kent een tweeledig doel:
 - het proces en de gewenste en vereiste (wettelijke) procedures zorgvuldig en vlot te laten doorlopen
 - het - op het juiste abstractie/detail niveau - afwegen, borgen en realiseren van maatregelen op het gebied van ramp- en incidentbestrijding en de (zelf) redzaamheid van (toekomstige) gebruikers ter optimalisatie van de veiligheid en gezondheid.
6. VGGM brengt advies uit inzake omgevingsveiligheid (o.a. Bevi, BRZO & bedrijfsbrandweer).

Taakverdeling en verantwoordelijkheden; Advies evenementen en aanvragen op grond van de APV/BBV (protocol 5)

1. de vergunningverleners APV van de desbetreffende gemeenten zijn verantwoordelijk voor de afgifte van evenementenvergunningen; en vergunningen/ meldingen op grond van de BBV

2. de vergunningverleners APV van de desbetreffende gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de ontvankelijkheidstoets van aanvragen evenementenvergunning en vergunningen/ meldingen op grond van de BBV met betrekking tot de ingediende gegevens;
3. de vergunningverleners APV van de desbetreffende gemeenten initiëren bij aanvragen voor grote evenementen een multidisciplinair evenementencoördinatie overleg, waarin een risicoanalyse wordt uitgevoerd op basis waarvan de advisering op de aanvraag voortvloeit; van de kant van de VGGM zal een medewerker aansluiten. Een en ander zoals is vastgelegd in het Regionaal kader Evenementenveiligheid;
4. VGGM geeft advies over de interne en externe veiligheid, met betrekking tot gezondheid en brandveiligheid, aan de evenementenvergunningen en vergunningen/ meldingen op grond van de BBV verbonden moeten worden. Voor A-evenementen zal zover als mogelijk gebruik gemaakt worden van standaard adviezen, voor B- en C-evenementen zal maatwerk geleverd worden;
5. VGGM geeft advies op basis van de brandbeveiligingsverordening / Bouwbesluit 2012 of het noodzakelijk is dat de aanvrager tevens een tijdelijke gebruiksvergunning aanvraagt. Voor A-evenementen zal zover als mogelijk gebruik gemaakt worden van standaard adviezen, voor B- en C-evenementen zal maatwerk geleverd worden;
6. VGGM adviseert de gemeente over de uitvoering van de veiligheidsvoorzieningen op de locatie;

Kwaliteitseisen: GEM

Kwaliteitseisen GEM: Advisering, toezicht en handhaving omgevingsvergunning

1. Draagt zorg voor complete, eenduidige en inhoudelijk juiste beoordelingsverzoeken.
2. Doet het beoordelingsverzoek voor alle aanvragen inclusief de naam van de behandelende GEM medewerker;
3. Wanneer GEM dit noodzakelijk acht, informeert RB op 3 momenten tijdens het bouwproces:
 - de start van de uitvoering van de afgegeven vergunning i.v.m. reserveren capaciteit toezicht,
 - gereed ruwbouw,
 - oplevering,
 - Handhaving.

Kwaliteitseisen GEM: Melding brandveilig gebruik

1. Draagt zorg voor complete digitale toezending aan RB van de ontvangen melding.
2. Levert later ingediende stukken zo spoedig mogelijk digitaal aan RB aan.
3. Draagt zorg voor de verwerking van de melding brandveilig gebruik;
4. Adviseert de melder betreffende de juridische aspecten tijdens het afhandelen van een melding Brandveilig gebruik en draagt daarbij zorg voor complete, eenduidige en inhoudelijke juiste adviezen.

Kwaliteitseisen Gem: Advies ruimte en veiligheid

1. Draagt zorg voor complete, eenduidige en inhoudelijk juiste beoordelingsverzoeken.
2. Doet het beoordelingsverzoek voor alle aanvragen;
3. Vermeld plangebied/objectnaam, adres en postcode, eventueel korte omschrijving en de naam van de behandelend ambtenaar die voor het inwinnen van nadere informatie kan worden benaderd;
4. Levert minimaal een kaart met het plangebied, beschrijving plan (doelstelling plan, huidige situatie en toekomstige situatie) en, ingeval van adviesaanvraag omgevingsveiligheid, (externe veiligheid) een onderzoek rapportage/verslag omgevingsveiligheid.

Kwaliteitseisen GEM: Advies en toezicht evenementen

1. zorgt voor complete, eenduidige en inhoudelijk juiste beoordelingsverzoeken;
2. doet het adviesverzoek voor alle aanvragen via e-mail evenementen@vggm.nl, voorzien van datum stempel, vergunning/zaaknummer, naam evenement, adres en postcode;
3. levert de aanvraag gegevens aan zodat VGGM het evenement op de evenementenkalender plaatst;
4. zorgt voor archivering evenementenvergunningen en zorgt dat de dossiers up-to-date en compleet zijn;
5. zorgt voor verwerking van dit protocol in de werkprocessen van de gemeente en instructie van de betrokken werknemers;
6. draagt zorg voor complete toezending aan VGGM van de ontvangen melding (voor het aspect brandveilig gebruik) digitaal.
7. levert later ingediende stukken zo spoedig mogelijk digitaal aan VGGM aan. Deze stukken dienen eveneens te zijn voorzien van een stempel met de datum van ontvangst, vergunning/zaaknummer, naam evenement, adres en postcode;
8. draagt zorg voor de verwerking van de vergunning brandveilig gebruik volgens de werkprocessen van de gemeente;
9. adviseert betreffende de juridische aspecten tijdens het afhandelen van een melding Brandveilig gebruik en draagt daarbij zorg voor complete, eenduidige en inhoudelijke juiste adviezen;
10. Wanneer GEM dit noodzakelijk acht, informeert RB op 4 momenten tijdens het proces:

- de start van de uitvoering van de afgegeven vergunning i.v.m. reserveren capaciteit toezicht;
- schouw voor start;
- einde evenement;
- handhaving

Kwaliteitseisen: RB

Kwaliteitseisen RB: Advisering & toezicht omgevingsvergunning

1. Draagt zorg voor complete, eenduidige en inhoudelijk juiste adviezen, daaronder wordt mede begrepen de interne afstemming (bijvoorbeeld Externe Veiligheid / BRZO).
2. Brengt digitaal een brandveiligheidsadvies uit aan GEM, met vermelding van dossiernummer van de omgevingsvergunning. Bij het constateren van strijdigheid wordt bij de beoordeling brandveiligheid het betreffende artikel van het Bouwbesluit 2012 aangegeven. De adviezen van RB worden ondertekend door het afdelingshoofd Risicobeheersing;
3. Adviseert binnen maximaal 10 werkdagen zo mogelijk eerder met een minimum van 5 dagen; deze adviestermijn kan in bepaalde gevallen na goedkeuring van GEM worden verlengd;
4. Opstellen advies en voorwaarden voor het verstrekken van de omgevingsvergunning. (gebaseerd op de, redactionele, voorwaarden- en vergunningenopzet van GEM) zodat de noodzakelijke voorzieningen getroffen kunnen worden zodanig dat deze integraal in de omgevingsvergunning overgenomen kunnen worden;
5. Heeft geen overleg/ besprekingsmoment met aanvrager, tenzij dit door GEM is afgestemd en terugkoppeling naar GEM plaatsvindt.
6. Zorgt voor de uitvoering van de noodzakelijke controles en inspecties voor de omgevingsvergunningen op aanvraag van GEM;
7. Adviseert over de vastgestelde afwijkingen ten opzichte van de vergunning. Eventueel onderbouwd met een toezichtsrapport;
8. Draagt zorg voor overdracht van alle relevante informatie in het kader van de omgevingsvergunning (voor het aspect brandveilig gebruik), zodat GEM beschikt over een compleet dossier.

Kwaliteitseisen RB: Meldingen Brandveilig gebruik

1. Draagt zorg voor complete, eenduidige en inhoudelijke juiste adviezen;
2. Baseert adviezen op wettelijk vastgelegde toetsingskaders;
3. Bij het constateren van strijdigheid wordt bij de beoordeling brandveiligheid het betreffende artikel van het Bouwbesluit 2012 aangegeven. Bij wijzigingen ten opzichte van de eerder geaccepteerde melding is een nieuwe melding nodig;
4. Stelt binnen 20 werkdagen voor bestaande bouw en 10 werkdagen voor nieuwbouw, na volledige ontvankelijkheid, het conceptadvies en de algemene en specifieke voorwaarden en voorschriften voor het al dan niet aannemen of afwijzen van een melding o.b.v. bouwbesluit 2012 (voor het aspect brandveilig gebruik) (gebaseerd op de, redactionele, voorwaarden- en vergunningenopzet van GEM) zodanig op dat deze integraal (voor het aspect brandveilig gebruik) overgenomen kunnen worden;
5. Doet geen toezeggingen en/of stelt geen voorwaarden aan een ontwikkelaar, aanvrager of installateur en heeft geen overleg. Besprekingsmomenten met de aanvrager, tenzij dit met GEM is afgestemd en terugkoppeling naar GEM plaatsvindt.

Kwaliteitseisen RB: Klachten met betrekking tot brandveilig gebruik van gebouwen

1. Neemt klacht met betrekking tot brandveilig gebruik van gebouwen uitgezet door GEM in ontvangst
2. Volgt een klacht (m.u.v. spoed) binnen vier weken op door:
 - Binnen 5 dagen contact op te nemen met de klager of betrokken derde partij;

- zo nodig ter plekke een inspectie uit te voeren;
 - een rapport hiervan op te maken die door GEM mogelijk voor verdere handhaving gebruikt wordt.
3. Stelt bij de inspecties de geconstateerde tekortkomingen op het gebied van de brandveiligheid vast. Daarbij verwijzend naar GEM voor de noodzakelijke afstemming en vergunningprocedures;
 4. Stelt een rapport in de vorm van een brief aan klager en/of derde betrokken partij op bestaande uit een gebrekenlijst. Verzendt brief naar GEM.

Kwaliteitseisen RB: Ruimte en veiligheid

1. Draagt zorg voor complete, inhoudelijk eenduidige adviezen, daaronder wordt mede begrepen de interne afstemming.
2. De multidisciplinair afgestemde adviezen (tussen GHOR, GGD, Brandweer) van RB worden ondertekend door één van de directeurs VGGM als ook de adviezen die betrekking hebben op omgevingsveiligheid (externe veiligheid);
3. De overige adviezen van RB worden ondertekend door het afdelingshoofd Risicobeheersing;
4. Adviseert binnen een redelijke termijn van vier weken, tenzij er sprake is van wettelijke termijnen dan worden die gehanteerd.
5. Geeft advies op het gebied van veiligheid en gezondheid in bij het tot stand komen van een ruimtelijk project in een gemeente. Deze inbreng heeft een tweeledig doel:
 - Het zorgvuldig en vlot laten doorlopen van het planproces en de benodigde (wettelijke) procedures;
 - Het afwegen (in het besluitvormingsproces), borgen en realiseren van maatregelen op het gebied van ramp- en incidentbestrijding en de (zelf)redzaamheid van (toekomstige) gebruikers op het geschikte abstractie/detail niveau.

Kwaliteitseisen RB: Evenementen en vergunningen/ meldingen op grond van de BBV

1. draagt zorg voor complete, eenduidige en inhoudelijke juiste adviezen;
2. brengt door middel van e-mail advies uit aan de medewerker van Gemeente, met vermelding van dossiernummer van de evenementenvergunning;
3. gebruikt voor standaard vergunningen zoveel mogelijk standaard adviezen. Zo ontstaat uiteindelijk een situatie waarin bijstand van VGGM beperkt wordt tot gevallen waarin dat toegevoegde waarde heeft. In geval van twijfel zal in andere eenvoudiger gevallen de expertise van VGGM ingeroepen worden;
4. adviseert , m.u.v. C-evenementen, binnen 10 werkdagen na ontvangst van de adviesaanvraag door VGGM; deze adviestermijn kan in bepaalde gevallen na goedkeuring van GEM worden verlengd;
5. geeft advies om voorwaarden te verbinden aan evenementenvergunningen zodanig dat deze onverkort zijn over te nemen;
6. geeft bij constateren van strijdigheid met de regelgeving het betreffende artikel van de betreffende regelgeving aan;
7. draagt zorg voor digitale overdracht van alle relevante informatie in het kader van de aanvraag evenementenvergunning, zodat GEM/Gemeente beschikt over een compleet dossier;

Protocol 1. Omgevingsvergunning

Advies omgevingsvergunning

Regulier

Stap	TAAK vanaf datum indiening	GEM	RB
	Indien noodzakelijk: behandelt een verzoek door of namens de aanvrager over het houden van een vooroverleg als voorloper van de aanvraag om een omgevingsvergunning reguliere procedure gezamenlijk met RB, voor zover externe brandveiligheidsaspecten aan de orde zijn.	X	X
	Indien van toepassing: maakt een verslag van het vooroverleg zodat juridische consequenties toetsbaar zijn te maken als dat achteraf nodig blijkt en zendt deze, als RB aanwezig was bij bespreking, aan RB.	X	
	Indien van toepassing: bij ontvankelijkheidstoets door RB, bij uitzondering zie kwaliteitseisen, GEM zendt aanvraag naar RB.	X	X
1.	Verzoekt RB om een brandveiligheidsadvies omgevingsvergunning regulier, eventueel via de OLO.	X	
2.	Digitaal advies volgens vastgesteld VGGM format.		X
3.	Verzenden bericht van behandeling / verzoek om aanvulling Doorsturen aanvullingen naar RB.	X	
4.	Opnemen situatie ter plaatse, bij aanvragen brandveilig gebruik in bestaande gebouwen, Inhoudelijke beoordeling aanvraag, schriftelijke rapportage aan GEM.		X
PM	Optioneel behandelen bezwaar en beroep (OD of Gemeente).	X	
5.	Start traject Toezicht.	X	

Uitgebreid

Stap	TAAK vanaf datum indiening	GEM	RB
	Indien noodzakelijk: behandelt een verzoek door of namens de aanvrager over het houden van een vooroverleg als voorloper van de aanvraag om een omgevingsvergunning uitgebreide procedure voor het aspect milieu gezamenlijk met RB, voor zover externe brandveiligheidsaspecten aan de orde zijn.	X	X
	Indien van toepassing: maakt een verslag van het vooroverleg zodat juridische consequenties toetsbaar zijn te maken als dat achteraf nodig blijkt en zendt deze, als RB aanwezig was bij bespreking, aan RB.	X	
1	Neemt aanvraag omgevingsvergunning uitgebreid in ontvangst en toetst de ontvankelijkheid. Bij uitzondering zie kwaliteitseisen	X	X
2	Verzoekt RB om een brandveiligheidsadvies omgevingsvergunning uitgebreid.	X	
3	Digitaal advies volgens vastgesteld VGGM format.		X
4	Verzenden bericht van behandeling / verzoek om aanvulling Doorsturen aanvullingen naar RB.	X	
5	Opnemen situatie ter plaatse, inhoudelijke beoordeling aanvraag, schriftelijke rapportage aan aanvrager en GEM.		X
6	Optioneel: Gelijkzeitig met ter visie leggen ontwerp omgevingsvergunning controle op te treffen voorzieningen in het kader van Brandveilig gebruik.	X	
7	Optioneel: Behandelen zienswijzen in het kader van brandveilig gebruik.	X	X
8	Indien noodzakelijk definitief advies Brandveilig gebruik en/of advies ontwerp omgevingsvergunning Brandveilig gebruik.	X	
9	Opstellen definitieve omgevingsvergunning verlenen / weigeren conform advies RB.	X	
PM	Optioneel behandelen beroep.	X	X
10	Start traject Toezicht.	X	

Toezicht omgevingsvergunning

Stap	TAAK vanaf datum indiening	GEM	RB
	Inplannen controle op basis van Handhavingsprogramma / werkplan 'Toezicht brandveiligheid' en/of lokaal handhavingsoverleg op afgegeven vergunningen en geaccepteerde meldingen, rapportage aan coördinator handhaving. Werkplan toezicht brandveiligheid regulier is opgenomen in bijlage 1.	X	X
1.	Inplannen controle.		X
2.	Bij integrale handhaving: voorbereiding van en bepalen betrokkenen bij controle brandveilig gebruik (bij meerdere activiteiten in omgevingsvergunning, dossieronderzoek, etc.).		X
3.	Uitvoeren (her)controle.		X
4.	Uitwerken controlerapport en adviseren aan GEM.		X
5.	Geen afwijking(en) / overtreding(en): Brief controle geen overtredingen of Brief her controle geen overtredingen, of Brief strijdig met vergunning legalisering mogelijk, nieuwe omgevingsvergunning of melding brandveilig gebruik.	X	
6.	Wel afwijking(en)/overtreding(en): Brief naar GEM met hersteltermijn en informeren vergunninghouder.		X
7.	Na aflopen hersteltermijn weer beginnen bij stap 3, bij herhaling overtreding nog een keer stap 3. Daarna bij hernieuwde herhaling overtreding naar stap 8.		X
8.	Brief vooraankondiging dwangsom / bestuursdwang en eventueel Brief bekendmaken vooraankondiging belanghebbenden.	X	
	Bij herhalen overtreding na her controle start protocol Toepassen sanctiestrategie van de gemeente/OD.	X	
	Her controle op aanvraag.		X

Protocol 2. Melding Brandveilig gebruik

Advies brandveilig gebruik

Stap	TAAK vanaf datum indiening	GEM	RB
	Verstrekken algemene informatie over meldingen Brandveilig gebruik en de procedure.	X	X
1.	Toets ontvankelijkheid melding Brandveilig gebruik op andere benodigde vergunningen en toestemmingen op grond van het Bouwbesluit 2012. Binnen 1 week na ontvangst. Uitzetten melding voor advies volledigheid voor brandveilig gebruik aan RB conform het Bouwbesluit 2012.	X	X
2.	Zo nodig verzenden verzoek om aanvulling Doorsturen aanvullingen naar RB.	X	
3.	Opnemen situatie ter plaatse, inhoudelijke beoordeling melding.		X
4.	RB stelt een brandveiligheidsadvies op voor melding Brandveilig gebruik. Voor nieuwbouw 10 werkdagen, voor bestaande bouw 20 werkdagen.		X
5.	Opstellen specifieke voorwaarden digitaal voor GEM volgens door GEM vastgesteld format.		X
6.	Acceptatie / afwijzing melding brandveilig gebruik inclusief algemene en specifieke voorschriften en voorwaarden.	X	
7.	Start traject Toezicht brandveilig gebruik.		X

Toezicht brandveilig gebruik

Stap	TAAK vanaf datum indiening	GEM	RB
	Inplannen controle op basis van Handhavingsprogramma / werkplan ' <i>Toezicht brandveiligheid</i> ' en/of lokaal handhavingsoverleg op afgegeven vergunningen en geaccepteerde meldingen, rapportage aan coördinator handhaving. Werkplan toezicht brandveiligheid regulier is opgenomen in bijlage I.	X	X
1.	Inplannen controle.		X
2.	Bij integrale handhaving: voorbereiding van en bepalen betrokkenen bij controle brandveilig gebruik.		X
3.	Uitvoeren (her) controle.		X
4.	Uitwerken controlerapport en adviseren aan GEM.		X
5.	Geen afwijking(en) / overtreding(en) Brief controle geen overtredingen of Brief her controle geen overtredingen, of Brief strijdig met vergunning legalisering mogelijk, nieuwe omgevingsvergunning of melding brandveilig gebruik.	X	

6.	Wel afwijking(en)/overtreding(en): Brief naar vergunninghouder met hersteltermijn.	X	
7.	Na aflopen hersteltermijn weer beginnen bij stap 3, overtreding nog een keer stap 3. Daarna bij hernieuwde herhaling overtreding naar stap 8.		X
8.	Brief vooraankondiging dwangsom / bestuursdwang en eventueel Brief bekendmaken vooraankondiging belanghebbenden.	X	
9.	Bij herhalen overtreding na her controle start protocol Toepassen sanctiestrategie. Her controle op aanvraag.	X	X

Protocol 3. Klachten en TOOM m.b.t. brandveilig gebruik van gebouwen

Stap	TAAK vanaf datum indiening	GEM	RB
	Registreert klacht en informeert betrokken partijen.	X	
1.	Indien noodzakelijk: Voert inspectie ter plekke uit.		X
2.	Zendt het concept inspectierapport naar de GEM voor beoordeling of er nog andere vergunningen en toestemmingen bij de klacht betrokken moeten worden.		X
3.	Zendt het definitieve inspectierapport aan.		X
4.	Indien: GEM op punten van mening verschilt ten aanzien van het advies van RB, vindt voorafgaand aan het verzenden van de brief aan de betrokken partij overleg plaats met RB.	X	X
5.	Start traject Toezicht & handhaving.		X

Protocol 4. Advisering Ruimte en veiligheid

Stap	TAAK vanaf datum indiening	GEM	RB
	Voeren regulier overleg om ruimtelijke en infrastructurele plannen op hoofdlijnen door te spreken.	X	X
1	Indien noodzakelijk: behandelt een verzoek door of namens de aanvrager over het houden van een vooroverleg als voorloper op een principeverzoek om een bestemmingsplan te wijziging/ te herzien dan wel een ander ruimtelijk besluit/ visie, niet zijnde een aanvraag om omgevingsvergunning, gezamenlijk met RB voor zover omgevingsveiligheidsaspecten aan de orde zijn.	X	
2	Indien van toepassing: maakt indien nodig een verslag van het vooroverleg zodat juridische consequenties toetsbaar zijn te maken als dat achteraf nodig blijkt en zendt deze, als RB aanwezig was bij bespreking, aan RB.	X	
3	Verzoek om een advies omgevingsveiligheid.	X	
4	Indien nodig: Zoekt afstemming met multi-partners om tot multidisciplinair advies te komen.	X	
5	Adviseert binnen een redelijk termijn van vier weken, tenzij er sprake is van wettelijk termijnen dan worden die gehanteerd		X
6	Beantwoordt de wijze van verwerken	X	

Protocol 5. Evenementen

Procedure

Stap	TAAK	GEM	RB
1.	Aanvraag om een evenementenvergunning komt binnen: bijlage IV	X	
2.	In ontvangst nemen aanvraag, uitvoeren ontvankelijkheidstoets APV en zo nodig aanvrager om aanvullende gegevens verzoeken.	X	
3.	Indien noodzakelijk: een verzoek door of namens de aanvrager aangaande het houden van een zgn. inhoudelijke voorbespreking (als voorloper van de aanvang om een evenementenvergunning) wordt gezamenlijk met VGGM behandeld, voor zover brandveiligheidsaspecten aan de orde zijn. In gezamenlijkheid wordt tevens de noodzaak voor een (multidisciplinaire) risicoanalyse bepaald.	X	X
4.	Indien noodzakelijk: maakt een verslag van de inhoudelijke voorbespreking.	X	
5.	Verzoekt via e-mail aan VGGM om een brandveiligheidsadvies evenementenvergunning. Of indien van toepassing: organiseert een evenementencoördinatie overleg waarbinnen de multidisciplinaire voorbereiding van het evenement plaatsvindt, inclusief risicoanalyse. <ul style="list-style-type: none"> • BBV vergunning 	X	

	• APV vergunning		
6.	Geeft een brandveiligheidsadvies af aan GEM.		X
7.	Indien noodzakelijk: voert een schouw uit ten behoeve van de advisering na overleg met en/of zo nodig in het bijzijn van een consulent vergunningen GEM.	X	X
8.	Indien noodzakelijk: maakt kenbaar aan GEM dat een evenementenvergunning gepaard dient te gaan met de <i>tijdelijke</i> omgevingsvergunning en handelt dit, in samenwerking met GEM af op basis van het protocol omgevingsvergunning.		X
9.	Indien: GEM op punten van mening verschilt ten aanzien van het brandveiligheidsadvies van VGGM vindt voorafgaand aan het verwerken van de beoordeling in de evenementenvergunning gezamenlijk overleg plaats.	X	X
10.	Indien: ambtelijk géén overeenstemming kan worden bereikt over een uitgebracht advies zal, ter waarborging van de wettelijke verantwoordelijkheden van de VGGM, dit (in ultimo) aan de betreffende portefeuillehouders ter besluitvorming worden voorgelegd en schriftelijk worden vastgelegd.	X	X
11.	Geeft een evenementenvergunning af en publiceert deze.	X	
	Stuurt VGGM een kopie van een afgegeven vergunning.	X	
	Toezicht overeenkomstig Regionaal Kader Evenementenbeleid en bijlage IV van dit protocollenboek	X	X

Bijlage I. Protocolen omgevingsvergunning

Advisering

Gevolklassering

Aanvragen omgevingsvergunningen waarbij brandweeraadvies noodzakelijk is.

Voor de beoordeling of een brandweeraadvies noodzakelijk is / meerwaarde heeft, is een koppeling gemaakt met de gevolklassen van de Eurocodes vanuit de NEN-EN 1990.

Gevolklassen	Beschrijving	Voorbeelden	Advies RB
CC1	<p>Geringe gevolgen ten aanzien van het verlies van mensenlevens, of kleine of verwaarloosbare economische gevolgen, sociale gevolgen of gevolgen voor de omgeving</p>	<p>Gebouwen voor de landbouw waar mensen normaal niet verblijven (bijv. opslagschuren, tuinbouwkassen)</p> <p>Standaard eengezinswoningen</p> <p>Industriegebouwen t/m 2 bouwlagen, in combinatie met kantoorgebouw.</p>	<p>Nee, bij standaard aanvragen</p> <p>Ja, bij aanvragen met gelijkwaardige veiligheid en bij bouwwerken met waarin > 50 personen verblijven. Industriegebouwen t/m 2 bouwlagen, in combinatie met kantoorgebouw.</p>
CC2	<p>Middelmatige gevolgen ten aanzien van het verlies van mensenlevens, aanzienlijke economische gevolgen, sociale gevolgen of gevolgen voor de omgeving</p>	<p>Woon- en kantoorgebouwen,</p> <p>Industriegebouwen van 3 bouwlagen of meer.</p>	Ja
CC3	<p>Grote gevolgen ten aanzien van het verlies van mensenlevens, of zeer grote economische gevolgen, sociale gevolgen of gevolgen voor de omgeving.</p>	<p>Stadions, publieke gebouwen</p> <p>Hoogbouw (H> 70 meter),</p> <p>Tijdelijk ander gebruik van gebouwen (slapen in school- sportgebouwen)</p>	Ja

Memo anti-kraak

De praktijkrichtlijn concentreert zich op het gewenste brandveiligheidsniveau en geeft een (regionale) richtlijn bij de toetsing van gebouwen niet zijnde woongebouwen die tijdelijk worden gebruikt voor bewoning in het kader van anti-kraak.

De strijdigheden m.b.t. de bestemmingsplannen zijn buiten deze richtlijn gelaten omdat elke gemeente zelf een keuze moet maken of anti-kraak op de gewenste locatie mogelijk is.

Acceptabel niveau van brandveiligheid

In deze praktijkrichtlijn zijn voorwaarden uitgewerkt waarmee een voor de Veiligheidsregio acceptabel niveau van brandveiligheid wordt bereikt. Het is vanuit brandveiligheidsoogpunt raadzaam om mee te werken aan tijdelijk gebruik van het bouwwerk door middel van bewoning. Georganiseerde "kraak" gaat een mogelijke onveilig gebruik van het bouwwerk tegen. Alle voorwaarden uit deze praktijkrichtlijn zijn afgeleid uit het Bouwbesluit 2012. De praktijkrichtlijn is bedoeld om zowel eigenaren, ontwikkelaars alsmede toetsers en controlerende medewerkers, een uniform kader te bieden. De uiteindelijke afweging of de getroffen voorzieningen de door de wetgever beoogde brandveiligheid bieden, wordt door het plaatselijke bevoegd gezag gemaakt (burgemeester en wethouders).

Voorwaarden niet tot bewoning bestemde gebouwen

Om tot een veilige manier van werken en bewonen te kunnen overgaan, moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan. Deze voorwaarden sluiten aan bij de bestaande regelgeving. Voor het merendeel zijn deze voorwaarde gebaseerd op het niveau bestaande bouw uit het Bouwbesluit 2012. Dit is bij de betreffende artikelen aangegeven. De overige voorwaarden zijn specifiek beleid ten aanzien van 'niet tot bewoning bestemde gebouwen' die zijn ingegeven door de specifieke omstandigheden van deze unieke gebruiksfunctie. Dit heeft als consequentie dat deze specifieke voorwaarden gemotiveerd ten aanzien van het individuele geval moet worden opgenomen. Dit laatste is mede van belang in relatie tot de handhaving van deze voorwaarden.

Voorwaarden

Aantal anti-kraak wooneenheden

Het aantal toe te laten (tijdelijke) wooneenheden mag niet meer dan 4 bedragen. De situering van de wooneenheden is zodanig dat er rekening gehouden is met strategische plaatsen binnen het bouwwerk.

Toelichting:

Strategische plaatsen zijn bijv. de hoeken van een bouwwerk of nabij een trappenhuis. Doel van de bewoning is om te voorkomen dat het bouwwerk daadwerkelijk gekraakt zal worden en dat geen vandalisme (brandstichting) zal plaatsvinden.

Gebruik hoogste vloer

Het gebruik dient zich (in principe) te beperken tot de begane grond en de 1^e verdieping. Dit geldt zowel voor het gebruik als bewoning als het gebruik als atelier.

Toelichting:

De bouwwerken waarin tijdelijke bewoning plaatsvindt, hadden veelal een andere functie. Hierdoor zijn de voorschriften niet afgestemd op het gebruik als woonfunctie en/of kunstenaarsinitiatief.

Vluchten

Vanuit iedere verblijfsruimte dient te allen tijde naar het aansluitend terrein te kunnen worden gevlucht. De maximale loopafstand mag niet meer dan 45 meter bedragen. Indien dit niet mogelijk is, mag de betreffende ruimte niet in gebruik worden gegeven. De niet vrijgegeven gedeelten moeten zodanig

zijn gemarkeerd, afgesloten of geblokkeerd dat er zekerheid bestaat dat die gedeelten niet in gebruik zijn.

Vanuit een ruimte welke is bestemd voor bewoning behoort de route, welke leidt naar de toegang van het gebouw te worden voorzien van niet-ioniserende rookmelders welke zijn aangesloten op een voorziening van elektriciteit.

(Conform het gestelde in Bouwbesluit artikel 6.21)

Toelichting:

Voor een snelle alarmering van m.n. de slapende personen dienen in de woonfunctie en de gemeenschappelijke/gezamenlijke vluchtroute huisrookmelders te worden aangebracht. De huisrookmelders dienen te voldoen aan NEN 2555.

Deuren in de gemeenschappelijke/gezamenlijke vluchtroutes (deuren die aanwezig zijn vanuit de voorliggende gebruiksfunctie) dienen zonder gebruikmaking van losse voorwerpen, zoals sleutels, van binnenuit te kunnen worden geopend.

De vluchtroutes behoren te zijn vrijgemaakt en vrij te blijven van opslag van materiaal c.q. obstakels. Dit geldt ook voor het deel gelegen buiten het bouwwerk aansluitend op het aansluitend terrein.

(Conform het gestelde in Bouwbesluit artikel 7.16)

Bij aanwezigheid van trappenhuisen, vanuit de voorliggende gebruiksfunctie, waarvan de brand-rookwerende scheidingsconstructie voldoet, behoort dit op het gewenste brandveiligheidsniveau te blijven.

Brandmeldinstallatie

Als er een bestaande, werkende, brandmeldinstallatie aanwezig is behoort deze gehandhaafd te blijven. In die gevallen waar dit niet mogelijk is behoren in overleg met de brandweer en gemeente gelijkwaardige voorzieningen te worden getroffen.

Toelichting:

In bepaalde bouwwerken zal een brandmeldinstallatie aanwezig zijn. Het is niet altijd realistisch, bijv. in relatie tot kosten, te eisen dat deze installatie (met doormelding) intact dient te blijven. In bouwwerken waar deze installatie niet aanwezig is zal een dergelijke installatie ook niet worden geëist. Wel is een en ander afhankelijk van de kwaliteit van de overige brandveiligheidsvoorzieningen. De noodzaak daartoe kan in overleg met de brandweer worden bepaald.

Zelfsluitendheid

Zelfsluitende deuren met een brand- c.q. rookwerende functie, vanuit de voorliggende gebruiksfunctie, behoren gehandhaafd te blijven.

(Conform het gestelde in het Bouwbesluit artikel 6.26).

Blusmiddelen

In het bouwwerk aanwezig zijnde blusmiddelen, vanuit de voorliggende gebruiksfunctie, behoren conform artikel 1.16 en 6.31 van het Bouwbesluit te worden onderhouden. Is vanuit de voorliggende gebruiksfunctie geen blusmiddel vereist. Is het noodzakelijk om één blusmiddel, met een minimale inhoud van 6 kg, in het bouwwerk aan te brengen.

(Conform het gestelde in het Bouwbesluit artikel 1.16 en 6.31).

Toelichting:

In het bouwwerk behoren minimale voorzieningen aanwezig te zijn om een beginnende brand te kunnen blussen. Indien het bouwwerk niet is voorzien van brandslanghaspels behoren de begane grond en de eerste verdieping te zijn voorzien van draagbare blustoestellen van minimaal 6 kg.

geschikt voor ABC- branden. Hierbij dient voor de dekking van het blustoestel een maximale loopafstand van 30 meter te worden gehanteerd.

Gebruik gasflessen e.d.

Het gebruik of opslaan van drukvaten, zoals gasflessen, is in beperkte mate toegestaan. (Conform het gestelde in het Bouwbesluit artikel 7.6).

Toelichting:

Hoewel lid 1 van bovenvermeld artikel bepaalde stoffen in beperkte mate toestaat, is in dit geval niet toegestaan omdat de totale brandveiligheid van het bouwwerk niet als optimaal moet worden beschouwd.

Restrisico's brandgevaar en ontwikkeling van brand

Onverminderd het bij of krachtens dit besluit bepaalde is het verboden in, op, aan of nabij een bouwwerk voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, werktuigen, middelen of voorzieningen te gebruiken of niet te gebruiken of anderszins belemmeringen op te werpen of hinder te veroorzaken waardoor:

- a. brandgevaar wordt veroorzaakt, of
- b. bij brand een gevaarlijke situatie wordt veroorzaakt.

(Conform het gestelde in het Bouwbesluit artikel 7.10).

Restrisico veilig vluchten bij brand

Onverminderd het bij of krachtens dit besluit bepaalde is het verboden in, op, aan of nabij een bouwwerk voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, werktuigen, middelen of voorzieningen te gebruiken of niet te gebruiken of anderszins belemmeringen te veroorzaken waardoor:

- a. melding van, alarmering bij of bestrijding van brand wordt belemmerd;
- b. het gebruik van vluchtmogelijkheden bij brand wordt belemmerd, of
- c. het redden van personen of dieren bij brand wordt belemmerd.

(Conform het gestelde in het Bouwbesluit artikel 7.16).

Wanneer uitvoering wordt gegeven aan de in deze praktijkrichtlijn gestelde voorwaarden wordt geacht voldoende aandacht te hebben besteed aan het tijdelijk toestaan van bewoning in bouwwerken niet zijnde woningen en of woongebouwen.

Geadviseerde veiligheidsvoorwaarden vreugdevuren

Om er zorg voor te dragen dat het ontsteken van een vreugdevuur niet leidt tot schade aan mensen, gebouwen of natuur is het raadzaam hier voorwaarden voor op te stellen. In dit hoofdstuk worden (brand)veiligheidsvoorwaarden aangegeven die vanuit Brandweer Gelderland Midden geadviseerd worden. In hoofdstuk 6 van deze handreiking wordt nadere toelichting gegeven op de achtergrond bij enkele van de voorschriften.

Veiligheidsvoorwaarden bij normale omstandigheden

Vreugdevuren tot 1000 m³

De onderstaande veiligheidsvoorwaarden zijn uitsluitend van toepassing op vreugdevuren tot 1000 m³ bij een droogte-index: klein gevaar, gevaar, verhoogd gevaar.

Bij 1000 m³ moet gedacht worden aan vreugdevuren met ongeveer de volgende afmetingen: 15 x 15 x 4,5 meter, 12 x 12 x 7 meter of 11 x 11 x 8 meter.

Brandweer Gelderland-Midden adviseert om minimaal de volgende veiligheidsvoorwaarden in acht te nemen:

- a) Een vreugdevuur wordt niet ontstoken indien de windkracht **6 Beaufort** of meer is.
- b) Vreugdevuren liggen bij voorkeur **niet** binnen de bebouwde kom.
- c) Vreugdevuren zijn stabiel en aaneengesloten opgebouwd.
- d) Tussen rietgedekte bouwwerken en het vreugdevuur wordt een afstand van minimaal **200** meter aangehouden.
- e) Tussen overige bebouwing en vreugdevuren wordt een afstand van minimaal **50** meter aangehouden.
- f) Tussen bos, heide, veen en andere natuurgebieden wordt een afstand van minimaal **100** meter aangehouden.
- g) De afstand tussen een rijksweg (A-weg), provinciale weg (N-weg), waterweg en spoorweg bedraagt minimaal **50** meter. Voor overige openbare wegen geldt dat passerend verkeer geen hinder mag ondervinden van het vreugdevuur. Om die reden wordt geadviseerd minimaal **20** meter afstand te houden.
- h) De afstand tussen een hoogspanningstracé en een vreugdevuur bedraagt minimaal **40** meter. Indien de afstand minder dan **500** meter bedraagt, dient melding gedaan te worden bij de netbeheerder.
- i) De afstand tussen ondergrondse buisleidingen of kabeltracés bedraagt minimaal **25** meter te bedragen.
- j) Het vreugdevuur is tot op **50** meter via een verhard pad bereikbaar voor een blusvoertuig van de brandweer.
- k) Het ontsteken mag niet plaatsvinden / de ontbranding wordt beëindigd wanneer onvoorziene situaties optreden die een gevaar vormen voor de omgeving. Te denken valt aan: plotseling draaiende wind, waardoor verkeer wordt gehinderd, een weeralarm van het KNMI, etc.

Vreugdevuren groter dan 1000 m³

Vreugdevuren die een inhoud hebben die groter is dan 1000 m³ hebben een grotere vuurlast en geven meer stralingswarmte dan waar rekening mee gehouden is. Door de grotere vuurlast en hogere warmtestraling vormen dergelijke grote vreugdevuren een extra risico. Om die reden wordt geadviseerd alleen een ontheffing te verlenen nadat door de brandweer een advies is gegeven. In dat advies kunnen specifieke voorwaarden gesteld worden. Maatwerk is dus vereist.

Advies bij extreme droogte

Bij code oranje en code rood adviseert Brandweer Gelderland Midden om **geen ontheffing** te verlenen. Dit is ook van toepassing bij een windkracht van 6 Beaufort en meer.

De brandweer acht de risico's te groot zodat, zelfs onder voorwaarden, de veiligheid niet kan worden gewaarborgd.

Standaard voorwaarden slapen in niet-slaapgebouwen

1. Kleine blusmiddelen

- 1.1 Op plaatsen waar gekookt, gebakken en/of gebraden wordt dient een brandblusapparaat aanwezig te zijn met een inhoud van ten minste 6 kg poeder (of gelijkwaardig).
- 1.2 In een ruimte moeten voldoende kleine blusmiddelen aanwezig zijn. Uitgangspunt hierbij is per 200 m² oppervlakte één handbrandblusser met een inhoud van ten minste van 6 kg blusmiddel.
- 1.3 Een klein blusmiddel moet voor iedereen duidelijk zichtbaar en gemakkelijk bereikbaar zijn, voor direct gebruik gereed zijn en in goede staat van onderhoud verkeren.
- 1.4 Een klein blusmiddel moet zijn verzegeld en voorzien van een geldig Rijkskeurmerk met rangnummer en moet ten minste eenmaal per twee jaar op een adequate wijze worden gecontroleerd en onderhouden. Een draagbaar blustoestel moet zijn voorzien van een label of sticker waarop de laatste controledatum is aangegeven.
- 1.5 Na gebruik van een blustoestel moet dit onmiddellijk gevuld c.q. vervangen worden. Dit geldt ook indien het blustoestel niet geheel leeg is.

2. Uitgangen en vluchtroutes

- 2.1 De (nood)uitgangen en vluchtroutes van gebouw/bouwsel of tent mogen niet worden geblokkeerd.
- 2.2 Bij aanwezigheid van publiek zijn uitgangen van tenten onmiddellijk te openen zonder gebruik van losse voorwerpen.
- 2.3 Kabels welke op de grond liggen dienen beschermd te zijn en wel zodanig dat niet over de kabels gestruikeld kan worden, dan wel op enige wijze niet beschadigd kunnen worden.

3. Elektrische Installaties

- 3.1 Het is verboden een verlichtingsinstallatie of een verlichtingstoestel te gebruiken, indien dat gebruik door de eigenschappen van die installatie of dat toestel gevaar oplevert voor het ontstaan van brand.
- 3.2 Alle voorzieningen t.b.v. de elektra dienen tenminste te voldoen aan het gestelde in het normblad NEN 1010 (Veiligheidsbepalingen voor laagspanningsinstallaties).
- 3.3 Het gebruik van andere verlichting dan elektrische verlichting binnen een ruimte is verboden.
- 3.4 Bij gebruik van verlengsnoeren dienen deze geheel afgerold te zijn.
- 3.5 De opstelling van een (nood-)stroomaggregaat dient op minimale afstand van 5 meter buiten de bouwsels/tenten te geschieden.

4. Bekleding, stoffering en versiering

- 4.1 Aankleding en versieringen in een besloten ruimte voor het verblijven of het vluchten van personen mag geen brandgevaar opleveren. Dit gevaar wordt geacht niet aanwezig te zijn indien;
- 4.2 de aankleding een navlamduur heeft van ten hoogste 15 seconden en een nagloeiduur van ten hoogste 60 seconden, zie product informatie op de verpakking;
- 4.3 de aankleding onbrandbaar is,
- 4.4 Stoffering en versiering worden vrijgehouden van spots en andere warm wordende apparatuur.
- 4.5 Plafondversiering moet zó zijn aangebracht, dat zij buiten bereik van het publiek hangt. Tussen het vloeroppervlak van een ruimte en de aangebrachte versiering blijft een vrije ruimte over van minimaal 2,5 meter.
- 4.6 De versiering vormt in geval van brand geen druppels, zie product informatie op de verpakking.
- 4.7 Met brandbaar gas gevulde ballonnen zijn niet toegestaan in een gebouw/bouwsel of tent.

5. Afval

- 5.1 Afval moet dagelijks worden verzameld in veilig opgestelde en goed af te sluiten containers.
- 5.2 Asbakken moeten regelmatig worden geleegd in afsluitbare asverzamelaars van onbrandbaar materiaal.
- 5.3 De inhoud van deze asverzamelaars mag slechts in onbrandbare vaten, die van een deksel zijn voorzien, worden gedeponeerd.

5.4 De aanwezige asbakken en/of papierbakken moeten van onbrandbaar materiaal zijn vervaardigd, tenzij voor die ruimte(s) een rookverbod geldt.

6. Aantal personen

6.1 De inrichting van een ruimte is zodanig dat:

- voor elke persoon zonder zitplaats ten minste $0,25\text{m}^2$ vloeroppervlakte beschikbaar is;
- voor elke persoon met zitplaats ten minste $0,3\text{m}^2$ vloeroppervlakte beschikbaar is, indien geen inventaris kan verschuiven of omvallen als gevolg van gedrang;
- voor elke persoon met zitplaats ten minste $0,5\text{m}^2$ vloeroppervlakte beschikbaar is, indien inventaris kan verschuiven of omvallen als gevolg van gedrang.

Bij de berekening van de per persoon beschikbare vloeroppervlakte wordt uitgegaan van de vloeroppervlakte aan verblijfsruimte na aftrek van de oppervlakte van de inventaris

6.2 Per strekkende meter (nood)uitgang kunnen 135 personen per minute de tent ontvluchten bij vrije uitstroom van de tent.

6.3 Indien er geen vrije en uitstroom is kunnen 90 personen per m (nood)uitgangsbreedte de tent kunnen ontvluchten.

6.4 Bij een (nood)uitgang uit een tent met aan weerszijden schoren mag worden vrije uitstroom aangenomen. De breedte van de(nood)uitgang is de smalste breedte van de vluchtweg tussen de uitgang en de plaats van de grondverankering. Er is geen sprake van vrije uitstroom bij een scharnierdeur die niet meer dan 90 graden kan worden geopend en bij een vluchtroute door een verkeerstent.

6.5 Indien een (nood)uitgang deur tegen de vluchtrichting in draait dan mogen voor de berekening van het maximaal 37 personen op die deur ontvluchten.

7. Overnachtingen

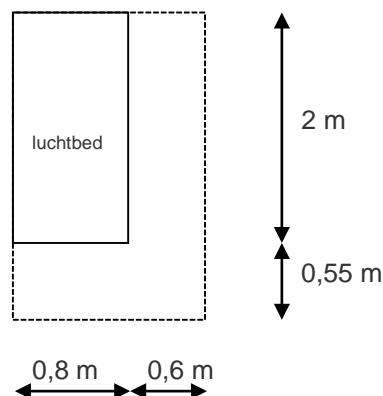
7.1 De ruimten waarin wordt overnacht, moeten (tijdelijk) worden voorzien van rookmelders (9 volt). De plaats en het aantal rookmelders per ruimte moet door de brandweer worden bepaald.

7.2 In elke ruimte waarin wordt overnacht moet ten minste een persoon van 18 jaar of ouder aanwezig zijn die bij de groep overnacht. Deze persoon heeft tot taak om bij een ontruiming de aanwezigen naar buiten te begeleiden en daar de compleetheid van de groep te checken.

7.3 Tijdens de overnachting moeten per bouwlaag permanent en ten minste twee wakende personen aanwezig zijn die controle rondes lopen. Deze personen moeten beschikken over een geldig certificaat Bedrijfshulpverlener en mogen niet onder invloed van alcohol of drugs verkeren.

7.4 Een rookverbod moet worden nageleefd.

7.5 Bij het bepalen van het aantal slaapplekken moet voldaan worden aan de onderstaande situatie

- 7.6 Tijdens overnachtingen moet bij de entree van het gebouw/bouwsel of tent een logboek aanwezig zijn.
- 7.7 Ten minste acht weken voorafgaand aan de overnachting moet bij de afdeling preventie van de gemeente een plattegrondtekening van het gebouw/bouwsel of tent worden ingediend met daarop aangegeven:
- de (nood)uitgangen;
 - de blusmiddelen;
 - de hand(brand)melders;
 - de rookmelders; - de nood- en transparantverlichting;
 - de draairichting van vluchtdeuren;
 - de sluitinrichting van vluchtdeuren;
 - de indeling van vakken van de slaapplaatsen;
 - de vrije ruimten ten behoeve van ontvluchting.
- 7.8 Een ontruimingsplan gebaseerd op het tijdelijke gebruik dient aanwezig te zijn en, ter beoordeling van de brandweer namens het bevoegde gezag, zo nodig getest te worden met een ontruimingsoefening.
- 7.9 Het maximale aantal overnachtingen in dagen per jaar dient te worden aangegeven of te zijn vastgelegd in de gebruiksmelding of gebruiksvergunning voor het afwijkende gebruik.
- 7.10 Het maximaal aantal toegestane personen dat overnacht dient te worden aangegeven of te zijn vastgelegd in de gebruiksmelding of gebruiksvergunning voor het afwijkende gebruik. Bij overnachtingen in tenten geldt dat:
- Kleine tenten bijeen zijn gebracht in compartimenten van maximaal 500 m² en dat de compartimenten gescheiden zijn door een afstand van 5 meter tot elkaar;
 - Voor grote tenten (> 50 personen) gelden de voorschriften onder 8.1, voor zover bij tenten van toepassing.

8. Noodverlichting

- 8.1 Alle uitgangen, nooduitgangen en vluchtroutes van het gebouw/bouwsel of tent moeten worden gemarkeerd door vluchtrouteaanduidingen (pictogrammen) volgens NEN 6088.
- 8.2 De vluchtrouteaanduidingen moeten zodanig zijn aangebracht dat deze te allen tijde zichtbaar zijn.
- 8.3 Indien in het gebouw/bouwsel of tent overdag onvoldoende daglicht aanwezig is, of het gebouw/bouwsel of tent na zonsondergang wordt gebruikt:
- moeten de vluchtrouteaanduidingen zijn uitgevoerd als elektrisch verlichte en op een noodstroombron aangesloten transparanten, die bij aanwezigheid van personen permanent verlicht zijn;
 - moet in het gebouw/bouwsel of tent noodverlichting zijn aangebracht.
- 8.4 De nood- en transparantverlichtingsinstallatie moet voldoen aan NEN-EN 1838. De lichtopbrengst moet gedurende 60 minuten ten minste 1 lux op vloerniveau te bedragen.

Toezicht

Controle brandveilig gebruik 'regulier'

Datum: ____ - ____ - ____

Vergunning- meldingsnummer: _____

Naam controleur(s): _____

Contactpersoon gebruiker: _____

Naam object: _____

Adres: _____

Toelaatbaar aantal personen: _____ Specifieke gebruikseisen: _____

Eigenaar / gebruiker gewijzigd? Indien ja, gegevens noteren

	akk.	niet akk.	n.v.t.		akk.	niet akk.	n.v.t.
Vluchtwegen / uitgangen							
1. Zijn ingangen, nood(uit)gangen en vluchtwegen tot aan de openbare weg vrij van obstakels (en draaien gordijnen met de vluchtrichting mee)? <i>BB artikel 2.154 lid 1 / artikel 2.9.1</i>	☐	☐	☐	9. Is brand- en rookcompartimentering conform tekening en geen openingen aanwezig?	☐	☐	☐
2. Zijn vluchtdeuren niet op slot en over de vereiste breedte te openen? <i>Artikel 2.3.5 lid 1</i>	☐	☐	☐	Blusmiddelen			
3. Zijn vluchtdeuren > 100 pers. voorzien van paniekbalk? <i>Artikel 2.3.5 lid 2</i>	☐	☐	☐	10. Zijn blusmiddelen conform tekening aanwezig?	☐	☐	☐
4. Automatisch werkende deur / voorziening toe/uitgangscontrole hindert vluchten niet <i>Artikel 2.3.5. lid 4</i>	☐	☐	☐	11. Zijn blusmiddelen bereikbaar, gekeurd, gebruiksgereed, zichtbaar of gemarkeerd met pictogram? <i>Artikel 2.4.2 / artikel 2.4.3</i>	☐	☐	☐
5. Deuren en draairichting aanwezig conform tekening?	☐	☐	☐	Vluchtroute aanduiding / nood- en transparantverl.			
6. Zijn brand- en rookvrije vluchtroutes vrij van opslag. <i>Artikel 2.9.1</i>	☐	☐	☐	12. Is vluchtrouteaanduiding aanwezig conform tekening <i>Artikel 2.3.7 lid 1</i>	☐	☐	☐
7. Buitenzijde nooduitgang voorzien van opschrift 'nooddeur vrijhouden' of 'nooduitgang' <i>Artikel 2.3.5 lid 6</i>	☐	☐	☐	13. Vluchtrouteaanduiding op duidelijk waarneembare plaats? <i>Artikel 2.3.7 lid 2</i>	☐	☐	☐
Brand- en rookcompartimentering				14. Vluchtrouteaanduiding voldoet aan zichtbaarheidseisen (indien ruimte voorzien van noodverlichting) <i>Artikel 2.3.7 lid 4</i>	☐	☐	☐
8. Zijn brand- of rookwerende, zelfsluitende deuren volledig gesloten of voorzien van kleefmagneten met detectie? <i>Artikel 2.1.5 / 2.3.3</i>	☐	☐	☐	15. Zijn de op tekening aangegeven ruimte voorzien van noodverlichting?	☐	☐	☐
				16. Zijn ruimten > 50 personen voorzien van oriëntatieverlichting? <i>Artikel 2.3.10</i>	☐	☐	☐
				Bekleding, stoffering en versiering			
				17. Er mag geen brandgevaarlijke versiering en of stoffering aanwezig te zijn. Afstand versiering tot vloer > 2,5 m. <i>Artikel 2.1.3 lid 1, 2, 3 en 5</i>	☐	☐	☐

	akk.	niet akk.	n.v.t.	percelen? Artikel 2.1.9	akk.	niet akk.	n.v.t.
18. Worden spots en warmtebronnen vrijgehouden van stoffering? <i>Artikel 2.1.3 lid 5</i>	☐	☐	☐				
19. Glas tegen plafond veiligheidsglas of kruiswapening 0,016 m. <i>Artikel 2.3.11</i>	☐	☐	☐				
20. Is textiel, folie, papier in horizontale toepassing onderspannen met metaaldraad maximaal h.o.h. 0,35 m of in 2 richtingen h.o.h. 0,7 m. <i>Artikel 2.3.11</i>	☐	☐	☐				
Brandveiligheid stands, kramen, schappen, podia, en andere inrichtingselementen							
21. Inrichtingselementen brandveilig - onbrandbaar - dikte >3,5 mm klasse 4 - dikte <3,5 mm verlijmd op klasse 4 <i>Artikel 2.1.4 lid 1 en 2</i>	☐	☐	☐				
22. Gangpaden van in publieke ruimte opgestelde stands, kramen, schappen, podia en andere inrichtingselementen 1,1 m? <i>Artikel 2.3.2 lid 1</i>	☐	☐	☐				
23. Uitgang in publiek toegankelijke ruimte voldoende vrij? <i>Artikel 2.3.2 lid 2</i>	☐	☐	☐				
Opstelling van inventaris							
24. Opstelling inventaris conform opstelplan? <i>Artikel 2.3.1</i>	☐	☐	☐				
25. Zijn de stoelen gekoppeld? (> 4 stoelen, 4 rijen, en > 100 pers) <i>Artikel 2.3.1 lid 2</i>	☐	☐	☐				
Brandgevaarlijke stoffen							
26. Geen niet toegestane (hoeveelheden) brandgevaarlijke stoffen aanwezig? <i>Artikel 2.1.8</i>	☐	☐	☐				
27. Opslag bedrijfsmatig brandbare niet-milieugevaarlijke stoffen veilig ten opzichte van aangrenzende	☐	☐	☐				
				Overig			
				28. Geen brandbare opslag in Stookruimten aanwezig? <i>Artikel 2.1.1 lid 2</i>	☐	☐	☐
				29. Openingen t.b.v. toevoer / afvoer verbrandingslucht van verbrandings-toestel niet afgesloten. <i>Artikel 2.1.1 lid 3</i>	☐	☐	☐
				30. Verbod roken /open vuur duidelijk zichtbaar aangegeven <i>Artikel 2.1.2</i>	☐	☐	☐
				31. Zijn deuren overdruktrappenhuis voorzien van sticker 'hard duwen'? <i>Artikel 2.3.5 lid 5</i>	☐	☐	☐
				32. Geen direct brandgevaar aanwezig door installaties? <i>Artikel 2.1.1 lid 1</i>	☐	☐	☐
				33. Bevat de sleutelbuis of -kluis de juiste sleutels?	☐	☐	☐
				34. Blusmiddel duidelijk zichtbaar of pictogram <i>Artikel 2.4.3</i>	☐	☐	☐
				35. Is er belemmering of hinder voor: melding, alarmering en bestrijding vluchtmogelijkheden redding bij brand brandgevaar wordt veroorzaakt <i>Artikel 2.9.1</i>	☐	☐	☐
				36. Wordt er voldaan aan de specifieke gebruikseisen?	☐	☐	☐
				Repressie			
				37. Verbindingsweg naar toegang en opstelplaats hoog en breed genoeg <i>Artikel 2.6.1 lid 1 en 2</i>	☐	☐	☐
				38. Hekwerken op route naar toegang snel en gemakkelijk te openen? <i>Artikel 2.6.1 lid 3</i>	☐	☐	☐

	niet				niet		
	akk.	akk.	n.v.t.		akk.	akk.	n.v.t.
				Artikel 2.7.1 lid 1 en 4			
				- Pomp (droge) blusleiding	☐	☐	☐
				Artikel 2.7.1 lid 2, 3 en 4			
39. Indien BMI met doormelding brandweeringang aanwezig en toegankelijk Artikel 2.6.2 lid 1 en 2	☐	☐	☐	- RWA installatie Artikel 2.3.9			
				- Sprinklerinstallatie Artikel 2.5.1	☐	☐	☐
40. Is de bereikbaarheidskaart juist?	☐	☐	☐	- Gasblusinstallatie Artikel 2.5.1	☐	☐	☐
41. Zijn bluswaterwinplaatsen vrij zichtbaar, bereikbaar en gebruiksklaar? Artikel 2.7.2 lid 1	☐	☐	☐	- Brandweerlift Artikel 2.6.3	☐	☐	☐
				- Brandslanghaspel(s) Artikel 2.4.1 lid 2,	☐	☐	☐
42. Is secundaire bluswatervoorziening zichtbaar, bereikbaar en gebruiksklaar?	☐	☐	☐	- Pompinstallatie bsh Artikel 2.4.1 lid 3 en 4	☐	☐	☐
				- Bluswatervoorziening op eigen terrein Artikel 2.7.2 lid 2	☐	☐	☐
Opmerkingen (indien niet akkoord)				- Doorvoeringen in brand- en rookscheidingen Artikel 2.1.5 / 2.3.4	☐	☐	☐
.....				- Draagbare blusmiddelen Artikel 2.4.2 lid 3	☐	☐	☐
.....				- Terugloopruimte roltrap gereinigd per kwartaal	☐	☐	☐
.....				- Ontruimingsplan (conform NTA) Artikel 2.3.6 lid 5	☐	☐	☐
.....				- Ontruimingsplan beoefend(verslag)	☐	☐	☐
.....				- Afvoer van rook doeltreffend gereinigd artikel 2.1.1 lid 5	☐	☐	☐
.....							
.....				Zijn de Installaties voorzien van geldig certificaat?			
.....				- Brandmeldinstallatie met doormelding Artikel 2.2.1 lid 9	☐	☐	☐
.....				- Automatische brandblusinstallatie	☐	☐	☐
.....				- Rookbeheersingsysteem Artikel 2.3.9	☐	☐	☐
.....				- Behandelde constructieonderdelen Artikel 2.1.7	☐	☐	☐
Logboek / certificaten Artikel 2.10.1							
Zijn de logboeken bijgehouden?	☐	☐	☐				
- Brandmeldinstallatie Artikel 2.2.1 lid 8	☐	☐	☐				
- Ontruimingsinstallatie Artikel 2.3.6 lid 4	☐	☐	☐				
- Noodverlichtinginstallatie Artikel 2.3.7 lid 5 / 2.3.8 lid 2	☐	☐	☐				
- (Droge) blusleiding	☐	☐	☐				

Bijlage II. Melding Brandveilig gebruik

Bouwbesluit 2012

Algemeen

Uit het eindverslag uit 2005 van de dereguleringscommissie van het Overlegplatform Bouwregelgeving (OPB) («Gelet op het feit dat al sinds enige tijd de samenhang tussen brandcompartimenten, sub-brandcompartimenten en typen vluchtroutes zelfs voor experts moeilijk te doorgronden is, mede doordat er sprake is van twee verschillende methodieken bij gebruiksfuncties waarin wordt geslapen, wordt aanbevolen dit geheel fundamenteel te bezien Dit citaat maakt duidelijk dat de opzet van de bouwtechnische brandveiligheidsvoorschriften van het Bouwbesluit 2003 voor verbetering vatbaar was. In het Bouwbesluit 2003 was het uitgangspunt de aanwezigheid van twee vluchtroutes waarbij soms met een enkele route kon worden volstaan. In dit besluit is het uitgangspunt dat één vluchtroute met een gegarandeerd veiligheidsniveau volstaat. Dit leidt tot voorschriften die, met behoud van het veiligheidsniveau, eenvoudiger toepasbaar zijn.

Een sub-brandcompartiment moet in principe altijd één vluchtroute hebben die buiten het sub-brandcompartiment ten minste 20, 30 of soms zelfs 60 minuten bruikbaar is voor veilig vluchten. Wanneer een vluchtroute onbruikbaar wordt, is dat niet wanneer dat gebeurt op een moment dat iedereen al gevlucht is, of wanneer er nog een andere nog bruikbare vluchtroute is. Nadere informatie over deze systematiek en de wijze waarop het beoogde brandveiligheidsniveau in de verschillende voorschriften is verwerkt, biedt de rapportage «Achtergronden bij de voorschriften voor ontvluchting», december 2009 (PRC-W0450.01.18).

Onder het Bouwbesluit 2003 werd een appartement beschouwd als een sub-brandcompartiment en een gewone woning een brandcompartiment. Voor een dergelijk onderscheid is geen reden. Voortaan is iedere woning ongeacht het type een eigen brandcompartiment.

Doel en uitgangspunten

Het doel van de brandveiligheidsvoorschriften is ongewijzigd gebleven: het voorkomen van slachtoffers (gewonden en doden) en het voorkomen dat een brand zich uitbreidt naar een ander perceel. Het behouden van het bouwwerk en het voorkomen van schade aan het milieu, monumenten of maatschappelijke voorzieningen of belangen zijn geen doelstellingen van dit besluit.

Ook de algemene uitgangspunten zijn vergeleken met van het Bouwbesluit 2003 ongewijzigd:

- binnen 15 minuten na het ontstaan van een brand moet die brand zijn ontdekt en moeten de door die brand bedreigde personen en de brandweer zijn gealarmeerd;
- binnen 15 minuten na die alarmering moeten de door de brand bedreigde personen zonder hulp van de brandweer kunnen vluchten;
- de brandweer is aanwezig en operationeel binnen 15 minuten na het melden van de brand, en
- de brandweer moet de brand binnen 60 minuten na het ontstaan onder controle hebben, hetgeen inhoudt dat voorkomen wordt dat de brand verder uitbreidt. Op dat moment moeten de laatste door de brand bedreigde personen met behulp van de brandweer zijn gered.

Nieuwe opzet sub brandcompartimentering

Het begrip «sub-brandcompartiment» heeft vergeleken met het Bouwbesluit 2003 een bredere betekenis gekregen. (Het oude rookcompartiment heet nu sub-brandcompartiment en het oude sub-brandcompartiment heet nu een beschermd sub-brandcompartiment. Deze nieuwe terminologie doet recht aan het aan de betreffende compartimentering verbonden beschermingsniveau bij brand.)

Bij een brand zijn de personen die zich in een sub-brandcompartiment bevinden gedurende enige tijd beschermd tegen brand en rook wanneer de brand elders in het brandcompartiment ontstaat. Ook

heeft de indeling in sub-brandcompartimenten tot doel om veilig en zonder hinder uit het brandcompartiment te kunnen vluchten naar een veilige plaats. In het algemeen geldt dat een sub-brandcompartiment het maximale uitbreidingsgebied van brand én rook is en bij brand voldoende lang in stand blijft om het gebouw zelfstandig of met hulp van derden te kunnen ontvluchten door andere ruimten dan de ruimte waarin de brand is ontstaan. Daarom worden eisen gesteld aan de kwaliteit van de scheiding tussen een sub-brandcompartiment en de omliggende (besloten) ruimten. Om te waarborgen dat personen op tijd uit de ruimte kunnen komen, wordt ook een eis gesteld aan de maximale loopafstand binnen een sub-brandcompartiment. Deze voorschriften komen grotendeels overeen met die voor rookcompartimenten in het Bouwbesluit 2003.

Een sub-brandcompartiment moet een extra beschermende functie kunnen bieden bij woningen en logiesgebouwen (slapende personen) en in het bijzonder bij ruimten waarin zich personen bevinden die niet zelfredzaam zijn (crèches), ziek in bed liggen (gezondheidszorg) of opgesloten zijn (cellen). De daarin aanwezige personen zijn niet alert, kunnen niet zelfstandig vluchten of zelf de deur openen, waardoor er extra tijd nodig is voor het verlaten van de betreffende ruimten. Die extra bescherming wordt gewaarborgd door een hogere weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag (wbdbo) en een beperking van de omvang van het compartiment. Met het laatste wordt indirect ook het aantal personen beperkt dat tegelijk aan de bedreiging door rook en hitte wordt blootgesteld voordat zij, eventueel met hulp van bedrijfshulpverleners of de brandweer, het compartiment kunnen verlaten. Deze voorschriften komen grotendeels overeen met die voor sub-brandcompartimenten in het Bouwbesluit 2003.

Rookdoorgang van een sub-brandcompartiment en een vluchtroute

Bij het veilig kunnen vluchten door een ruimte speelt de hoeveelheid rook in die ruimte een belangrijke rol. De huidige bepalingsmethode voor de weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag voorziet bij koude rook (afgekoelde rook) niet in een voldoende beperking van de rookdoorlatendheid van een brandwerende scheidingsconstructie van een sub-brandcompartiment (en van een beschermd sub-brandcompartiment). Bij ministeriële regeling kunnen daarom voorschriften worden gesteld aan de beperking van de rookdoorgang van een brandwerende scheidingsconstructie van een sub-brandcompartiment.

Nieuwe systematiek ontvluchten

De oude voorschriften voor ontvluchten waren over meerdere afdelingen van het Bouwbesluit 2003 verspreid. Voortaan staan de voorschriften in één afdeling 2.12 Vluchtroutes. Ook is er zo meer uniformiteit in de eisen voor de maximale loopafstanden ontstaan, zonder het veiligheidsniveau te beïnvloeden.

Uitgangspunt van de eisen is een vluchtroute die op de plaats begint waar het vluchten begint (op elk punt van een voor personen bestemde vloer) en eindigt op een veilige plaats. Die enkele vluchtroute moet over de gehele lengte veilig zijn en is daarom vanaf de uitgang van het sub-brandcompartiment waarin de vluchtroute begint binnen het brandcompartiment een beschermd vluchtroute en buiten dat brandcompartiment (voor zover deze niet in een brandcompartiment ligt, zie artikel 2.82, vierde lid) een extra beschermd vluchtroute of een veiligheidsvluchtroute. Dit is niet nodig indien er twee onafhankelijke vluchtroutes zijn, waarbij als uitgangspunt geldt dat indien de ene vluchtroute is versperd, de andere nog beschikbaar moet zijn. In dit besluit worden in een oplopende mate van bescherming de volgende soorten vluchtroutes onderscheiden:

- vluchtroute;
- beschermd vluchtroute;
- extra beschermd vluchtroute en
- veiligheidsvluchtroute.

Vluchten binnen een sub-brandcompartiment

Personen die zich bevinden in het sub-brandcompartiment waarin een brand woedt, moeten dit compartiment tijdig kunnen verlaten. Om deze reden wordt voor dit eerste deel van de vluchtroute een

eis aan de maximale loopafstand in een sub-brandcompartiment gesteld en in sommige situaties ook aan het aantal uitgangen van het sub-brandcompartiment.

Beschermde vluchtroute

Buiten een sub-brandcompartiment (maar binnen het betreffende brandcompartiment) moet het vluchten naar een veilige plaats door een enkele vluchtroute kunnen worden voorgezet, tenzij het aansluitende terrein direct na het verlaten van het sub-brandcompartiment al is bereikt. Deze vluchtroute moet om veilig te kunnen vluchten gedurende langere tijd (ten minste 20 of 30 minuten) beschermd zijn tegen en in een sub-brandcompartiment ontstane brand. Een beschermde vluchtroute moet daarom aan de volgende voorwaarden voldoen:

- de beschermde vluchtroute voert binnen het brandcompartiment alleen door een verkeersruimte en niet door een (ander) sub-brandcompartiment;
- de route biedt voldoende bescherming tegen het binnendringen van hitte en rook vanuit het sub-brandcompartiment waarin de brand woedt (brand- en rookwerendheid van wanden, vloeren en plafonds);
- in een ruimte waardoor een beschermde vluchtroute voert mag geen groot risico zijn op het uitbreken en ontwikkelen van brand.
- de beschermde vluchtroute heeft, indien deze in een besloten ruimte ligt, een gelimiteerde lengte voor het geval er onverhoopt toch rook in die ruimte mocht doordringen, en
- op een beschermde vluchtroute mag, indien er geen andere onafhankelijke vluchtroute is, slechts een beperkt aantal personen zijn aangewezen.

Wanneer er een tweede vluchtroute is die brandwerend is gescheiden van de eerste vluchtroute behoeft de tweede vluchtroute niet een beschermde vluchtroute te zijn en niet aan de bovengenoemde voorwaarden te voldoen. Als één van de routes door brand of rook is geblokkeerd, biedt de tweede vluchtroute namelijk een alternatief. Zie ook de toelichting op de begripsbepaling in artikel 1.1.

Extra beschermde vluchtroute

Wanneer op een beschermde vluchtroute veel mensen zijn aangewezen, moet de vluchtroute extra worden beschermd. Dit geldt ook voor een vluchtroute uit een brandcompartiment waarin mensen slapen of anderszins aan bed gebonden zijn. Er is dan namelijk extra tijd, en dus extra bescherming om die tijd te kunnen waarborgen, nodig om veilig te kunnen vluchten. Belangrijke verschillen tussen een beschermde en een extra beschermde vluchtroute zijn:

- de extra beschermde vluchtroute mag, in tegenstelling tot een beschermde vluchtroute, niet in een brandcompartiment liggen. Dit geeft een kleinere kans op brand in de ruimte en biedt een grotere bescherming tegen de doorslag en overslag van brand uit een andere ruimte;
- in een ruimte waardoor een extra beschermde vluchtroute is het risico op het ontwikkelen van brand verder beperkt;
- op een enkele extra beschermde vluchtroute mogen meer personen zijn aangewezen dan op een beschermde vluchtroute, en
- bij een kinderopvang, een gezondheidszorgfunctie met bedgebied, een logiesfunctie en een onderwijsfunctie mag de loopafstand in een extra beschermde vluchtroute minder groot zijn dan bij een beschermde vluchtroute. Zie ook de toelichting op de begripsbepaling in artikel 1.1.

Veiligheidsvluchtroute

Wanneer meer dan 150 personen gebruik maken van een extra beschermde vluchtroute of indien er om andere redenen een hoger veiligheidsniveau nodig is en er geen onafhankelijke tweede vluchtroute beschikbaar is, moet de vluchtroute een veiligheidsvluchtroute zijn. Een veiligheidsvluchtroute is een extra beschermde vluchtroute die voorafgegaan wordt door een rooksluis. Bij een veiligheidsvluchtroute worden geen beperkingen gesteld aan de loopafstanden of

aan het aantal personen dat van die vluchtroute gebruik maakt. In tegenstelling tot de voorschriften van het Bouwbesluit 2003 die beperkt waren tot een veiligheidstrappenhuis, kan de veiligheidsvluchtroute zowel horizontaal als verticaal worden toegepast. Zie ook de toelichting op de begripsbepaling in artikel 1.1.

Vluchten uit een woonfunctie

Op grond van het Bouwbesluit 2003 moest een in een woongebouw gelegen woning in een afzonderlijk sub-brandcompartiment en een niet in een woongebouw gelegen woning in een afzonderlijk brandcompartiment liggen. Voortaan moet elke woning, al dan niet gelegen in een woongebouw, in een afzonderlijk brandcompartiment liggen. De maximale loopafstand vanuit de woning naar een uitgang is in overeenstemming gebracht met de maximale loopafstand in een sub-brandcompartiment van een utiliteitsgebouw. Voortaan gaat het om een gecorrigeerde loopafstand van ten hoogste 30 m vanuit een punt in een verblijfsgebied naar een uitgang van de woning. In een woongebouw is de mate van bescherming in een buiten een woning gelegen vluchtroute niet afhankelijk gesteld van het aantal personen dat op die vluchtroute is aangewezen en is de loopafstand over een extra beschermde vluchtroute in een gemeenschappelijke verkeersruimte ook niet gelimiteerd. Er geldt in plaats daarvan voor woongebouwen met een totale vloeroppervlakte aan verblijfsgebied van meer dan 600 m² een eis voor de minimum breedte van de trap (1,2 m) in het trappenhuis waardoor de vluchtroute voert. Dit komt overeen met de breedte-eis van een trap volgens «tabel B» in het Bouwbesluit 2003. Evenals bij tabel B het geval was mag het smalle gedeelte van een spiltrap niet worden meegerekend bij het bepalen van de doorstroomcapaciteit. Dit betekent dat niet in alle gevallen een spiltrap kan worden toegepast. Zie ook de toelichting op de artikelen 2.107, negende lid, en 2.108, eerste lid, onder a. Bij woningen worden evenmin als onder het Bouwbesluit 2003 eisen gesteld aan de zelfsluitendheid van voordeuren. Derhalve blijft de kans bestaan dat een vluchtend persoon de voordeur open laat staan zodat vroegtijdig rook in een gemeenschappelijke vluchtroute kan komen met het risico dat deze onbruikbaar wordt. Om deze reden is voorgeschreven dat de enkele (extra beschermde) vluchtroute in een gemeenschappelijke verkeersruimte van een woongebouw niet langs een beweegbaar constructieonderdeel van een andere woonfunctie mag voeren. Deze voorwaarde geldt niet bij een traditionele portiekflat, als vanuit de woning in twee richtingen kan worden gevlucht of als de vluchtroute een veiligheidsvluchtroute is die door een trappenhuis voert.

Twee of meer vluchtroutes

De eisen voor de enkele beschermde vluchtroute, extra beschermde vluchtroute of veiligheidsvluchtroute zijn niet van toepassing indien er een onafhankelijke tweede (alternatieve) vluchtroute aanwezig is. Daarbij geldt als uitgangspunt dat bij brand gedurende voldoende tijd ten minste één vluchtroute beschikbaar blijft om veilig te kunnen vluchten. De tweede vluchtroute is onafhankelijk van de eerste vluchtroute indien de wbdbo tussen deze vluchtroutes voor zover deze door hetzelfde brandcompartiment voeren ten minste 30 minuten bedraagt en deze vluchtroutes na het verlaten van het brandcompartiment door verschillende brandcompartimenten voeren. Uitzondering hierop is dat een vluchtroute in een trappenhuis waarin een hoogteverschil van meer dan 8 m wordt overbrugd altijd, dus ook als er een onafhankelijke tweede vluchtroute is, een extra beschermde vluchtroute moet zijn.

Bij gebruik van twee vluchtroutes blijft het mogelijk om een sub-brandcompartiment te ontsluiten door middel van één gang of corridor indien daarin naar twee kanten kan worden gevlucht, de vluchtroutes in die gang of corridor ten minste een beschermde vluchtroute zijn en de twee vluchtroutes buiten die ruimte twee onafhankelijke vluchtroutes zijn. De loopafstand in de gang of corridor mag, indien die ruimte een besloten ruimte is, in beide richtingen niet groter zijn dan 30m.

Bestaande bouw

Bij bestaande bouw geldt op een aantal punten een ander niveau van eisen dan de bovenstaande voorschriften voor nieuwbouw. De belangrijkste verschillen hebben betrekking op:

- de beschermde route;
- de rookdoorgang;
- de limitering van de loopafstanden;
- twee onafhankelijke vluchtroutes,
- de opvang- en doorstroomcapaciteit.

Beschermde route

In de voorschriften voor bestaande bouw wordt niet gesproken van een beschermde vluchtroute maar van een beschermde «route». Met dit begrip blijft het niveau van eisen nagenoeg gelijk aan het niveau van eisen voor de voormalige rookvrije vluchtroute en worden verworven rechten in de bestaande bouw niet aangetast. Een beschermde route is vergelijkbaar met de beschermde vluchtroute bij nieuwbouw. Het verschil zit er in dat de beschermde route, zoals voorheen, door een verkeersruimte mag voeren (buiten het sub-brandcompartiment waarin de vluchtroute begint) en door een ander sub-brandcompartiment met inbegrip van de daarin gelegen verblijfsgebieden en verblijfsruimten. Zo blijft bijvoorbeeld in de gezondheidszorg een balie of een open wachtruimte aan de verkeersruimte waardoor een vluchtroute voert toegestaan en mag in een penitentiaire inrichting bijvoorbeeld een recreatieruimte in open verbinding met die vluchtroute staan. Ook mag de beschermde route voeren door een ander sub-brandcompartiment dan het compartiment waar de vluchtroute begint. Dit mag natuurlijk niet een brandonveilige situatie veroorzaken of in stand houden.

Rookdoorgang

Voor nieuwbouw kunnen bij ministeriële regeling voorschriften worden gegeven over de rookdoorlatendheid van een inwendige scheidingsconstructie waarbij voortaan ook rekening wordt gehouden met koude of afgekoelde rook. Om een verzwaring van eisen voor bestaande gebouwen te voorkomen, blijft daarvoor de op NEN 6075 gebaseerde eis voor de weerstand tegen rookdoorgang (WTRD) van toepassing.

Beperkte limitering loopafstanden

De eisen aan loopafstanden bestaande bouw zijn niet strenger dan in het Bouwbesluit 2003, bestaande bouw.

Twee onafhankelijke vluchtroutes

Indien twee vluchtroutes vanaf de uitgang van een sub-brandcompartiment door eenzelfde ruimte voeren, behoeft die ruimte, in tegenstelling tot de nieuwbouweisen, geen beschermde of extra beschermde ruimte te zijn. Wel geldt een maximale loopafstand binnen die ruimte en moet er in twee richtingen kunnen worden gevluht.

Opvang- en doorstroomcapaciteit

Voortaan kunnen ook de bestaande bouw eisen worden gesteld aan de opvang- of doorstroomcapaciteit van vluchtroutes. Om te voorkomen dat door die bij ministeriële regeling vast te stellen voorschriften alle eerder verleende vergunningen voor brandveilig gebruik en ingediende gebruiksmeldingen weer tegen het licht moeten worden gehouden, is in hoofdstuk 9 een overgangsbepaling opgenomen zodat situaties die eerder veilig zijn bevonden, bijvoorbeeld blijkens een bouwaanvraag, een melding of een vergunning, zonder aanpassing gehandhaafd kunnen worden.

Beschrijving periodieke controles naleving van de melding: onderdeel werkplan 'toezicht brandveiligheid'??

Bijlage III. Advisering ruimte en veiligheid

Maatlat toewijzing advies Ruimte en Veiligheid

Doel

Het doel van de maatlat is om een adviesaanvraag voor ruimtelijke ontwikkelingen aan de juiste werknemer binnen één van de drie teams te adresseren.

Werkwijze

Een adviesverzoek voor een ruimtelijke ontwikkeling (zowel wet- en regelgeving, beleid, planvorming, inrichting en realisatie) is niet alleen te typeren aan de hand van aspecten, zoals ligging, bestemming, functie, gebruik, omvang maar ook aan de hand van de aspecten voor de hulpvraag bij incidenten, zoals, bereikbaarheid, bestrijdbaarheid, zelfredzaamheid (groepen) mensen en benodigde disciplines. De combinatie van deze maakt dat een adviesaanvraag in meer of mindere mate complex is en daarom behandeld moet worden door een werknemer met vereiste kwalificatie.

Een werknemer krijgt een adviesaanvraag toegewezen aan de hand van de onderstaande indeling.

		Adviesaanvraag ruimte/omgeving betrekking op:
A		Wet- en regelgeving, beleid
B		Meervoudige omgevingsrisico's (combinaties van risico's bijv. natuurbrand & externe veiligheid)
C		Multi aspecten (Politie, RAV, GHOR, Waterschap, Rijkswaterstaat)
D	1	Aanpassing infrastructuur/aanrijdroutes hulpdiensten* (provinciale-/snelwegen) - projecten betreffende groot onderhoud
	2	Aanpassing infrastructuur/aanrijdroutes hulpdiensten* (gemeentelijke wegen)- projecten betreffende groot onderhoud
	3	Aanpassing infrastructuur* (gemeentelijke wegen)
E		Bluswatervoorziening en bereikbaarheid (innovatieve, complexere vraagstukken)
F	1	Masterplannen, Stedebouwkundigeplannen, Bestemmingsplan/Inrichtingsplan met Externe Veiligheidsaspect.
	2	Masterplannen, Stedebouwkundigeplannen, Bestemmingsplan/Inrichtingsplan ("vlekkenplan", locatiekeuze)
	3	Bestemmingsplan/Inrichtingsplan (waarbij functie en exacte locatie bekend zijn)
	4	Herontwikkeling / inrichting (bestaand gebied)
	5	Functiewijziging (met wijziging kwetsbaarheid)
	6	Functiewijziging (zonder wijziging kwetsbaarheid)
		* Wegwerkzaamheden, -opbrekingen en tijdelijke voorzieningen aan de weg

Werkbeschrijving

QuickScan

Een gemeente kan van een derde partij (particulier, projectontwikkelaar, etc.) het verzoek krijgen om mee te werken aan nieuwe activiteit (ruimtelijk initiatief). De gemeente kan voor dergelijke aanvragen een QuickScan uitvoeren om de haalbaarheid van het initiatief te toetsen aan geldende wet- en regelgeving, gemeentelijk beleid en (bestuurlijk/ambtelijk) draagvlak.

VGGM kan hiervoor een *QuickScan veiligheid en gezondheid* opstellen als de gemeente over het initiatief

minimaal informatie geeft over:

- De locatie van het initiatief (in bestaand of nieuw bouwwerk/gebouw),
- De omvang/oppervlakte/begrenzing van de locatie
- De functie(s) en/of gebruik van de locatie,
- De omvang en typering (toekomstige) gebruikers (kwetsbaarheid aanwezige personen) en
- (indien mogelijk) de ruimtelijke verdeling van functie(s) en gebruik(ers) over de locatie.

Met de *QuickScan veiligheid en gezondheid* zijn voor het initiatief vervolgens de omgevingsrisico's (zoals overstroming, natuurbrand, gevaarlijke stoffen) en haar gevolgen voor de ramp- en incidentbestrijding en de (zelf)redzaamheid in beeld te brengen. Op hoofdlijnen is op basis daarvan aan te geven:

- Beschouwing van de omgevingsrisico's (in samenhang met elkaar)
- Haalbaarheid initiatief op betreffende locatie
- Maatregelen voor de optimalisatie van de veiligheid en gezondheid (o.a. bereikbaarheid, bestrijdbaarheid en (zelf)redzaamheid)
- Verwachte en vereisten voor (wettelijke) procedures/toetsing (externe veiligheid, bouwplantoetsing)
- Wijze van betrokkenheid

Besluit

Een gemeente stelt ruimtelijk/infrastructurele besluiten op en/of actualiseert deze besluiten. Een voorbeeld daarvan is het bestemmingsplan(en tal van varianten daarop) op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Bij het tot stand komen van het besluit zoekt de gemeente afstemming daarover met haar partners in de geest procedure regels uit Algemene wet bestuursrecht (Awb), de wettelijke grondslag voor het ruimtelijke besluit en/of in het kader van een goede ruimtelijke ordening.

Gegeven het kader óf op grond van haar adviestitel in de Wet op de veiligheidsregio's kan VGGM aan het bevoegd gezag adviseren over het te nemen besluit. VGGM adviseert daarbij over de omgevingsrisico's (zoals overstroming, natuurbrand, gevaarlijke stoffen) en de gevolgen van het besluit voor de ramp- en incidentbestrijding en de (zelf)redzaamheid. Afhankelijk van het proces en/of de procedurefase is het advies formeler van aard. Afgestemd op het beoogde abstractie/detail niveau geeft VGGM aan de gemeente een:

- Analyse van de omgeving:
 - Beschouwing van omgevingsrisico's op basis van het risicoprofiel, zoals overstroming, natuurbrand, gevaarlijke stoffen;
 - Scenario('s) (worstcase, maatgevend, realistisch) met de effecten (evt. effectafstanden);
 - Delen van het plangebied die onder invloed van die omgevingsrisico's staan;
 - Zelfredzaamheid van de aanwezigen. Er is daarbij specifiek aandacht voor de gereserveerde (planologische) ruimte voor de aanwezigen (bijv. verdeling, dichtheid, omvang, kwetsbaarheidsfuncties en gebruik);
 - Rampbestrijding. Specifiek is daarbij aandacht voor de gereserveerde (planologische) ruimte voor bereikbaarheid en bestrijdbaarheid van incidenten door hulpdiensten;

- Advies over:
 - Wijze van betrokkenheid bij proces;
 - Ruimtelijk relevante maatregelen, ofwel reserveren van planologische ruimte voor maatregelen ter optimalisatie van de veiligheid en gezondheid (o.a. bereikbaarheid, bestrijdbaarheid en
 - (zelf)redzaamheid) op de verbeelding en in de regels;
 - Niet-ruimtelijke relevante maatregelen, ofwel bouwkundige, inrichting/installatie technische en
 - organisatorische maatregelen die in de beheerfase van het ruimtelijke plan een relevante bijdrage kunnen leveren aan een veilige en gezonde leefomgeving. Deze zijn als actiepunt weg te zetten bij
 - verantwoordelijke betrokkenen.

Het streven is om het advies aan te laten sluiten op het doel van het ruimtelijke besluit (afhankelijk van de planvorm, fasering, flexibiliteit, concreetheid). Variërend van borging aanvullende advies in proces, procedure tot concrete maatregelen.

Bijlage IV. Advisering en toezicht evenementen

De gemeente heeft de regie bij evenementen en is als vergunningverlener de eerste partij die toeziet op de naleving van de voorwaarden. De gemeentelijke handhavers, of andere daartoe bevoegde ambtenaren, zijn direct belast met het toezicht op het naleven van de vergunningsvoorwaarden. Op specifieke onderdelen, hebben echter ook de hulpverleningsdiensten een taak.

Voor het uitvoeren van het toezicht van brandveiligheidsvoorschriften heeft VGGM een maatlat geschreven. Hierin zijn de werkwijze en de criteria aangegeven bij welk soort evenement de VGGM toezicht noodzakelijk acht.

Werkwijze bij verleende vergunningen:

1. Indien een evenementenvergunning is verleend zal de gemeente een afschrift sturen naar evenementen@vggm.nl. De verleende vergunning komt automatisch in het mapje van de betreffende gemeente.
2. De coördinator houdt de ingekomen mails bij en bekijkt aan de hand van deze maatlat:
 - Of het afschrift ook naar de collega van Incidentbestrijding (IB) doorgestuurd moet worden. Indien tijdens het adviestraject de medewerker IB om advies is gevraagd* of alleen is geïnformeerd* over betreffende aanvraag, dan zal de verleende vergunning ook doorgestuurd moeten worden naar IB. Dus van de aanvragen die niet bij IB zijn voorgelegd hoeven de verleende vergunningen ook niet doorgestuurd te worden.
 - Of er toezicht op het evenement gehouden moet worden aan de hand van onderstaande criteria.

Toezicht Evenementen

Classificatie van evenementen

Gemeld evenement (0)	'Evenement' waarbij geen risico's te verwachten zijn voor de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of het milieu en die geen maatregelen of voorzieningen vergen van het daartoe bevoegd gezag. De organisator kan volstaan met een melding van het evenement.	Meldingsplichtig
Regulier evenement (A)	'Evenement' waarbij het (zeer) <u>onwaarschijnlijk</u> is dat die gebeurtenis leidt tot risico's voor de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of het milieu en maatregelen of voorzieningen vergen van het daartoe bevoegd gezag om die dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.	Vergunning (in sommige gemeenten ook 'meldingsplichtig')
Aandacht evenement (B)	'Evenement' waarbij het <u>mogelijk</u> is dat die gebeurtenis leidt tot risico's voor de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of het milieu en maatregelen of voorzieningen vergen van het daartoe bevoegd gezag om die dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.	Vergunning
Risicovol evenement (C)	'Evenement' waarbij het (zeer) <u>waarschijnlijk</u> is dat die gebeurtenis leidt tot risico's voor de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of het milieu en maatregelen of voorzieningen vergen van het daartoe bevoegd gezag om die dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.	Vergunning

A- en B-evenementen:

Voor A-evenementen zie ook bijlage VI

Uitgangspunt: Geen toezicht indien er geen bijzonderheden zijn.

Bij bijzonderheden, zullen deze wel worden gecontroleerd. Hiervan is er sprake indien:

- De gemeente om toezicht gevraagd heeft (dus op verzoek)
- Er (als onderdeel van het evenement) een gebruiksvergunningsplichtig of meldingsplichtig object staat. Dan zal dit object gecontroleerd worden.
- Een bouwwerk/inrichting in afwijking van de reeds afgegeven gebruiksvergunning/-melding wordt gebruikt (denk hierbij aan slapen in het gebouw of meerdere personen in het gebouw als dat de vergunning/melding toelaat).
- Er bijzonderheden zijn met betrekking tot bereikbaarheid hulpdiensten en/of bluswatervoorziening**. Alleen indien er wordt afgeweken van de standaard voorwaarden conform de "Handreiking Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid". (Zie Maatlat Advisering van 24 april 2014 voor de criteria)

C-evenementen:

Altijd toezicht. De volgende aspecten zullen worden gecontroleerd:

- De brandveiligheidsvoorwaarden uit de afgegeven evenementenvergunning.
- Indien er (als onderdeel van het evenement) een gebruiksvergunningsplichtig of meldingsplichtig object staat. Dan zal dit object gecontroleerd worden.
- Een bouwwerk/inrichting in afwijking van de reeds afgegeven gebruiksvergunning/-melding wordt gebruikt (denk hierbij aan slapen in het gebouw of meerdere personen in het gebouw als dat de vergunning/melding toelaat).
- Bijzonderheden zijn met betrekking tot bereikbaarheid hulpdiensten en/of bluswatervoorziening**. Alleen indien er wordt afgeweken van de standaard voorwaarden conform de "Handreiking Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid". (Zie Maatlat Advisering van 24 april 2014 voor criteria);

* Conform vastgestelde Maatlat Advisering A-evenementen, 24 april 2014.

** Toezicht op bereikbaarheid en bluswatervoorziening wordt door medewerker IB gedaan.

Bijlage V. Standaard adviezen A-evenementen

Adviesrichtlijn Braderie/Markt

1. ALGEMENE VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN

- Alle aanwijzingen en opdrachten gegeven door of namens het bevoegd gezag in het belang van de openbare orde en (brand)veiligheid, moeten direct worden opgevolgd.
- Op het evenemententerrein dient een contactpersoon van de organisatie aanwezig te zijn.
- Een afschrift van de verleende vergunning moet in de inrichting/op de evenementenlocatie aanwezig zijn en op verzoek getoond worden.
- De hulpverleningsdiensten¹ houden zich het recht voor om in aanloop naar het evenementen in het belang van de openbare orde en (brand)veiligheid nadere aanvullende voorwaarden te stellen.

2. OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

- Indien zich tijdens het evenement feiten of omstandigheden voordoen op grond waarvan de politie, in belang van de openbare orde en veiligheid, het voortduren van het evenement niet verantwoord acht, moeten de activiteiten onmiddellijk worden gestaakt.
- Bij inzet van beveiliging:
 - a. Dienen de beveiligers in dienst te zijn van een beveiligingsbedrijf dat erkend is zoals bedoeld in de Wet Particuliere Beveiligingsorganisaties en Recherchebureaus.
 - b. Het personeel dient in het bezit te zijn van een toestemming van de Korpschef van de Politie.
 - c. De werkzaamheden dienen uiterlijk drie dagen voor aanvang van het evenement te worden aangemeld bij de afdeling Bijzondere Wetten.
- Indien gebruik wordt gemaakt van verkeersregelaars dienen deze in bezit te zijn van een geldige 'aanstellingspas verkeersregelaar'.

3. ONTHEFFING ARTIKEL 35 DRANK EN HORECAWET

Zodra door de gemeente een ontheffing ex artikel 35 van de Drank- en Horecawet voor het verstrekken van zwak-alcoholische dranken is verleend, dan gelden de volgende voorwaarden:

- Aan personen onder de leeftijd van 18 jaar mag geen alcohol worden verstrekt. Dit dient nabij de plaats waar de zwak-alcoholhoudende dranken worden verstrekt op duidelijk leesbare en zichtbare wijze aan het publiek kenbaar worden gemaakt.
- Aan personen die kennelijk onder invloed verkeren of die door hun gedrag aanstoot geven, mag geen drank worden verstrekt.
- Het is niet toegestaan drank met een alcoholpercentage boven de 15% (met uitzondering van wijn) in voorraad te houden op een voor het publiek toegankelijke plaats.
- Op het terrein moet voor het publiek steeds alcoholvrije drank verkrijgbaar zijn.
- Een afschrift van de verleende ontheffing, inclusief de gestelde voorwaarden/beperkingen, moet in de inrichting/op het evenemententerrein tijdens de verkoop of verstrekking van alcoholhoudende dranken aanwezig zijn.

4. GENEESKUNDIGE HULPVERLENING

- Bij evenementen met bezoekers tussen de 100 en 1000 gelijktijdige bezoekers, zijn altijd 2 EHBO'ers aanwezig.
- Bij voorkeur is er altijd een AED apparaat en een gecertificeerde AED hulpverlener aanwezig²
- Eerste hulpverleners dienen in het bezit te zijn van geldig eerstehulpdiploma, inclusief aantekening AED indien van toepassing. Zij dienen dit te kunnen aantonen tijdens het evenement.

¹ Onder hulpverleningsdiensten wordt verstaan; Politie, Brandweer en GHOR

² Er mag ook gebruik worden gemaakt van een AED op een publieke plaats (zoals bij gemeentehuis, sportcentra, etc.)

- Eerstehulpverleners dienen duidelijk herkenbaar te zijn op het evenemententerrein
- Over het gehele evenemententerrein dient de EHBO aangeduid te staan met herkenbare symboliek

5. VRIJHOUDEN VAN TERREINGEDEELTEN EN BEREIKBAARHEID

- Brandkranen moeten worden vrijgehouden.
- Alle objecten op het terrein dienen onbelemmerd bereikt te kunnen worden.
- Er dient een doorgang van 3.50 meter breed en 4.20 meter hoog te worden vrijgehouden in verband met de doorgang voor hulpverleningsvoertuigen. Buitenbochtstralen dienen ten minste 10 m te zijn en binnenbochtstralen ten minste 5,5 m. Dit in verband met de draaicurves van de hulpverleningsvoertuigen.
- Bij een afsluiting van het terrein dient de (brandweer)ingang te zijn aangegeven en het toegangshek snel te openen zijn.
- Bij wegafsluitingen dient iemand aanwezig te zijn, om de hulpdiensten doorgang te kunnen verlenen.

6. (MARKT)KRAMEN

- Bij de opbouw, aankleding en versiering van kramen, podia e.d. mag geen gebruik worden gemaakt van gemakkelijk ontvlambare materialen.
- Kramen zijn zo opgesteld dat ze geen gevaar opleveren voor de omgeving.
- Bij een lintopstelling van de kramen dient er een vrije doorgang te zijn van ten minste 3,5 m breed tussen de luifels gemeten.
- In de vrije doorgang tussen kramen mogen geen obstakels worden geplaatst.
- Een kraam dient op maximaal 40 meter door een brandweervoertuig benaderd te kunnen worden.
- (Tui-)draden, elektriciteitskabels e.d. welke over de weg zijn gespannen dienen minimaal 4,20 meter boven het straatniveau te worden aangebracht.

7. KLEINE BLUSMIDDELEN

- Bij koken, bakken en/of braden dient een brandblusapparaat met ten minste 6 kg blusmiddel aanwezig te zijn.
- In een besloten ruimte moeten voldoende kleine blusmiddelen aanwezig zijn. Uitgangspunt hierbij is per 200 m² oppervlakte één handbrandblusser met een inhoud van 6 kg blusmiddel.
- Een klein blusmiddel moet:
 - voor iedereen duidelijk zichtbaar en gemakkelijk bereikbaar zijn
 - voor direct gebruik gereed zijn
 - van een geldig Rijkskeurmerk met rangnummer zijn voorzien
 - verzegeld zijn
 - ten minste eenmaal per twee jaar te worden gecontroleerd en onderhouden.
 - van een label of sticker met de laatste controledatum zijn voorzien.
 - onmiddellijk gevuld of vervangen worden na gebruik. Dit geldt ook indien het toestel niet geheel leeg is.

8. ELEKTRISCHE INSTALLATIES

- Elektrische installaties leveren geen gevaar voor het ontstaan van brand op.
- Alle voorzieningen t.b.v. de elektra dienen tenminste te voldoen aan normblad NEN 1010 (Veiligheidsbepalingen voor laagspanningsinstallaties).
- Het gebruik van andere verlichting dan elektrische verlichting binnen een besloten ruimte is niet toegestaan.
- Verlengsnoeren dienen geheel afgerold te worden.
- Een (nood-) stroomaggregaat is op minimaal 5 meter buiten de tent/bouwwerk opgesteld.

9. GEBRUIKSVOORSCHRIFTEN BIJ HET BEREIDEN VAN VOEDSEL

GASINSTALLATIES

- Tussen gasfles en verbruikstoestel moet de verbinding bestaan uit een metalen leiding of uit een goedgekeurde GIVEG-slang van maximaal 1 meter lengte.
- Slangen van een gasfles naar een toestel:
 - verkeren in goede staat van onderhoud
 - zijn niet uitgedroogd
 - vertonen geen andere beschadigingen
 - zijn niet ouder dan de productspecificatie aangeeft met een maximum van 10 jaar.
- Een gasfles moet zijn voorzien van een erkend geldig keurmerk.
- De gasdrukregelaar van een gasfles moet een goedgekeurd type zijn en niet ouder dan 5 jaar.
- Gasflessen en afsluiters mogen uitsluitend door deskundig personeel worden gerepareerd of veranderd.
- Gasflessen en gastanks mogen slechts tot 80% worden gevuld.
- Een lege gasfles moet altijd met gesloten afsluiter worden bewaard.
- Afsluiters moeten tegen omvallen zijn beschermd. Indien de bescherming bestaat uit een afneembare kop, moet deze bij niet aangesloten flessen zijn afgeschroefd.
- De ruimte waarin de gasfles(sen) staan:
 - moet op de buitenlucht zijn geventileerd door tenminste twee ventilatieopeningen nabij, of in de vloer
 - moet gasdicht zijn gescheiden van de gebruiksruimte
 - is alleen van buitenaf bereikbaar
- Gasflessen of de gasflessenopslag mogen in een omtrek van 3 meter niet worden geplaatst nabij rioolputten.

BAKKRAMEN

- Een frituurtoestel is thermisch beveiligd zodat de temperatuur niet boven 200°C kan oplopen.
- Binnen handbereik van het baktoestel is voor iedere bak een passend deksel of een blusdeken aanwezig waarmee de bakken ingeval van brand worden afgedekt.
- Het blad onder de bak- en braadtoestellen moet tenminste tot 10 centimeter buiten de toestellen onbrandbaar zijn.
- De wanden, in de buurt van de bak- en braadtoestellen moeten tot 30 centimeter buiten de toestellen onbrandbaar zijn.
- Voor de opstelling van bakkramen ten opzichte van de omliggende gebouwen geldt het volgende:
 - Kook- en bakactiviteiten zijn voor geheel blinde gevels toegestaan.
 - Kook- en bakactiviteiten zijn voor gevels met ramen slechts toegestaan bij een minimale afstand van 2 meter uit de gevel
- Een bakkraam in de omgeving van brandgevaarlijke materialen is niet toegestaan.

10. HEATERS/TERRASVERWARMERS

- Het gebruik (of de opstelling) van heaters/terrasverwarmers mag geen gevaar opleveren.
- Heaters/terrasverwarmers dienen volgens de voorschriften van de fabrikant te worden opgesteld, bevestigd en gebruikt.
- De vloer rondom de heaters/terrasverwarmer moet tot ten minste 2 meter worden vrijgehouden.
- Op vloeibare brandstof gestookte heaters/terrasverwarmer zijn op minimaal 5 meter buiten de tent/bouwwerk opgesteld.

11. AFVAL

- Afval moet (dagelijks) worden verzameld in veilig opgestelde en goed af te sluiten containers.
- Asbakken moeten regelmatig worden geleegd in afsluitbare asverzamelaars van onbrandbaar materiaal.
- Asverzamelaars mogen alleen in onbrandbare vaten, die van een deksel zijn voorzien, worden geleegd.
- De asbakken en/of papierbakken moeten van onbrandbaar materiaal zijn.

12. TOILETVOORZIENINGEN³

Zorg voor voldoende toiletten met toiletpapier. Bepaal het aantal benodigde toiletten aan de hand van factoren als aantal bezoekers, samenstelling publiek, gemiddelde verblijfstijd, soort evenement, type toiletten, verwachte piekdruk, consumptieve gedrag. U mag 75 % van de herentoiletten vervangen door urinoirs of plaszuilen. Eén plaskruis of plaszuil geldt als 4 urinoirs. Ook kunnen plasgoten worden gebruikt. 50 cm plaspoot geldt als één urinoir.

- Zorg voor één of meerdere gehandicapten toiletten inclusief faciliteiten.
- Plaats direct naast de toiletten een wastafel met stromend water, een zeepdispenser en wekwerphanddoekjes.
- Plaats een afvalbak in of direct naast de toiletruimten.
- Zorg voor voldoende verlichting in de toiletruimten.
- Voer het afvalwater van toiletten, douches, wasbakken en andere huishoudelijke activiteiten af via bestaande riolering of vang dit op in speciaal daarvoor bestemde opslagtanks (die door een gespecialiseerd bedrijf leeggemaakt moeten worden). Het is verboden om zonder vergunning afvalwater te lozen.
- Maak de toiletten en wastafels schoon volgens een schoonmaakplan.

13. EXTREEM WEER OF DREIGING

In geval van extreem weer of de dreiging daarvan neemt de vergunningverlener (gemeente) contact op met de organisator over de te nemen maatregelen/afgelasting van evenement.

³ De Vereniging van EvenementenMakers (VVEM) zal, in samenspraak met evenementenorganisatoren en de sanitair leveranciers, een leidraad gaan opstellen voor de verschillende soorten evenementen (en bezoekersaantallen) met het minimum aantal voorzieningen, op basis van hun ervaringen (best practises). Op het moment van publicatie van deze richtlijn, was deze leidraad nog niet beschikbaar.

1. ALGEMENE VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN

- Alle aanwijzingen en opdrachten gegeven door of namens het bevoegd gezag in het belang van de openbare orde en (brand)veiligheid, moeten direct worden opgevolgd.
- Op het evenemententerrein dient een contactpersoon van de organisatie aanwezig te zijn.
- Een afschrift van de verleende vergunning moet in de inrichting/op de evenementenlocatie aanwezig zijn en op verzoek getoond worden.
- De hulpverleningsdiensten⁴ houden zich het recht voor om in aanloop naar het evenementen in het belang van de openbare orde en (brand)veiligheid nadere aanvullende voorwaarden te stellen.

2. OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

- Indien zich tijdens het evenement feiten of omstandigheden voordoen op grond waarvan de politie, in belang van de openbare orde en veiligheid, het voortduren van het evenement niet verantwoord acht, moeten de activiteiten onmiddellijk worden gestaakt.
- Bij inzet van beveiliging:
 - a. Dienen de beveiligers in dienst te zijn van een beveiligingsbedrijf dat erkend is zoals bedoeld in de Wet Particuliere Beveiligingsorganisaties en Recherchebureaus.
 - b. Het personeel dient in het bezit te zijn van een toestemming van de Korpschef van de Politie.
 - c. De werkzaamheden dienen uiterlijk drie dagen voor aanvang van het evenement te worden aangemeld bij de afdeling Bijzondere Wetten.
- Indien gebruik wordt gemaakt van verkeersregelaars dienen deze in bezit te zijn van een geldige 'aanstellingspas verkeersregelaar'.

3. ONTHEFFING ARTIKEL 35 DRANK EN HORECAWET

Zodra door de gemeente een ontheffing ex artikel 35 van de Drank- en Horecawet voor het verstrekken van zwak-alcoholische dranken is verleend, dan gelden de volgende voorwaarden:

- Aan personen onder de leeftijd van 18 jaar mag geen alcohol worden verstrekt.
Dit dient nabij de plaats waar de zwak-alcoholhoudende dranken worden verstrekt op duidelijk leesbare en zichtbare wijze aan het publiek kenbaar worden gemaakt.
- Aan personen die kennelijk onder invloed verkeren of die door hun gedrag aanstoot geven, mag geen drank worden verstrekt.
- Het is niet toegestaan drank met een alcoholpercentage boven de 15% (met uitzondering van wijn) in voorraad te houden op een voor het publiek toegankelijke plaats.
- Op het terrein moet voor het publiek steeds alcoholvrije drank verkrijgbaar zijn.
- Een afschrift van de verleende ontheffing, inclusief de gestelde voorwaarden/bepalingen, moet in de inrichting/op het evenemententerrein tijdens de verkoop of verstrekking van alcoholhoudende dranken aanwezig zijn.

4. GENEESKUNDIGE HULPVERLENING

- Bij evenementen met bezoekers tussen de 100 en 1000 gelijktijdige bezoekers, zijn altijd 2 EHBO'ers aanwezig.
- Bij voorkeur is er altijd een AED apparaat en een gecertificeerde AED hulpverlener aanwezig⁵
- Eerste hulpverleners dienen in het bezit te zijn van geldig eerste hulpdiploma, inclusief aantekening AED indien van toepassing. Zij dienen dit te kunnen aantonen tijdens het evenement.
- Eerstehulpverleners dienen duidelijk herkenbaar te zijn op het evenemententerrein
- Over het gehele evenemententerrein dient de EHBO aangeduid te staan met herkenbare symboliek

⁴ Onder hulpverleningsdiensten wordt verstaan; Politie, Brandweer en GHOR

⁵ Er mag ook gebruik worden gemaakt van een AED op een publieke plaats (zoals bij gemeentehuis, sportcentra, etc.)

5. VRIJHOUDEN VAN TERREINGEDEELTEN EN BEREIKBAARHEID

- Brandkranen moeten worden vrijgehouden.
- Alle objecten op het terrein dienen onbelemmerd bereikt te kunnen worden.
- Er dient een doorgang van 3.50 meter breed en 4.20 meter hoog te worden vrijgehouden in verband met de doorgang voor hulpverleningsvoertuigen. Buitenbochtstralen dienen ten minste 10 m te zijn en binnenbochtstralen ten minste 5,5 m. Dit in verband met de draaicurves van de hulpverleningsvoertuigen.
- Bij een afsluiting van het terrein dient de (brandweer)ingang te zijn aangegeven en het toegangshek snel te openen zijn.
- Bij wegafsluitingen dient iemand aanwezig te zijn, om de hulpdiensten doorgang te kunnen verlenen.

6. KLEINE BLUSMIDDELEN

- Bij koken, bakken en/of braden dient een brandblusapparaat met ten minste 6 kg blusmiddel aanwezig te zijn.
- In een besloten ruimte moeten voldoende kleine blusmiddelen aanwezig zijn. Uitgangspunt hierbij is per 200 m² oppervlakte één handbrandblusser met een inhoud van 6 kg blusmiddel.
- Een klein blusmiddel moet:
 - voor iedereen duidelijk zichtbaar en gemakkelijk bereikbaar zijn
 - voor direct gebruik gereed zijn
 - van een geldig Rijkskeurmerk met rangnummer zijn voorzien
 - verzegeld zijn
 - ten minste eenmaal per twee jaar te worden gecontroleerd en onderhouden.
 - van een label of sticker met de laatste controledatum zijn voorzien.
 - onmiddellijk gevuld of vervangen worden na gebruik. Dit geldt ook indien het toestel niet geheel leeg is.

7. UITGANGEN EN VLUCHTROUTES

- De (nood)uitgangen en/of vluchtroutes van aangrenzende gebouwen mogen niet worden geblokkeerd.
- Indien er op het terrein een tent wordt geplaatst zijn richtlijnen voor tenten van toepassing (zie richtlijnen tenten).
- De uitgangen van de tenten dienen onmiddellijk te openen zijn zonder gebruik te maken van losse voorwerpen.
- Kabels dienen beschermd te zijn tegen struikelen of beschadigen.

8. ELEKTRISCHE INSTALLATIES

- Elektrische installaties leveren geen gevaar voor het ontstaan van brand op.
- Alle voorzieningen t.b.v. de elektra dienen tenminste te voldoen aan normblad NEN 1010 (Veiligheidsbepalingen voor laagspanningsinstallaties).
- Het gebruik van andere verlichting dan elektrische verlichting binnen een besloten ruimte is niet toegestaan.
- Verlengsnoeren dienen geheel afgerold te worden.
- Een (nood-) stroomaggregaat is op minimaal 5 meter buiten de tent/bouwwerk opgesteld.

9. GEBRUIKSVOORSCHRIFTEN BIJ HET BEREIDEN VAN VOEDSEL

GASINSTALLATIES

- Tussen gasfles en verbruikstoestel moet de verbinding bestaan uit een metalen leiding of uit een goedgekeurde GIVEG-slang van maximaal 1 meter lengte.
- Slangen van een gasfles naar een toestel:
 - verkeren in goede staat van onderhoud
 - zijn niet uitgedroogd

- vertonen geen andere beschadigingen
- zijn niet ouder dan de productspecificatie aangeeft met een maximum van 10 jaar.
- Een gasfles moet zijn voorzien van een erkend geldig keurmerk.
- De gasdrukregelaar van een gasfles moet een goedgekeurd type zijn en niet ouder dan 5 jaar.
- Gasflessen en afsluiters mogen uitsluitend door deskundig personeel worden gerepareerd of veranderd.
- Gasflessen en gastanks mogen slechts tot 80% worden gevuld.
- Een lege gasfles moet altijd met gesloten afsluiter worden bewaard.
- Afsluiters moeten tegen omvallen zijn beschermd. Indien de bescherming bestaat uit een afneembare kop, moet deze bij niet aangesloten flessen zijn afgeschroefd.
- De ruimte waarin de gasfles(sen) staan:
 - moet op de buitenlucht zijn geventileerd door tenminste twee ventilatieopeningen nabij, of in de vloer
 - moet gasdicht zijn gescheiden van de gebruiksruimte of is alleen van buitenaf bereikbaar
- Gasflessen of de gasflessenopslag mogen in een omtrek van 3 meter niet worden geplaatst nabij rioolputten.

BAKKRAMEN

- Een frituurtoestel is thermisch beveiligd zodat de temperatuur niet boven 200°C kan oplopen.
- Binnen handbereik van het baktoestel is voor iedere bak een passend deksel of een blusdeken aanwezig waarmee de bakken ingeval van brand worden afgedekt.
- Het blad onder de bak- en braadtoestellen moet tenminste tot 10 centimeter buiten de toestellen onbrandbaar zijn.
- De wanden, in de buurt van de bak- en braadtoestellen moeten tot 30 centimeter buiten de toestellen onbrandbaar zijn.
- Voor de opstelling van bakkramen ten opzichte van de omliggende gebouwen geldt het volgende:
 - Kook- en bakactiviteiten zijn voor geheel blinde gevels toegestaan.
 - Kook- en bakactiviteiten zijn voor gevels met ramen slechts toegestaan bij een minimale afstand van 2 meter uit de gevel
 - Een bakkraam in de omgeving van brandgevaarlijke materialen is niet toegestaan.

10. ROKEN EN OPEN VUUR

- Kaarsen, toortsen en dergelijke moeten op stabiele, niet gemakkelijk brandbare, standards zijn vastgezet.
- Het is niet toegestaan te roken of open vuur te hebben:
 - in een ruimte die is bestemd voor de opslag van een brandgevaarlijke stof;
 - bij handelingen die het uitstromen van een brandgevaarlijke stof kan veroorzaken;
 - bij het vullen van een brandstofreservoir met een brandgevaarlijke stof.

11. AFVAL

- Afval moet dagelijks worden verzameld in veilig opgestelde en goed af te sluiten containers.
- Asbakken moeten regelmatig worden geleegd in afsluitbare asverzamelaars van onbrandbaar materiaal.
- Asverzamelaars mogen alleen in onbrandbare vaten, die van een deksel zijn voorzien, worden geleegd.
- De asbakken en/of papierbakken moeten van onbrandbaar materiaal zijn.

12. TOILETVOORZIENINGEN⁶

Zorg voor voldoende toiletten met toiletpapier. Bepaal het aantal benodigde toiletten aan de hand van factoren als aantal bezoekers, samenstelling publiek, gemiddelde verblijfstijd, soort evenement, type toiletten, verwachte piekdruk, consumptieve gedrag. U mag 75 % van de herentoiletten vervangen door urinoirs of plaszuilen. Eén plaskruis of plaszuil geldt als 4 urinoirs. Ook kunnen plasgoten worden gebruikt. 50 cm plaspoot geldt als één urinoir.

- Zorg voor één of meerdere gehandicapten toiletten inclusief faciliteiten.
- Plaats direct naast de toiletten een wastafel met stromend water, een zeepdispenser en wekwerphanddoekjes.
- Plaats een afvalbak in of direct naast de toiletruimten.
- Zorg voor voldoende verlichting in de toiletruimten.
- Voer het afvalwater van toiletten, douches, wasbakken en andere huishoudelijke activiteiten af via bestaande riolering of vang dit op in speciaal daarvoor bestemde opslagtanks (die door een gespecialiseerd bedrijf leeggemaakt moeten worden). Het is verboden om zonder vergunning afvalwater te lozen.
- Maak de toiletten en wastafels schoon volgens een schoonmaakplan.

13. EXTREEM WEER OF DREIGING

In geval van extreem weer of de dreiging daarvan neemt de vergunningverlener (gemeente) contact op met de organisator over de te nemen maatregelen/afgelasting van evenement.

⁶ De Vereniging van EvenementenMakers (VVEM) zal, in samenspraak met evenementenorganisatoren en de sanitair leveranciers, een leidraad gaan opstellen voor de verschillende soorten evenementen (en bezoekersaantallen) met het minimum aantal voorzieningen, op basis van hun ervaringen (best practises). Op het moment van publicatie van deze richtlijn, was deze leidraad nog niet beschikbaar.

Adviesrichtlijn Straatfeest en/of Barbecue

1. ALGEMENE VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN

- Alle aanwijzingen en opdrachten gegeven door of namens het bevoegd gezag in het belang van de openbare orde en (brand)veiligheid, moeten direct worden opgevolgd.
- Op het evenemententerrein dient een contactpersoon van de organisatie aanwezig te zijn.
- Een afschrift van de verleende vergunning moet in de inrichting/op de evenementenlocatie aanwezig zijn en op verzoek getoond worden.
- De hulpverleningsdiensten⁷ houden zich het recht voor om in aanloop naar het evenementen in het belang van de openbare orde en (brand)veiligheid nadere aanvullende voorwaarden te stellen.

2. OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

- Indien zich tijdens het evenement feiten of omstandigheden voordoen op grond waarvan de politie, in belang van de openbare orde en veiligheid, het voortduren van het evenement niet verantwoord acht, moeten de activiteiten onmiddellijk worden gestaakt.
- Bij inzet van beveiliging:
 - a. Dienen de beveiligers in dienst te zijn van een beveiligingsbedrijf dat erkend is zoals bedoeld in de Wet Particuliere Beveiligingsorganisaties en Recherchebureaus.
 - b. Het personeel dient in het bezit te zijn van een toestemming van de Korpschef van de Politie.
 - c. De werkzaamheden dienen uiterlijk drie dagen voor aanvang van het evenement te worden aangemeld bij de afdeling Bijzondere Wetten.
- Indien gebruik wordt gemaakt van verkeersregelaars dienen deze in bezit te zijn van een geldige 'aanstellingspas verkeersregelaar'.

3. ONTHEFFING ARTIKEL 35 DRANK EN HORECAWET

Zodra door de gemeente een ontheffing ex artikel 35 van de Drank- en Horecawet voor het verstrekken van zwak-alcoholische dranken is verleend, dan gelden de volgende voorwaarden:

- Aan personen onder de leeftijd van 18 jaar mag geen alcohol worden verstrekt.
Dit dient nabij de plaats waar de zwak-alcoholhoudende dranken worden verstrekt op duidelijk leesbare en zichtbare wijze aan het publiek kenbaar worden gemaakt.
- Aan personen die kennelijk onder invloed verkeren of die door hun gedrag aanstoot geven, mag geen drank worden verstrekt.
- Het is niet toegestaan drank met een alcoholpercentage boven de 15% (met uitzondering van wijn) in voorraad te houden op een voor het publiek toegankelijke plaats.
- Op het terrein moet voor het publiek steeds alcoholvrije drank verkrijgbaar zijn.
- Een afschrift van de verleende ontheffing, inclusief de gestelde voorwaarden/bepalingen, moet in de inrichting/op het evenemententerrein tijdens de verkoop of verstrekking van alcoholhoudende dranken aanwezig zijn.

4. GENEESKUNDIGE HULPVERLENING

- Bij evenementen met bezoekers tussen de 100 en 1000 gelijktijdige bezoekers, zijn altijd 2 EHBO'ers aanwezig.
Bij voorkeur is er altijd een AED apparaat en een gecertificeerde AED hulpverlener aanwezig⁸
- Eerste hulpverleners dienen in het bezit te zijn van geldig eerste hulpdiploma, inclusief aantekening AED indien van toepassing. Zij dienen dit te kunnen aantonen tijdens het evenement.
- Eerstehulpverleners dienen duidelijk herkenbaar te zijn op het evenemententerrein
- Over het gehele evenemententerrein dient de EHBO aangeduid te staan met herkenbare symboliek

⁷ Onder hulpverleningsdiensten wordt verstaan; Politie, Brandweer en GHOR

⁸ Er mag ook gebruik worden gemaakt van een AED op een publieke plaats (zoals bij gemeentehuis, sportcentra, etc.)

5. VRIJHOUDEN VAN TERREINGEDEELTEN EN BEREIKBAARHEID

- De (nood)uitgangen en/of vluchtroutes van aangrenzende gebouwen mogen niet worden geblokkeerd.
- Indien er op het terrein een tent wordt geplaatst zijn richtlijnen voor tenten van toepassing (zie richtlijnen tenten).

- Brandkranen moeten worden vrijgehouden.
- Alle objecten op het terrein dienen onbelemmerd bereikt te kunnen worden.
- Er dient een doorgang van 3.50 meter breed en 4.20 meter hoog te worden vrijgehouden in verband met de doorgang voor hulpverleningsvoertuigen. Buitenbochtstralen dienen ten minste 10 m te zijn en binnenbochtstralen ten minste 5,5 m. Dit in verband met de draaicurves van de hulpverleningsvoertuigen.
- Bij een afsluiting van het terrein dient de (brandweer)ingang te zijn aangegeven en het toegangshek snel te openen zijn.
- Bij wegafsluitingen dient iemand aanwezig te zijn, om de hulpdiensten doorgang te kunnen verlenen.

6. KLEINE BLUSMIDDELEN

- Bij koken, bakken en/of braden dient een brandblusapparaat met ten minste 6 kg blusmiddel aanwezig te zijn.
- In een besloten ruimte moeten voldoende kleine blusmiddelen aanwezig zijn. Uitgangspunt hierbij is per 200 m² oppervlakte één handbrandblusser met een inhoud van 6 kg blusmiddel.
- Een klein blusmiddel moet:
 - voor iedereen duidelijk zichtbaar en gemakkelijk bereikbaar zijn
 - voor direct gebruik gereed zijn
 - van een geldig Rijkskeurmerk met rangnummer zijn voorzien
 - verzegeld zijn
 - ten minste eenmaal per twee jaar te worden gecontroleerd en onderhouden.
 - van een label of sticker met de laatste controledatum zijn voorzien.
 - onmiddellijk gevuld of vervangen worden na gebruik. Dit geldt ook indien het toestel niet geheel leeg is.

7. ELEKTRISCHE INSTALLATIES

- Elektrische installaties leveren geen gevaar voor het ontstaan van brand op.
- Alle voorzieningen t.b.v. de elektra dienen tenminste te voldoen aan normblad NEN 1010 (Veiligheidsbepalingen voor laagspanningsinstallaties).
- Het gebruik van andere verlichting dan elektrische verlichting binnen een besloten ruimte is niet toegestaan.
- Verlengsnoeren dienen geheel afgerold te worden.
- Een (nood-) stroomaggregaat is op minimaal 5 meter buiten de tent/bouwwerk opgesteld.

8. GEBRUIKSVOORSCHRIFTEN BIJ HET BEREIDEN VAN VOEDSEL

GASINSTALLATIES

- Tussen gasfles en verbruikstoestel moet de verbinding bestaan uit een metalen leiding of uit een goedgekeurde GIVEG-slang van maximaal 1 meter lengte.
- Slangen van een gasfles naar een toestel:
 - o verkeren in goede staat van onderhoud
 - o zijn niet uitgedroogd
 - o vertonen geen andere beschadigingen
 - o zijn niet ouder dan de productspecificatie aangeeft met een maximum van 10 jaar.
- Een gasfles moet zijn voorzien van een erkend geldig keurmerk.

- De gasdrukregelaar van een gasfles moet een goedgekeurd type zijn en niet ouder dan 5 jaar.
- Gasflessen en afsluiters mogen uitsluitend door deskundig personeel worden gerepareerd of veranderd.
- Gasflessen en gastanks mogen slechts tot 80% worden gevuld.
- Een lege gasfles moet altijd met gesloten afsluiter worden bewaard.
- Afsluiters moeten tegen omvallen zijn beschermd. Indien de bescherming bestaat uit een afneembare kop, moet deze bij niet aangesloten flessen zijn afgeschroefd.
- De ruimte waarin de gasfles(sen) staan:
 - o moet op de buitenlucht zijn geventileerd door tenminste twee ventilatieopeningen nabij, of in de vloer
 - o moet gasdicht zijn gescheiden van de gebruikruimte o is alleen van buitenaf bereikbaar
- Gasflessen of de gasflessenopslag mogen in een omtrek van 3 meter niet worden geplaatst nabij rioolputten.

BAKKRAMEN

- Een frituurtoestel is thermisch beveiligd zodat de temperatuur niet boven 200°C kan oplopen.
- Binnen handbereik van het baktoestel is voor iedere bak een passend deksel of een blusdeken aanwezig waarmee de bakken in geval van brand worden afgedekt.
- Het blad onder de bak- en braadtoestellen moet tenminste tot 10 centimeter buiten de toestellen onbrandbaar zijn.
- De wanden, in de buurt van de bak- en braadtoestellen moeten tot 30 centimeter buiten de toestellen onbrandbaar zijn.
- Voor de opstelling van bakkramen ten opzichte van de omliggende gebouwen geldt het volgende:
 - o Kook- en bakactiviteiten zijn voor geheel blinde gevels toegestaan.
 - o Kook- en bakactiviteiten zijn voor gevels met ramen slechts toegestaan bij een minimale afstand van 2 meter uit de gevel
- Een bakkraam in de omgeving van brandgevaarlijke materialen is niet toegestaan.

9. HEATERS/TERRASVERWARMERS

- Het gebruik (of de opstelling) van heaters/terrasverwarmers mogen geen gevaar opleveren.
- Heaters/terrasverwarmers dienen volgens de voorschriften van de fabrikant te worden opgesteld, bevestigd en gebruikt.
- De vloer rondom de heaters/terrasverwarmer moet tot ten minste 2 meter worden vrijgehouden.
- Op vloeibare brandstof gestookte heaters/terrasverwarmer zijn op minimaal 5 meter buiten de tent/bouwwerk opgesteld.

10. VUURKORF (OF VUURTON)

- Bij branden in een vuurkorf:
 - Is er toezicht van een meerderjarig persoon.
 - Levert de opstelling van de vuurkorf geen gevaar voor de omgeving op
 - Is onder de vuurkorf een niet brandbare onderlaag aanwezig. Deze onderlaag is minimaal 2x de oppervlakte van de vuurkorf
 - Moet een vuurkorf zo zijn opgesteld/uitgevoerd dat deze niet eenvoudig kan omvallen of kan worden omgestoten
 - Bedraagt de maximale hoeveelheid brandstof (alleen schoon hout) niet meer dan ¼ m³
 - wordt de vuurkorf niet verlaten voordat het vuur gedoofd is;
 - staan in de buurt van de vuurkorf voldoende blusmiddelen voor onmiddellijk gebruik gereed. Denk hierbij aan een poeder- of schuimblusser met een inhoud van tenminste 6 kilogram/liter of een emmer gevuld met water of zand.

11. BARBECUE

- Bij barbecueën:

- Is er toezicht van een meerderjarig persoon.
- Staat de barbecue op een open plaats die boven en rondom tenminste 2 meter vrij is
- Moet een barbecue zo zijn opgesteld/uitgevoerd dat deze niet eenvoudig kan omvallen of kan worden omgestoten
- Wordt de brandstof (alleen briketten of houtskool) alléén ontstoken met aanmaakblokjes, aanmaakvloeistof en/of aanmaakgel;
- Wordt de barbecue niet verlaten voordat het vuur gedoofd is;
- staan in de buurt van de barbecue voldoende blusmiddelen voor onmiddellijk gebruik gereed. Denk hierbij aan een poeder- of schuimblusser met een inhoud van tenminste 6 kilogram/liter of een emmer gevuld met water of zand

12. EXTREME DROOGTE

- Bij extreme droogte mag niet worden gebrand (vuurkorf, vuurton, barbecue) met vaste brandstof (hout, houtskool, briketten e.d.) in brandgevaarlijke natuurgebieden. Actuele informatie:

www.natuurbrandgevaar.nl.

13. AFVAL

- Afval moet dagelijks worden verzameld in veilig opgestelde en goed af te sluiten containers.
- Asbakken moeten regelmatig worden geleegd in afsluitbare asverzamelaars van onbrandbaar materiaal.
- Asverzamelaars mogen alleen in onbrandbare vaten, die van een deksel zijn voorzien, worden geleegd.
- De asbakken en/of papierbakken moeten van onbrandbaar materiaal zijn.

14. TOILETVOORZIENINGEN⁹

Zorg voor voldoende toiletten met toiletpapier. Bepaal het aantal benodigde toiletten aan de hand van factoren als aantal bezoekers, samenstelling publiek, gemiddelde verblijfstijd, soort evenement, type toiletten, verwachte piekdruk, consumptieve gedrag. U mag 75 % van de herentoiletten vervangen door urinoirs of plaszuilen. Eén plaskruis of plaszuil geldt als 4 urinoirs. Ook kunnen plasgoten worden gebruikt. 50 cm plasgoot geldt als één urinoir.

- Zorg voor één of meerdere gehandicapten toiletten inclusief faciliteiten.
- Plaats direct naast de toiletten een wastafel met stromend water, een zeepdispenser en wekwerphanddoekjes.
- Plaats een afvalbak in of direct naast de toiletruimten.
- Zorg voor voldoende verlichting in de toiletruimten.
- Voer het afvalwater van toiletten, douches, wasbakken en andere huishoudelijke activiteiten af via bestaande riolering of vang dit op in speciaal daarvoor bestemde opslagtanks (die door een gespecialiseerd bedrijf leeggemaakt moeten worden). Het is verboden om zonder vergunning afvalwater te lozen.
- Maak de toiletten en wastafels schoon volgens een schoonmaakplan.

15. EXTREEM WEER OF DREIGING

In geval van extreem weer of de dreiging daarvan neemt de vergunningverlener (gemeente) contact op met de organisator over de te nemen maatregelen/afgelasting van evenement.

⁹ De Vereniging van EvenementenMakers (VVEM) zal, in samenspraak met evenementenorganisatoren en de sanitair leveranciers, een leidraad gaan opstellen voor de verschillende soorten evenementen (en bezoekersaantallen) met het minimum aantal voorzieningen, op basis van hun ervaringen (best practises). Op het moment van publicatie van deze richtlijn, was deze leidraad nog niet beschikbaar.

Adviesrichtlijn Tenten (waarin <50 personen aanwezig zijn)

NB. Deze richtlijnen zult in combinatie met één van de andere richtlijnen gebruiken, omdat deze richtlijnen alleen voor tenten geldt en niet voor het totale evenement.

1. VRIJHOUDEN VAN TERREINGEDEELTEN EN BEREIKBAARHEID

- Brandkranen moeten worden vrijgehouden.
- Alle objecten op het terrein dienen onbelemmerd bereikt te kunnen worden.
- Er dient een doorgang van 3.50 meter breed en 4.20 meter hoog te worden vrijgehouden in verband met de doorgang voor hulpverleningsvoertuigen. Buitenbochtstralen dienen ten minste 10 m te zijn en binnenbochtstralen ten minste 5,5 m. Dit in verband met de draaicurves van de hulpverleningsvoertuigen.
- Bij een afsluiting van het terrein dient de (brandweer)ingang te zijn aangegeven en het toegangshek snel te openen zijn.
- Bij wegafsluitingen dient iemand aanwezig te zijn, om de hulpdiensten doorgang te kunnen verlenen.

2. UITGANGEN EN VLUCHTROUTES

- De (nood)uitgangen en vluchtroutes van aangrenzende gebouwen mogen niet worden geblokkeerd.
- De uitgangen van de tenten dienen onmiddellijk te openen zijn zonder gebruik te maken van losse voorwerpen.
- Kabels dienen beschermd te zijn tegen struikelen of beschadigen.

3. TENTZEIL

- De materialen die gebruikt worden voor daken en verticale afscheidingen van tenten moeten voor wat betreft de brandklasse ten minste voldoen aan een van de volgende klassen:
 - Klasse 2 van NEN 6065
 - Klasse B van NEN-EN- 13501-1
 - Klasse B1 van DIN 4102
 - Klasse M2 volgens NF P 92-503 t/m NF P 92-505 en NF P 92-507

4. BEKLEDING, STOFFERING EN VERSIERING

- Aankleding en versieringen in een besloten ruimte mogen geen brandgevaar opleveren. Dit gevaar is minimaal indien:
 - de aankleding een navlamduur heeft van ten hoogste 15 seconden en een nagloeiduur van ten hoogste 60 seconden;
 - de aankleding onbrandbaar is, of
 - de aankleding een ondergeschikte bijdrage aan het brandgevaar levert.
- De versiering mag in geval van brand geen druppels vormen.
- Bij twijfel of het materiaal brandvertragend is kan de volgende eenvoudige brandproef duidelijkheid geven:
 - Neem een monster (5 x 25 cm) van het materiaal
 - Ga naar buiten en houdt een uiteinde van het monster gedurende minimaal 5 seconden in een vlam, zoals bijvoorbeeld van een aansteker of lucifer
 - Haal de aansteker of lucifer weg, wanneer het monster vlam heeft gevat of nadat 5 seconden zijn verstreken.

Het materiaal voldoet als aan alle van de volgende voorwaarden is voldaan:

- Tijdens de verhitting zijn geen druppels vrijgekomen (al of niet brandend of druipend);
- Tijdens de verhitting zijn geen roetvlokken vrijgekomen;
- Het materiaal vlamt niet meer dan 15 seconden na en gloeit maximaal 60 seconden na, nadat de aansteker of lucifer is weggenomen.
- Stoffering en versiering dienen te worden vrijgehouden van spots en andere apparatuur die warmte afgeeft.
- Plafondversiering dient buiten bereik van het publiek te hangen. Dat wil zeggen tussen de vloer en de versiering is een vrije ruimte over van minimaal 2,5 meter.

- Versiering mag in geval van brand geen druppels vormen.
 - Met brandbaar gas gevulde ballonnen zijn niet toegestaan.
- 5. KLEINE BLUSMIDDELEN**
- Bij koken, bakken en/of braden dient een brandblusapparaat met ten minste 6 kg blusmiddel aanwezig te zijn.
 - In een besloten ruimte moeten voldoende kleine blusmiddelen aanwezig zijn. Uitgangspunt hierbij is per 200 m² oppervlakte één handbrandblusser met een inhoud van 6 kg blusmiddel.
 - Een klein blusmiddel moet:
 - voor iedereen duidelijk zichtbaar en gemakkelijk bereikbaar zijn
 - voor direct gebruik gereed zijn
 - van een geldig Rijkskeurmerk met rangnummer zijn voorzien
 - verzegeld zijn
 - ten minste eenmaal per twee jaar te worden gecontroleerd en onderhouden.
 - van een label of sticker met de laatste controledatum zijn voorzien.
 - onmiddellijk gevuld of vervangen worden na gebruik. Dit geldt ook indien het toestel niet geheel leeg is.
- 6. ELEKTRISCHE INSTALLATIES**
- Elektrische installaties leveren geen gevaar voor het ontstaan van brand op.
 - Alle voorzieningen t.b.v. de elektra dienen tenminste te voldoen aan normblad NEN 1010 (Veiligheidsbepalingen voor laagspanningsinstallaties).
 - Het gebruik van andere verlichting dan elektrische verlichting binnen een besloten ruimte is niet toegestaan.
 - Verlengsnoeren dienen geheel afgerold te worden.
 - Een (nood-) stroomaggregaat is op minimaal 5 meter buiten de tent opgesteld.
- 7. HEATERS/TERRASVERWARMERS**
- Het gebruik (of de opstelling) van heaters/terrasverwarmers mag geen gevaar opleveren.
 - Heaters/terrasverwarmers dienen volgens de voorschriften van de fabrikant te worden opgesteld, bevestigd en gebruikt.
 - De vloer rondom de heaters/terrasverwarmer moet tot ten minste 2 meter worden vrijgehouden.
 - Op vloeibare brandstof gestookte heaters/terrasverwarmer zijn op minimaal 5 meter buiten de tent opgesteld.
- 8. ROKEN EN OPEN VUUR**
- Kaarsen, toortsen en dergelijke moeten op stabiele, niet gemakkelijk brandbare, standaard zijn vastgezet.
 - Het is niet toegestaan te roken of open vuur te hebben:
 - in een ruimte die is bestemd voor de opslag van een brandgevaarlijke stof;
 - bij handelingen die het uitstromen van een brandgevaarlijke stof kan veroorzaken;
 - bij het vullen van een brandstofreservoir met een brandgevaarlijke stof.
- 9. EXTREEM WEER OF DREIGING**
- In geval van extreem weer of de dreiging daarvan neemt de vergunningverlener (gemeente) contact op met de organisator over de te nemen maatregelen/afgelasting van evenement.

Bijlage VI Hercontrole toezicht

Her controle

In deze paragraaf staat een richtlijn omschreven in welke situaties een her controle noodzakelijk is. De her controles zijn verdeeld in een fysieke of schriftelijke her controle. Een her controle is altijd nodig als wordt vastgesteld dat er te veel personen aanwezig zijn in een pand of inrichting, vluchtwegen geblokkeerd zijn of brandgevaarlijke materialen zijn gebruikt. Het is, met onderstaand overzicht, niet mogelijk om alle situatie hiermee te ondervangen. Uiteindelijk is het wel of niet uitvoeren van een her controle ook een groot deel vakmanschap van de medewerker.

Hercontrole (fysiek)

- Wanneer veilig vluchten in het geding is of komt.
- Brand- of rookwerende deur opengehouden meer dan 4.
- Brand- of rookwerende deur dagschoot meer dan 4.
- Brand- of rookwerende scheiding meer dan 4 scheidingsen (doorvoeren).
- Verplichte brandmeldinstallatie in storing of defect.
- Brandmeldinstallatie aanbrengen.
- Vluchtweg(en) geblokkeerd. Waarbij de kans op herhaling of direct weer blokkeren bij vertrek groot is.
- Vluchtweg(en) draaiknop aanbrengen.
- Vluchtweg hoge afstap.
- Uit dossier blijkt dat de gebruiker de afgelopen jaren vergelijkbare tekortkomingen heeft gehad. (bijvoorbeeld kapotte vluchtrouteaanduiding).
- Meerdere kleine tekortkoming van verschillende aard, maar waarbij de totale brandveiligheid onder de maat is.

Her controle (schriftelijk)

- Ontruimingsplan
- Attesten & certificaten: bmi, droge stijgleiding, overdrukinstallatie
- Aanvraag Vergunning brandveilig gebruik: bewaking door FirstWatch (zie hoofdstuk 2.5)
- Gebruiksmelding: bewaking door FirstWatch (zie hoofdstuk 2.5)
- Bij terugkoppeling van gebruiker.

Geen her controle

- Blusmiddelen geblokkeerd, niet gekeurd, afgekeurd, onjuist opgehangen
- Vluchtwegaanduiding & Noodverlichting
- br/ rw deur opengehouden t/m 4 deuren (mits veilig vluchten niet in gedrang is)
- br/ rw deur dagschoot t/m 4 deuren (mits veilig vluchten niet in gedrang is)
- br/ rw scheiding t/m 4 scheidingsen(mits veilig vluchten niet in gedrang is)
- Logboek niet bijgehouden
- Opslag sprinkler te hoog
- Opslag voor droge steigleiding
- Juiste sleutel in sleutelbuis/ kluis
- brandgevaarlijke versiering verwijderen (direct verwijderen is geen her controle nodig)
- Opslag schacht (Geen gevaar veilig vluchten)
- Opslag CV (idem.)
- Opschrift overdruktrappenhuizen
- Ontruimingsoefening
- Ontruimingsplattegrond geografisch ophangen
- Logboek
- Plafondplaten terug plaatsen (tenzij veilig vluchten in gedrang is)

Bijlage VII. Implementatieplan

Voor het werkbaar houden van de samenwerkingsprotocollen is het nodig om bovenstaande als levend document te beschouwen. Door steeds wijzigende inzichten en regelgeving blijft het nodig dat het protocollenboek jaarlijks beschouwd en zo nodig aangepast moet worden.

Implementatie samenwerkingsprotocollen:

1. Uiterlijk eind 2015 is het protocollenboek geaccordeerd door het Algemeen Bestuur. Hiermee wordt dan voldaan aan de bestuurlijke opdracht om de samenwerking tussen GEM en VGGM vast te leggen.
2. Per 01-01-2016 wordt er overeenkomstig de aangegeven werkwijze samengewerkt tussen GEM en VGGM. Beide organisaties verplichten zich om de werkwijze, zoals aangegeven in dit protocollenboek, breed binnen hun organisatie uit te dragen
3. In het derde kwartaal van 2016 volgt een herijking van dit protocollenboek. Hiervoor zal een klankbordgroep bij elkaar komen en de geleverde input van GEM als VGGM verwerkt worden. De gerealiseerde herijking hoeft niet nog een keer door het Algemeen Bestuur geaccordeerd te worden.
4. Daarna zal jaarlijks het protocollenboek en de daarin aangegeven werkwijze onderling afgestemd worden. Indien dit aanleiding zal geven tot grote aanpassingen zal er wederom een klankbordgroep samengesteld worden en aanpassingen uitgevoerd gaan worden

Nijkerk

Barneveld

Scherpenzeel

Ede

Rozendaal

Rheden

Doesburg

Arnhem

Renkum

Wageningen

Westervoort

Duiven

Zevenaar

Overbetuwe

Lingewaard

Rijnwaarden

Postbus 5364
6802 EJ Arnhem
Telefoon 0800 8446 000
www.brandweer.nl/gelderland-midden

Uitwerking risicomatrix omgevingswet

Omgevingsdienst Regio Arnhem

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Afbakening.....	3
3. Toelichting op de risicomatrix Bbl.....	5
4. Uitwerking gevolgklassen.....	6
5. Gebruik risicomatrix voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.....	11
6. Risicomatrix en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)	11
6.1 Beginselplicht om handhavend op te treden	11
6.2 Gereedmelding bij gefaseerde ingebruikname	13
7. Q&A Wkb casussen	13
Bijlagen.....	14
Bijlage 1: artikel 2.17 Bbl.....	14
Bijlage 2: artikel 6.7 Bbl	15
Bijlage 3: Risicomatrix Bbl.....	16
Bijlage 3.1 Toetsing vergunningverlening	26
Bijlage 3.2 Toezicht en Handhaving per gevolgklasse (gvk)	27
Bijlage 4: Handreiking toezicht en handhaving Wet kwaliteitsborging bouw- VNG versie okt. 2023	30

1. Inleiding

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Onder de Omgevingswet wordt de activiteit 'bouwen' in een afzonderlijk 'omgevingsplan-deel' en een 'technisch deel' gesplitst. Dit wordt ook wel "de knip" genoemd. Met deze knip zal het bouwen van een bouwwerk moeten worden getoetst aan twee verschillende soorten regels. Enerzijds aan de regels die de gemeente heeft opgenomen in het omgevingsplan (omgevingsplanactiviteit) en anderzijds aan de bouwtechnische regels (bouwactiviteit).

Voor de bouwactiviteit zijn bouwwerken verdeeld in 3 gevolklassen, de uitwerking van de verschillende gevolklassen zijn in dit document uitgewerkt (hoofdstuk 3). Gevolgklasse 1 valt onder de Wet kwaliteitsborging (Wkb) met een meldingsplicht (artikel 2.17 Bbl). Toezicht op naleving van de technische bouwactiviteit zal in principe gedaan worden door een kwaliteitsborger en niet meer door het bevoegd gezag. Alleen in specifieke gevallen kan het bevoegd gezag een uitzondering maken en kiezen om zelf risico gestuurd toezicht op de technische bouwactiviteit uit te voeren. De gemeente houdt wel toezicht op het naleven van een omgevingsvergunning voor de omgevingsplanactiviteit indien van toepassing.

Vanuit de partnergemeenten bouw en ODRA ontstond de behoefte om uniform bouwbeleid te realiseren. Naar aanleiding hiervan heeft ODRA een matrix gemaakt van de afdelingen van het huidige Bouwbesluit 2012 met daarbij de toetsing niveaus per gevolgklasse. Om aan de Omgevingswet te voldoen is de matrix opnieuw uitgewerkt waarbij het nieuwe Besluit bouwwerken leefomgeving (versie 27 juli 2023) is toegepast zodat de matrix voldoet aan de Omgevingswet en Wkb.

Op 22 november 2023 is de risicomatrix Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) door ODRA, in samenspraak met de bouwpartners, uitgebreid met toetsingstabellen voor toezicht en handhaving. Hierdoor biedt dit document één risicomatrix voor zowel vergunningverlening als toezicht en handhaving met de inwerkingtreding van de Wkb en de Omgevingswet.

Dit document is een dynamisch document. Nieuwe jurisprudentie en andere nog niet voorziene situaties zijn nog niet in de versie van 22 november 2023 verwerkt.

2. Afbakening

In dit document wordt niet ingegaan op de toetsing op de ruimtelijke regels in het omgevingsplan (hiervoor bestemmingsplan) of andere ruimtelijke strijdigheden (te hoge schuttingen, illegale airco's etc.). Dit zal moeten worden meegenomen in het handhavingbeleid en/of het algemene bouwbeleid van iedere gemeente zelf. Daarmee kunnen gemeenten zelf sturen op de frequentie van het toezicht op ruimtelijke aspecten.

Lijst afkortingen

Awb	Algemene wet bestuursrecht
Bbl	Besluit bouwwerken leefomgeving
Bkl	Besluit kwaliteit leefomgeving
Bor	Besluit omgevingsrecht
LHS	Landelijke Handhavingsstrategie
Ob	Omgevingsbesluit
Opa	Omgevingsplanactiviteit
Ow	Omgevingswet
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wkb	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

3. Toelichting op de risicomatrix Bbl

ODRA heeft begin 2023 een risicomatrix opgesteld die inzichtelijk maakt in welke mate er getoetst wordt op de artikelen uit het Bouwbesluit 2012. Deze is gedeeld met de partners. Vervolgens is de matrix aangepast aan de verschillende afdelingen uit het Bbl (versie 27 juli 2023). Op 22 november 2023 zijn, naast de bestaande toetsingstabel voor vergunningverlening (bijlage 3.1), ook toetsingstabellen voor toezicht en handhaving toegevoegd (bijlage 3.2).

De matrix is in samenspraak met het team vergunningverlening en het team toezicht en handhaving van ODRA tot stand gekomen en is vervolgens besproken met de bouwpartners. Gekeken is hoe er nu getoetst wordt (voor ververgunningverlening en tijdens de uitvoering en oplevering). In de risicomatrix is rekening gehouden met de verschillende gevolgklassen conform Bbl. Per gevolgklasse is er een afweging gemaakt op basis van:

- veiligheid & gezondheid
- bruikbaarheid
- gevolgen voor de omgeving

Uitgangspunten

In samenspraak met de bouwpartnergemeenten zijn door ODRA prioriteitenniveau's gesteld op basis van risico's. Er is een overweging gemaakt wat de onderstaande gevolgen zijn en wat hierbij de risico's zijn. De prioritering is gelijk voor zowel vergunningverlening als toezicht en handhaving. Prioriteitenniveau 1 is het laagst en prioriteitenniveau 4 het hoogst. De uitgangspunten van de matrix zijn veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid en het beperken van de gevolgen voor de omgeving. Handhaving dient proportioneel plaats te vinden (zie hoofdstuk 6).

Veiligheid en gezondheid

De belangrijkste onderdelen (die het grootste risico met zich meebrengen) uit het Bouwbesluit waarop het bevoegd gezag controleert zijn veiligheid en gezondheid. Deze onderdelen uit het Bouwbesluit hebben hierdoor veelal een hogere inschaling in de matrix van de toetsing en het toezicht.

Bruikbaarheid

Is het bouwwerk te gebruiken wanneer er een afwijking is ten opzichte van de norm uit het Bbl? Denk hierbij aan kleine afwijkingen van de norm (een plafondhoogte die 2 cm te laag is of een trap die net niet voldoet aan de afmetingen). Daarbij is het gebruik in de overweging meegenomen. Is er sprake van een woning, of een supermarkt waar elke dag veel mensen gebruik van maken? De bouwwerken zijn ingedeeld in verschillende gevolgklassen. Wij focussen op gevolgklasse 2 en 3 en laten gevolgklasse 1 buiten beschouwing (Wkb). Een bouwwerk valt niet onder gevolgklasse 1 als er een gebruiksmelding benodigd is. Bouwwerken met een gebruiksmelding zijn over het algemeen voor publiek toegankelijk en/of er zijn veel personen gelijktijdig aanwezig. Daarom vallen deze bouwwerken onder gevolgklasse 2 en wordt hierbij kritischer gekeken naar de eisen uit het Bouwbesluit.

Gevolgen voor de omgeving

Wat is het gevolg als achteraf blijkt dat bij een minimale/visuele toetsing het bouwwerk voldoet (op voorhand of tijdens de uitvoering), maar het uiteindelijk niet blijkt te voldoen? Wat is de impact op de omgeving? Ook dit is één van de overwegingen.

4. Uitwerking gevolgklassen

In de risicomatrix worden verschillende gevolgklassen benoemd. In het Besluit bouwwerken leefomgeving zijn bouwwerken ingedeeld in 3 gevolgklassen (voor meer informatie, zie [Bouwwerken in gevolgklasse 1 | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)). Per gevolgklasse kan een melding- of vergunningplicht gelden. Onderstaande voorbeelden zijn veelvoorkomende bouwwerken die onder gevolgklasse 1 vallen (groen omlijnd). Daarnaast een aantal voorbeelden van bouwwerken die niet onder gevolgklasse 1 vallen en daarmee gevolgklasse 2 zijn (rood omlijnd).

Grondgebonden woningen vallen onder gevolgklasse 1.

Het maakt hier geen verschil of deze woning 2, 3 of meer bouwlagen heeft. Ook het aantal grondgebonden woningen dat gelijktijdig wordt aangevraagd maakt geen verschil.

Zie artikel 2.17, lid 3 onder a Bbl: een niet in een woongebouw gelegen grondgebonden woonfunctie, niet zijnde een woonfunctie voor zorg of een woonfunctie voor kamergewijze verhuur en nevenfuncties daarvan.

Het aanbrengen van een balkon aan een grondgebonden woning valt onder gevolgklasse 1, aangezien dit een toevoeging is op een tweede bouwlaag.

artikel 2.25 onder d. Bbl geeft aan dat een balkon een vergunningplichtige activiteit is voor de activiteit bouwen. Als deze aan een woning (die valt onder gevolgklasse 1) wordt gebouwd dan is dit balkon ook een bouwwerk onder gevolgklasse 1.

Het bouwen van een uitbouw met dakterras aan een woning valt onder gevolgklasse 1, aangezien dit tevens bouwen van een tweede bouwlaag betreft.

artikel 2.25 onder d. Bbl geeft aan dat een dakterras een vergunningplichtige activiteit is voor de activiteit bouwen. Als deze aan een woning wordt gebouwd dan is dit ook gevolgklasse 1.

Het aanbrengen van een kap op een uitbouw van een grondgebonden woning onder gevolgklasse 1, als deze is voorzien van een tweede bouwlaag met verblijfsgebied en/of hoger is dan 5 meter.

artikel 2.25 onder b. Bbl geeft aan dat een bouwwerk hoger dan 5 meter en artikel 2.25 onder c Bbl geeft aan dat meer dan een bouwlaag een vergunningplichtige activiteit is voor de activiteit bouwen.

Het optrekken van een achtergevel van een grondgebonden woning valt onder gevolgklasse 1.

artikel 2.25 onder b. Bbl geeft aan dat een bouwwerk hoger dan 5 meter en artikel 2.25 onder c Bbl geeft aan dat meer dan een bouwlaag een vergunningplichtige activiteit is voor de activiteit bouwen. Een nokverhoging valt ook niet onder de definitie van dakkapel en is derhalve een vergunningplichtig bouwwerk.

Het aanbrengen van een nokverhoging op een grondgebonden woning valt onder gevolgklasse 1.

artikel 2.27 lid 2a Bbl geeft aan dat een dakkapel een vergunningvrij bouwwerk is voor de activiteit bouwen. Een nokverhoging valt niet onder de definitie van een dakkapel en is derhalve een vergunningplichtig bouwwerk.

Een industrie functie valt onder gevolgklasse 1 als deze niet meldingplichtig is op brandveilig gebruik, niet milieuvergunningplichtig is en er geen gelijkwaardigheid wordt toegepast op brandveiligheid en constructieve veiligheid.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 onder d Bbl

Als binnen of aan de industriefunctie een kantoor zit is dit een nevengebruiksfunctie van deze industriefunctie mits deze voldoet aan de overige voorwaarde in artikel 2.17 Bbl. Daarmee valt dit bouwwerk onder gevolgklasse 1.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 onder d Bbl

Als binnen of aan de industriefunctie een showroom wordt gebouwd is dit geen nevengebruiksfunctie van deze industriefunctie aangezien deze bedoeld is voor publiek en dan valt onder een winkelfunctie. Daarmee valt dit bouwwerk onder gevolgklasse 2.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 onder d Bbl

Een agrarisch bedrijf is een industriefunctie en valt onder gevolgklasse 1 als deze niet meldingplichtig is op brand veilig gebruik, niet milieuvergunningplichtig is en er geen gelijkwaardigheid wordt toegepast op brandveiligheid en constructieve veiligheid.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 onder d Bbl

Een manege valt onder het Bbl onder een sportfunctie en valt daarom onder gevolgklasse 2.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 Bbl

Een drijvende woning, of woonboot valt onder gevolgklasse 1.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 onder b Bbl: een woonfunctie en nevenfuncties daarvan, voor zover het bouwwerk een drijvend bouwwerk is.

Een recreatiewoning valt onder gevolgklasse 1 als deze grondgebonden is, en geen deel uitmaakt van een logies gebouw.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 onder d Bbl: een niet in een logiesgebouw gelegen grondgebonden logiesfunctie.

Een bovengronds gelegen bouwwerk geen gebouw zijnde niet hoger dan 20 meter dat niet voldoet aan de voorwaarden vergunningvrij te mogen worden gebouwd valt onder gevolgklasse 1.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 onder g Bbl: een ander bovengronds gelegen bouwwerk geen gebouw zijnde dat niet hoger is dan 20 meter, met uitzondering van infrastructuurle voorzieningen bestemd voor verkeer anders dan bedoeld onder f en bouwwerken met een waterkerende functie

Een brug bestemd voor langzaam verkeer met een maximaal te overbruggen afstand van niet meer dan 20 meter en die niet is gelegen boven een rijks- of provinciale weg valt onder gevolgklasse 1.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 onder f Bbl: een bovengronds gelegen bouwwerk geen gebouw zijnde voor een infrastructurele voorziening bestemd voor langzaam verkeer, voor zover niet gelegen over een rijks- of provinciale weg en met een te overbruggen afstand van niet meer dan 20 meter

Een kunstwerk hoger dan 5 meter en lager dan 20 meter is een bouwwerk dat valt onder gevolgklasse 1.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 onder g Bbl: een ander bovengronds gelegen bouwwerk geen gebouw zijnde dat niet hoger is dan 20 meter, met uitzondering van een infrastructurele voorzieningen bestemd voor verkeer anders dan bedoeld onder f en bouwwerken met een waterkerende functie.

Een infrastructureel werk zoals een geluidsscherm hoger dan 5 meter en langer dan 20 meter is een bouwwerk dat valt onder gevolgklasse 1.

Zie artikel 2.17 lid 2 en lid 3 onder g Bbl: een ander bovengronds gelegen bouwwerk geen gebouw zijnde dat niet hoger is dan 20 meter, met uitzondering van een infrastructurele voorzieningen bestemd voor verkeer anders dan bedoeld onder f en bouwwerken met een waterkerende functie.

Een bijbehoren bouwwerk met een nevengebruiksfunctie zoals een opslagruimte bij of aan een winkelfunctie of een berging bij een schoolfunctie of andere functie die niet valt binnen gevolgklasse 1 is ook gevolgklasse 1.

Zie artikel 2.17 Bbl lid 2 en lid 3 onder e: een nevengebruiksfunctie van een andere gebruiksfunctie dan die genoemd in dit lid, voor zover gelegen in een bijbehorend bouwwerk van niet meer dan twee bouwlagen.

5. Gebruik risicomatrix voor vergunningverlening, toezicht en handhaving

Met in achtneming van de risicomatrix kan per gevolgklasse/hoofdstuk van het Bbl worden beoordeeld hoe toezicht en handhaving het beste kan worden ingezet. De matrix wordt gebruikt als richtlijn en als onderlegger voor toetsing. In specifieke gevallen kunnen wij afwijken. Wanneer handhavend wordt opgetreden, bijvoorbeeld als niet wordt voldaan aan de gestelde eisen uit het Besluit bouwwerken leefomgeving, blijft maatwerk. Veiligheid en gezondheid zijn de belangrijkste uitgangspunten in het maatwerk. Op basis van de afwijking van de eisen van het Bbl zal een inschatting gemaakt worden of er gehandhaafd moet worden.

Aanbeveling

Aangezien maatwerk aan de orde kan zijn adviseren wij dan ook dat het zinvol kan zijn om in het gemeentelijk beleid de hardheidsclausule uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) te benoemen "het bestuursorgaan handelt overeenkomstig de beleidsregel, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen." Op deze manier kan afgeweken worden van de risicomatrix.

6. Risicomatrix en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

De VNG heeft een handreiking ontwikkeld, 'Handreiking toezicht en handhaving Wet kwaliteitsborging bouw' (versie 1, oktober 2023), waarin aan de hand van mogelijke praktijksituaties een handelingsperspectief wordt geschetst voor gemeenten in het kader van de Wkb. De hele handreiking is opgenomen in dit document bij bijlage 4. De voor de risicomatrix relevante informatie, beschreven in de handreiking van de VNG, is opgenomen onder hoofdstuk 6.1. De handreiking van de VNG geeft aan dat het wenselijk is om een keuze te maken met betrekking tot gefaseerde ingebruikname (bijvoorbeeld grotere woningbouwprojecten. De keuze van de bouwpartnergemeenten, in samenspraak met ODRA, wordt in hoofdstuk 6.2 beschreven.

6.1 Beginselplicht om handhavend op te treden

Het bevoegd gezag heeft een beginselplicht om te handhaven. Maar in specifieke situaties kan worden afgezien van handhaving en kan het bevoegd gezag het bouwwerk tóch in gebruik laten nemen als een goedkeurende verklaring van de kwaliteitsborger ontbreekt, of bij het ontbreken van andere zaken. Jurisprudentie over de beginselplicht tot handhaven geeft aan dat er kan worden afgezien van handhaving als er sprake is van kleine overtredingen waarbij handhaving niet proportioneel is en in gevallen wanneer er concreet zicht is op legalisatie.

In het algemeen kan worden gesteld dat niet ter discussie staat dat een verbod op ingebruikname aan de orde is als het gaat om tekortkomingen die zien op veiligheids- en/of gezondheidsaspecten. Wanneer het gaat om een kleine, niet herstelbare afwijking die ingebruikname niet in de weg hoeft te staan, kan afhankelijk van de situatie en de risicomatrix een afweging worden gemaakt. In de risicomatrix is namelijk een prioriteitniveau gekoppeld aan iedere paragraaf van het Bbl. Bij kleine afwijkingen die niet of zeer moeilijk te herstellen zijn, kan het verbieden van ingebruikname niet proportioneel zijn. Het niet handhaven bij een geringe overtreding vanwege geringe aard of omvang is daarom een uitzondering op de regel.

Het al dan niet handhaven hangt mede af van het proportionaliteitsbeginsel en van de risicomatrix. Per individuele situatie moet er een afweging van belangen plaatsvinden of er tot handhaving wordt overgegaan. Dit gebeurt altijd in overleg met het bevoegd gezag.

Bij de afweging die het bevoegd gezag in een dergelijke situatie moet maken of er een verbod op ingebruikname moet komen, kan vooralsnog de jurisprudentielijn worden aangehouden. In de aangehaalde uitspraken komen veelal meerdere hierna genoemde aspecten aan de orde die een rol spelen bij het antwoord op de vraag of er sprake is van een overtreding van geringe aard en omvang. Daarbij spelen de volgende aspecten een rol:

- **Er is sprake van een klein verschil.** In een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (de Afdeling) van 20 december 2017 ging het om een verschil van 1 centimeter.
- **Het verschil is niet of nauwelijks met het blote oog waarneembaar.** Dat was volgens de Afdeling aan de orde in een casus in de gemeente Noardeast-Fryslân. Daar bepaalde de Afdeling (r.o. 7.3) in haar uitspraak van 17 maart 2021: dat 'over een lengte van ongeveer 4 meter schuttingspanelen zijn geplaatst die ongeveer 4 centimeter hoger zijn dan de 1 meter hoogte die maximaal is toegestaan, wat met het blote oog nauwelijks waarneembaar is'.
- **Derden worden niet in hun belangen geschaad.** In een uitspraak van 24 juli 2013 overweegt de Afdeling (r.o. 4.3) 'Nu de overtreding slechts bestaat uit deze twee afwijkingen van de bouwvergunning, heeft het college zich in de gegeven omstandigheden in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat het treffen van handhavingsmaatregelen ten aanzien van de afwijkingen van de bouwvergunning in dit geval zodanig onevenredig is in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden behoort te worden afgezien. Hierbij heeft het college in aanmerking mogen nemen dat de afwijkingen van de bouwvergunning met het blote oog in het vrije veld nauwelijks waarneembaar zijn en dat voorts niet is gebleken dat de belangen van [wederpartij] of de belangen van derden door de afwijkingen van de bouwvergunning worden geschaad'.
- **Het ongedaan maken van de overtreding brengt buitenproportioneel hoge kosten met zich mee of zou onevenredig zijn jegens de overtreder.** Van handhavend optreden mocht het college afzien omdat dit ertoe zou leiden dat 'ofwel de gehele woning moet worden afgebroken, ofwel de gehele zijmuur van de woning met gemiddeld 15 centimeter moet worden verplaatst'.

Naast het proportionaliteitsbeginsel speelt bij de afweging ook het relativiteitsbeginsel een rol zoals dat is vastgelegd in artikel 8:69 a van de Algemene wet bestuursrecht 'De bestuursrechter vernietigt een besluit niet op de grond dat het in strijd is met een geschreven of ongeschreven rechtsregel of een algemeen rechtsbeginsel, indien deze regel of dit beginsel kennelijk niet strekt tot bescherming van de belangen van degene die zich daarop beroept.'

De jurisprudentie wijst uit dat een beroep op het gelijkheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel in mindere mate slaagt.

Bij de afweging om niet handhavend op te treden moet verder ook rekening worden gehouden met een precedentwerking. Een kleine afwijking bij de ene situatie kan een grote afwijking bij een andere situatie opleveren. Waarbij in geval 1 derde niet in hun belang geschaad lijken, maar dit in soortgelijke gevallen, geval 2, dit wel het geval kan zijn. De lijn in de jurisprudentie kan dus niet zonder meer gevolgd worden. Er moet voor iedere situatie een aparte afweging gemaakt worden. Er moet dus sprake zijn van maatwerk.

6.2 Gereedmelding bij gefaseerde ingebruikname

Dit onderdeel uit de handreiking van de VNG staat los van de risicomatrix, maar wordt toch opgenomen in dit document omdat de VNG adviseert een keuze te maken met betrekking tot gefaseerde ingebruikname en de keuze vast te leggen.

Bij grotere woningbouwprojecten worden woningen veelal in delen opgeleverd (bijvoorbeeld de woningbouw op 'het Gasfabriek terrein' in Arnhem. Tussen de oplevering en bewoning van de eerste woningen en de oplevering van de laatste woningen kan een geruime tijd zitten. Om onder de Wkb goed om te gaan met de gefaseerde oplevering is in de handreiking van de VNG een drietal opties opgenomen. Uit overleg met de bouwpartnergemeenten wordt geconcludeerd dat de volgende optie zal worden gehanteerd:

Richting de opdrachtgever van tevoren aangeven dat het uitgangspunt is dat twee weken voor iedere fase een volledige gereedmelding wordt gedaan. In dat geval moet dan eerder ook per fase een bouwmelding zijn gedaan.

Deze keuze wordt, naast de voorkeur van de bouwpartnergemeenten, vanuit implementatieondersteuning (VNG) ook als meest wenselijk aangegeven.

7. Q&A Wkb casussen

De wijze van toezicht verandert met de komst van de Wkb ingrijpend voor bouwwerken die tot gevolgklasse 1 behoren. Gemeenten, en daarmee ODRA, komen voor nieuwe vraagstukken te staan. Wanneer wordt wel en wanneer wordt niet handhavens opgetreden. Hieronder is een aantal vraagstukken beschreven die zich kunnen voordoen.

- *Wanneer mag een bouwwerk **niet** in gebruik worden genomen?*
Wanneer niet voldaan is aan de meldingsplicht 4 weken voor start van de werkzaamheden of er is een onvolledige melding ingediend. Op basis van deze meldingen kan de ODRA toezien op de uitgevoerde werkzaamheden en een inschatting maken of het bouwwerk in gebruik genomen kan worden. De belangrijkste overwegingen zijn hierbij veiligheid en gezondheid.
- *Wat doen we wanneer gestart is zonder kwaliteitsborger?*
Handhavend optreden. De bouw wordt stilgelegd en de bouwer mag niet verder bouwen. De aannemer/bouwer of de eigenaar moet alsnog een kwaliteitsborger inschakelen. Wanneer de kwaliteitsborger later in het proces wordt betrokken is er meer werk noodzakelijk om aannemelijk te maken dat een bouwwerk voldoet aan de Bbl. Wanneer de kwaliteitsborger onvoldoende informatie aangeleverd krijgt vanuit de aannemer/bouwer kan de kwaliteitsborger geen gerechtvaardigd vertrouwen afgeven en dus ook geen gereedmelding afgeven. Indien de aannemer weigert te voldoen aan de verplichting van het vastleggen van de geleverde kwaliteit benadert de kwaliteitsborger, conform de escalatieladder, het bevoegd gezag.
- *Wat doen we als een bouwwerk gereed is zonder kwaliteitsborger?*
De toezichthouder moet dan op controle. De eigenaar van het bouwwerk moet aangeschreven worden zodat er wordt aangetoond dat het bouwwerk is uitgevoerd conform wet- en regelgeving.

Hoe en op welke manier er gehandhaafd gaat worden zal in het nieuwe / aangepaste handhavingsbeleid van de partnergemeenten bouw moeten worden opgenomen.

Bijlagen

Bijlage 1: artikel 2.17 Bbl

Artikel 2.17 (bouwactiviteiten die onder het stelsel van kwaliteitsborging vallen)

1. Categorieën bouwwerken als bedoeld in artikel 7ab, eerste lid, van de Woningwet zijn bouwactiviteiten die vallen onder gevolgklasse 1 als bedoeld in het tweede lid.

2. Een bouwactiviteit valt onder gevolgklasse 1 als:

- a. de bouwactiviteit geen rijksmonument, voorbeschermd rijksmonument, provinciaal monument, voorbeschermd provinciaal monument, gemeentelijk monument of voorbeschermd gemeentelijk monument betreft;
- b. de bouwactiviteit alleen ten dienste staat van een gebruiksfunctie als bedoeld in het derde lid;
- c. de bouwactiviteit niet betreft een bouwwerk waar voor het in gebruik nemen of gebruiken van het bouwwerk een gebruiksmelding als bedoeld in artikel 6.7, eerste lid, is vereist;
- d. bij de bouwactiviteit geen gelijkwaardige maatregel wordt toegepast in verband met een in dit besluit uit het oogpunt van constructieve veiligheid of brandveiligheid gestelde regel;
- e. bij de bouwactiviteit geen toepassing is gegeven aan NEN 6060 of NEN 6079 bij het bepalen van de gebruiksoppervlakte van een brandcompartiment;
- f. de bouwactiviteit niet betreft een bouwwerk dat behoort tot een geval waarin een milieubelastende activiteit vergunningplichtig is op grond van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

3. De gebruiksfunctie, bedoeld in het tweede lid, onder b, is:

- a. een niet in een woongebouw gelegen grondgebonden woonfunctie, niet zijnde een woonfunctie voor zorg of een woonfunctie voor kamergewijze verhuur, en nevenfuncties daarvan;
- a. een woonfunctie en nevenfuncties daarvan, voor zover het bouwwerk een drijvend bouwwerk betreft;
- b. een niet in een logiesgebouw gelegen grondgebonden logiesfunctie;
- c. een industrie functie en nevengebruiksfuncties daarvan, voor zover het bouwwerk uit niet meer dan twee bouwlagen bestaat;
- d. een industrie functie als nevengebruiksfunctie van een andere gebruiksfunctie, voor zover gelegen in een bijbehorend bouwwerk van niet meer dan twee bouwlagen;
- e. een bovengronds gelegen bouwwerk geen gebouw zijnde voor een infrastructurele voorziening bestemd voor langzaam verkeer, voor zover niet gelegen over een rijks- of provinciale weg en met een te overbruggen afstand van niet meer dan 20 meter; of
- f. een ander bovengronds gelegen bouwwerk geen gebouw zijnde dat niet hoger is dan 20 meter, met uitzondering van een infrastructurele voorzieningen bestemd voor verkeer anders dan bedoeld onder f en bouwwerken met een waterkerende functie.

Bijlage 2: artikel 6.7 Bbl

Artikel 6.7 Bbl gebruiksmelding

§ 6.1.2 Gebruiksmelding

Artikel 6.6 (aansturingsartikel)

De regels in deze paragraaf zijn op een gebruiksfunctie van toepassing voor zover deze in tabel 6.6 voor die gebruiksfunctie zijn aangewezen.

Tabel 6.6

gebruiksfunctie	leden van toepassing										waarden	
	gebruiksmelding					gegevens en bescheiden bij gebruiksmelding						aanwezigheid
	artikel 6.7					6.8						
	1	2	3	4	5	1	2	3	6.9	6.10	6.7	
											2	
											[personen]	
1 Woonfunctie												
a voor kamergewijze verhuur	1	-	-	-	5	1	2	3	*	-	-	
b voor zorg	1	-	-	-	5	1	2	3	*	-	-	
c andere woonfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2 Bijeenkomstfunctie												
a voor kinderen jonger dan 12 jaar	1	2	-	-	5	1	2	3	*	-	10	
b voor personen met een fysieke of geestelijke beperking	1	2	-	-	5	1	2	3	*	-	10	
c andere bijeenkomstfunctie	1	2	3	-	5	1	2	3	*	-	50	
3 Ceifunctie	1	2	-	-	5	1	2	3	*	*	10	
4 Gezondheidszorgfunctie												
a met bedgebied	1	2	-	-	5	1	2	3	*	*	10	
c andere gezondheidszorgfunctie	1	2	-	-	5	1	2	3	*	*	50	
5 Industriefunctie	1	2	-	-	5	1	2	3	*	-	150	
6 Kantoorfunctie	1	2	-	-	5	1	2	3	*	-	150	
7 Logiesfunctie												
a in een logiesgebouw	1	2	-	-	5	1	2	3	*	*	10	
b andere logiesfunctie	1	2	-	-	5	1	2	3	*	-	50	
8 Onderwijsfunctie												
a voor basisonderwijs	1	2	-	-	5	1	2	3	*	-	10	
b andere onderwijsfunctie	1	2	-	-	5	1	2	3	*	-	50	
9 Sportfunctie	1	2	-	-	5	1	2	3	*	-	50	
10 Winkelfunctie	1	2	-	-	5	1	2	3	*	-	50	
11 Overige gebruiksfunctie												
a voor het stallen van motorvoertuigen	1	2	3	4	5	1	2	3	*	-	50	
b voor het personenvervoer	1	2	-	4	5	1	2	3	*	-	50	
c andere overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde												
a voor het wegverkeer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
b ander bouwwerk geen gebouw zijnde	1	2	-	-	5	1	2	3	*	-	50	

Artikel 6.7 (gebruiksmelding)

- Het is verboden een bouwwerk te gebruiken zonder dit ten minste vier weken voor het begin van het gebruik van het bouwwerk te melden.
- Het eerste lid is alleen van toepassing, als in het bouwwerk meer personen aanwezig zijn dan in tabel 6.6 is aangegeven.
- Bij een nevengebruiksfunctie van een kantoor- of industriefunctie geldt in afwijking van tabel 6.6 een waarde van 150 personen.
- Bij het bepalen van het in het tweede lid bedoelde aantal personen worden personen in een in artikel 4.79 bedoelde niet-besloten ruimte buiten beschouwing gelaten.
- Voor de toepassing van dit artikel wordt onder bouwwerk ook verstaan een gedeelte daarvan dat is bestemd om afzonderlijk te worden gebruikt.

Bijlage 3: Risicomatrix Bbl

Hoofdstuk 2 - algemene bepalingen					
Artikel	Omschrijving	WKB	GK-1	GK-2	GK-3
2.4	Gelijkwaardigheidsbepaling				
	Een gelijkwaardige oplossing op het Bbl <i>Risico: er wordt niet in voldoende mate een gelijkwaardige oplossing aangeboden</i>	-	-	4	4
Hoofdstuk 3 - bestaande bouw					
Afdeling 3.2 veiligheid					
Paragraaf	Omschrijving	WKB	GK-1	GK-2	GK-3
3.2.1	Constructieve veiligheid				
	Een bouwwerk is bestand tegen krachten die tijdens het beoogde gebruik op het bouwwerk worden uitgeoefend <i>Risico: instortingsgevaar</i>	2	2	3	4
3.2.2	Constructieve veiligheid bij brand				
	Een bouwwerk is bestand tegen brand zodat geen sprake zal zijn van instorting die een gevaar oplevert voor het vluchten of voor hulpverlening bij brand, gedurende een redelijke tijd. <i>Risico: bij brand kan een bouwwerk niet tijdig kunnen worden verlaten en doorzocht</i>	2	2	3	4
3.2.3	Afscheidingen aan de rand van een vloer, trap of hellingbaan				
	Een bouwwerk bevat voorzieningen waardoor het door personen vallen van de rand van een vloer, een trap en een hellingbaan, zo veel mogelijk wordt voorkomen. <i>Risico: valgevaar omdat er geen of een te lage afscheiding is geplaatst</i>	1	1	3	4
3.2.4	Veilig overbruggen van hoogteverschillen				
	Een bouwwerk heeft op een vluchtroute voorzieningen voor het veilig overbruggen van hoogteverschillen door personen. <i>Risico: struikelgevaar omdat het hoogteverschil te groot is</i>	1	1	2	3
3.2.5	Beweegbare constructieonderdelen				
	Een bouwwerk heeft zodanige beweegbare constructieonderdelen dat deze geen gevaar veroorzaken bij het gebruik van een aangrenzende openbare ruimte. <i>Risico: naar buiten draaiende delen op de openbare weg, hinder voor verkeer</i>	3	3	3	3
3.2.6	Beperking van het ontstaan van een brandgevaarlijke situatie				
	Een bouwwerk is zodanig dat het ontstaan van een brandgevaarlijke situatie voldoende wordt beperkt. <i>Risico: eisen aan brandklassen materiaal bij een stookplaats, schacht of koker. Als ze niet voldoen snellere brand- en rookontwikkeling</i>	3	3	4	4
3.2.7	Beperking van het ontwikkelen van brand en rook				
	Als voor een gebruiksfunctie in tabel 3.30 regels zijn aangewezen, wordt voor die gebruiksfunctie aan het eerste lid voldaan door naleving van die regels <i>Risico: Als ze niet voldoen een snellere brand- en rookontwikkeling wat invloed heeft op de tijd voor toetreding van een bouwwerk</i>	3	3	4	4
3.2.8	Beperking van uitbreiding van brand				
	Een bouwwerk is zodanig dat de uitbreiding van brand: a. naar bouwwerken op andere percelen beperkt blijft; en b. geen gevaar oplevert voor het vluchten en hulpverlening bij brand. <i>Risico: een snellere brandoverslag en -doorslag tussen brandcompartimenten (Overslag is brand van ene pand naar andere pand)</i>	3	3	4	4
3.2.9	Verdere beperking van uitbreiding van brand en beperking van verspreiding van rook				
	Een bouwwerk is zodanig dat uitbreiding van brand en verspreiding van rook in verdergaande mate wordt beperkt dan bepaald in paragraaf 3.2.8 zodat veilig kan worden gevluht. <i>Risico: dat er niet veilig kan worden gevluht bij brand</i>	3	3	4	4

3.2.10	Vluchtroutes: verloop				
	Een bouwwerk heeft zodanige vluchtroutes dat bij brand een veilige plaats kan worden bereikt. <i>Risico: er kan niet tijdig een veilige plaats worden bereikt</i>	3	3	4	4
3.2.11	Vluchtroutes: inrichting				
	Een bouwwerk heeft vluchtroutes met een zodanige inrichting dat bij brand een veilige plaats kan worden bereikt. <i>Risico: inrichting van een vluchtroute voldoet niet (brandklassen, vrije doorgang, WBDBO)</i>	3	3	4	4
3.2.12	Wegtunnels: hulpverlening bij brand				
	Een wegtunnel met een tunnallengte van meer dan 250 m is zodanig dat de hulpverlening binnen redelijke tijd personen kan redden en brand kan bestrijden. <i>Risico: de veiligheid in een wegtunnel is niet voldoende gewaarborgd</i>	-	-	4	4
Afdeling 3.3 gezondheid					
3.3.1	Wering van vocht				
	Een bouwwerk heeft scheidingsconstructies waarmee de vorming van allergenen door vocht in verblijfsruimten, toiletruimten en badruimten voldoende wordt beperkt. <i>Risico: vochtproblemen in de verblijfsgebieden, toiletruimten en badruimten</i>	1	1	2	2
3.3.2	Luchtverversing				
	Een bouwwerk heeft een voorziening voor luchtverversing waarmee het ontstaan van een voor de gezondheid nadelige kwaliteit van de binnenlucht wordt voorkomen. <i>Risico: luchtkwaliteit kan mogelijk een voor de gezondheid nadelige kwaliteit in de binnenlucht hebben</i>	2	2	3	3
3.3.3	Spuivoorziening				
	Een bouwwerk heeft een voorziening voor het zo nodig snel kunnen afvoeren van sterk verontreinigde binnenlucht. <i>Risico: er kan niet voldoende snel sterkt verontreinigde lucht worden afgevoerd</i>	2	2	3	3
3.3.4	Afvoer van rookgas en toevoer van verbrandingslucht				
	Een bouwwerk met een verbrandingstoestel heeft voorzieningen voor de toevoer van verbrandingslucht en de afvoer van rookgas, waarmee een voor de gezondheid nadelige kwaliteit van de binnenlucht wordt voorkomen. <i>Risico: de toevoer en afvoer van verbrandingslucht voldoet niet aan de norm</i>	2	2	3	3
3.3.5	Bescherming tegen ratten en muizen				
	Een bouwwerk is zodanig dat het binnendringen van ratten en muizen wordt tegengegaan. <i>Risico: de wering van ratten en muizen wordt niet voldoende gewaarborgd</i>	0	0	2	2
3.3.6	Daglicht				
	Een bouwwerk is zodanig dat daglicht in voldoende mate kan toetreden. <i>Risico: daglicht in een verblijfsruimte voldoet niet aan de norm</i>	2	2	3	3
Afdeling 3.4 duurzaamheid					
3.4	Duurzaamheid				
	Een bouwwerk is voldoende energiezuinig. <i>Risico: een bouwwerk voldoet niet aan de gestelde duurzaamheidseisen</i>	2	2	3	3
Afdeling 3.5 bruikbaarheid					
3.5.1	Verblijfsgebied en verblijfsruimte				
	Een woonfunctie heeft een verblijfsgebied dat bruikbaar is voor de voor de woonfunctie kenmerkende activiteiten. <i>Risico: verblijfsoppervlaktes voldoen niet aan de norm, minder gebruiksvriendelijk</i>	2	2	3	3
3.5.2	Toiletruimte				
	Een woonfunctie heeft voldoende toiletruimte. <i>Risico: geen of niet voldoende toiletten en afmetingen die niet voldoen</i>	2	2	2	2
3.5.3	Opstelplaatsen				
	Een woonfunctie heeft opstelplaatsen voor een aanrecht en voor een kooktoestel. <i>Risico: geen opstelplaats voor een keuken aanwezig</i>	1	1	1	1

Afdeling 3.6 toegankelijkheid, bereikbaarheid vanaf de openbare weg

3.6	Toegankelijkheid, bereikbaarheid vanaf de openbare weg				
	Een bouwwerk met een toegankelijkheidssector, een woonfunctie als bedoeld in artikel 4.182, tweede lid, en een gebouw zonder toegankelijkheidssector als bedoeld in artikel 4.182, vijfde lid, zijn vanaf de openbare weg voldoende toegankelijk voor personen met een functiebeperking <i>Risico: niet voldoende toegankelijk bouwwerk voor personen met een functiebeperking</i>	3	3	4	4

Afdeling 3.7 bouwinstallaties

3.7.1	Verlichting				
	Een bouwwerk heeft een zodanige verlichtingsinstallatie dat het bouwwerk veilig kan worden gebruikt en verlaten. <i>Risico: (nood)verlichting voldoet niet aan de norm</i>	2	2	3	3
3.7.2	Voorzieningen voor het afnemen en gebruiken van energie				
	Bij een bouwwerk met een voorziening voor het afnemen en gebruiken van energie is die voorziening veilig zodat er geen sprake kan zijn van ongevallen zoals elektrocutie, verstikking, brandwonden of verwonding door explosies. <i>Risico: elektriciteit en gas voldoet niet aan de normen</i>	2	2	3	3
3.7.3	Watervoorziening				
	Bij een bouwwerk met een voorziening voor drinkwater of warmwater is die voorziening zodanig dat de gezondheid niet nadelig kan worden beïnvloed als gevolg van het vrijkomen, ontstaan of ontwikkelen van gevaarlijke stoffen of biologische agentia in drinkwater of warmwater. <i>Risico: drinkwater voldoet niet aan de NEN-norm en te grote aansluitafstand</i>	2	2	3	3
3.7.4	Afvoer van huishoudelijk afvalwater en hemelwater				
	Een bouwwerk heeft een zodanige voorziening voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater of hemelwater dat het water zonder nadelige gevolgen voor de gezondheid kan worden afgevoerd. <i>Risico: afvoer van huishoudelijk water voldoet niet aan de gezondheidsnormen</i>	2	2	3	3
3.7.5	Tijdig vaststellen van brand				
	Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen dat brand tijdig kan worden ontdekt zodat veilig kan worden gevlucht. <i>Risico: geen brandmeldinstallatie (of niet voldoen aan de norm), rookmelders niet aanwezig</i>	3	3	4	4
3.7.6	Vluchten bij brand				
	Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen dat de gebruikers het bouwwerk kunnen ontvluchten of op een andere manier in veiligheid kunnen worden gebracht. <i>Risico: ontruimingsalarminstallatie en ontruimingsplan voldoen niet aan de eisen, vluchtrouteaanduiding niet aanwezig of niet voldoen aan de eisen en deuren in vluchtroutes die niet voldoen aan de eisen</i>	3	3	4	4
3.7.7	Bestrijden van brand				
	Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen voor de bestrijding van brand dat brand binnen redelijke tijd kan worden bestreden. <i>Risico: bluswatervoorzieningen en brandweeringang niet aanwezig of voldoen niet aan de eisen</i>	3	3	4	4
3.7.8	Toegankelijkheid voor hulpverleningsdiensten				
	Een bouwwerk is zodanig toegankelijk voor hulpverleningsdiensten dat tijdig bluswerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd en hulpverlening kan worden geboden. <i>Risico: hulpdiensten kunnen niet op tijd bij of in een bouwwerk komen</i>	2	2	3	3
3.7.9	Aanvullende regels tunnelveiligheid				
	Een wegtunnel met een tunnallengte van meer dan 250 m heeft zodanige voorzieningen dat de veiligheid voor het wegverkeer is gewaarborgd. <i>Risico: een tunnel voldoet niet aan de veiligheidseisen</i>	-	-	4	4
3.7.10	Tegengaan van veel voorkomende criminaliteit				
	Een woongebouw heeft voorzieningen waarmee veel voorkomende criminaliteit wordt voorkomen. <i>Risico: een woongebouw heeft niet de voorzieningen dat veel voorkomende criminaliteit wordt tegengegaan</i>	2	2	2	2
3.7.11	Inzicht in de kwaliteit van de binnenlucht				
	Een onderwijsfunctie voor basisonderwijs heeft een voorziening die inzicht geeft in de kwaliteit van de binnenlucht. <i>Risico: geen koolstofdioxidemeter op basisonderwijs</i>	-	-	3	3
3.7.12	Systeem voor gebouwautomatisering en -controle				
	Een bouwwerk, anders dan een woonfunctie, met een verwarmingssysteem of gecombineerd ruimteverwarmings- en ventilatiesysteem met een nominaal vermogen van meer dan 290 kW of een airconditioningsysteem of gecombineerd airconditioning- en ventilatiesysteem met een nominaal vermogen van meer dan 290 kW heeft een systeem voor gebouwautomatisering en -controle. <i>Risico: vanaf 1 januari 2026 verplicht dat bovengenoemde systeem geautomatiseerd is en controleerbaar</i>	2	2	2	2

Hoofdstuk 4 - nieuwbouw

Afdeling 4.2 veiligheid

4.2.1	Constructieve veiligheid				
	1. Een bouwwerk is bestand tegen krachten die tijdens het beoogde gebruik op het bouwwerk worden uitgeoefend en is zodanig dat bij een calamiteit voortschrijdende instorting van het bouwwerk wordt voorkomen. <i>Risico: instortingsgevaar</i>	3	3	4	4
4.2.1a	Stabiliteit, drijvend vermogen en sterkte drijvende bouwwerken				
	Een drijvend bouwwerk en een drijvend tijdelijk bouwwerk heeft voldoende stabiliteit, drijfvermogen en sterkte. <i>Risico: constructieve eisen van een drijvend bouwwerk voldoen niet</i>	3	3	4	4
4.2.2	Constructieve veiligheid bij brand				
	Een bouwwerk is bestand tegen brand zodat geen sprake zal zijn van instorting die gevaar oplevert voor het vluchten of voor hulpverlening bij brand, gedurende een redelijke tijd. <i>Risico: bij brand kan een bouwwerk niet tijdig kunnen worden verlaten en doorzocht</i>	2	2	3	4
4.2.3	Afscheidingen aan de rand van een vloer, trap of hellingbaan				
	Een bouwwerk bevat voorzieningen waardoor het vallen van de rand van een vloer, een trap of een hellingbaan door personen zo veel mogelijk wordt voorkomen. <i>Risico: valgevaar omdat er geen of een te lage afscheiding is geplaatst</i>	2	2	3	4
4.2.4	Veilig overbruggen van hoogteverschillen				
	Een bouwwerk heeft voorzieningen voor het veilig overbruggen van hoogteverschillen door personen. <i>Risico: struikelgevaar omdat het hoogteverschil te groot is en afmetingen trap voldoen niet</i>	2	2	3	3
4.2.5	Beweegbare constructieonderdelen				
	Een bouwwerk heeft zodanige beweegbare constructieonderdelen dat deze geen gevaar veroorzaken bij het gebruik van een aangrenzende openbare ruimte. <i>Risico: naar buiten draaiende delen op de openbare weg, hinder voor verkeer</i>	3	3	3	3
4.2.6	Beperking van het ontstaan van een brandgevaarlijke situatie				
	Een bouwwerk is zodanig dat het ontstaan van een brandgevaarlijke situatie voldoende wordt beperkt. <i>Risico: eisen aan brandklassen materiaal bij een stookplaats, schacht of koker. Als ze niet voldoen snellere brand- en rookontwikkeling</i>	3	3	4	4
4.2.7	Beperking van het ontwikkelen van brand en rook				
	Een bouwwerk is zodanig dat brand en rook zich niet snel kunnen ontwikkelen. <i>Risico: Als ze niet voldoen een snellere brand- en rookontwikkeling wat invloed heeft op de tijd voor toetreding van een bouwwerk</i>	3	3	4	4
4.2.8	Beperking van uitbreiding van brand				
	Een bouwwerk is zodanig dat de uitbreiding van brand: a. naar bouwwerken op andere percelen beperkt blijft; en b. geen gevaar oplevert voor het vluchten of hulpverlening bij brand. <i>Risico: een snellere brandoverslag en -doorslag tussen brandcompartimenten (Overslag is brand van ene pand naar andere pand)</i>	3	3	4	4
4.2.9	Verdere beperking van uitbreiding van brand en beperking van verspreiding van rook				
	Een bouwwerk is zodanig dat uitbreiding van brand en verspreiding van rook in verdergaande mate wordt beperkt dan is beoogd met paragraaf 4.2.8 zodat veilig kan worden gevluht. <i>Risico: Als ze niet voldoen een snellere brand- en rookontwikkeling wat invloed heeft op de tijd voor toetreding van een bouwwerk</i>	3	3	4	4
4.2.10	Vluchtroutes: verloop				
	Een bouwwerk heeft zodanige vluchtroutes dat bij brand een veilige plaats kan worden bereikt. <i>Risico: er kan niet tijdig een veilige plaats worden bereikt</i>	3	3	4	4
4.2.11	Vluchtroutes: inrichting en capaciteit				
	Een bouwwerk heeft vluchtroutes met een zodanige inrichting en capaciteit dat bij brand een veilige plaats kan worden bereikt. <i>Risico: inrichting van een vluchtroute voldoet niet (brandklassen, vrije doorgang, WBDBO)</i>	3	3	4	4
4.2.12	Hulpverlening bij brand				
	Een bouwwerk is zodanig dat hulpverlening binnen redelijke tijd personen kan redden en brand kan bestrijden. <i>Risico: niet voldaan aan de eisen voor ontvluchting van een wegtunnel en algemeen bij brandweerlift en loopafstand tot trappenhuis</i>	-	-	4	4

4.2.13	Hoge en ondergrondse gebouwen				
	Een bouwwerk waarin een vloer van een gebruiksgebied hoger dan 70 m boven of lager dan 8 m onder het meetniveau ligt, is zodanig ingericht dat het bouwwerk brandveilig is. <i>Risico: een niet voldoende veilig bouwwerk</i>	-	-	4	4
4.2.14	Brand- en explosievoorschriftengebieden				
	Een bouwwerk in een brandvoorschriftengebied of in een explosievoorschriftengebied is zodanig dat de gevolgen voor personen van het aan het voorschriftengebied verbonden risico op brand of explosie worden beperkt. <i>Risico:</i>	3	3	3	3
4.2.15	Aanvullende regels tunnelveiligheid				
	Een wegtunnel met een tunnallengte van meer dan 250 m is zodanig dat de veiligheid voor het wegverkeer is gewaarborgd. <i>Risico:</i>	-	-	4	4
4.2.16	Inbraakwerendheid				
	Een woonfunctie, anders dan een woonfunctie van een woonwagen, biedt weerstand tegen inbraak. <i>Risico: bewegende delen in een bouwwerk voldoen niet aan de norm, hogere kans dat er ingebroken wordt</i>	1	1	2	2
Afdeling 4.3 gezondheid					
4.3.1	Bescherming tegen geluid van buiten				
	Een bouwwerk biedt in een verblijfsgebied bescherming tegen geluid van buiten. <i>Risico: een te hoge geluidswaarde in de andere woonfunctie, de kinderopvang, de gezondheidszorgfunctie en de onderwijsfunctie</i>	2	2	3	3
4.3.2	Bescherming tegen geluid van bouwwerkinstallaties				
	Een bouwwerk biedt bescherming tegen geluid van bouwwerkinstallaties. <i>Risico: geluidsoverlast van installaties (voldoet niet aan de norm)</i>	2	2	3	3
4.3.3	Beperking van galm				
	Een woongebouw heeft in een gemeenschappelijke verkeersruimte een geluidsabsorptie, waarmee geluidhinder door galm wordt beperkt. <i>Risico: de galm in een gemeenschappelijke verkeersruimte is te hoog</i>	2	2	2	2
4.3.4	Geluidswering tussen ruimten				
	Een bouwwerk biedt bescherming tegen geluidsoverlast tussen gebruiksfuncties en tussen ruimten in een woonfunctie voor zover in het bouwwerk een woonfunctie ligt. <i>Risico: maximale geluidswaarde tussen twee functies wordt overschreden, geluidsoverlast</i>	2	2	2	2
4.3.5	Wering van vocht				
	Een bouwwerk heeft scheidingsconstructies waarmee de vorming van allergenen door vocht in verblijfsgebieden, toiletruimten en badruimten voldoende wordt beperkt. <i>Risico: vochtproblemen in de verblijfsgebieden, toiletruimten en badruimten</i>	1	1	2	2
4.3.6	Luchtverversing				
	Een bouwwerk heeft een voorziening voor luchtverversing waarmee het ontstaan van een voor de gezondheid nadelige kwaliteit van de binnenlucht wordt voorkomen. <i>Risico: luchtkwaliteit kan mogelijk een voor de gezondheid nadelige kwaliteit in de binnenlucht hebben</i>	2	2	3	3
4.3.7	Spuivoorziening				
	Een bouwwerk heeft een voorziening voor het zo nodig snel kunnen afvoeren van sterk verontreinigde binnenlucht. <i>Risico: er kan niet voldoende snel sterkt verontreinigde lucht worden afgevoerd</i>	2	2	3	3
4.3.8	Afvoer van rookgas en toevoer van verbrandingslucht				
	Een bouwwerk met een verbrandingstoestel heeft voorzieningen voor de toevoer van verbrandingslucht en de afvoer van rookgas, waarmee een voor de gezondheid nadelige kwaliteit van de binnenlucht wordt voorkomen. <i>Risico: de toevoer en afvoer van verbrandingslucht voldoet niet aan de norm</i>	3	3	3	3
4.3.9	Bescherming tegen ratten en muizen				
	Een bouwwerk is zodanig dat het binnendringen van ratten en muizen wordt tegengegaan. <i>Risico: de wering van ratten en muizen wordt niet voldoende gewaarborgd</i>	0	0	2	2
4.3.10	Daglicht				
	Een bouwwerk is zodanig dat daglicht in voldoende mate kan toetreden. <i>Risico: daglicht in een verblijfsruimte voldoet niet aan de norm</i>	2	2	3	3

Afdeling 4.4 duurzaamheid

4.4.1	Duurzaamheid				
	Een bouwwerk is bijna energieneutraal.	3	3	3	3
	<i>Risico: nieuwbouw voldoet niet aan eisen voor energiezuinigheid (BENG)</i>				
4.4.2	Milieuprestatie				
	Een bouwwerk is zodanig dat de belasting van het milieu door de in het bouwwerk toe te passen materialen wordt beperkt.	3	3	3	3
	<i>Risico: materialen voldoen mogelijk niet aan de milieuprestatie eis</i>				
4.4.3	Laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen				
	Een bouwwerk heeft voldoende laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen.	2	2	2	2
	<i>Risico: geen of niet voldoende oplaadpunten voor elektrische voertuigen</i>				
4.4.4	Systeem voor gebouwautomatisering en controle				
	Een bouwwerk, anders dan een woonfunctie, met een verwarmingssysteem of gecombineerd ruimteverwarmings- en ventilatiesysteem met een nominaal vermogen van meer dan 290 kW of een airconditioningsysteem of gecombineerd airconditioning- en ventilatiesysteem met een nominaal vermogen van meer dan 290 kW heeft een systeem voor gebouwautomatisering en - controle.	2	2	2	2
	<i>Risico: vanaf 1 januari 2026 verplicht dat bovengenoemde systeem geautomatiseerd is en controleerbaar</i>				
Afdeling 4.5 bruikbaarheid					
4.5.2	Verblijfsgebied en verblijfsruimte				
	Een woonfunctie heeft een verblijfsgebied dat bruikbaar is voor de voor de woonfunctie kenmerkende activiteiten.	2	2	3	3
	<i>Risico: verblijfsoppervlaktes voldoen niet aan de norm, minder gebruiksvriendelijk</i>				
4.5.3	Toiletruimte				
	Een woonfunctie heeft voldoende toiletruimte.	2	2	2	2
	<i>Risico: geen of niet voldoende toiletten en afmetingen die niet voldoen</i>				
4.5.4	Badruimte				
	Een woonfunctie heeft voldoende badruimte.	2	2	2	2
	<i>Risico: geen of niet voldoende badruimte en afmetingen die niet voldoen</i>				
4.5.5	Buitenberging				
	Een woonfunctie, anders dan een woonfunctie waarin door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers opvang aan asielzoekers wordt geboden, heeft een afsluitbare bergruimte om fietsen of scootmobielen beschermd tegen weer en wind te kunnen opbergen.	2	2	3	3
	<i>Risico: geen of een te kleine bergruimte bij een woonfunctie</i>				
4.5.6	Buitenruimte				
	Een woonfunctie, anders dan een woonfunctie waarin door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers opvang aan asielzoekers wordt geboden, heeft een rechtstreeks bereikbare buitenruimte.	2	2	3	3
	<i>Risico: geen of een te kleine buitenruimte bij een woonfunctie</i>				
4.5.7	Opstelplaatsen				
	Een woonfunctie heeft opstelplaatsen voor een aanrecht, een kooktoestel, een verwarmingstoestel en een warmwatertoestel.	1	1	1	1
	<i>Risico: geen opstelplaats voor een keuken aanwezig</i>				

Afdeling 4.6 toegankelijkheid

4.6.1	Bereikbaarheid, algemeen				
	Een bouwwerk heeft ruimten die voldoende bereikbaar zijn. <i>Risico: geen gebruiksvriendelijke doorgang (vrije breedte)</i>	2	2	3	3
4.6.2	Toegankelijkheidssector				
	Een bouwwerk heeft ruimten die voldoende toegankelijk zijn voor personen met een functiebeperking. <i>Risico: geen gebruik gebouw voor personen met een functiebeperking</i>	3	3	4	4
4.6.3	Bereikbaarheid van een bouwwerk				
	Een bouwwerk met een toegankelijkheidssector, een woonfunctie als bedoeld in artikel 4.182, tweede lid, en een gebouw zonder toegankelijkheidssector als bedoeld in artikel 4.182, vijfde lid, zijn vanaf de openbare weg voldoende toegankelijk voor personen met een functiebeperking. <i>Risico: een bouwwerk is niet toegankelijk vanaf de openbare weg voor personen met een functiebeperking</i>	3	3	3	3
Afdeling 4.7 bouwkerinstallaties					
4.7.1	Verlichting				
	Een bouwwerk heeft een zodanige verlichtingsinstallatie dat het bouwwerk veilig kan worden gebruikt en verlaten. <i>Risico: (nood)verlichting voldoet niet aan de norm</i>	2	2	3	3
4.7.2	Voorzieningen voor het afnemen en gebruiken van energie				
	Bij een bouwwerk met een voorziening voor het afnemen en gebruiken van energie is die voorziening veilig zodat er geen sprake kan zijn van ongevallen zoals elektrocutie, verstikking, brandwonden of verwonding doorexplosies. <i>Risico: elektriciteit en gas voldoet niet aan de normen</i>	2	2	3	3
4.7.3	Watervoorziening				
	Bij een bouwwerk met een voorziening voor drinkwater of warmwater is die voorziening zodanig dat de gezondheid niet nadelig kan worden beïnvloed als gevolg van het vrijkomen, ontstaan of ontwikkelen van gevaarlijke stoffen of biologische agentia in drinkwater of warmwater. <i>Risico: drinkwater voldoet niet aan de NEN-norm</i>	2	2	3	3
4.7.4	Afvoer van huishoudelijk afvalwater en hemelwater				
	Een bouwwerk heeft een voorziening voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater en hemelwater waarmee het water zonder nadelige gevolgen voor de gezondheid kan worden afgevoerd. <i>Risico: afvoer van huishoudelijk water voldoet niet aan de gezondheidsnormen</i>	2	2	3	3
4.7.5	Tijdig vaststellen van brand				
	Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen dat brand tijdig kan worden ontdekt zodat veilig kan worden gevlucht. <i>Risico: geen brandmeldinstallatie (of niet voldoen aan de norm), rookmelders niet aanwezig</i>	3	3	4	4
4.7.6	Vluchten bij brand				
	Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen dat de gebruikers bij brand tijdig het bouwwerk kunnen ontvluchten of op een andere manier in veiligheid kunnen worden gebracht. <i>Risico: ontruimingsalarminstallatie en ontruimingsplan voldoen niet aan de eisen, vluchtrouteaanduiding niet aanwezig of niet voldoen aan de eisen en deuren in vluchtroutes die niet voldoen aan de eisen</i>	3	3	3	3
4.7.7	Bestrijden van brand				
	Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen voor de bestrijding van brand, dat brand binnen redelijke tijd kan worden bestreden. <i>Risico: bluswatervoorzieningen niet aanwezig of voldoen niet aan de eisen</i>	3	3	3	3

4.7.8	Toegankelijkheid voor hulpverleningsdiensten				
	Een bouwwerk is zodanig toegankelijk voor hulpverleningsdiensten dat tijdig bluswerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd en hulpverlening kan worden geboden. <i>Risico: hulpdiensten kunnen niet op tijd bij of in een bouwwerk komen</i>	2	2	3	3
4.7.9	Aanvullende regels tunnelveiligheid				
	Een wegtunnel met een tunnellenge van meer dan 250 m heeft zodanige voorzieningen dat de veiligheid voor het wegverkeer is gewaarborgd. <i>Risico: een tunnel voldoet niet aan de veiligheidseisen</i>	-	-	4	4
4.7.10	Tegengaan van veel voorkomende criminaliteit				
	Een woongebouw heeft voorzieningen waarmee veel voorkomende criminaliteit wordt voorkomen. <i>Risico: een woongebouw heeft niet de voorzieningen dat veel voorkomende criminaliteit wordt tegengegaan</i>	2	2	2	2
4.7.11	Veilig onderhoud gebouwen				
	Een gebouw is zodanig dat onderhoud aan het gebouw veilig kan worden uitgevoerd. <i>Risico: onderhoud kan niet veilig worden uitgevoerd</i>	2	2	3	3
4.7.12	Inzicht in de kwaliteit van de binnenlucht				
	Een onderwijsfunctie voor basisonderwijs heeft een voorziening die inzicht geeft in de kwaliteit van de binnenlucht. <i>Risico: geen koolstofdioxidemeter op basisonderwijs</i>	-	-	3	3
4.7.13	Elektronische communicatie				
	Een gebouw met een aansluiting op het distributienet voor elektriciteit heeft een voorziening voor de aansluiting op een openbaar elektronisch communicatienetwerk met hoge snelheid als bedoeld in artikel 2, derde lid, van de richtlijn breedband. <i>Risico: elektronische communicatie voldoet niet aan de eisen van de richtlijn breedband</i>	1	1	1	1
4.7.14	Technische bouwsystemen				
	Een gebouw heeft technische bouwsystemen die voldoen aan eisen voor optimaal energiegebruik. <i>Risico: energieprestatie eis voldoet niet aan de norm</i>	2	2	3	3
Hoofdstuk 5 - verbouw en verplaatsing van een bouwwerk en wijzigingen van een gebruiksfunctie					
Afdeling 5.1 algemeen					
5.1	Dit hoofdstuk is van toepassing op bouwactiviteiten die het verbouwen en het verplaatsen van een bestaand bouwwerk betreffen en op de wijziging van een gebruiksfunctie van een bestaand bouwwerk.				
	Maatwerkvoorschriften op een vergunning <i>De regels in dit hoofdstuk zijn gesteld met het oog op: a. het waarborgen van de veiligheid; b. het beschermen van de gezondheid; en c. duurzaamheid en bruikbaarheid.</i>	4	4	4	4
Afdeling 5.2 algemene regels bij het verbouwen of verplaatsen van een bouwwerk en bij gebruiksfunctiewijzigingen					
5.2	Algemene regels bij het verbouwen of verplaatsen van een bouwwerk en bij gebruiksfunctiewijzigingen				
	Dit hoofdstuk is van toepassing op bouwactiviteiten die het verbouwen en het verplaatsen van een bestaand bouwwerk betreffen en op de wijziging van een gebruiksfunctie van een bestaand bouwwerk. <i>Beoordeling op basis van bestaande bouw, rechtens verkregen niveau of nieuwbouweisen, afhankelijk van het artikel</i>	-	-	-	-
Afdeling 5.3 verbouw					
5.3	Verbouw				
	<i>Beoordeling op basis van bestaande bouw, rechtens verkregen niveau of nieuwbouweisen, afhankelijk van het artikel</i>	-	-	-	-
Afdeling 5.4 wijziging van een gebruiksfunctie					
5.4	Wijziging van een gebruiksfunctie				
	<i>Beoordeling op basis van bestaande bouw of nieuwbouweisen, afhankelijk van het artikel</i>	-	-	-	-

Hoofdstuk 6 - gebruik van een bouwwerk

Afdeling 6.1 algemeen

6.1.1	Algemeen				
	Specifieke zorgplicht: brandveilig gebruik van bouwwerken	-	-	-	-
6.1.2	Gebruiksmelding				
	Het is verboden een bouwwerk te gebruiken zonder dit ten minste vier weken voor het begin van het gebruik van het bouwwerk te melden. <i>Risico: er is voor een pand geen gebruiksmelding ingediend of de ingediende melding voldoet niet aan de eisen (en het pand dus ook niet)</i>	-	-	4	4

Afdeling 6.2 brandveiligheid

6.2.1	Voorkomen van brandgevaar en ontwikkeling van brand				
	Roken en open vuur verboden in bepaalde ruimtes en aankleding gebouw <i>Risico: brandgevaarlijke inrichting</i>	3	3	4	4
6.2.2	Veilig vluchten bij brand				
	betreft ontruiming, deuren in vluchtroutes en zitplaatsen gebouwen <i>Risico: bij calamiteiten voldoet bouwwerk niet aan de gestelde norm</i>	3	3	4	4

Afdeling 6.3 asbestvezels en formaldehyde

6.3	Asbestvezels en formaldehyde				
	De concentratie van asbestvezels in de binnenlucht van een voor personen toegankelijke ruimte van een bouwwerk is niet groter dan 2.000 vezels/m ³ , bepaald volgens NEN 2991. <i>Risico: gezondheidsproblemen door asbest</i>	4	4	4	4

Afdeling 6.4 energielabel

6.4	Energielabel				
	Bij oplevering van een gebouw of gedeelte daarvan stelt de verkoper van dat gebouw of gedeelte daarvan een geldig energielabel beschikbaar aan de koper. <i>Risico: geen aanwezig energielabel</i>	2	2	3	3

Afdeling 6.5 bouwwerkinstallaties

6.5.1	Brandveiligheidsinstallaties				
	Brandveiligheidsvoorzieningen jaarlijkse controle en certificaties aanwezig <i>Risico: geen controle en/of inspectiecertificaat aanwezig</i>	3	3	4	4
6.5.2	Airconditioningsystemen				
	De toegankelijke delen van een airconditioningsysteem of gecombineerd airconditionings- en ventilatiesysteem met een nominaal vermogen van meer dan 70 kW worden ten minste eenmaal per vijf jaar gekeurd. <i>Risico: airco is niet gekeurd</i>	1	1	2	2
6.5.3	Stookinstallaties				
	Eisen aan het keuren van een stookinstallatie <i>Risico: de stookinstallaties zijn niet tijdig of correct gekeurd</i>	-	3	4	4
6.5.4	Verwarmingssystemen				
	De toegankelijke delen van een verwarmingssysteem of gecombineerd ruimteverwarmings- en ventilatiesysteem met een nominaal vermogen van meer dan 70 kW worden ten minste eenmaal per vier jaar gekeurd. <i>Risico: de verwarmingssystemen zijn niet tijdig of correct gekeurd</i>	2	2	3	3

Hoofdstuk 7 - bouw- en sloopwerkzaamheden

Afdeling 7.1 bouw en sloopwerkzaamheden aan bouwwerken

7.1.1	Algemeen				
	Degene die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat de werkzaamheden tot gevaar voor de gezondheid of veiligheid in de directe omgeving kunnen leiden, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om dat gevaar te voorkomen of niet te laten voortduren.	4	4	4	4
7.1.2	Procedure bouwwerkzaamheden				
	Start en gereedmelding bouwwerkzaamheden	3	3	3	3
	<i>Risico: er is niet bij ons bekend dat er gestart wordt met de werkzaamheden of wanneer de werkzaamheden gereed zijn.</i>				
7.1.3	Procedure sloopwerkzaamheden				
	De normadressaat beschikt over een asbestinventarisatierapport voor het gedeelte van het bouwwerk waar wordt gesloopt, als hij weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zich in het bouwwerk asbest of een asbesthoudend product bevindt.	3	3	3	3
	<i>Risico: er is geen onderzoek gedaan naar asbest waardoor niet bekend is of er asbest aanwezig is.</i>				
7.1.4	Inhoudelijke regels				
	Bij het verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden worden maatregelen getroffen ter voorkoming van: a. letsel aan personen in de directe omgeving van het bouw- en sloopterrein; b. letsel aan personen die het bouw- en sloopterrein onbevoegd betreden; c. gevaar voor de veiligheid van belendingen.	4	4	4	4
	<i>Risico:</i>				
7.1.5	Scheiden bouw- en sloopafval				
	Bouw- en sloopwerkzaamheden worden zodanig verricht dat tijdens de uitvoering vrijkomend gevaarlijk en overig bouw- en sloopafval deugdelijk wordt gescheiden.	2	2	2	2
	<i>Risico: het bouw en sloopafval wordt niet (goed) gescheiden</i>				

Afdeling 7.2 mobiel breken van bouw- en sloopafval

7.2.1	Algemeen				
	Degene die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat het in werking hebben van een mobiele puinbreker nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 7.28, is verplicht: a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen; b. voor zover deze niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zo veel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor <u>zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd</u> .	3	3	3	3
	<i>Risico:</i>				
7.2.2	Procedurele regels				
	Het is verboden een mobiele puinbreker in werking te hebben of te laten hebben zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan te melden.	3	3	3	3
	<i>Risico: niet bekend als er gewerkt wordt met een mobiele puinbreker</i>				
7.2.3	Inhoudelijke regels				
	Een mobiele puinbreker is alleen op werkdagen tussen 07.00 uur en 19.00 uur in werking.	3	3	3	3
	<i>Risico:</i>				

Bijlage 3.1 Toetsing vergunningverlening

Toetsing Niveau	Naam	Omschrijving	Voorbeelden toetsing aanvraag	Voorbeelden toezicht
4	Integraal	Beoordeling van alle onderdelen op detailniveau. Op het oog en met de benodigde hulpmiddelen worden controles tot op detailniveau uitgevoerd. Alle projectspecifieke tekeningen en detailtekeningen worden geraadpleegd.	Vaste Trap: wanneer een verplichte trap onderdeel is van een vluchtroute ook de bijbehorende brandklassen controleren Daglicht: per verblijfsgebied wordt de oppervlakte conform de daarvoor geldende NEN norm bepaald. De daglichttoetreding wordt getoetst conform de daarvoor geldende NEN norm, waarbij belemmeringsfactoren, reductiefactoren e.d. in de formule worden verwerkt	Vaste Trap: wanneer een verplichte trap onderdeel is van een vluchtroute ook de bijbehorende brandklassen controleren (toegepaste materialen controleren) Daglicht: per verblijfsgebied wordt de oppervlakte conform de daarvoor geldende NEN norm bepaald. De daglichttoetreding wordt getoetst conform de daarvoor geldende NEN norm, waarbij belemmeringsfactoren, reductiefactoren e.d. in de formule worden verwerkt
3	Representatief	Beoordeling op hoofdlijnen en kenmerkende details, op het oog en met eenvoudige hulpmiddelen worden elementaire controles uitgevoerd. Daarnaast worden enkele kritische detailleringen in detail beoordeeld. Er worden algemene projectspecifieke tekeningen geraadpleegd en detailtekeningen van kritische detailleringen.	Vaste Trap: Maatvoering van de verplichte vaste trap worden gecontroleerd en nagemeten Daglicht: kritische onderdelen van de daglichtberekening worden rekenkundig gecontroleerd	Vaste Trap: Maatvoering van de verplichte vaste trap worden gecontroleerd en nagemeten Daglicht: Het glas wordt nagemeten overeenkomstig de berekeningen
2	Beperkt	Beoordeling op hoofdlijnen, op het oog en met eenvoudige hulpmiddelen worden elementaire controles uitgevoerd. Er worden alleen algemene projectspecifieke tekeningen geraadpleegd. Bij twijfel vindt raadpleging van detailtekeningen plaats.	Vaste trap: Voldoen de afmetingen van de verplichte trap op basis van een eerste inschatting aan de minimale afmetingen Daglicht: Voldoen de afmetingen van het daglicht op basis van een eerste inschatting van de minimale afmetingen	Vaste trap: Voldoen de afmetingen van de verplichte geplaatste trap op basis van een eerste inschatting aan de minimale afmetingen Daglicht: Voldoen de afmetingen van het daglicht op basis van een eerste inschatting van de minimale afmetingen
1	Marginaal	Visuele controle, een vluchtige beoordeling op het oog op basis van kennis en ervaring zonder projectspecifieke tekeningen of details te raadplegen en of hulpmiddelen (bijvoorbeeld meetlat) te gebruiken.	Vaste trap: staat er een verplichte trap op tekening Daglicht: zijn er ramen getekend	Vaste trap: er is een trap geplaatst Daglicht: zijn er kozijnen geplaatst
0	Geen	Er vindt geen inspectieplaats	Er vindt geen beoordeling plaats	Er vindt geen controle plaats

Bijlage 3.2 Toezicht en Handhaving per gevolgklasse (gvk)

Gvk 1 Niveau onder Wkb	Handeling na melding met overtreding	Omschrijving	Voorbeelden overtredingen	Voorbeelden
4	Er wordt een fysieke controle uitgevoerd en het werk wordt stilgelegd. De stillegging wordt bekrachtigd met een schrijven van Juridische zaken. Mogelijk wordt er een last onder dwangsom opgelegd of wordt er bestuursdwang toegepast (wanneer er een direct gevaarlijke situatie is ontstaan).	De aannemer/vergunninghouder heeft omgevingsvergunning verleend gekregen voor het bouwen van een nieuwbouwwoning.	Een aannemer heeft een constructieve fout gemaakt in een vloer op de 1e verdieping. Er ontbreekt wapening in de vloer en de tijdelijk onder stempeling van de verdiepingsvloer is te zwak en onstabiel uitgevoerd. De situatie die ontstaan is brengt een direct gevaarlijke situatie met zich mee, voor werknemers en omliggende belendingen (met bewoners). De kwaliteitsborger heeft een geschil met de aannemer en maakt dit kenbaar bij het bevoegd gezag.	Bevoegd gezag (toezichthouder) voert een locatiebezoek uit en legt de werkzaamheden mondeling stil. De toezichthouder stelt de overtredingen vast en verwerkt dit in een rapportage. Wanneer de aannemer/vergunninghouder de gevaarlijke situatie niet direct gaat beëindigen, zal er overwogen worden een last onder dwangsom op te leggen met een zeer korte termijn, of in uitzonderlijke gevallen zal er bestuursdwang opgelegd worden.
3	Er wordt een fysieke controle uitgevoerd en het werk wordt stilgelegd. De stillegging wordt bekrachtigd met een schrijven vanuit Juridische zaken.	De aannemer/vergunninghouder heeft omgevingsvergunning verleend gekregen voor het bouwen van een nieuwbouwwoning.	De wapening in de funderingsbalk wijkt af van wapeningstekening en wordt gemeld door de kwaliteitsborger. De staven in de wapeningskorven zijn lichter uitgevoerd dat is aangegeven en de korven zijn niet juist verwerkt i.v.m. een minimale laslengte. De aannemer is niet bereid de overtreding te beëindigen.	Bevoegd gezag (toezichthouder) voert een locatiebezoek uit en legt de werkzaamheden mondeling stil. De toezichthouder stelt de overtredingen vast en verwerkt dit in een rapportage. Stillegging wordt door juridische zaken bekrachtigd met een officieel schrijven.
2	De initiatiefnemer ontvangt een waarschuwingsbrief. Overtreding beoordelen op basis van proportionaliteit.	De aannemer/vergunninghouder heeft omgevingsvergunning verleend gekregen voor het bouwen van een nieuwbouwwoning.	De wapening in de funderingsbalk komt op hoofdlijnen overeen met de wapeningstekening. Echter ontbreken er "enkele" staven bijlegwapening. Er wordt door de kwaliteitsborger melding gedaan dat de aannemer de overtreding niet wil beëindigen.	Bevoegd gezag stuurt de vergunninghouder en/of de normadressaat (diegene die verantwoordelijk is voor de naleving van vergunningvoorschriften en de regelgeving uit de Omgevingswet en de hierop gebaseerde AMvB's) een waarschuwingsbrief en stelt daarin een redelijke termijn waarin de overtreding beëindigd moet zijn.
1	Overtreding beoordelen op basis van proportionaliteit.	De aannemer/vergunninghouder heeft omgevingsvergunning verleend gekregen voor het bouwen van een nieuwbouwwoning.	De wapening in de funderingsbalk komt overeen met de wapeningstekening. Eén staaf bijlegwapening is onvoldoende afgebonden.	Gereedmelding komt binnen bij het bevoegd gezag waarin een kleine overtreding gemeld is. Bevoegd gezag beoordeelt de overtreding op proportionaliteit en er wordt geen beperking opgelegd voor ingebruikname. Uitzonderingen uitgezonderd.
0	Geen	De aannemer/vergunninghouder heeft omgevingsvergunning verleend gekregen voor het bouwen van een nieuwbouwwoning.	Aannemer/vergunninghouder heeft geen overtreding begaan, werkzaamheden uitgevoerd volgens vergunning en/of gestelde norm.	Toezicht/handhaving geen actie/handeling

Gvk 2 Niveau	Handeling na constatering overtreding	Omschrijving	Voorbeelden overtredingen	Voorbeelden
4	Tijdens de controle wordt het werk mondeling stilgelegd. De stillegging wordt bekrachtigd met een schrijven van Juridische zaken. Mogelijk wordt er een last onder dwangsom opgelegd of wordt er bestuursdwang toegepast (wanneer er een direct gevaarlijke situatie is ontstaan).	<p>Bouwwerken die in een gvk 2 vallen zijn;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monumenten • Bibliotheken • Gemeentehuizen • Onderwijsgebouwen • Woongebouwen tot 70 meter hoog <p>De aannemer/vergunninghouder heeft een omgevingsvergunning verleend gekregen om een woongebouw te realiseren van 30 meter hoog.</p>	Tijdens de controle constateert de toezichthouder dat de brandcompartimentering niet in orde is. Dit zorgt ervoor dat vluchtwegen veel te lang zijn. Veilig vluchten is hierdoor ondoenlijk. De aannemer is niet bereid om de brandcompartimentering op een juiste manier uit te voeren en is voornemens het gebouw in gebruik te laten nemen.	De toezichthouder voert een locatiebezoek uit en legt de werkzaamheden mondeling stil. De toezichthouder stelt de overtredingen vast en verwerkt dit in een rapportage. Wanneer de aannemer/vergunninghouder de gevaarlijke situatie niet direct gaat beëindigen, zal er overwogen worden een last onder dwangsom op te leggen met een zeer korte termijn, of in uitzonderlijke gevallen zal er bestuursdwang opgelegd worden.
3	Tijdens de controle wordt het werk mondeling stilgelegd. De stillegging wordt bekrachtigd met een schrijven vanuit juridische zaken.	De aannemer/vergunninghouder heeft een omgevingsvergunning verleend gekregen om een woongebouw te realiseren van 30 meter hoog.	Tijdens de bouw worden er diverse overtredingen geconstateerd na het aanbrengen van wapening. De overtredingen zijn van dien aard dat de veiligheid direct in het geding komt. Het storten van de vloer kan niet doorgaan.	De toezichthouder legt de werkzaamheden direct mondeling stil, hij/zij stelt de overtredingen vast en verwerkt dit in een rapportage. Stillegging wordt door juridische zaken bekrachtigd met een officieel schrijven. Door middel van een hercontrole wordt vastgesteld dat de overtreding beëindigd is. Bouwstop wordt opgeheven.
2	De initiatiefnemer/vergunninghouder ontvangt een waarschuwingsbrief	De aannemer/vergunninghouder heeft een omgevingsvergunning verleend gekregen om een woongebouw te realiseren van 30 meter hoog.	Er is een lekkage geconstateerd door de toezichthouder in een verblijfsruimte. Hierdoor ontstaat er een ongezond leefklimaat of kan er mogelijk gevaar ontstaan wanneer dit in aanraking komt met elektrische installatie.	Bevoegd gezag stuurt de vergunninghouder en/of de normadressaat een waarschuwingsbrief en stelt daarin een redelijke termijn.
1	De initiatiefnemer/vergunninghouder ontvangt een waarschuwingsbrief	De aannemer/vergunninghouder heeft een omgevingsvergunning verleend gekregen om een woongebouw te realiseren van 30 meter hoog.	Er is geen opstelplaats voor een aanrechtblad en een kooktoestel binnen de woonfunctie.	Bevoegd gezag stuurt de vergunninghouder en/of de normadressaat een waarschuwingsbrief en stelt daarin een redelijke termijn.
-	-	-	-	-

Gvk 3 Niveau	Handeling na constatering overtreding	Omschrijving	Voorbeelden overtredingen	Voorbeelden
4	Tijdens de controle wordt het werk mondeling stilgelegd. De stillegging wordt bekrachtigd met een schrijven van Juridische zaken. Mogelijk wordt er een last onder dwangsom opgelegd of wordt er bestuursdwang toegepast (wanneer er een direct gevaarlijke situatie is ontstaan).	<p>Bouwwerken die in gvk 3 vallen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metrostations • Voetbalstadions • Ziekenhuizen • Gebouwen hoger dan 70 meter <p>De aannemer/vergunninghouder heeft omgevingsvergunning verleend gekregen voor het bouwen van een kantoorgebouw van 75 m hoog en heeft diverse functie in de plint van het bouwwerk.</p>	Tijdens de controle constateert de toezichthouder dat de brandcompartimentering niet in orde is. Dit zorgt ervoor dat vluchtwegen veel te lang zijn. Veilig vluchten is hierdoor ondoenlijk. De aannemer is niet bereid om de brandcompartimentering op een juiste manier uit te voeren en is voornemens het gebouw in gebruik te laten nemen.	De toezichthouder voert een locatiebezoek uit en legt de werkzaamheden mondeling stil. De toezichthouder stelt de overtredingen vast en verwerkt dit in een rapportage. Wanneer de aannemer/vergunninghouder de gevaarlijke situatie niet direct gaat beëindigen, zal er overwogen worden een last onder dwangsom op te leggen met een zeer korte termijn, of in uitzonderlijke gevallen zal er bestuursdwang opgelegd worden.
3	Tijdens de controle wordt het werk mondeling stilgelegd. De stillegging wordt bekrachtigd met een schrijven vanuit juridische zaken.	De aannemer/vergunninghouder heeft omgevingsvergunning verleend gekregen voor het bouwen van een kantoorgebouw van 75 m hoog en heeft diverse functie in de plint van het bouwwerk.	Tijdens de bouw worden er diverse overtredingen geconstateerd na het aanbrengen van wapening. De overtredingen zijn van dien aard dat de veiligheid direct in het geding komt. Het storten van de vloer kan niet doorgaan.	De toezichthouder legt de werkzaamheden direct mondeling stil, hij/zij stelt de overtredingen vast en verwerkt dit in een rapportage. Stillegging wordt door juridische zaken bekrachtigd met een officieel schrijven. Door middel van een hercontrole wordt vastgesteld dat de overtreding beëindigd is. Bouwstop wordt opgeheven.
2	De initiatiefnemer/vergunninghouder ontvangt een waarschuwingsbrief	De aannemer/vergunninghouder heeft omgevingsvergunning verleend gekregen voor het bouwen van een kantoorgebouw van 75 m hoog en heeft diverse functie in de plint van het bouwwerk.	Er is een lekkage geconstateerd door de toezichthouder in een verblijfsruimte. Hierdoor ontstaat er een ongezond leefklimaat of kan er mogelijk gevaar ontstaan wanneer dit in aanraking komt met elektrische installatie.	Bevoegd gezag stuurt de vergunninghouder en/of de normadressaat een waarschuwingsbrief en stelt daarin een redelijke termijn.
1	De initiatiefnemer/vergunninghouder ontvangt een waarschuwingsbrief	De aannemer/vergunninghouder heeft omgevingsvergunning verleend gekregen voor het bouwen van een kantoorgebouw van 75 m hoog en heeft diverse functie in de plint van het bouwwerk.	Er is geen opstelplaats voor een aanrechtblad en een kooktoestel binnen de woonfunctie (mocht er een woonfunctie opgenomen zijn in het gebouw (anders is er geen overtreding op niveau 1 binnen gvk 3).	Bevoegd gezag stuurt de vergunninghouder en/of de normadressaat een waarschuwingsbrief en stelt daarin een redelijke termijn.
-	-	-	-	-

Handreiking

Toezicht en handhaving Wet kwaliteitsborging bouw

Handelingsperspectieven voor gemeenten

Colofon

Deze handreiking is een product van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Als basis voor deze handreiking hebben we dankbaar gebruik mogen maken van het door Omgevingsdienst De Vallei ontwikkelde *'Handelingsperspectief voor toezicht onder de Wkb'*.

De handreiking is vastgesteld door een begeleidingscommissie bestaande uit afgevaardigden van Gemeente Almere, Gemeente Rotterdam en Omgevingsdienst de Vallei en onder regie van een projectgroep van de VNG totstandgekomen. In de handreiking genoemde juridische scenario's zijn voorgelegd aan en beoordeeld door het ministerie van BZK.

Begeleidingscommissie:

Franc van Stek en Bjorn Bleumink, Gemeente Almere

Henk-Jan Baakman, Omgevingsdienst de Vallei

Nielma Chiang San Lin-Harpal, Gemeente Rotterdam

Projectgroep VNG:

Sandra Anzion, Casper van Busschbach, Cobie Gardien en Joey Vermijs

Beeld omslag:

AdobeStock

Inhoudsopgave

	Leeswijzer	4
1	Inleiding	5
2	Nieuwe rol bevoegd gezag	6
3	Schema meldingenproces	7
4	Handhaving bij overtredingen	8
5	Uitvoeringsdilemma's	9
6	Fasen meldingenproces	12
	Bijlagen	19

Leeswijzer

Product

De VNG heeft een handreiking Toezicht en Handhaving Wkb ontwikkeld waarin aan de hand van mogelijke praktijksituaties voor gemeenten een handelingsperspectief wordt geschetst. Dit handelingsperspectief wordt bepaald door de toezichts- en handavingsinstrumenten die de Omgevingswet (Ow) en de Algemene wet bestuursrecht (Awb) de gemeenten biedt en reeds beschikbaar zijn.

Een handreiking is richtinggevend en daarmee een instrument om de dialoog aan te gaan met de verantwoordelijke afdelingen en/of andere betrokken partijen. De VNG wil nadrukkelijk benoemen dat het hier niet gaat om een handavingskader, met een sturend karakter en vaak verplicht van aard. Het is verder aan gemeenten hoe naar eigen inzicht invulling te geven aan geboden richtingen.

Informatie

De handreiking bestaat uit 6 hoofdstukken. In een aantal hoofdstukken zijn onderdelen in kleurvakken aangegeven om extra aandacht te vestigen op het soort informatie.

- Voorbeeldsituaties zijn weergegeven in een geel vlak
- Richtinggevende informatie is weergegeven in een oranje vlak
- Schema's zijn weergegeven in een grijs vlak
- Bronvermeldingen zijn weergegeven als voetnoten onderaan de betreffende pagina

Indeling

In de *'Inleiding'* wordt het doel en de toepassing van de handreiking nader toegelicht.

In het hoofdstuk *'Nieuwe rol bevoegd gezag'* wordt de invloed van de veranderende rol van gemeenten op handhaving kort toegelicht.

Het daaropvolgende *'Schema meldingenproces'* geeft het meldingenproces onder de Wkb weer en maakt het handelingsperspectief van het bevoegd gezag inzichtelijk.

In het hoofdstuk *'Handhaving bij overtredingen – algemeen'* worden enkele algemene punten over handhaving toegelicht, zoals de bevoegdheid van het college van B&W om te handhaven en de relevante handavingsinstrumenten.

In het hoofdstuk *'Uitvoeringsdilemma's'* wordt ingegaan op een handelingsperspectief bij kleine, niet herstelbare afwijkingen, de gereedmelding bij gefaseerde ingebruikname en bij bouwwerken die casco worden opgeleverd.

Daarna worden in het hoofdstuk *'Fasen meldingenproces'* diverse handavingssituaties besproken, waarbij het gaat om de aspecten die nieuw zijn door de Wkb.

Bijlage 1 bevat de genoemde artikelen uit het *'Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)'*, *'Omgevingswet (Ow)'* en *'Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)'*.

Bijlage 2 toont het schema *'Bouwen onder de Omgevingswet en Kwaliteitsborging'* waarin de stappen zijn weergegeven die de verschillende partijen moeten doorlopen bij het bouwen.

1 Inleiding

Met de inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) veranderen het bouwproces en de rol en taken van het bevoegd gezag. Het doel van de Wkb wordt omschreven als *‘verbetering van de bouwkwaliteit door verbetering van de privaatrechtelijke positie van de particuliere en de zakelijke bouwconsument’*.¹

In deze handreiking wordt gekeken naar de nieuwe rol en taken van het bevoegd gezag qua toezicht en handhaving. De handreiking gaat in op de mogelijke overtredingen en/of tekortkomingen die het bevoegd gezag constateert en wat een handelingsperspectief kan zijn bij voor de Wkb specifieke situaties. Deze handreiking is bedoeld om bevoegde gezagen inzicht te geven welke wettelijke of specifieke verantwoordelijkheden moeten of kunnen worden ingevuld. En welke keuzes en/of acties moeten of kunnen worden gemaakt.

In de uitvoeringspraktijk lopen gemeenten aan tegen diverse vraagstukken, bijvoorbeeld het ontbreken van een verklaring van de kwaliteitsborger in het dossier bevoegd gezag wanneer het gaat om kleine, niet herstelbare afwijkingen. De minister heeft in het debat met de Eerste Kamer op 24 oktober 2023 de toezegging gedaan een wetstechnische oplossing voor te bereiden om het bevoegd gezag hierin te ondersteunen. In deze handreiking wordt uitgegaan van de huidige wet- en regelgeving.

Deze handreiking is een levend document. Jurisprudentie en mogelijk niet in deze versie (1) van de handreiking voorziene of nieuwe praktijksituaties zullen de eerste jaren van het nieuwe stelsel vervolgens de handreiking verder doen verfijnen door meer handelingsperspectief te verschaffen.

1 [Kamerdossier 34453, 21 april 2016, Officielebekendmakingen.nl](#)

2 Nieuwe rol bevoegd gezag

Het bevoegd gezag heeft ten gevolge van de Wkb een informatieachterstand. Gegevens komen onder het nieuwe stelsel niet vooraf maar achteraf beschikbaar. Dit betekent dat voortijdig bijsturen niet mogelijk is voor het bevoegd gezag. Als achteraf moet worden hersteld, kost dat extra tijd, inzet en geld. Na inwerkingtreding van de Wkb vervalt voor bouwwerken die onder gevolgklasse 1 vallen, de preventieve toetsing aan de bouwtechnische voorschriften door het bevoegd gezag. Voor die bouwwerken vervallen de leges en verandert de rol van het bevoegd gezag. Er kunnen verschillen ontstaan in de wijze waarop gemeenten omgaan met de Wkb.

In de memorie van toelichting is in paragraaf 1.4² het volgende vermeld:

'In het nieuwe stelsel van kwaliteitsborging voor het bouwen vervalt de preventieve toetsing door het bevoegd gezag bij de beoordeling van de aanvraag om een omgevingsvergunning. De verantwoordelijkheid voor de bouw kwaliteit wordt hiermee eenduidiger belegd bij de bouwende partijen. Het gaat er niet langer primair om dat de bouwplannen op papier aan de regelgeving voldoen, maar dat het vervaardigde bouwwerk bij oplevering voldoet aan regels en gemaakte afspraken.'

Deze rol beperkt zich voortaan tot het toetsen van de bouwmelding en de gereedmelding. Het bevoegd gezag doet de volledigheidstoets van de bouwmelding aan de hand van de indieningsvereisten. Daarnaast gaat het bevoegd gezag na of de risico's voldoende zijn geborgd. Eventueel kan het bevoegd gezag overwegen, om zelf te kunnen waarnemen, beoordelen en interveniëren, om informatie- en controlemomenten op te leggen. Daarbij wordt o.a. gekeken of gebruik wordt gemaakt van een toegelaten instrument dat geschikt is voor het type bouwwerk en of deze met toestemming van de instrumentaanbieder door een kwaliteitsborger wordt toegepast.

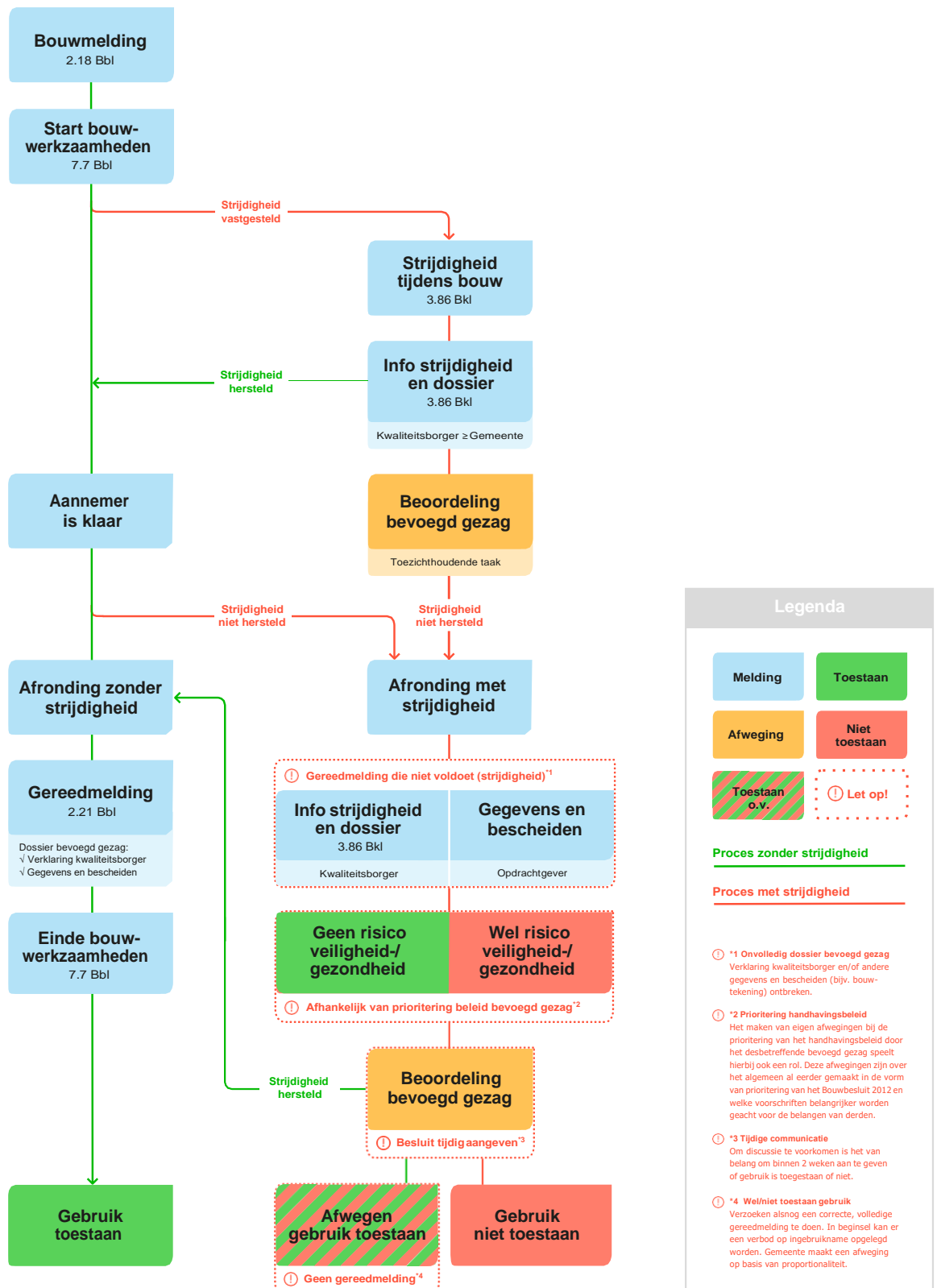
Bij de gereedmelding kijkt het bevoegd gezag of voldaan is aan de regels die aan de gereedmelding en de daarbij te verstrekken gegevens en bescheiden zijn gesteld. De markt is primair verantwoordelijk voor de bouw kwaliteit. Het uitgangspunt daarbij is dat afwijkingen door marktpartijen moeten worden opgelost. Het bevoegd gezag heeft slechts een vangnetfunctie om excessen van het private stelsel af te vangen.

Toezicht en handhaving blijft een gemeentelijke taak. Dat vertaalt zich in een aantal nieuwe (contact) momenten met het bevoegd gezag, en ook een andere manier van toezicht houden en het inrichten van handhavingsbeleid.

2 [Memorie van toelichting, 21 april 2016, Officiële bekendmakingen.nl](#)

3 Schema meldingenproces

In het stroomschema is het meldingenproces onder de Wkb weergegeven. Het schema maakt inzichtelijk welk handelingsperspectief het bevoegd gezag heeft.

4 Handhaving bij overtredingen – algemeen

Het college van B&W is het bevoegd gezag voor de handhaving. Dit is bepaald in artikel 18.2 van de Omgevingswet, gelezen in samenhang met artikel 4.3, lid 1, sub a van de Omgevingswet en artikel 4.9 van de Omgevingswet. Als er gekozen wordt om handhavend op te treden, zal in het algemeen gebruik worden gemaakt van een last onder dwangsom (artikel 5:31d e.v. Awb) of een last onder bestuursdwang (artikel 5:21 e.v. Awb).

In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) was een speciale bepaling opgenomen over een bouwstop/stilleggen van de bouw. Dit stond in artikel 5.17 van de Wabo. Een dergelijke bepaling komt niet terug onder de Omgevingswet, omdat de wetgever dat overbodig acht. Een bouwstop/stilleggen van de bouw is gewoon een mogelijke 'last' die kan worden opgelegd met een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang.

Een uitgebreide beschrijving en voorbeelden toezicht en handhaving is te vinden in de VNG-publicatie *'Handhaving door en voor gemeenten, een juridische handleiding voor de gemeentelijke praktijk'*. Deze is te raadplegen via [de website van de VNG](#).

5 Uitvoeringsdilemma's

In het hoofdstuk 'Uitvoeringsdilemma's' wordt ingegaan op een handelingsperspectief bij kleine, niet herstelbare afwijkingen, de gereedmelding bij gefaseerde ingebruikname en bij bouwwerken die casco worden opgeleverd.

Beginselplicht om handhavend op te treden

Het bevoegd gezag heeft een beginselplicht om te handhaven. Maar in specifieke situaties kan worden afgezien van handhaving en kan het bevoegd gezag het bouwwerk tóch in gebruik laten nemen als een goedkeurende verklaring van de kwaliteitsborger ontbreekt, of bij het ontbreken van andere zaken. Jurisprudentie over de beginselplicht tot handhaven geeft aan dat er kan worden afgezien van handhaving als er sprake is van kleine overtredingen waarbij handhaving niet proportioneel is en in gevallen wanneer er concreet zicht is op legalisatie.

In het algemeen kan worden gesteld dat niet ter discussie staat dat een verbod op ingebruikname aan de orde is als het gaat om tekortkomingen die zien op veiligheids- en/of gezondheidsaspecten. Wanneer het gaat om een kleine, niet herstelbare afwijking die ingebruikname niet in de weg hoeft te staan, kan afhankelijk van de situatie en het lokale handhavingsbeleid een afweging worden gemaakt. In het handhavingsbeleid kan worden vastgelegd welke afwijkingen hoge, gemiddelde of lage prioriteit hebben. Bij kleine afwijkingen die niet of zeer moeilijk te herstellen zijn, kan het verbieden van ingebruikname niet proportioneel zijn. Het niet handhaven bij een geringe overtreding vanwege geringe aard of omvang is een uitzondering op de regel.

Het al dan niet handhaven hangt mede af van het proportionaliteitsbeginsel en van het handhavingsbeleid van het desbetreffende bevoegd gezag. Het hebben van beleid geeft inzicht wanneer wel / niet gehandhaafd wordt. Het beleid moet voorbeelden (aan de hand van jurisprudentie) bevatten om de algemene lijn uit te leggen. Per individuele situatie moet er een afweging van belangen plaatsvinden of er tot handhaving wordt overgegaan.

Bij het afzien van handhaving bij kleine, niet herstelbare afwijkingen ontstaat een categorie bouwwerken waarbij niet wordt opgetreden tegen het gebruik zonder goedkeurende verklaring van de kwaliteitsborger.

Bij de afweging die het bevoegd gezag in een dergelijke situatie moet maken of er een verbod op ingebruikname moet komen, kan vooralsnog de jurisprudentielijn worden aangehouden. In de aangehaalde uitspraken komen veelal meerdere hierna genoemde aspecten aan de orde die een rol spelen bij het antwoord op de vraag of er sprake is van een overtreding van geringe aard en omvang.

Daarbij spelen de volgende aspecten een rol:

- *Er is sprake van een klein verschil.* In een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (de Afdeling) van 20 december 2017 ging het om een verschil van 1 centimeter.³
- *Het verschil is niet of nauwelijks met het blote oog waarneembaar.* Dat was volgens de Afdeling aan de orde in een casus in de gemeente Noardeast-Fryslân. Daar bepaalde de Afdeling (r.o. 7.3) in haar uitspraak van 17 maart 2021: dat 'over een lengte van ongeveer 4 meter schuttingspanelen zijn geplaatst die ongeveer 4 centimeter hoger zijn dan de 1 meter hoogte die maximaal is toegestaan, wat met het blote oog nauwelijks waarneembaar is'.⁴

³ [Uitspraak: ECLI:NL:RVS:2017:3485, 20 december 2017, Rechtspraak.nl](#)

⁴ [Uitspraak: ECLI:NL:RVS:2021:574, 17 maart 2021, Rechtspraak.nl](#)

- *Derden worden niet in hun belangen geschaad.* In een uitspraak van 24 juli 2013 overweegt de Afdeling (r.o. 4.3) *‘Nu de overtreding slechts bestaat uit deze twee afwijkingen van de bouwvergunning, heeft het college zich in de gegeven omstandigheden in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat het treffen van handhavingsmaatregelen ten aanzien van de afwijkingen van de bouwvergunning in dit geval zodanig onevenredig is in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden behoort te worden afgezien. Hierbij heeft het college in aanmerking mogen nemen dat de afwijkingen van de bouwvergunning met het blote oog in het vrije veld nauwelijks waarneembaar zijn en dat voorts niet is gebleken dat de belangen van [wederpartij] of de belangen van derden door de afwijkingen van de bouwvergunning worden geschaad’.*⁵
- *Het ongedaan maken van de overtreding brengt buitenproportioneel hoge kosten met zich mee of zou onevenredig zijn jegens de overtreder.* Van handhavend optreden mocht het college afzien omdat dit ertoe zou leiden dat *‘ofwel de gehele woning moet worden afgebroken, ofwel de gehele zijmuur van de woning met gemiddeld 15 centimeter moet worden verplaatst’.*⁶

Naast het proportionaliteitsbeginsel speelt bij de afweging ook het relativiteitsbeginsel een rol zoals dat is vastgelegd in artikel 8:69 a van de Algemene wet bestuursrecht *‘De bestuursrechter vernietigt een besluit niet op de grond dat het in strijd is met een geschreven of ongeschreven rechtsregel of een algemeen rechtsbeginsel, indien deze regel of dit beginsel kennelijk niet strekt tot bescherming van de belangen van degene die zich daarop beroept.’*

De jurisprudentie wijst uit dat een beroep op het gelijkheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel in mindere mate slaagt.

Gereedmelding bij gefaseerde ingebruikname

Bij grotere woningbouwprojecten worden woningen veelal in delen opgeleverd. Tussen de oplevering en bewoning van de eerste woningen en de oplevering van de laatste woningen kan een geruime tijd zitten. Door Stichting IBK is een factsheet uitgebracht waarin verschillende mogelijkheden worden beschreven hoe gemeenten daar onder de werking van de Wkb mee om kunnen gaan.

De volgende opties worden geschetst:

- 1 Indien er geen signalen van de kwaliteitsborger of derden zijn en geen eigen waarnemingen dat er mogelijk iets niet klopt, de formele gereedmelding afwachten en in de tussentijd niet handhaven op ingebruikname.
- 2 Uitgaan van de onder punt 1 genoemde optie en indien daar reden toe is op basis van artikel 2.20 van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) aanvullende informatie opvragen over een specifiek onderdeel bij de oplevering van iedere fase (deelleveringen).
- 3 Richting opdrachtgever van tevoren aangeven dat het uitgangspunt is dat twee weken voor iedere fase een volledige gereedmelding wordt gedaan. In dat geval moet dan eerder ook per fase een bouwmelding zijn gedaan.

Het is van belang om vooraf duidelijk vast te leggen welke optie de gemeente kiest en die keuze duidelijk vooraf te communiceren. Per optie zal de impact anders zijn op de keuzes en afwegingen die gemaakt moeten worden tijdens het implementatieproces van de gemeentelijke bedrijfsvoering. Vanuit implementatieondersteuning wordt optie 3 als meest wenselijk aangegeven.

Verdere informatie en toelichting op de verschillende opties is te vinden via www.stichtingibk.nl.

⁵ [Uitspraak: ECLI:NL:RVS:2013:455, 24 juli 2013, Rechtspraak.nl](#)

⁶ [Uitspraak: ECLI:NL:RVS:2014:3885, 29 oktober 2014, Rechtspraak.nl](#)

Casco bouw

In de praktijk worden bouwwerken nogal eens casco opgeleverd, bijvoorbeeld zonder badkamer of keuken. De vraag hoe daar in het kader van de Wkb mee om te gaan is eerder gesteld aan de Helpdesk bouwregelgeving.⁷

We verwijzen naar het daarin geschetste juridische kader en de praktische uitwerking ervan:
‘Juridische kader: Ingebruikname zonder gereedmelding is niet toegestaan. In geval van een casco-levering zullen delen van het bouwwerk niet klaar zijn. Indien dit delen betreft die op grond van de voorschriften van het Bbl verplicht zijn dan zal een kwaliteitsborger geen verklaring kunnen afgeven bij oplevering en is gereedmelding dus niet mogelijk.’

‘Praktische uitwerking: Dit probleem zal met name spelen daar waar de aannemer de opdrachtgever van de kwaliteitsborger is, zoals bij de waarborginstellingen. Indien de opdracht van de kwaliteitsborger niet verder strekt dan de oplevering, dan zijn er twee mogelijkheden om alsnog te zorgen voor een verklaring zodat gereed gemeld kan worden.’

De volgende opties worden door Helpdesk Bouwregelgeving aangegeven:

- 1 De opdrachtgever kan zelf een aanvullende opdracht aan de kwaliteitsborger geven om de laatste openstaande punten af te ronden.
- 2 De kwaliteitsborger kan een verklaring afgeven dat het bouwwerk met uitzondering van de cascopunten voldoet. De opdrachtgever kan dan met een eigen kwaliteitsborger de resterende punten afronden.

Het is aan de opdrachtgever om te bepalen welke van de twee opties wordt toegepast. Vanuit de gemeente is het raadzaam om in een vooroverleg aan te geven welke opties de opdrachtgever heeft bij een casco oplevering.

⁷ [Helpdesk Bouwregelgeving, 20 juli 2020, *Helpdeskbouwregels.nl*](#)

6 Fasen meldingenproces

In het doen van meldingen in het kader van de Wkb zijn de volgende drie fasen te onderscheiden:

- 1 Bouwmelding & Start bouwwerkzaamheden
- 2 Tijdens de bouwwerkzaamheden
- 3 Gereedmelding & Ingebruikname

Per fase van het meldingenproces zullen mogelijke overtredingen en/of tekortkomingen worden benoemd en voorzien van een handelingsperspectief voor het bevoegd gezag. Het kan daarbij zowel gaan om toezicht en handhaving op het bouwproces en de procedures als om de inhoudelijke regels uit het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

Er zijn situaties die in meerdere fasen kunnen voorkomen. Hierbij valt te denken aan:

Opvragen informatie

Er wordt geen invulling gegeven aan het verzoek van het bevoegd gezag om nadere informatie ingevolge artikel 2.20 Bbl. Dit kan in meerdere fasen spelen:

Tegen het niet naleven van een informatieplicht staat het reguliere bestuursrechtelijke handhaving-instrumentarium van hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) ter beschikking, inclusief de bestuurlijke boete zoals beschreven in paragraaf 18.1.4 van de Omgevingswet (zie bijlage 1). Een eventuele overtreding kan gesanctioneerd worden met een last onder dwangsom of door een bestuurlijke boete op te leggen.

In veel gevallen zal het echter vanuit het oogpunt van de door het bevoegd gezag uit te voeren taak logischer zijn de informatie ter plaatse zelf te verzamelen. Titel 5.2 van de Awb geeft het bevoegd gezag daarbij de bevoegdheid inlichtingen te vragen, gegevens en bescheiden te vorderen en om zelf onderzoek te doen. Artikel 5:20 van de Awb verplicht daarbij eenieder om daaraan medewerking te verlenen. In veel gevallen zal dit betekenen dat de bouw zal moeten stilliggen tot dat het onderzoek van het bevoegd gezag is afgerond.

Kiest het bevoegd gezag om een bestuurlijke boete op te leggen dan is het aan te raden om boetebeleid op te stellen. Zaken die in dergelijk beleid geregeld kunnen worden zijn de inzet (voor welke overtreding) en de hoogte van de bestuurlijke boete. Ook een regeling voor herhaalde overtreders kan onderdeel zijn van het beleid. Bij de te maken beleidskeuzen kan gebruik gemaakt worden van de Landelijke Handhavingstrategie Omgevingsrecht (LHSO).⁸ In de LHSO is een stappenplan opgenomen om te komen tot een passende sanctiestrategie, waarin ook de bestuurlijke boete is opgenomen.

Excessen

Hierbij kan gedacht worden aan bouwdelen die niet vergunningvrij zijn en niet zijn meegenomen bij de bouwmelding of een gewijzigde bouwmethodiek die gezien de bijzondere lokale omstandigheden voor schade kan zorgen. Aan de hand van de overtreding en/of tekortkoming en het handhaving-beleid van het bevoegd gezag moet worden bepaald wat de juiste interventie is. Zie hiervoor de verschillende handelingsperspectieven die uiteengezet worden.

⁸ [Landelijke Handhavingstrategie Omgevingsrecht, IPLO.nl](https://www.iplo.nl)

Fase 1 Bouwmelding & Start bouwwerkzaamheden

Uitsnede stroomschema pagina 8

Uiterlijk 4 weken voor de start van de bouw (maar niet eerder dan een jaar van tevoren) moet een bouwmelding worden gedaan bij het bevoegd gezag in het Omgevingsloket van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (artikel 2.18 van het Bbl) voor activiteiten die onder het stelsel van kwaliteitsborging vallen. De categorieën die onder het stelsel van de kwaliteitsborging vallen staan vermeld in artikel 2.17 van het Bbl. De verplichting tot inschakeling van een kwaliteitsborger voor bouwwerken die vallen onder gevolgklasse 1 van de Wkb blijkt uit de indieningsvereisten in artikel 2.19 van het Bbl en artikel 7ab lid 3 van de Woningwet.⁹

Mogelijke overtredingen / tekortkomingen:

Begonnen met bouwen zonder bouwmelding

Check door gemeente of via een andere weg de melding is binnengekomen.

Vaststellen of het bouwwerk voor de bouwactiviteit vergunningsvrij is of niet valt onder gevolgklasse 1 als bedoeld in artikel 2.17 van het Bbl. Indien vallend onder gevolgklasse 1, is er sprake van een overtreding van artikel 2.18 van het Bbl en kan het bevoegd gezag handhavend optreden. Ook indien er sprake is van een vergunningplicht kan het bevoegd gezag handhavend optreden. Bij een meldplicht is onder de Omgevingswet sprake van een verbod om de activiteit uit te voeren als de melding niet of niet tijdig is gedaan. In dat geval kan het bevoegd gezag een bouwstop opleggen totdat er een (volledige) bouwmelding is ingediend. Zie over de bouwstop meer onder het hoofdstuk 'Handhaving bij overtredingen – algemeen'.

Mogelijk handelingsperspectief:

Indien er sprake is van een onvolledige melding is het eveneens raadzaam om allereerst vast te stellen of er sprake is van een meldingsplichtige bouwactiviteit. Bij een onvolledige melding is er juridisch gezien geen sprake van een melding. Dit betekent dat de bouw niet mag beginnen totdat er een melding is gedaan die wel volledig is.

De gemeente moet aan de melder binnen de termijn van 4 weken aangeven welke gegevens ontbreken. De Omgevingswet gaat er namelijk vanuit dat de bouw of het gebruik zonder tijdig tegenbericht gewoon mag beginnen. Als uit de melding blijkt dat er strijdigheden zijn, kan dat reden zijn om ter plaatse te gaan kijken. De gemeente kan de ingebruikname tegenhouden als niet aan de regels wordt voldaan. Dit hoeft niet te worden vastgesteld in beleid, maar is het reguliere werkproces in het kader van toezicht en handhaving. Een voorbeeld is dat bepaalde risico's niet worden benoemd in de risico-beoordeling, dan wel niet of onvoldoende worden geborgd in het borgingsplan.

⁹ [Wet tot wijziging Woningwet, artikel 7ab, lid 3, 15 mei 2019, Officiële bekendmakingen.nl](#)

Mogelijke overtredingen / tekortkomingen:

Begonnen met bouwen met bouwmelding

De opdrachtgever dient het bevoegd gezag te informeren wanneer er wijzigingen optreden ten opzichte van de ingediende melding. Als de melding wél is ingediend, maar gedurende de activiteiten blijkt dat er niet conform de ingediende melding wordt gehandeld, kan handhavend worden opgetreden op basis van het artikel dat dan overtreden wordt.

Voorbeelden van afwijkingen ten opzichte van de ingediende melding:

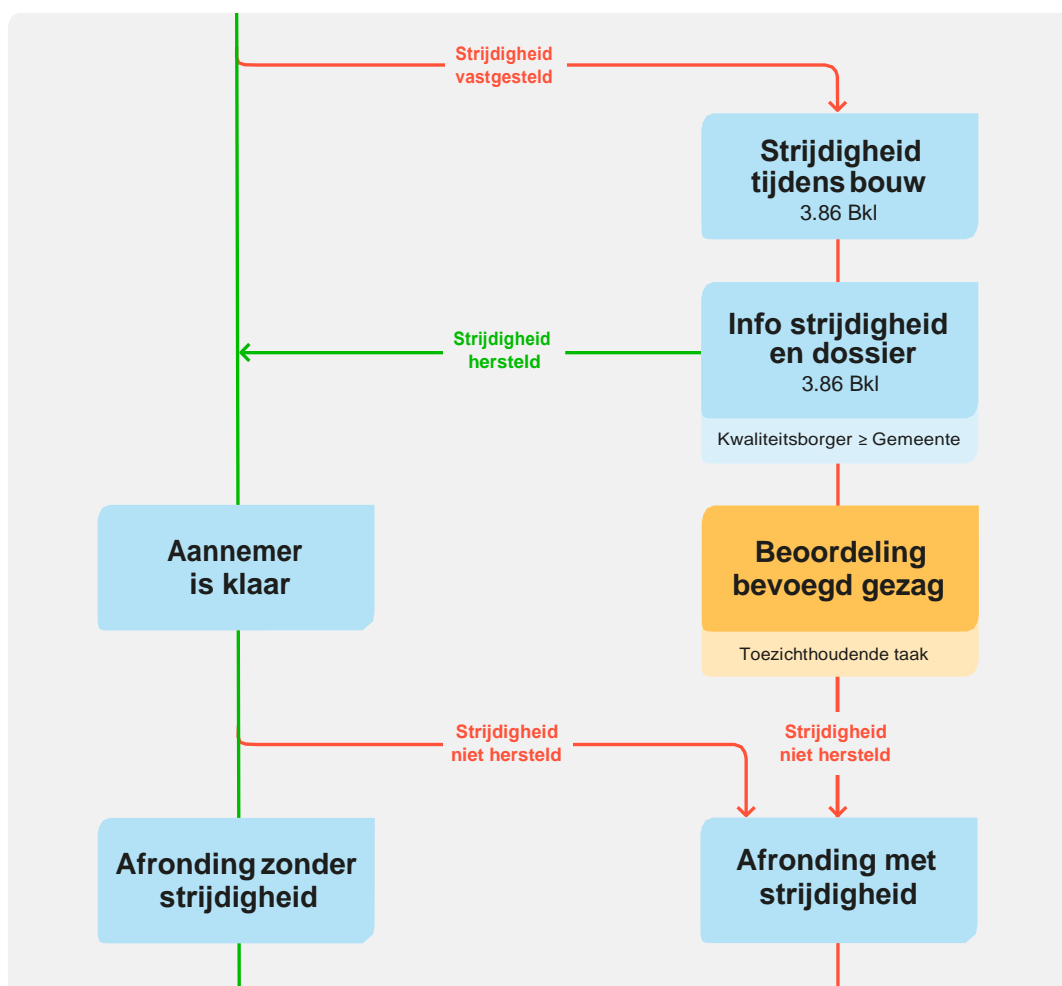
- Er is geen of een andere kwaliteitsborger bij het project betrokken dan bij de melding aangegeven.
- De kwaliteitsborging wordt uitgevoerd volgens een ander instrument van kwaliteitsborging dan bij de melding aangegeven.
- Het bouwwerk dat wordt gebouwd wijkt (op onderdelen) af van het bouwwerk zoals beschreven bij de bouwmelding, bijvoorbeeld met betrekking tot het aantal bouwlagen.

Mogelijk handelingsperspectief:

De volgende situaties kunnen zich daarbij voordoen:

- *Begonnen met bouwen mét melding maar zonder kwaliteitsborger*
Indien er nog geen sprake is van een bouwactiviteit, zoals bijvoorbeeld het bouwrijp maken, is er nog geen sprake van een meldingsplicht. Als er wél sprake is van een bouwactiviteit kunnen de activiteiten worden stilgelegd totdat door middel van een melding de gegevens die betrekking hebben op de kwaliteitsborger zijn ingediend. Zie over de bouw stilleggen het hoofdstuk 'Handhaving bij overtredingen – algemeen'.
- *Begonnen met bouwen mét melding, maar kwaliteitsborger is niet bevoegd om de werkzaamheden uit te voeren*
Daardoor is de melding onvolledig. Er dient een nieuwe melding te worden gedaan met vermelding van een bevoegde kwaliteitsborger.
- *Begonnen met bouwen binnen de termijn van 4 weken vanaf de bouwmelding*
Stilleggen indien nodig. Bij niet stilleggen duidelijk aangeven dat verder bouwen op eigen risico is.
- *Begonnen met bouwen na het vervallen van de bouwmelding na 12 maanden*
Er dient een nieuwe melding te worden ingediend waarbij de opdrachtgever rekening dient te houden met eventuele gewijzigde (bijzondere lokale) omstandigheden of wijzigingen Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

Fase 2 Tijdens de bouwwerkzaamheden

Uitsnede stroomschema pagina 8

Tijdens de bouw voert de kwaliteitsborger het borgingsplan uit. Bij strijdigheden informeert de kwaliteitsborger de aannemer en de opdrachtgever. Ontstaan er problemen die niet worden opgelost, dan moet de kwaliteitsborger ook de gemeente informeren (artikel 3.86, lid 1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving). Toezicht blijft een taak van het bevoegd gezag. Een kwaliteitsborger controleert of de bouwactiviteit aan de regels van het Bbl voldoet. Artikel 2.20 van het Bbl biedt aan het bevoegd gezag de mogelijkheid om extra informatie op te vragen.

Mogelijke overtredingen een/of tekortkomingen:

Signaal van de kwaliteitsborger aan het bevoegd gezag m.b.t. bouwtechnische zaken

Via het omgevingsloket informeert de kwaliteitsborger dat sprake is van een strijdigheid die aan het verstrekken van een verklaring in de weg staat.

Het bevoegd gezag handhaaft in beginsel in ieder geval op bouwtechnische overtredingen:

- Veiligheid (constructieve veiligheid en brandveiligheid)
- Gezondheid (o.a. ventilatie)
- Duurzaamheid (isolatiewaarden, zonnepanelen etc.)

Mogelijk handelingsperspectief:

Hierbij speelt het maken van een eigen afweging in de prioritering van het handhavingsbeleid door het desbetreffende bevoegd gezag ook een rol. Deze keuzes zijn over het algemeen al eerder gemaakt in de vorm van een prioritering van het Bouwbesluit 2012 en welke voorschriften belangrijker worden geacht voor de belangen van derden.

Signaal van de kwaliteitsborger dat het bouwwerk niet (meer) binnen gevolgklasse 1 past
Opdrachtgever ervan op de hoogte brengen dat het bouwwerk vergunningplichtig is (technische bouwactiviteit). De kwaliteitsborger moet hierover het bevoegd gezag informeren.

De bouwactiviteit mag niet verder worden uitgevoerd. De opdrachtgever zal een omgevingsvergunning voor een bouwtechnische activiteit moeten aanvragen of de werkzaamheden in overeenstemming moeten brengen met gevolgklasse 1. Het is verder aan de gemeente om een in te dienen aanvraag om omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit te toetsen aan de bouwtechnische regels en toe te zien op de uitvoering van de bouwwerkzaamheden.

Pas nadat de omgevingsvergunning voor de technische bouwactiviteit en eventuele andere benodigde vergunningen die nodig zijn alvorens men mag bouwen, zijn verleend of als de activiteit - eventueel na een benodigde nieuwe bouwmelding - is aangepast, mag de bouw worden hervat.

Signaal/verzoek om handhaving van de omgeving m.b.t. bouwtechnische zaken
Dit betreft de bevoegdheid van het bevoegd gezag.

De gemeente kan in dat geval allereerst informatie opvragen bij de opdrachtgever m.b.t. het ontvangen signaal. Afhankelijk van de verkregen informatie volgt nader onderzoek. Het bevoegd gezag verricht nader onderzoek indien de melding daarvoor voldoende aanknopingspunten biedt.¹⁰

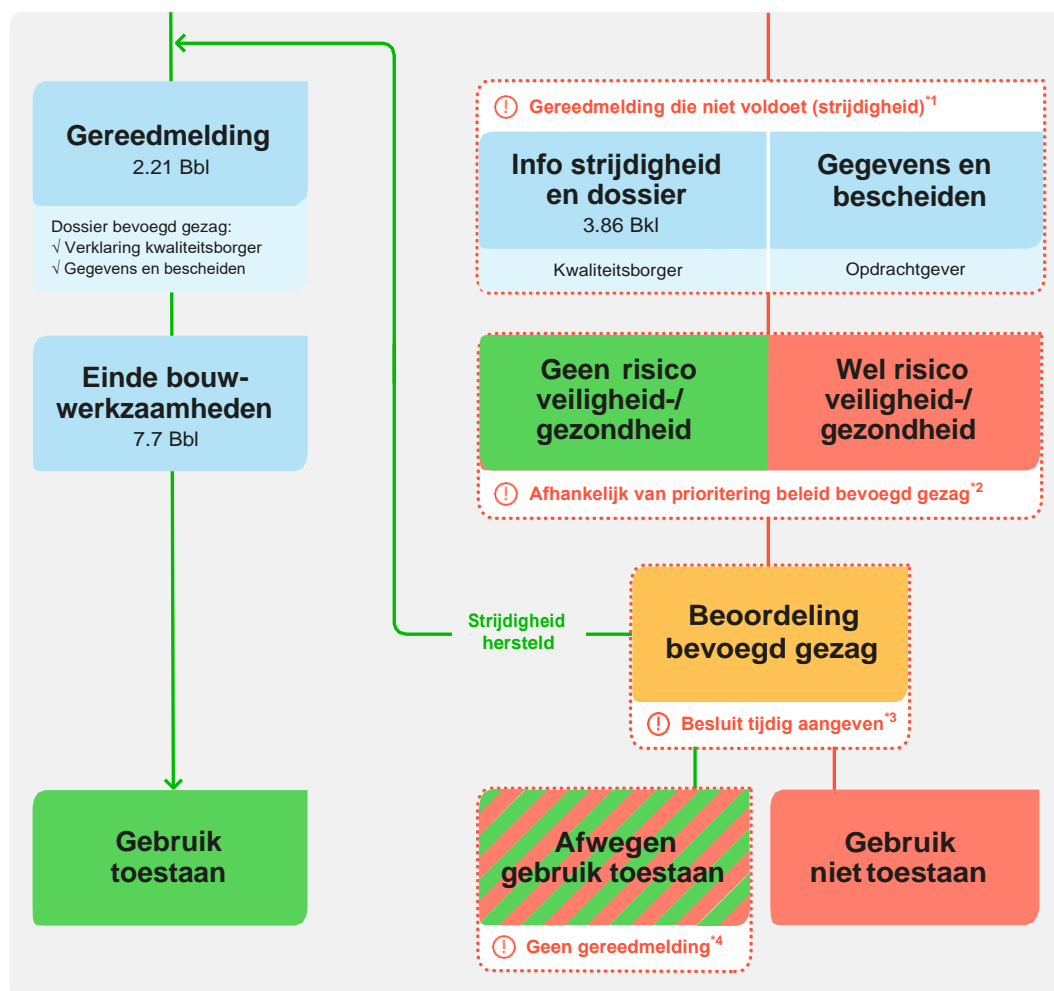
Het onderzoek moet voldoende zorgvuldig zijn, maar dit reikt niet zover dat aannemelijk moet worden gemaakt dat overtredingen onder alle omstandigheden zijn uitgesloten.¹¹
Afhankelijk van de ernst van de overtreding bouwstop opleggen of opdrachtgever erop wijzen het op te lossen vóór gereedmelding van het bouwwerk. Wanneer er geen overtredingen worden geconstateerd, het verzoek om handhaving afwijzen.

In de periode tussen de bouwmelding en de gereedmelding kan een kwaliteitsborger mogelijk een afwijking melden. Deze mededeling kan het afgeven van een verklaring, dat er naar zijn/haar oordeel een gerechtvaardigd vertrouwen is dat het resultaat van de bouwactiviteit voldoet aan de regels, bedoeld in de hoofdstukken 4 en 5 van het Besluit bouwwerken leefomgeving, in de weg staan. Hierop kan het bevoegd gezag reageren door alvast een vooraankondiging te doen dat het niet oplossen van het probleem vóór de gereedmelding ertoe kan leiden dat het bouwwerk niet in gebruik genomen kan worden.

¹⁰ [Uitspraak: ECLI:NL:CBB:2017:65, 14 februari 2017, Rechtspraak.nl](#)

¹¹ [Uitspraak: ECLI:NL:RVS:2017:2900, 25 oktober 2017, Rechtspraak.nl](#)

Fase 3 Gereedmelding & Ingebruikname

Uitsnede stroomschema pagina 8

Er moet een gereedmelding worden ingediend bij het bevoegd gezag. Dit moet ten minste 2 weken voor het feitelijk in gebruik nemen van het bouwwerk (artikel 2.21 van het Bbl). Zonder gereedmelding is het verboden het bouwwerk in gebruik te nemen. Een verklaring van de kwaliteitsborger is onderdeel van de gereedmelding. Het bevoegd gezag doet een volledigheidstoets van de gereedmelding (bestaande uit een verklaring van de kwaliteitsborger én de overige gegevens en bescheiden van de opdrachtgever).

Mogelijke overtredingen en/of tekortkomingen:

Onvolledige gereedmelding: verklaring kwaliteitsborger ontbreekt

Indien de verklaring ontbreekt vanwege het feit dat de kwaliteitsborger geen gerechtvaardigd vertrouwen heeft dat het bouwwerk voldoet aan wet- en regelgeving; nagaan of de kwaliteitsborger tijdens het bouwproces heeft voldaan aan de informatieverstrekking ingevolge artikel 3:86 lid 1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Indien dat niet het geval is, kan die constatering worden gedeeld met de toezichthoudende instanties, zoals instrumentaanbieder en Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (TloKB).

Het bevoegd gezag verzoekt om aanvullende informatie omtrent het ontbreken van de verklaring en maakt op grond van evenredigheid de afweging of het bouwwerk in gebruik mag worden genomen. Zie hiervoor hoofdstuk 'Uitvoeringsdilemma's'.

Mogelijk handelingsperspectief:

Zolang er geen verklaring is, is het aan de opdrachtgever om aan te tonen dat de bouwactiviteit aan de regels voldoet. Bij noodzaak om te handhaven kan gedacht worden aan de volgende situaties:

- *Onzekerheid over de constructieve veiligheid*

Verbod op ingebruikname. De opdrachtgever verplichten aan te tonen dat het veilig is. Hoe de opdrachtgever dat doet is in beginsel aan hem/haar zelf. Daarnaast is het afhankelijk van het exacte probleem wat er nodig is.

In algemene zin kan aan de volgende mogelijkheden worden gedacht:

- Bij een gerealiseerde betonconstructie kan de meeste twijfel ontstaan, omdat veel van de sterkte afhangt van nagenoeg onzichtbare factoren van een constructie. Om duidelijkheid te krijgen valt te denken aan een wapening scan / röntgen foto onderzoek / dekkingsmeting / kwaliteitscontrole van de betonconstructie met een Schmidthamer. Met een ultrasoonmeting kunnen scheuren en holle ruimtes in beton onderzocht worden (niet-destructief onderzoek)
- Een belastbaarheidsonderzoek om draagkracht aan te tonen, bij twijfel over de toegepaste wapening in een betonconstructie
- Zandzak slingerproef om sterkte balustrades aan te tonen
- Voorstel om extra draagconstructie te plaatsen, waardoor risico's worden weggenomen
- Destructief onderzoek (bijv. een proefboring om dikte, dan wel de kwaliteit van het gebruikte materiaal aan te tonen)

- *Onzekerheid over de brandveiligheid*

Verbod op ingebruikname. De opdrachtgever verplichten aan te tonen dat het veilig is. Hoe de opdrachtgever dat doet is in beginsel aan hem / haar zelf. Daarnaast is het afhankelijk van het exacte probleem wat er nodig is.

In algemene zin kan aan de volgende mogelijkheden worden gedacht:

- Rookproef
- Camerainspectie
- Aanleveren van gegevens over gebruikte materialen (in beginsel zou dit al gedaan moeten zijn door de kwaliteitsborger)
- Destructief onderzoek (o.a. proefboring: dikte en type materiaal)
- Geluidsproef van alarmeringssysteem
- Beperken gebruik om risico weg te nemen
- Extra brandvoorziening om risico weg te nemen (bijv. brandwachten)

- *Onvolledige gereedmelding: verklaring kwaliteitsborger is aanwezig, maar andere gegevens of bescheiden ontbreken*

Verzoeken alsnog een correcte, volledige gereedmelding te doen. In beginsel kan er een verbod op ingebruikname opgelegd worden. Afweging maken op basis van proportionaliteit.

- *Gebouwd in afwijking van de bouwmelding, waardoor er geen sprake meer is van gevolgklasse 1*

Blijkend uit het opleverdossier (er moet een tekening bijzitten met functie aanduiding per ruimte). Toezichttraject opstarten en beoordelen of er sprake is van vergunningplicht. Legaliseren is eventueel mogelijk door de opdrachtgever alsnog een vergunning aan te laten vragen.

Bijlage 1

Artikelen Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)

(Geconsolideerde Staatsbladversie 18-09-2023)

Artikel 2.16 (normadressaat)

Aan de regels in deze afdeling wordt voldaan door degene die het bouwwerk bouwt. Diegene draagt zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.

Artikel 2.17 (bouwactiviteiten die onder het stelsel van kwaliteitsborging vallen)

1. Categorieën bouwwerken als bedoeld in artikel 7ab, eerste lid, van de Woningwet zijn bouwactiviteiten die vallen onder gevolgklasse 1 als bedoeld in het tweede lid.
2. Een bouwactiviteit valt onder gevolgklasse 1 als:
 - a. de bouwactiviteit geen rijksmonument, voorbeschermd rijksmonument, provinciaal monument, voorbeschermd provinciaal monument, gemeentelijk monument of voorbeschermd gemeentelijk monument betreft;
 - b. de bouwactiviteit alleen ten dienste staat van een gebruiksfunctie als bedoeld in het derde lid;
 - c. de bouwactiviteit niet betreft een bouwwerk waar voor het in gebruik nemen of gebruiken van het bouwwerk een gebruiksmelding als bedoeld in artikel 6.7, eerste lid, is vereist;
 - d. bij de bouwactiviteit geen gelijkwaardige maatregel wordt toegepast in verband met een in dit besluit uit het oogpunt van constructieve veiligheid of brandveiligheid gestelde regel;
 - e. bij de bouwactiviteit geen toepassing is gegeven aan NEN 6060 of NEN 6079 bij het bepalen van de gebruiksoppervlakte van een brandcompartiment;
 - f. de bouwactiviteit niet betreft een bouwwerk dat behoort tot een geval waarin een milieubelastende activiteit vergunningplichtig is op grond van hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving.
3. De gebruiksfunctie, bedoeld in het tweede lid, onder b, is:
 - a. een niet in een woongebouw gelegen grondgebonden woonfunctie, niet zijnde een woonfunctie voor zorg of een woonfunctie voor kamergewijze verhuur, en nevenfuncties daarvan;
 - b. een woonfunctie en nevenfuncties daarvan, voor zover het bouwwerkeeen drijvend bouwwerk betreft;
 - c. een niet in een logiesgebouw gelegen grondgebonden logiesfunctie;
 - d. een industriefunctie en nevengebruiksfuncties daarvan, voor zover het bouwwerk uit niet meer dan twee bouwlagen bestaat;
 - e. een industriefunctie als nevengebruiksfunctie van een andere gebruiksfunctie, voor zover gelegen in een bijbehorend bouwwerk van niet meer dan twee bouwlagen;
 - f. een bovengronds gelegen bouwwerk geen gebouw zijnde voor een infra-structurele voorziening bestemd voor langzaam verkeer, voor zover niet gelegen over een rijks- of provinciale weg en met een te overbruggen afstand van niet meer dan 20 meter; of
 - g. een ander bovengronds gelegen bouwwerk geen gebouw zijnde dat niet hoger is dan 20 meter, met uitzondering van een infrastructurele voorziening bestemd voor verkeer anders dan bedoeld onder f en bouwwerken met een waterkerende functie.
4. Het eerste lid is niet van toepassing op bouwactiviteiten die verbouwen betreffen.

Artikel 2.18 (bouwmelding)

1. Onverminderd artikel 7.7 is het verboden een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.17 uit te voeren zonder dit ten minste vier weken voor het begin van de bouwwerkzaamheden te melden.
2. Als de bouwactiviteit niet begint binnen een jaar na de melding, is het verboden de bouwactiviteit te verrichten zonder dit ten minste vier weken voor het begin ervan opnieuw te melden.
3. Een melding kan betrekking hebben op meerdere bouwwerken op hetzelfde terrein of op met elkaar samenhangende terreinen.

Artikel 2.19 (gegevens en bescheiden bij bouwmelding)

1. Een melding als bedoeld in artikel 2.18 wordt ondertekend en bevat de volgende gegevens en bescheiden:
 - a. de naam, het adres en het telefoonnummer van degene die het bouwwerk bouwt;
 - b. als de melding wordt ingediend door een gemachtigde: de naam, het adres en het telefoonnummer van de gemachtigde;
 - c. als de melding elektronisch wordt ingediend: het e-mailadres van de degene die het bouwwerk bouwt of de gemachtigde;
 - d. de dagtekening;
 - e. het adres, de kadastrale aanduiding of de coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht;
 - f. een beschrijving van de bouwactiviteit, met inbegrip van de gebruiksfunctie van het bouwwerk;
 - g. gegevens betreffende de kwaliteitsborging en het te gebruiken instrument voor kwaliteitsborging, bedoeld in artikel 7ab, derde lid, van de Woningwet;
 - h. een risicobeoordeling van het bouwproject met het oog op het voorkomen of beperken van risico's die van invloed kunnen zijn op het voldoen aan de regels voor de bouwactiviteit, bedoeld in de hoofdstukken 4 en 5; en
 - i. het borgingsplan, bedoeld in artikel 3.80 van het Besluit kwaliteit leefomgeving.
2. Voor zover van toepassing wordt in de risicobeoordeling ten minste rekening gehouden met bijzondere lokale omstandigheden, zoals die zijn vastgesteld in lokaal beleid, anderszins kenbaar zijn gemaakt of redelijkerwijs bekend zijn.

Artikel 2.20 (gegevens en bescheiden op verzoek van het bevoegd gezag)

1. Op verzoek van het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 2.2, worden gegevens en bescheiden verstrekt over specifieke bouwwerkzaamheden en de momenten waarop deze worden uitgevoerd als dit bijzonder is aangewezen met het oog op het voorkomen en of beperken van risico's die van invloed kunnen zijn op het voldoen aan de regels voor de bouwactiviteit, bedoeld in de hoofdstukken 4 en 5.
2. Gegevens en bescheiden worden verstrekt voor zover degene die de activiteit verricht er redelijkerwijs de beschikking over kan krijgen.

Artikel 2.21 (gereedmelding bouwactiviteit)

1. Het is verboden het bouwwerk of de bouwwerken die onderdeel uitmaken van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.17 in gebruik te nemen zonder dit ten minste twee weken voor het feitelijk in gebruik nemen te melden.
2. De melding wordt ondertekend en bevat de volgende gegevens en bescheiden van de gerealiseerde activiteit:
 - a. de naam, het adres en het telefoonnummer van degene die de bouwmelding, bedoeld in artikel 2.18 heeft gedaan;
 - b. de dagtekening;
 - c. het adres, de kadastrale aanduiding of de coördinaten van de locatie waar de bouwactiviteit is uitgevoerd;

- d. de verklaring van de kwaliteitsborger, bedoeld in artikel 3.86, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, waarbij voor zover van belang, wordt ingegaan op maatregelen om bouwtechnische risico's te voorkomen of te beperken als bedoeld in artikel 3.80, tweede lid, van dat besluit;
- e. gegevens en bescheiden waaruit de gebruiksfuncties, verblijfsgebieden, verblijfsruimten en de afmetingen en de bezetting van alle ruimten, inclusief totaaloppervlakten per gebruiksfunctie blijkt;
- f. gegevens en bescheiden waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de gestelde eisen in relatie tot:
 - 1. de belasting en belastingcombinaties van de constructieve delen hiervan en van het geheel;
 - 2. de uiterste grenstoestand van de bouwconstructie en onderdelen van de bouwconstructie;
 - 3. de luchtverversing;
 - 4. de energiezuinigheid;
 - 5. de milieuprestatie.
- g. gegevens en bescheiden over de brandveiligheid als bedoeld in artikel 6.8, eerste lid, onder d, onder 4 en 5; en
- h. gegevens en bescheiden over toegepaste gelijkwaardige maatregelen.

Paragraaf 18.12 Omgevingswet

(geconsolideerde versie 21-04-2023)

Artikel 18.12 (bestuurlijke boete bij overtreding regels over bouwen, slopen, gebruik en in stand houden van bouwwerken)

1. Het bevoegd gezag kan een bestuurlijke boete opleggen bij overtreding van:
 - a. op grond van artikel 4.1, eerste lid, in een omgevingsplan gestelde regels over het gebruik of de staat van open erven of terreinen of het gebruik van gebouwen, of over het tegengaan van hinder,
 - b. op grond van artikel 4.3, eerste lid, aanhef en onder a, en vierde lid, gestelde verboden voor en regels of voorschriften over bouwactiviteiten, sloopactiviteiten en het gebruik en in stand houden van bouwwerken.
2. De bestuurlijke boete bedraagt ten hoogste het bedrag dat is vastgesteld voor de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.
3. Als de overtreding een bedreiging van de leefbaarheid of een gevaar voor de gezondheid of veiligheid veroorzaakt, kan het bevoegd gezag de boete verhogen tot ten hoogste het bedrag dat is vastgesteld voor de vierde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de hoogte van de bestuurlijke boete die wegens een overtreding kan worden opgelegd.

Artikel 3.86 Besluit kwaliteit leefomgeving

(geconsolideerde Staatsbladversie 10-10-2023)

Artikel 3.86 (informatieverstrekking kwaliteitsborger aan de bouwpartijen en bevoegd gezag)

1. Een instrument voor kwaliteitsborging schrijft voor dat de kwaliteitsborger, voor zover van toepassing, zijn opdrachtgever en de andere bij de bouwwerkzaamheden betrokken partijen onverwijld informeert over bij de kwaliteitsborging geconstateerde afwijkingen van regels als bedoeld in de hoofdstukken 4 en 5 van het Besluit bouwwerken leefomgeving, en dat hij ook het bevoegd gezag informeert als de afwijkingen het afgeven van een verklaring als bedoeld in het tweede lid in de weg staan.
2. Een instrument voor kwaliteitsborging schrijft voor dat de kwaliteitsborger na de afronding van de bouwwerkzaamheden aan zijn opdrachtgever een verklaring afgeeft, waarin hij, voor zover van toepassing, verklaart dat:
 - a. hij toestemming heeft van de instrumentaanbieder het instrument toe te passen;
 - b. hij de kwaliteitsborging heeft uitgevoerd volgens de in het instrument gestelde eisen;
 - c. er naar zijn oordeel een gerechtvaardigd vertrouwen is dat het resultaat van de bouwactiviteit voldoet aan de regels, bedoeld in de hoofdstukken 4 en 5 van het Besluit bouwwerken leefomgeving.
3. Een instrument voor kwaliteitsborging schrijft voor dat een kopie van de verklaring, bedoeld in het tweede lid, wordt verstrekt aan de andere bij de bouwwerkzaamheden betrokken partijen.
4. Voor de verklaring, bedoeld in het tweede lid, wordt bij ministeriële regeling een formulier vastgesteld.

Bijlage 2

Schema Bouwen onder de Omgevingswet en Kwaliteitsborging

Dit schema geeft de stappen weer die de verschillende partijen bij bouwen onder de Omgevingswet en Kwaliteitsborging moeten doorlopen. Het schema gaat uit van een regulier bouwproject, waarbij de opdrachtgever een ontwerp laat maken door zijn adviseurs en dit vervolgens aanbesteedt.

Zie ook: www.rijksoverheid.nl

Bouwen onder de Omgevingswet en Kwaliteitsborging

Regulier bouwproces

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties | 18 december 2020 Ga naar www.rijksoverheid.nl/wkb voor de meest recente versie van dit schema

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 82 00
wkb@vng.nl

oktober 2023

vng.nl

Leidraad handhavingsacties en begunstigingstermijnen

Versie 2023

Inhoud

Inleiding	1
1 Het uitvoeren van toezicht	3
1.1 Initiële controle	3
1.1.1 Beleid	3
1.1.2 Prioritering en handhavingsverzoeken	3
1.2 Bepalen overtreding en overtreder	4
1.2.1 Overtreding	4
1.2.2 Normaddressaat en overtreder	4
1.2.3 Recidive	4
1.3 Bestuurlijke waarschuwing	5
1.4 Hercontrole	5
2 Opleggen en uitvoeren van bestuurlijke sancties	6
2.1 Vooraankondiging	6
2.1.1 Spoedeisend belang	6
2.1.2 Keuze voor het handhavingsinstrument	6
2.2 Last onder dwangsom	7
2.3 Last onder bestuursdwang	9
2.4 Zienswijze	9
2.5 Definitieve last	9
2.6 Controle op de last	10
3 Vervolgstappen	12
3.1 Last onder dwangsom	12
3.2 Last onder bestuursdwang	13
3.3 Nieuwe handhavingsbeschikking	13
3.4 Intrekken als sanctie	14
4 Dwangsom bedragen en begunstigingstermijnen	155
Bijlage 1: Veel voorkomende overtredingen	
Bijlage 2: Rekenmethodiek dwangsomhoogte financieel krachtige bedrijven	

Inleiding

Met de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO) is inzichtelijk gemaakt hoe verschillende handhavingsinstrumenten kunnen worden ingezet bij bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving van het omgevingsrecht. Wanneer uit de LHSO volgt dat een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang moet worden opgelegd is zorgvuldige besluitvorming van belang. Deze leidraad helpt bij het motiveren van de begunstigingstermijn en de evenredigheid van de hoogte van de last. De leidraad benoemt veel voorkomende overtredingen en geeft standaard begunstigingstermijnen en standaard dwangsombedragen. Het bevoegd zal natuurlijk wel altijd zelf moeten kunnen motiveren waarom voor deze termijn of hoogte van het dwangsombedrag gekozen is.

De leidraad is geschreven met de Omgevingswet als scope. Voor de hoogte van de dwangsommen is aangesloten bij MKB-bedrijven omdat het hier gaat om veel voorkomende overtredingen van soortgelijke omvang.

De leidraad tracht een overzicht te geven van jurisprudentie en belangrijke overwegingen. Het bestuursrecht is dynamisch waardoor deze leidraad niet compleet kan zijn. Dit document is dan ook informerend van aard.

Wijzigingen ten opzichte van eerdere versies.

In deze editie is jurisprudentie tot begin 2023 opgenomen over het opleggen en verbeuren van dwangsommen. De scope van de leidraad is verbreed door ook expliciet aandacht te geven aan de bestuurlijke waarschuwing en het innen van dwangsommen. Daarnaast is het aspect 'recidive' expliciet opgenomen. Tot slot zijn de dwangsombedragen aangepast naar de huidige stand van zaken en is een rekenmethodiek toegevoegd voor die gevallen dat er sprake is van een zeer financieel krachtige ondertoezichtstaande.

Leeswijzer

Het proces om te komen tot een handhavingsbeschikking verloopt veelal via een tweestapshandhaving zoals weergegeven in figuur 1. Dit proces is dan ook gebruikt voor de structuur van deze leidraad.

Figuur 1: proces van toezicht en handhaving

Hoofdstuk 1 gaat over het uitvoeren van toezicht en heeft betrekking op de stappen 'initiële controle' tot en met 'hercontrole'. In hoofdstuk 2 wordt het uitvoeren van de handhaving van 'vooraankondiging' tot en met 'controle op de last' behandeld. Hoofdstuk 3 gaat vervolgens over de te nemen vervolg stappen. In hoofdstuk 4 wordt uitleg gegeven over standaard dwangsombedragen en begunstigingstermijnen. Vanwege spoedeisendheid zijn bepaalde stappen in het proces over te slaan. Hierover wordt in paragraaf 2.1 verder aandacht besteed.

In bijlage 1 zijn van veelvoorkomende overtredingen van het omgevingsrecht de kwalificatie volgens de LHSO weergegeven, evenals de mogelijke sancties, de hoogte van de dwangsom en eventuele bijzonderheden. Bijlage 2 is een rekenmethode opgenomen voor financieel draagkrachtige ondertoezichtstaanden.

1 Het uitvoeren van toezicht

In dit hoofdstuk wordt het uitvoeren van toezicht behandeld. In paragraaf 1.1 wordt ingezoomd op de initiële controle en de beleidsmatige verankering van deze leidraad. Paragraaf 1.2 gaat over het vaststellen van overtredingen, het bepalen wie de normaddressaat en overtreder is en ook of er sprake is van recidive.

1.1 Initiële controle

Het proces van toezicht en handhaving start altijd met een initiële controle. Deze controle kan planmatig, thematisch of vanuit een klacht/handhavingsverzoek ontstaan. De diepgang van de controle is afhankelijk van het soort controle en het beleid dat gevoerd wordt.

1.1.1 *Beleid*

Het bevoegd gezag is op basis verplicht om uitvoerings- en handhavingsbeleid op te stellen. In dit beleid wordt gemotiveerd aangegeven welke doelen het bevoegd gezag zichzelf stelt bij de uitvoering en handhaving en welke activiteiten zij daartoe zullen uitvoeren. Dit beleid wordt ook afgestemd met de organen die belast zijn met de strafrechtelijke handhaving zoals het openbaar ministerie. In dit uitvoeringsbeleid zijn de volgende onderwerpen opgenomen:

- prioriteitstelling,
- samenwerking met strafrecht,
- hoe de doelen van het beleid worden gemonitord,
- op welke wijze en hoe uitvoering gegeven wordt aan bestuurlijke sancties,
- de termijnen die bij het geven en uitvoeren van sancties worden gehanteerd.

Met de LHSO is inzichtelijk gemaakt hoe en welk handhavingsinstrument kan worden ingezet bij bestuurs- en strafrechtelijke handhaving van het omgevingsrecht. De LHSO is voor de basistaken verplicht om toe te passen. Voor de taken die het bevoegd gezag zelf uitvoert of als plustaak laat uitvoeren door een omgevingsdienst, moet in het uitvoerings- en handhavingsbeleid worden bepaald welke strategie gevolgd wordt. Hierbij heeft eenduidige aansluiting bij de LHSO de voorkeur.

1.1.2 *Prioritering en handhavingsverzoeken*

De capaciteit voor Toezicht en Handhaving is beperkt. Daarom is prioritering altijd nodig. Volgens vaste jurisprudentie mag handhavingsbeleid er niet toe strekken dat tegen overtredingen met een lage prioriteit nooit wordt opgetreden (ECLI:NL:RVS:2014:1982).

Het prioriteringsbeleid kan wel een reden zijn om bij handhavingsverzoeken een aanvullende afwegingen te maken. Het karakter van het overtreden voorschrift, het daarbij betrokken algemene belang en de belangen van de verzoeker om handhaving van de verzoeker om handhaving kunnen van geval tot geval reden zijn om al dan niet over te gaan tot handhaving (ECLI:NL:RVS:2021:1961).

1.2 Bepalen overtreding en overtreder

1.2.1 Overtreding

Op grond van artikel 5:1 van de Awb is sprake van een overtreding als er een gedraging is die in strijd is met het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift. Het aspect gedraging moet ruim worden opgevat. Ook het nalaten van een handeling of het laten bestaan van een situatie valt onder een gedraging.

Toezichthouders voeren hun toezichtstaak uit op grond van hun bevoegdheden uit hoofdstuk 5 van de Awb, eventueel aangevuld met bevoegdheden uit bijzondere wetten, .

1.2.2 Normaddressaat en overtreder

Wanneer een overtreding is vastgesteld, dient vastgesteld te worden wie normaddressaat en overtreder is. De normaddressaat is de (rechts)persoon voor wie de norm geldt. Afhankelijk van de na te leven norm kan dat zijn 'een ieder' (zie bijvoorbeeld art 13 Wet bodembescherming), 'de drijver van de inrichting' (bijvoorbeeld bij vergunningen), 'degene die de activiteit uitvoert' (zie bijvoorbeeld art 1.10 Activiteitenbesluit milieubeheer). Naast deze voorbeelden bestaan er nog meerdere rechtsfiguren voor de normaddressaat.

Een handhavingsbeschikking moet opgelegd worden aan de overtreder. De overtreder hoeft niet per definitie de (rechts)persoon te zijn op wiens naam de vergunning of melding voor de betreffende activiteit staat. De overtreder kan zowel een natuurlijk persoon als een rechtspersoon zijn.

Uitgangspunt is, net als in het strafrecht, dat de bestuurlijke sanctie kan worden opgelegd aan degene of degenen, die de gedraging «pleegt» of «plegen». Dat kan zijn door het fysiek zelf uitvoeren van een verboden handeling of door tussenkomst van een ander (functionele pleger). Ook als de overtredingen worden uitgevoerd door medewerkers of andere ondergeschikten en de eigenaar/bestuurder van een bedrijf deze handelingen heeft aanvaard ontstaat functioneel pleger. Ook deelnemers, medeplegers, feitelijk leidinggevend zijn via de last onder dwangsom aan te schrijven. Artikel 5:1 lid 3 Awb verklaart artikel 51 lid 2 Sr namelijk van toepassing.¹²

1.2.3 Recidive

Omdat recidive duidt op slecht naleefgedrag en daarmee afbreuk wordt gedaan aan de belangen die met de wet- en regelgeving worden beschermd, is het noodzakelijk om stevig op te treden. Dit kan één van de redenen zijn om stappen in het handavingsproces te versnellen of een hogere handhavingsbeschikking op te leggen. Voor recidive is niet noodzakelijk dat de overtreding wordt herhaald binnen dezelfde gemeente. Ook herhaling van een overtreding binnen een andere gemeente of provincie van de Omgevingsdienst kunnen worden aangemerkt als recidive.

Recidive kan ook ontstaan als:

- nog geen vijf jaar verstreken zijn sinds het plaatsvinden van de vorige overtreding, en;
- eerder een voornemen tot handhavend optreden verzonden; dit voornemen heeft geleid tot het ongedaan maken van de overtreding, of;
- eerder een proces-verbaal opgemaakt is dat heeft geleid tot een onherroepelijke strafbeschikking.

Wanneer er sprake is een overtreding van een voorschrift dat een periodiek karakter heeft (bijvoorbeeld een 10 jaarlijkse periodieke keuring van een installatie) moet in afwijking van bovengenoemde vijf jaar gekeken worden naar de cyclus van het overtreden voorschrift. In dit voorbeeld is dus ook na 10 jaar nog sprake van recidive.

Het hoeft niet specifiek te gaan om hetzelfde overtreden voorschrift of artikel. Recidive ontstaat ook bij eerdere overtreding binnen hetzelfde omgevingscompartiment (bijvoorbeeld bodem, welstand, water etc.) die voor de beoordeling van de voorliggende overtreding relevant zijn.

1 Kamerstukken II 2003/04, 29 702, nr. 3, p. 78-79

2 Bleeker T.R., 2021, MILIEUAANSPRAKELIJKHEID VAN LEIDINGGEVENDEN : Over strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke sanctionering van leidinggevend voor milieuovertredingen in bedrijfscontext

1.3 Bestuurlijke waarschuwing

De LHSO geeft, met uitzondering van overtredingen die een aanzienlijk en/of onomkeerbaar gevolg hebben voor de fysieke leefomgeving, de mogelijkheid om een bestuurlijk gesprek/waarschuwing te gebruiken als instrument.

Een bestuurlijke waarschuwing is in principe geen besluit als bedoeld in de Awb waardoor hier geen rechtsmiddelen tegen kunnen worden aangewend. Uitzondering hierop is als de waarschuwing direct volgt uit een wettelijke voorschrift en als in het handhavingsbeleid is opgenomen dat een bestuurlijke waarschuwing gegeven moet worden alvorens een ander handhavingsinstrument ingezet moet worden (ECLI:NL:RVS:2018:1449). In het Omgevingsrecht is veelal sprake van handhaving op grond van beleidsregels. Dergelijke waarschuwingen zijn geen besluit als bedoeld in de Awb (ECLI:NL:CBB:2019:30).

Nu er geen sprake is van een besluit als bedoeld in de Awb gelden er beperkte kwaliteitseisen voor de bestuurlijke waarschuwing. Relevant is wel dat door het uitdragen van een waarschuwing het bevoegd gezag op de hoogte is van een overtreding. Het enkele feit dat er een lange termijn kan zitten tussen een waarschuwing en daadwerkelijk opleggen van een handhavingsbeschikking ontslaat de overtreder er niet van om actie te ondernemen (ECLI:NL:RVS:2019:2610), maar kan wel belemmeringen opleveren bij latere handhaving (ECLI:NL:RVS:2022:559). Ook het vertrouwensbeginsel (zie LHSO voor nadere uitwerking) kan aandacht vragen als er een lange termijn zit tussen de bestuurlijke waarschuwing en het opleggen van de feitelijke last.

1.4 Hercontrole

De laatste stap in de fase van toezicht houden is het uitvoeren van een hercontrole. Na het verlopen van de termijn opgenomen in de bestuurlijke waarschuwing volgt een hercontrole. Doel van deze controle is het vaststellen of de vastgestelde overtreding is beëindigd en/of hersteldhersteld. Als de situatie is opgelost eindigt het proces van toezicht. Als de overtreding niet (volledig) is beëindigd wordt overgestapt naar handhaving. Het is mogelijk dat tijdens de hercontrole een andere overtreding wordt vastgesteld dan opgenomen in de bestuurlijke waarschuwing. In zo'n geval zal voor de nieuw vastgestelde overtreding een nieuwe bestuurlijke waarschuwing moeten worden opgesteld.

2 Opleggen en uitvoeren van bestuurlijke sancties

In dit hoofdstuk wordt de fase van het uitvoeren van handhaving, vanaf het opstellen van een vooraankondiging tot en met de controle op de uitvoering van de handhavingsbeschikking, beschreven.

2.1 Vooraankondiging

Voordat een definitieve handhavingsbeschikking wordt opgelegd, wordt – met uitzondering van gevallen met zeer spoedeisend belang – een vooraankondiging opgesteld.

2.1.1 *Spoedeisend belang*

Er is sprake van spoedeisend belang als de situatie zo spoedeisend is dat een besluit niet kon worden afgewacht (ECLI:NL:RVS:2016:3299). Bij spoedeisend belang kan uitsluitend gebruik worden gemaakt van bestuursdwang op grond van artikel 5:31 Awb.

Dit artikel geeft twee mogelijkheden 1) bij voldoende spoedeisend belang direct een handhavingsbesluit zonder begunstigingstermijn nemen of 2) bij zeer spoedeisende situaties pas na afloop een handhavingsbesluit nemen.

Het bevoegd gezag moet onderbouwen waarom er sprake is van een spoedeisende situatie. Veelal gaat het om situaties waarbij direct moet worden ingegrepen vanwege de gevaren voor mens of milieu. De bouwvallige staat van een pand, lekkende vaten chemisch afval of acuut brandgevaar of het ontbreken van brandbeveiligingsinstallaties zijn allen aangemerkt als spoedeisende situaties (ECLI:NL:RVS:2021:1549; ECLI:NL:RVS:2016:1855, ECLI:NL:RVS:2015:1458, ECLI:NL:RVS:2020:514). Ook zeer ernstige hinder, bijvoorbeeld ernstige geuroverlast kan aanleiding zijn om spoedeisende bestuursdwang toe te passen (ECLI:NL:RVS:2019:3552).

Bij spoedeisendheid belang speelt ook mee hoe lang het bevoegd gezag al op de hoogte was van de situatie. Even wachten met handelen mag (ECLI:NL:RVS:2015:3550), maar niet te lang (ECLI:NL:RVS:2007:BA2669). Natuurlijk hangt deze termijn af van de specifieke situatie. Ook al is er sprake van een spoedeisende situatie dan berust op het bevoegd gezag de taak om te oordelen of een korte begunstigingstermijn geboden kan worden (ECLI:NL:RVS:2021:1549). Ook moet de overtreder altijd zelf in de gelegenheid worden gesteld de overtreding te beëindigen (ECLI:NL:RVS:2021:1159).

Is er geen sprake van een spoedeisend belang, dan zal altijd een vooraankondiging moeten worden opgesteld. In de vooraankondiging geeft het bevoegd gezag aan dat het van plan is om een handhavingsbeschikking te nemen. De vooraankondiging is geen besluit waartegen bezwaar en beroep open staat. Met de vooraankondiging wordt gepoogd om de ondertoezichtstaande in de gelegenheid te stellen om een zienswijze in te dienen (4:8 Awb).

Een vooraankondiging wordt ingezet bij herstelsancties (last onder dwangsom en last onder bestuursdwang). Bij een bestuurlijke boete is de formele term 'voornemen' (5:50 Awb).

2.1.2 *Keuze voor het handhavingsinstrument*

In de vooraankondiging wordt het gekozen handhavingsinstrument gemotiveerd.

De hoofdregel van de Awb (zie artikel 5:21) is dat gekozen wordt voor het instrument bestuursdwang. In afwijking van bestuursdwang kan gekozen worden voor een last onder dwangsom als het belang van het te handhaven voorschrift zich daar niet tegen verzet (5:32 Awb). Zo is bij urgente en onomkeerbare zaken bestuursdwang meer geschikt dan de dwangsom. In de LHSO volgt dit ook duidelijk uit de interventiematrix. Ook bij een incidentele overtreding is een dwangsom niet altijd een effectief instrument. Bestaat er gevaar voor herhaling, waarbij de aard van de overtreding, de mate van overeenkomst en tijdsverloop van belang is, kan een dwangsom wel ingezet worden (ECLI:NL:CBB:2014:223). In de twee volgende paragrafen wordt ingegaan op de vormvereisten van beide handhavingsinstrumenten.

2.2 Last onder dwangsom

De last onder dwangsom is een handhavingsbeschikking met als doel de overtreder te bewegen tot naleving van de geldende regels. Van de dwangsom moet een zodanige prikkel uitgaan dat de last wordt uitgevoerd (ECLI:NL:RVS:2020:86). De last onder dwangsom is een herstelsanctie en wordt veelvuldig ingezet in het omgevingsrecht.

Het besluit moet zorgvuldig genomen worden (3:4 Awb). Dit laatste betekent dat de bestuursrechter kan kijken of de dwangsom geschikt is om het doel te bereiken, of niet met een minder vergaande last kon worden volstaan, en of de last in het concrete geval evenwichtig is (ECLI:NL:RVS:2022:285). Een voorbeeld van dat laatste aspect is de uitspraak (ECLI:NL:RVS:2022:321) waarbij de verwachte huurinkomsten bij het niet naleven van de last niet zijn betrokken. Gelet op Europees recht dient er sprake te zijn van een doeltreffend, evenredig en afschrikwekkend ingezet instrument. Vooral de doeltreffendheid vraagt aandacht.

De last onder dwangsom bestaat feitelijk uit twee aspecten: wat is het overtrede(n) voorschrift (de 'last') en hoe moet dit worden hersteld (de herstelmaatregel). De herstelmaatregel moet dusdanig geformuleerd zijn dat er voldoende vrijheid bestaat richting overtreder om te bepalen hoe aan de last wordt voldaan.

De verhouding tussen de last en de herstelmaatregel moet voldoende duidelijk zijn. Dit betekent dat de handhavingsbeschikking als zelfstandig document leesbaar moet zijn en de overtreder duidelijk weet wat verlangd wordt (ECLI:NL:RVS:2020:169). De last mag ook niet verder strekken dan tot het treffen van de daartoe vereiste minst bezwarende maatregel (ECLI:NL:RVS:2022:397). Andersom mag een last ook niet zo geformuleerd zijn dat wanneer voldaan is aan de last, de overtreding niet is beëindigd (ECLI:NL:RBGEL:2023:353).

De last onder dwangsom bevat een begunstigingstermijn. De begunstigingstermijn is de periode dat de overtreder nog de mogelijkheid heeft om de situatie te herstellen zonder dat de dwangsom wordt verbeurd. De begunstigingstermijn is niet langer dan noodzakelijk wat benodigd is om de overtreding op te heffen (ECLI:NL:RVS:2015:3891) of om te legaliseren. Als de overtreding onmiddellijk gestaakt kan worden, is een begunstigingstermijn niet nodig maar wel wenselijk (ECLI:NL:RVS:1997:AH7216). Tot slot wordt gemeld dat ook bij zicht op legalisatie niet altijd kan worden afgezien van handhaving (ECLI:NL:RVS:2022:800)

Het kan zijn dat voor naleving een vergunning nodig is van een ander bevoegd gezag. In dat geval moet de begunstigingstermijn worden afgestemd met het andere bevoegde gezag (ECLI:NL:RVS:2018:3952 en ECLI:NL:RVS:2019:169). Immers de last onder dwangsom kan zorgen voor een legalisatie van de vergunningplichtige activiteit.

Sommige lasten worden geformuleerd als *'.. 4 weken na het besluit dient voldaan te worden aan..'*. Dergelijke lasten zonder feitelijke datum beginnen te lopen de dag na het nemen van het besluit (ECLI:NL:RVS:2016:3388). Het benoemen van een concrete datum maakt het duidelijker voor de overtreder. Dit heeft dan ook de voorkeur. Als er sprake is van een herhalende overtreding is een begunstigingstermijn niet noodzakelijk om te stellen (ECLI:NL:RVS:2011:BP1330).

Is een last onder dwangsom opgelegd en kan niet aan de begunstigingstermijn worden voldaan, dan mag het bevoegd gezag voor verbeuring van de dwangsom een besluit tot verruiming van de begunstigingstermijn nemen (ECLI:NL:RVS:2013:1829).

In de last onder dwangsom moet opgenomen zijn wat er gebeurt na het verlopen van de begunstigingstermijn, namelijk of de dwangsom ineens, per tijdseenheid of per overtreding wordt verbeurd. Als richtlijn geldt dat een dwangsom per tijdseenheid veelal wordt opgelegd bij voortdurende overtredingen. Voor bedragen ineens wordt gekozen als het een ernstige overtreding is die gezien de ernst niet herhaald of langdurig mag voorkomen. Een dwangsom per overtreding van de last komt veelal voor bij gedragsovertredingen. Indien gekozen wordt voor een verbeuring per

(geconstateerde) overtreding, wordt een passage opgenomen waarin een sub maximum per tijdseenheid wordt gesteld. Op deze wijze wordt voorkomen dat de overtreder binnen een zeer korte periode (bijvoorbeeld een uur) wordt geconfronteerd met een veelvoud aan verbeurde dwangsommen. De tijdseenheid is afhankelijk van het type overtreding.

Ongeacht voor welke wijze van verbeuring wordt gekozen dient de last ook het maximale bedrag te bevatten. De hoogte van de dwangsom hangt af van de zwaarte van het geschonden belang en de beoogde werking van de dwangsom.

De bestuursrechter gaat uit van een bestuurlijke afweging voor de hoogte van de dwangsom wat een terughoudende toetsing impliceert (ECLI:NL:RVS:2017:1100). Daarom is het aan de overtreder om aan te dragen waarom een last onevenredig hoog zou zijn in de rechtsprocedure naar aanleiding van de last (ECLI:NL:RVS:2019:2609).

Bij de hoogte van de dwangsommen in deze leidraad, moet rekening gehouden worden met de gevolgen van overtredingen, conform de LHSO getypeerd in de volgende gradaties:

- gevolgen zijn vrijwel nihil
- gevolgen zijn beperkt
- gevolgen zijn van belang
- gevolgen zijn aanzienlijk

Onder gevolgen worden ook dreigende gevolgen verstaan, dat wil zeggen als de overtreding (mogelijk) leidt tot nadelige gevolgen van belang (of het risico daarop) voor de fysieke leefomgeving, zoals hinder, schade aan beschermde waarden (zoals milieu, natuur of erfgoed), verontreiniging, ziekten, gewonden of doden (mens, plant en dier). Ook kunnen daaronder de gevolgen van een overtreding worden verstaan die de mogelijkheden van controle beperken of onmogelijk maken, en de gevolgen of versturende effecten die de overtreding heeft of kan hebben voor het gezag van de overheid of voor het systeem van ordening- of normering van de betrokken bedrijfstak als zodanig. Bij gevolgen is sprake van een glijdende schaal en het verschilt per (type) overtreding wat de gevolgen kunnen zijn en hoe ernstig die kunnen zijn. Het onderscheid tussen gevolgen van belang en aanzienlijke gevolgen zit vooral in de ernst en omvang van de (dreigende) schade. Schade van enige omvang die onomkeerbaar is, wordt in beginsel ingedeeld als aanzienlijk.

Los van de gevolgen zijn ook de omvang van de onderneming en diens activiteiten, de omvang en ernst van de milieuschade, de mate van overlast en de vereiste investeringen, de rechtsvorm, kapitaal, draagkracht, het aantal werknemers, de omzet en de winst van de onderneming relevant voor het bepalen van de hoogte van de dwangsom. Deze aspecten kunnen niet in deze leidraad worden opgenomen.

De bedragen opgenomen in de bijlage van deze leidraad gaan uit van een gemiddeld mkb-bedrijf / bouwproject. Voor de kleinere bedrijven, natuurlijke personen of bouwprojecten kunnen genoemde bedragen verlaagd worden en voor de grote verhoogd (ECLI:NL:RVS:2022:321). Al verkregen financieel voordeel mag niet betrokken worden bij de hoogte van de last onder dwangsom (ECLI:NL:RVS:2011:BP7185).

Daarnaast kan het ook niet zo zijn dat een dwangsom dermate laag wordt gesteld dat er geen prikkel tot naleving ontstaat. Dergelijke dwangsommen zijn niet effectief en niet deugdelijk gemotiveerd als bedoeld in art. 3:46 Awb (ECLI:NL:RVS:2006:AZ1263).

De jaaropbrengst kan ook gebruikt worden voor de het bepalen van de dwangsomhoogte (ECLI:NL:RVS:2022:334). Voor bouwprojecten kan ook aangesloten worden bij de bouwsom. In bijlage 2 is een rekenmethodiek opgenomen die gehanteerd kan worden voor ondertoezichtstaanden die financieel erg draagkrachtig zijn of waarbij het vermoeden bestaat dat deze financieel erg draagkrachtig zijn. De jaarrekening kan op grond van de algemene bevoegdheden uit hoofdstuk 5 van de Awb door toezichthouders worden opgevraagd.

2.3 Last onder bestuursdwang

De last onder bestuursdwang kent haar grondslag in artikel 5:21 van de Awb: *'de herstelsanctie, inhoudende: een last tot geheel of gedeeltelijk herstel van de overtreding, en de bevoegdheid van het bestuursorgaan om de last door feitelijk handelen ten uitvoer te leggen, indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd'*. Uit deze definitie volgt dat het bevoegd gezag een feitelijke handeling mag uitvoeren maar dat het de voorkeur heeft dat de overtreder dit zelf doet. Feitelijke handelingen moeten ruim worden geïnterpreteerd. Het wegnemen, ontruimen, beletten, in vorige toestand herstellen of verrichten van hetgeen in strijd met voorschriften is ongedaan maken, valt onder deze handelingen.³

Net als de last onder dwangsom moet de last onder bestuursdwang een omschrijving bevatten van de te nemen herstelmaatregelen en de termijn waarbinnen de last moet worden uitgevoerd. Ook moet de last een begunstigingstermijn bevatten. Aangezien deze aspecten al zijn benoemd onder last onder dwangsom wordt hier niet verder op ingegaan.

De last onder bestuursdwang moet bekendgemaakt worden aan de overtreder, de rechthebbende op het gebruik van de zaak waarop de last betrekking heeft en aan de aanvrager (5:24 lid 3 Awb). Worden niet alle partijen geïnformeerd dan kan de last onder bestuursdwang alsnog in werking treden (ECLI:NL:RVS:2016:543). Indien sprake is van een verzoek tot handhaving dan is de verzoeker de partij die valt onder de noemer 'aanvrager'.

In de last onder bestuursdwang moet ook opgenomen zijn welke en hoe de kosten van toepassing van de last worden verhaald op de overtreder (artikel 5:25 Awb). Alle kosten gemaakt vanaf het moment van het opstellen van de vooraankondiging mogen betrokken worden in dit kostenverhaal. Blijkt bij de controle op de last onder bestuursdwang dat de overtreding is beëindigd dan mogen deze kosten niet alsnog in rekening worden gebracht.

2.4 Zienswijze

Nadat de vooraankondiging kenbaar is gemaakt wordt de ondertoezichtstaande in de gelegenheid gesteld om zienswijze in te dienen (4:8 Awb). De termijn voor het indienen van zienswijze is afhankelijk per geval. Bij spoedeisende zaken kan een zeer korte zienswijzetermijn worden gehanteerd. Regelmatig wordt een termijn tot twee weken gehanteerd.

Van de verplichting tot het vragen van een zienswijze kan worden afgestapt als er sprake is van een herhalende last, er is eerder een soortgelijke last opgelegd, en er geen nieuwe feiten of omstandigheden zijn (4:11 Awb).

2.5 Definitieve last

Na de zienswijze termijn moeten de ingebrachte zienswijze betrokken worden bij het formuleren van de definitieve last. Wanneer de zienswijzen niet betrokken worden in de definitieve beschikking ontstaat er een zorgvuldigheidsgebrek

Na het opstellen van het definitieve besluit moet dit toegezonden, uitgereikt (art 3:40 Awb) of als dat niet mogelijk is op een andere wijze (art 3:41 Awb) bekend worden gemaakt aan belanghebbende. Bekendmaking op een andere wijze kan onder andere plaats vinden via publiceren in een dag of nieuwsblad en aanplakken op de locatie.⁴ Direct na het bekendmaken treedt de beschikking in werking.

Wanneer de ondertoezichtstaande de inwerkingtreding van de beschikking wil uitstellen zal verzocht moeten worden om een voorlopige voorziening (art 8:81 Awb). Het instellen van bezwaar en beroep schorst de werking van de beschikking niet (6:8 en 6:16 Awb).

³ Kamerstukken II 1993/94, 23700, nr. 3, p.150

⁴ Kamerstukken II 2003/04, 23700, nr. 3, p.13.

2.6 Controle op de last

Nadat de handhavingsbeschikking in werking is getreden en de begunstigingstermijn is verlopen kan een controle op de naleving van de last worden uitgevoerd.

Het is aan het bevoegd gezag om aannemelijk te maken of er sprake is van een overtreding (ECLI:NL:RVS:2015:1103). Om aannemelijk te maken dat er een overtreding heeft plaats gevonden dient van elk controlemoment *een proces-verbaal van bevindingen* te worden opgesteld door de toezichthouder. Als de controle wordt uitgevoerd door meerdere toezichthouders kan dit worden gedaan in gezamenlijkheid.

Het proces-verbaal van bevindingen moet een deugdelijke en controleerbare vaststelling van de relevante feiten en omstandigheden bevatten (ECLI:NL:RVS:2017:1179). Hieraan wordt voldaan als 1) de overtreding wordt vastgesteld door een deskundig persoon, 2) vastgestelde feiten en omstandigheden duidelijk worden vastgelegd en 3) inzicht wordt gegeven in hetgeen is vastgesteld (ECLI:NL:RVS:2017:1179, ECLI:NL:CBB:2018:128).

Met een deskundig persoon wordt bedoeld een deskundige medewerker van of in opdracht van het bevoegde gezag of door een ter zake deskundige persoon wiens bevindingen het bevoegd gezag voor zijn rekening heeft genomen. In het laatste geval is het van belang dat het bevoegd gezag heeft vastgesteld dat de externe deskundige daadwerkelijk deskundig is in het betreffende vakgebied (ECLI:NL:RVS:2017:1179).

Het vaststellen van feiten en omstandigheden kan in rapportage maar ook door middel van foto's en filmmateriaal. Bij foto's en filmmateriaal is het van belang dat duidelijk is waar, wanneer en hoe de feiten zijn vastgesteld (ECLI:NL:2016:469). Beeldmateriaal van derden mag betrokken worden in het vaststellen van een overtreding als het bevoegd gezag in staat voor de kwaliteit voor deze beelden (ECLI:NL:CBB:2018:128). Dit laatste betekent dan ook dat beelden van derden niet zonder belangenafweging buiten de handhavingszaak gehouden kunnen worden.

Om aan het criterium van voldoende inzicht te voldoen moet het proces-verbaal van bevindingen duidelijk weergeven wat is vastgesteld en op welke wijze. Het proces-verbaal van bevindingen moet ondertekend zijn door de opsteller en voorzien van een dagtekening.

Indien gekozen is voor een last onder bestuursdwang, beschikt de toezichthouder op het moment van effectueren van de last over aanvullende bevoegdheden (artikel 5:27 tm 5:30 Awb). Deze bevoegdheden hebben vooral tot doel om de last onder bestuursdwang daadwerkelijk uit te kunnen voeren, waarbij toepassing alleen gerechtvaardigd is voor zo ver dat voor een goede uitvoering noodzakelijk is. De aanvullende bevoegdheden die ontstaan zijn:

- Het betreden van plaatsen door het door het bestuursorgaan aangewezen personen. Hiermee wordt het voor personen, bijvoorbeeld installateurs, en dus niet alleen voor de toezichthouders mogelijk om alle plaatsen te betreden die nodig zijn. Gelet op de ruime algemene bevoegdheid tot het betreden van plaatsen en de bevoegdheid van toezichthouders om zich te laten vergezellen zal dit relatief weinig verschil opleveren
- Het betreden van woningen
Voor de uitvoering van de bestuursdwang wordt het mogelijk om zonder toestemming de woning te betreden. Gelet op artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden (Awob) zal vanuit het bevoegd gezag wel een ontheffing moeten worden verleend. De Awob verplicht dat de toezichthouder zich ongevraagd legitimeert, het doel van het bezoek kenbaar maakt en dat na afloop een verslag wordt opgesteld van de binnentreding.

- Het betreden van eigendommen van derden
Voor de goede uitvoering van de bestuursdwang kan het soms noodzakelijk zijn om via het terrein of gebouw van derden zich naar de locatie te begeven. Deze aanvullende bevoegdheid wordt aan een toezichthouder verleend als dit tenminste 48 uur van tevoren kenbaar wordt gemaakt aan de betrokkenen. In het geval van spoed kan hiervan worden afgeweken. Schade die wordt veroorzaakt bij het betreden van het pand van derden kan direct verhaald worden op het bevoegde gezag. Het bevoegd gezag verhaalt deze schade vervolgens bij de overtreder via de kostenverhaalbeschikking van de last onder bestuursdwang.
- Het verzegelen van gebouwen, terreinen en alles wat zich daarin of daarop bevindt.
Uit artikel 5:28 van de Awb volgt de bevoegdheid om gebouwen en installaties te verzegelen. Als de overtreder het zegel opzettelijk verbreekt, opheft of beschadigt of op een andere wijze verijdelt, ontstaat er een misdrijf dat strafbaar is gesteld in art 199 Wetboek van Strafrecht.
- Het meevoeren, opslaan, vernietigen of verkopen van goederen.
In bepaalde gevallen kan het noodzakelijk zijn om stoffen en goederen af te voeren van de locatie. Uitgangspunt is dat deze stoffen en goederen in principe worden opgeslagen. Als de rechthebbende afstand doet van deze zaken is het aan het bevoegd gezag om te beoordelen wat met de stoffen en goederen wordt gedaan. Als geen bezwaar is aangetekend tegen de last onder bestuursdwang mogen goederen na 13 weken verkocht of vernietigd worden. In het geval van gevaarlijke of bederfelijke stoffen kan gemotiveerd worden afgeweken van eerdergenoemde termijn.

3 Vervolgstappen

Na het uitvoeren van de controle op de last zijn afhankelijk van het gekozen handhavinginstrument verschillende verplichte en facultatieve stappen. In dit hoofdstuk worden afhankelijk van het gekozen instrument de vervolgstappen omschreven.

3.1 Last onder dwangsom

Als na het aflopen van de begunstigingstermijn wordt geconstateerd dat niet is voldaan aan het gestelde in de last, verbeurt de overtreder de opgelegde dwangsom.

Er bestaat een beginselplicht tot invorderen van dwangsommen (ECLI:NL:RVS:2018:1968).

Uitsluitend in zwaarwegende omstandigheden kan van (gedeeltelijke) invordering worden afgezien (ECLI:NL:RVS:2018:1152). Betaling van de dwangsom dient plaats te vinden binnen 6 weken nadat de verbeuring heeft plaatsgevonden.

Uitgangspunt van deze leidraad is dat een dwangsom voor maximaal 3 verbeuringen wordt opgelegd. Daarna is de dwangsom 'volgelopen' en wordt een nieuw handhavingbesluit genomen. Ook in het geval dat een dwangsom als niet effectief wordt ervaren kan alvorens deze is 'volgelopen' herzien worden, zie hiervoor paragraaf 3.3 'nieuwe handhavingbeschikking'.

Het bestuursorgaan beslist bij beschikking over de invordering van een verbeurde dwangsom, de invorderingsbeschikking. De bevoegdheid tot invordering van verbeurde bedragen verjaart een jaar na de dag waarop het bedrag is verbeurd (5:35 Awb). Uitzondering hierop is als bezwaar, beroep of hoger beroep openstaat of aanhangig is tegen de last onder dwangsom. Dan wordt de verjaringstermijn verlengd tot het moment dat op het bezwaar, beroep of hoger beroep is beslist. Het bevoegd gezag kan zelfstandig beslissen of per verbeuring of per combinatie van verbeuringen een invorderingsbeschikking wordt opgesteld. De invorderingsbeschikking staat open voor bezwaar, waardoor het niet verplicht is om de mogelijkheid tot zienswijze te bieden. Natuurlijk moeten de rechtsmiddelen wel zijn opgenomen in de beschikking.

Bij het invorderen van een dwangsom is een controlerapport vereist waarin de overtreding en de waargenomen feiten en omstandigheden op een duidelijke wijze zijn vastgelegd. Het controlerapport bevat daarnaast wie, wanneer en hoe de overtreding is vastgesteld. Het ontbreken van een controlerapport of een ondeugdelijk controlerapport (ECLI:NL:RVS:2021:1514, ECLI:NL:RVS:2023:165) zorgt voor matiging of volledige intrekking van de invorderingsbeschikking.

Wanneer een invorderingsbeschikking wordt voorbereid maar ook als deze al is vastgesteld, kan uitstel van betaling worden overeengekomen. Dit uitstel moet bevestigd worden via een beschikking. Aan deze beschikking kunnen voorwaarden worden verbonden (4:94 Awb). Gedurende het uitstel als aan de voorwaarde wordt voldaan, kan het bevoegd gezag niet over gaan tot invordering.

Als vervolgstap kan ook worden gekozen om een dwangsom in te trekken. Er zijn twee redenen om een last onder dwangsom in te trekken.

1. Op verzoek van de overtreder als een jaar geen overtreding is vastgesteld (5:34 lid 2 Awb)
2. Als de last onder dwangsom niet effectief is, zie hiervoor 3.3 'nieuwe handhavingbeschikking'.

Sinds het belastingplan 2020 zijn de kosten die gemaakt worden om te voldoen aan een dwangsom en de daadwerkelijke lasten van de dwangsom niet meer fiscaal aftrekbaar.⁵

3.2 Last onder bestuursdwang

Na de ten uitvoerlegging van de last onder bestuursdwang is de overtreding beëindigd. Als vervolgstap zal op grond van artikel 5:25 lid 6 van de Awb een kostenverhaal beschikking moeten worden opgesteld. Via deze beschikking worden alle kosten voor het voorbereiden, uitvoeren van de last onder bestuursdwang en het eventueel verreken van de kosten voor het opslaan en meevoeren, bewaring, of vernietigen van goederen en eventuele schade bij derde in rekening gebracht. Als goederen en/of stoffen zijn verkocht, moet de opbrengst hiervan in mindering worden gebracht in de kostenverhaalbeschikking.

In de kostenverhaalbeschikking moet gespecificeerd worden weergegeven welke kosten in rekening worden gebracht. Dit betekent dat facturen van derden die voor het bevoegd gezag taken hebben uitgevoerd, moeten worden bijgevoegd. Omdat het bestuursorgaan de kosten in eerste instantie voorschiet kan de ondertoezichtgestelde geen vrijstelling krijgen van de berekende omzetbelasting die derden namens het bevoegde gezag in rekening brengen.

De kostenverhaalbeschikking is een besluit en dient aan de algemene vereisten uit de Awb te voldoen. De mogelijkheid tot het bieden van zienswijze is niet noodzakelijk omdat bezwaar kan worden ingediend. Het kan wenselijk zijn om een bezwaarprocedure te voorkomen door facultatief de gelegenheid van zienswijze te bieden.

In de kostenverhaalbeschikking moet tenminste zijn opgenomen:

- op welke last onder bestuursdwang deze is gebaseerd;
- waarom toepassing is gegeven aan de last onder bestuursdwang;
- het te betalen bedrag en de termijn waarbinnen de betaling moet plaatsvinden (4:86 en 4:87 Awb) en
- de in te zetten rechtsmiddelen

De Awb bepaalt dat betaling geschiedt binnen zes weken nadat de beschikking bekend is gemaakt. Net als bij de last onder dwangsom kan uitstel van betaling onder voorwaarden worden verleend (4:94 Awb).

3.3 Nieuwe handhavingsbeschikking

Als blijkt dat de overtreding niet ongedaan is gemaakt, of verdere overtreding dan wel herhaling niet kan worden voorkomen dan is de prikkel mogelijk onvoldoende geweest en mogelijk de hoogte van de dwangsom te laag gekozen of een verkeerd handhavingsinstrument gekozen.

Het bevoegd gezag kan dan besluiten om een nieuwe (hogere) last onder dwangsom op te leggen of te kiezen voor een last onder bestuursdwang. Ook als de last onder dwangsom nog niet volledig verbeurd is beschikt het bevoegd gezag over deze mogelijkheid.

Belangrijk is dat voor eenzelfde overtreding niet gelijktijdig twee lasten van toepassing kunnen zijn. De voorgaande last zal dan actief moeten worden ingetrokken. Het intrekken van de oude last ontslaat de overtreder niet van het betalen van de verbeurde dwangsom.

Als voor de eerdere overtreding al een last onder dwangsom is opgelegd die niet effectief is gebleken, wordt in beginsel een recidivetoeslag toegepast. Er wordt dan bij een volgende last onder dwangsom een hoger dwangsombedrag gehanteerd om de prikkel tot ongedaan making te versterken. De eerdere prikkel is immers niet voldoende gebleken om herhaling van de overtreding te voorkomen. De omvang van deze recidivetoeslag is maatwerk. Gedacht kan worden aan een verdubbeling van de initiële dwangsombedragen.

De hoogte van deze nieuwe dwangsom dient door het bestuursorgaan te worden gemotiveerd. Dat kan vaak al vrij simpel door aan te geven dat uit 'omstandigheden is gebleken dat de eerder opgelegde en verbeurde dwangsombedragen niet hebben geleid tot het beëindigen van genoemde overtreding'. Naast deze standaardoverweging zal een weging van de relevante feiten en omstandigheden altijd moet worden uitgevoerd. Wordt dit afdoende gedaan dan kan matiging van de tweede last onder dwangsom ontstaan (ECL:NL:RBMNE:2022:161).

3.4 Intrekken als sanctie

Artikel 18.10 van de Omgevingswet biedt de mogelijkheid om als sanctie een beschikking in te trekken. Van deze gelegenheid kan gebruik worden gemaakt als in strijd met de beschikking of de voorschriften van de beschikking wordt gehandeld. Het bevoegd gezag moet de overtreder in de gelegenheid stellen om de overtreding te beëindigen. Het intrekken van de vergunning vindt plaats volgens dezelfde procedure als waarmee de vergunning is voorbereid. Indien de belangen van de bescherming van het milieu zich hiertegen verzetten kan de vergunning niet worden ingetrokken. Het bevoegd gezag kan een beschikking als sanctie ook geheel of gedeeltelijk intrekken als de beschikking is gegeven op basis van een onjuiste of onvolledige opgave van gegevens. Bij de intrekking worden rechten ontnomen. De overtreding zelf wordt veelal niet ongedaan gemaakt. Daarom moet hier veelal nog een afzonderlijke handhavingsbeschikking over worden genomen⁶.

4 Dwangsom bedragen en begunstigingstermijnen

In de voorgaande hoofdstukken is het proces van toezicht en handhaving omschreven. Het goed motiveren van de last onder dwangsom is daarin veelvuldig benoemd. Om een leidraad te bieden zijn in bijlage 1 van dit document zijn veel voorkomende overtredingen beschreven.

Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat het enkel verwijzen naar deze leidraad niet een afdoende motivering is in een handhavingsbeschikking (ECLI:NL:RVS:2022:321). Voldoende motivering ontstaat bij het van geval tot geval motiveren van de hersteltermijn en hoogte van de dwangsom, dan wel het vaststellen van een eigen beleidsregel. Het verdient de voorkeur om dit document op te nemen in de uitvoerings- en handhavingsstrategie. Voor een eigen beleidsregel geldt op grond van art 4:84 Awb als uitgangspunt zodat eigen beleidsregels consequent worden toegepast. Afwijking van de beleidsregel is mogelijk en zelfs verplicht als de omstandigheden van het geval op zichzelf dan wel tezamen met andere omstandigheden moeten worden aangemerkt als bijzondere omstandigheden die handelen overeenkomstig de beleidsregel onevenredig zouden maken in verhouding met de te dienen doelen (ECLI:NL:RBDHA:2022:6663).

Deze leidraad is niet uitputtend bedoeld. Afwijking van bedragen en termijnen genoemd in deze leidraad is vanwege ernst en omvang van een overtreding, mits gemotiveerd, altijd mogelijk. Afwijking van de termijnen is ook mogelijk als er afhankelijkheid van derden zijn (beschikbaarheid of levertijd van leveranciers e.d.) of het feit dat voorbereidende handelingen nodig zijn alvorens de overtreding kan worden opgeheven.

In bijlage 1 zijn van veel voorkomende overtredingen van het omgevingsrecht de volgende onderdelen beschreven:

- Overtreding; wat is precies de overtreding?
- Gedrag of technische maatregel; is er sprake van een gedragsvoorschrift of een technische maatregel? Dit vanwege het uitgangspunt van de LHSO dat gedragsvoorschriften direct in acht moeten worden genomen. Hiervoor moet geen of hooguit een zeer korte termijn worden gesteld om de overtreding te beëindigen en/of herhaling ervan te voorkomen.
- Typering LHSO; is er sprake van een overtreding met gevolgen die vrijwel nihil; of beperkt; of van belang of aanzienlijk zijn.
- Sanctie: welke sancties kunnen in overeenstemming met de LHSO worden opgelegd. Bij overtredingen die aanzienlijk zijn en waarbij de mogelijkheid van het opleggen van een bestuurlijke boete bestaat is afstemming met strafrecht gewenst.
- Hoogte dwangsom; de hoogte van het bedrag per overtreding/ per keer.
- Aantal verbeuringen; het aantal verbeuringen per last onder dwangsom.
- Begunstigingstermijn; de te hanteren begunstigingstermijn.

De hoogte van de dwangsom is gerelateerd aan de typering volgens de LHSO. Als dezelfde overtreding plaats vindt maar sprake is van een andere LHSO-typering kan het dwangsombedrag omgerekend worden met de factor 0,25 voor overtreding 'vrijwel nihil' en 'beperkt'. Factor 0,5 voor overtredingen met typering 'van belang' en factor 1 met typering 'aanzienlijk'. Voorbeeld 'het inwerking zijn zonder toereikende melding' is benoemd als een overtreding met een dwangsom van €1500,- per week uitgaande van de typering 'van belang'. Als de melding betrekking heeft op een overtreding die aangemerkt kan worden als 'aanzienlijk', kan het richtbedrag vermenigvuldigd worden met 2 (wijziging van factor 0,5 naar 1). In zo'n situatie kan een dwangsom opgelegd worden van €3000,- per week. Bij overtredingen die lichter worden ingeschaald ten opzichte van de typering opgenomen in de leidraad is omrekening in dezelfde methodiek mogelijk.

Bijlage 1: Veel voorkomende overtredingen

Zie apart excel bestand.

Bijlage 2: Rekenmethodiek dwangsomhoogte financieel krachtige bedrijven

Totale dwangsomhoogte = $(a+b) \cdot 0,5 \cdot \text{factor LHSO}$

- a. jaaromzet x 0,2
- b. totaaltelling activa x 0,5 x wettelijke rente

Legenda:

- Jaaromzet; De omzet van is het totale bedrag aan inkomsten uit de verkoop van producten en diensten in één boekjaar.
- Totaaltelling activa; totaal van vaste en vlottende activa over één boekjaar
- Wettelijke rente; rente voor handelstransacties voor alle overeenkomsten met bedrijven en overheidsorganisaties (8% peildatum 2022).
- Factor LHSO; gradatie afhankelijk van de gevolgen van de overtreding

LHSO typering	Factor LHSO
Vrijwel nihil	0,25
Beperkt	0,25
Van belang	0,5
Aanzienlijk	1

Toelichting op de berekening

20% van de jaaromzet is een winstpercentage waar bedrijven veelal naar streven. Goede geleide bedrijven bezitten veelal de helft van de activa als vreemd vermogen. Dit vermenigvuldigt met de wettelijke rente (8% in 2022) geeft inzicht in de liquiditeit.

Het gemiddelde van de eerder vastgestelde bedragen geeft een goed inzicht in de financiële draagkracht voor investeringen van een bedrijf.

Afhankelijk van de gevolgen van overtredingen, volgens de LHSO getypeerd in de gradatie van vrijwel nihil, beperkt, van belang of aanzienlijk vindt demping plaats van de dwangsomhoogte.

Voorbeeldberekening

Een bedrijf heeft een omzet van €200K ($a = €200K$). De Totale activa bedraagt €50K. De wettelijke rente bedraagt 8% ($b = €2K = €50K \times 0,5 \times 0,08$). Het gemiddelde bedraagt €101K $((200+2) \cdot 0,5)$. De overtreding die begaan is, is van belang. De totale dwangsomhoogte komt dan uit op € 50.5K $(€101K \cdot 0,5)$.

Actualisatie datum	Thema	Overtreding	Gedrag of technische maatregel	Typering LHSO	Sanctie (1)	Sanctie (2)	Toelichting op sanctie	Hoogte dwangsom (per verbeuring)	Toelichting op hoogte dwangsom	Aantal Verbeuringen	Motivatie waarom eenmalig of meermalig verbeuren?	Begintijdstermijn
22-3-2023	afval	Gevaarlijke afval afgeven aan niet erkend verwerker	Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, in eens	Bestuursdwang	Zelf voorzien bij spoed in juiste afgifte	3000		3	eenmalige verbeuring vanwege ernst van de situatie	per direct (1 dag)
22-3-2023	afval	Niet registreren/ kunnen aantonen afgiftebonnen gevaarlijk afval	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			750		3	Gaat om een administratieve overtreding waarbij gegevens van derden mogelijk noodzakelijk zijn.	1 week
22-3-2023	afval	Verbranden afval op eigen terrein. Let op niet van toepassing bij huishoudelijke afvalstoffen	Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, in eens	Bestuursdwang		5000		1	eenmalige verbeuring vanwege ernst van de situatie	per direct (1 dag)
22-3-2023	afval	Niet scheiden van afvalstoffen	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding			800		3	Het scheiden van afvalstoffen is een handeling die ingebed moet worden in het werkproces.	per direct (1 dag)
22-3-2023	afval	Zwerfafval (25 meter) niet voldoende opgeruimd	Gedragsmaatregel	2 - beperkt	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang		750		3	Het stelselmatig opruimen van zwerfafval is een handeling die ingebed moet worden in het werkproces	1 week
22-3-2023	afval	Opslag gevaarlijk afval niet overeenkomstig voorschriften	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding			750		2		1 week
22-3-2023	afval	Opslag gevaarlijk afval niet overeenkomstig voorschriften	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	instellen brandwacht, laten afvoeren etc.	1500		2		1 week
22-3-2023	afvalwater	Geen vetafscheider of olie-benzine afscheider aanwezig	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bij uitblijven van plaatsing, lozing onmogelijk maken	5000		3		4 weken
22-3-2023	afvalwater	Olie-benzine/ vetscheider niet (tijdig) legen of onderhouden	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding			1000		3		4 weken
22-3-2023	afvalwater	Monsternamenvoorziening niet aanwezig	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bij uitblijven van plaatsing, lozing onmogelijk maken	1500		1		8 weken
22-3-2023	afvalwater	emissie overschrijding (parameter en concentratie afhankelijk)	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		1000		3		4 weken
22-3-2023	afvalwater	Niet meten, bemonsteren of analyseren	Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bij spoed activiteit waarbij meting noodzakelijk is laten staken	5000		2		per direct (1 dag)
22-3-2023	Algemeen	Overtreding administratief voorschrift	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			750		3		4 weken
22-3-2023	Algemeen	Niet melden van calamiteiten /meldingen ongewone voorvallen (H 17 Wm)	Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per overtreding			5000	€ 2500 (typering 2), € 3000 (typering 3)	3		per direct (1 dag)
22-3-2023	Algemeen	Verplicht onderzoek (inclusief rapportage) niet uitgevoerd	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			4000	€ 6000 (typering 4), € 2500 (typering 2)	3		4 weken
22-3-2023	Algemeen	Niet naleven maatwerkvoorschriften	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang en bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete afhankelijk van grondslag maatwerkvoorschrift	maatwerk		3		4 weken
22-3-2023	Algemeen	Niet naleven maatwerkvoorschriften	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		maatwerk	afhankelijk van maatwerkvoorschrift	3		4 weken
22-3-2023	Algemeen	Ontbreken logboek en onderhoudsbonnen koudmiddelen	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			750		3		4 weken
22-3-2023	Algemeen	In werking zonder (toereikende) melding	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bij spoed laten staken van de activiteit	1500		3		1 week
22-3-2023	Algemeen	Bescheiden bij (wijzigings-) melding Omgevingsplan activiteit niet ingediend	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			750		3		1 week
22-3-2023	Algemeen	In werking zonder (toereikende) vergunning	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		10000	€ 5000 (typering 2), € 6000 (typering 3)	1		3 maanden
22-3-2023	Algemeen	Niet opvolgen verordeningen toezichthouder	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		7500		3		1 week
22-3-2023	Binnenplanse vergunningplicht voor omgevingsplanactiviteit bouwen	Bouwen zonder vergunning	Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		15000		1		per direct (1 dag)
22-3-2023	Binnenplanse vergunningplicht voor omgevingsplanactiviteit bouwen	gebruiken zonder vergunning	Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, in eens	Bestuursdwang		15000		2		per direct (1 dag)
22-3-2023	Binnenplanse vergunningplicht voor omgevingsplanactiviteit bouwen	Bouwwerk bouwen in afwijking van vergunning	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		2000		2		per direct (1 dag)

22-3-2023	Binnenplase vergunningplicht voor omgevingsplanactiviteit bouwwerken	Bouwwerk gebruiken in afwijking van vergunning
22-3-2023	Bodem	periodieke keuringen niet (tijdig) uitgevoerd
22-3-2023	Bodem	Geen of onvoldoende bodembeschermende maatregelen
22-3-2023	Bodem	Stoffen in bodem brengen niet of nauwelijks vervuילend, niet spoedeisend
22-3-2023	Bodem	Stoffen in bodem brengen vervuילend, spoedeisend
22-3-2023	Bodem	Ondergrondse tank niet gesaneerd
22-3-2023	Bodem	Bewijs van financiële zekerheid
22-3-2023	Bodem	Mestbassin niet overeenkomstig de bouwtechnische richtlijnen
22-3-2023	Bodem	Opslaan autowrakken niet op bodembeschermende voorzieningen
22-3-2023	Bodem	Mobiel wassen van motorvoertuigen niet op voorziening
22-3-2023	bodem	niet toepassen archeologisch protocol
22-3-2023	bodem	niet verwijderen / saneren / herstellen van bodemverontreiniging
22-3-2023	bodem	toepassen bouwstoffen, grond of baggerspecie < 100 ton
22-3-2023	bodem	toepassen bouwstoffen, grond of baggerspecie > 100 ton
22-3-2023	bodem	accu's niet in lekbak
22-3-2023	Bouwen en in stand houden van bouwwerken	Repressief welstand
22-3-2023	Energie	eenvoudige energiebesparende maatregelen (TVT 1-2 jaar)
22-3-2023	Energie	gemiddelde energiebesparende maatregelen (TVT 3-4 jaar)
22-3-2023	Energie	complexe energiebesparende maatregelen (TVT 5 jaar)
22-3-2023	Energie	Niet afronden binnen afgesproken termijnen
22-3-2023	Energie	Verplicht onderzoek energiebesparing niet (laten) uitvoeren
22-3-2023	Energie	Kantoor voldoet niet aan label C verplichting
22-3-2023	Gebruik van bouwwerken	Overbewoning
22-3-2023	Gebruik van bouwwerken	Bouwvalligheid nabijgelegen bouwwerk

Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, in eens	Bestuursdwang		2000		2		per direct (1 dag)
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bij spoed activiteit waarvoor keuring noodzakelijk is laten staken	1000		2		4 weken
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Zelf voorzien in bodembeschermende maatregelen / afvoer van stoffen	3000	€ 2000 (typering 2), € 5000 (typering 4)	3		4 weken
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			2000	€ 1000 (typering 2), € 5000 (typering 4)	3		1 week
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		2000		1		per direct (1 dag)
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		5000		1		4 weken
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		5000		1		8 weken
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bij spoed activiteit waarvoor keuring noodzakelijk is laten staken	3000		1		4 weken
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bij spoed activiteit laten staken, zorgdragen voor tijdelijke maatregelen	2500		2		1 week
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			2500		3		4 weken
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		3000		1		per direct (1 dag)
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bij spoed activiteit laten staken, zorgdragen voor tijdelijke maatregelen	2000		3		4 weken
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bij spoed activiteit laten staken, zorgdragen voor tijdelijke maatregelen	2500	€ 1000 (typering 2), € 5000 (typering 4)	3		4 weken
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		3000	€ 1500 (typering 2), € 6000 (typering 4)	3		4 weken
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			1000	€ 500 (typering 2), € 3000 (typering 4)	3		per direct (1 dag)
Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk	afhankelijk van de omvang van de afwijking van het welstandsbeleid	3		3 maanden
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		750	tenminste de investeringskosten voor de energiebesparende maatregelen	3		8 weken
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang		1500	tenminste de investeringskosten voor de energiebesparende maatregelen	2		3 maanden
Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang		1500		1		3 maanden
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			750		2	Zie ook: Handhaving energielabel C-verplichting – Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)	4 weken
Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,			maatwerk	10% energierekening	3		4 weken
Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		2000		2		8 weken
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk	winst door overbewoning is minimale hoogte dwangsom	3		4 weken
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk		3		1 week

22-3-2023	Gebruik van bouwwerken	Specifieke zorgplicht gebruik bouwerk
22-3-2023	Geluid en trillingen	Geluidsniveau < 5 dB(A) installatiegeluid
22-3-2023	Geluid en trillingen	Geluidsniveau < 5 dB(A) Muziekgeluid
22-3-2023	Geluid en trillingen	Geluidsniveau 5 - 12 dB(A)
22-3-2023	Geluid en trillingen	Geluidsniveau 12+ dB(A)
22-3-2023	Geluid en trillingen	Vermoeden van (bewust) saboteren limiter
22-3-2023	Geluid en trillingen	Laden en lossen overtreding avond/nacht
22-3-2023	Geluid en trillingen	Festiviteit zonder ontheffing en meer dan 2 ontheffingen verleend
22-3-2023	Geluid en trillingen	Niet voldoen aan voorschriften mbt trillingen
22-3-2023	In stand houden en gebruiken van open erven en terreinen	Aanwezigheid brandgevaarlijke stoffen nabij bouwwerken
22-3-2023	In stand houden en gebruiken van open erven en terreinen	Specifieke zorgplicht staat en gebruik open erven en terreinen
22-3-2023	In stand houden en gebruiken van open erven en terreinen	Specifieke zorgplicht staat en gebruik open erven en terreinen
22-3-2023	In stand houden en gebruiken van open erven en terreinen	Bouwvalligheid nabijgelegen bouwerk
22-3-2023	Lichthinder	Niet voldoen aan normen voor invalend lichtniveau
22-3-2023	Lichthinder	verlichting (sportvelden) niet (tijdig) uitgeschakeld
22-3-2023	Lichthinder	ontbreken juiste bovenafscherming bij assimilatie belichting
22-3-2023	Lichthinder	niet gebruiken van bovenafscherming bij assimilatie belichting
22-3-2023	Lichthinder	Niet voldoende afschermen van de zijvel bij assimilatie belichting
22-3-2023	Lucht	Ontbreken SCIOS-keuring stookinstallatie
22-3-2023	Lucht	Gebreken herstellen aan stookinstallatie
22-3-2023	Lucht	Metingen niet correct uitgevoerd
22-3-2023	Lucht	stankhinder niet naleven/geuroverlast veroorzaken (Afvoerpijp)
22-3-2023	Lucht	afvoer van gassen en dampen voldoet niet aan normering in oudour units
22-3-2023	Lucht	Doelmatigheid ontgeuringsinstallatie bij vervangen filters
22-3-2023	Lucht	Ontbreken dampretour stage II
22-3-2023	Lucht	Gefluoreerde broeikasgassen (> 30 kg, ≥ 50 ton) geen onderhoud

Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk		3		4 weken
Technische maatregel	2 - beperkt	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		2500	tenminste de kosten voor herstel. Aandacht voor eventuele samenloop met vergunningplichtige bouwactiviteiten	3		4 weken
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		1500	tenminste de kosten benodigd voor geluidsreductie	3		4 weken
Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		3500		2		1 week
Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		5000		1		per direct (1 dag)
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang		5000		1		per direct (1 dag)
Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,			3000		2		per direct (1 dag)
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang		5000		1		per direct (1 dag)
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang				3		4 weken
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk	50 euro per elke kg/l aan te veel gevaarlijke stoffen	3		4 weken
Technische maatregel	2 - beperkt	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk		3		4 weken
Gedragsmaatregel	2 - beperkt	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk		3		4 weken
Technische maatregel	2 - beperkt	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk		3		4 weken
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		2500		3		1 week
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang	Bestuursdwang kan toegepast worden door uitschakelen van verlichting	1000		3		1 week
Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bestuursdwang kan toegepast worden door uitschakelen van verlichting	5000		3		per direct (1 dag)
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bestuursdwang kan toegepast worden door uitschakelen van verlichting	2500		3		1 week
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bestuursdwang kan toegepast worden door uitschakelen van verlichting	3000		3		
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang	Bij grote stookinstallaties onmogelijk maken van gebruik indien keuring herhaaldelijk niet is uitgevoerd	2500	afhankelijk van scope. In tabel is uitgegaan van beperkte scope	1		4 weken
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		2500	Enmalig	1		4 weken
Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, in eens	Bestuursdwang	Bestuursdwang kan betrekking hebben op onmogelijk maken van de activiteit	3000	4 weken	1	Factsheets Technieken voor beperking luchtmissie - Informatiepunt Leefomgeving (i plo.nl)	1 week
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang		1500	Binnen 4 weken ontvangelijke aanvraag, bij verlening binnen 4 weken plaatsen. Bij weigering binnen 4 weken een ontgeuringsinstallatie plaatsen	2	Bij het voorkomen van geurhinder kan gekozen worden voor een afvoerpijp of ontgeuringsinstallatie. Het is in verband met welstand en de monumentenwet	4 weken
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		3000		3		4 weken
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			2500	4 weken	3	Factsheets Technieken voor beperking luchtmissie - Informatiepunt Leefomgeving (i plo.nl)	1 week
Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		5000	8 weken	1	Factsheets Technieken voor beperking luchtmissie - Informatiepunt Leefomgeving (i plo.nl)	4 weken
Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,			1500		3	Factsheets Technieken voor beperking luchtmissie - Informatiepunt Leefomgeving (i plo.nl)	1 week

22-3-2023	Lucht	Gefluoreerde broeikasgassen (> 300 kg, > 500 ton CO2) geen onderhoud	Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,			2000		2	Factsheets Technieken voor beperking luchtmissie Informatiepunt Leefomgeving (lpo.nl)	per direct (1 dag)
22-3-2023	Lucht	stofoverlast veroorzaken (oa door ontbreken stofilter)	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding			750	1-3 maanden	3	Factsheets Technieken voor beperking luchtmissie Informatiepunt Leefomgeving (lpo.nl)	1 week
22-3-2023	Lucht	Ontbreken ontgeuringsinstallatie	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		5000		1	Factsheets Technieken voor beperking luchtmissie Informatiepunt Leefomgeving (lpo.nl)	4 weken
22-3-2023	Lucht	Techniek voor beperking luchtmissie ondeugdelijk	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		5000		1		4 weken
22-3-2023	Lucht	op en overslag stufgevoelige stoffen voldoet niet aan voorschriften	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		750		2		1 week
22-3-2023	monumenten	beschadigen of vernielen van een rijksmonument (algemeen verbod), Werkzaamheden uitvoeren zonder vergunning, waaronder: onderhoud waarbij het uiterlijk of materiaal wijzigt, bouwen, wijzigen in het interieur van onderdelen anders dan recente inrichtingselementen, aanbouwen, verbouwen, wijzigen constructie, gewijzigd gebruik, sloop.	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk	Totale som: Kosten herstel monument, afhankelijk omvang overtreding.	3	intensief toezicht nodig op herstelwerkzaamheden bij uitvoering. Wegens complexiteit bouw meer dan 3 maanden termijn nodig.	3 maanden
22-3-2023	monumenten	verwaarlozen/handelen in strijd met de instandhoudingsplicht of handelen in strijd met een voorschrift van een omgevingsvergunning	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk	Totale som: Kosten herstel monument, afhankelijk ernst overtreding.	3	intensief toezicht nodig op herstelwerkzaamheden bij uitvoering. Wegens complexiteit bouw meer dan 3 maanden termijn nodig.	3 maanden
22-3-2023	monumenten	Werkzaamheden uitvoeren zonder vergunning, bodemverstoring veroorzaken. Handelen in strijd met een omgevingsvergunning.	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk	Totale som: Kosten onderzoek en behoud archeologische waarde, afhankelijk ernst overtreding.	3	intensief toezicht nodig op onderzoek en veilig stellen bij uitvoering. Wegens specialistisch werk meer dan 3 maanden termijn nodig	3 maanden
22-3-2023	monumenten	Werkzaamheden uitvoeren zonder vergunning en/of waarbij de cultuurhistorische waarde van het beschermde gezicht wordt aangetast. Of handelen in strijd met een omgevingsvergunning.	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk	Totale som: Kosten herstel cultuurhistorische waarde, afhankelijk ernst overtreding.	3	intensief toezicht nodig op herstelwerkzaamheden bij uitvoering. Wegens complexiteit bouw meer dan 3 maanden termijn nodig	3 maanden
22-3-2023	monumenten	Werkzaamheden uitvoeren zonder vergunning, bodemverstoring veroorzaken. Of handelen in strijd met de voorschriften uit een omgevingsvergunning.	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk	Totale som: Kosten onderzoek en behoud archeologische waarde, afhankelijk ernst overtreding.	3	intensief toezicht nodig op onderzoek en veilig stellen bij uitvoering. Wegens specialistisch werk meer dan 3 maanden termijn nodig	3 maanden
22-3-2023	monumenten	Werkzaamheden uitvoeren zonder vergunning, waaronder: onderhoud waarbij het uiterlijk of materiaal wijzigt, bouwen, wijzigen in het interieur van onderdelen anders dan recente inrichtingselementen, aanbouwen, verbouwen, wijzigen constructie, gewijzigd gebruik, -sloop. Of handelen in strijd met een voorschrift van een omgevingsvergunning	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk	Totale som: Kosten herstel monument, afhankelijk ernst overtreding.	3	intensief toezicht nodig op herstelwerkzaamheden bij uitvoering. Wegens complexiteit bouw meer dan 3 maanden termijn nodig	3 maanden
22-3-2023	monumenten	Werkzaamheden uitvoeren die in strijd zijn met de regels voor het uiterlijk van bouwwerken.	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang		maatwerk	Totale som: Kosten aanpassen bouwwerk, afhankelijk van de complexiteit uitvoering meer dan 3 maanden termijn nodig	3	toezicht nodig op herstelwerkzaamheden bij uitvoering. Afhankelijk van de complexiteit uitvoering meer dan 3 maanden termijn nodig	3 maanden
22-3-2023	monumenten	Werkzaamheden uitvoeren waarbij de cultuurhistorische waarde van het landschap wordt aangetast. Of handelen in strijd met een omgevingsvergunning.	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per maand	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk	Totale som: Kosten herstel cultuurhistorische waarde, afhankelijk ernst overtreding.	3	intensief toezicht nodig op herstelwerkzaamheden bij uitvoering. Wegens complexiteit uitvoering meer dan 3 maanden termijn nodig	3 maanden
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Tank niet tegen aanrijden beschermd	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		1500		2		1 week
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Onveilige opslag gevaarlijke stoffen <2.500 kg	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang	Bestuursdwang kan door het terugbrengen van de hoeveelheden, instellen van brandwachten etc.	1000		3		1 week
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Onveilige opslag gevaarlijke stoffen 2500 <10.000 Kg	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang	Bestuursdwang kan door het terugbrengen van de hoeveelheden, instellen van brandwachten etc.	2000		2		4 weken
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Onveilige opslag gevaarlijke stoffen > 10.000 kg	Technische maatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang	Bestuursdwang kan door het terugbrengen van de hoeveelheden, instellen van brandwachten etc.	7500		1		per direct (1 dag)
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Geen blusmiddelen of onjuist aangesloten	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang		1500		1		per direct (1 dag)
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Geen doelmatig hekwerk rondom propaantank	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		1000		1		4 weken
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Propaantank niet voldoende bereikbaar voor beheer/onderhoud & hulpdiensten	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		1500		1		1 week
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Keuringstermijn emballage opslag gevaarlijke stoffen verlopen	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding			maatwerk	tenminste de kosten voor keuring van emballage	2		4 weken
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Losplaats of vrij te houden zone onvoldoende gemarkeerd	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang		2500		1		1 week
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Verwijzing noodstop onbemande tankstations	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang		1000		1		1 week
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Tijdelijke opslag gevaarlijke stoffen (opslag voldoet niet aan eisen)	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang	Bestuursdwang kan door het terugbrengen van de hoeveelheden, instellen van brandwachten etc.	3000		2		1 week
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	geen journaal aanwezig	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding			1500		1		per direct (1 dag)
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	geen aanwezigheid deskundige	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang	in het geval van spoed zelf voorzien in deskundige	3000		1		per direct (1 dag)
22-3-2023	Omgevingsveiligheid	Toegestane hoeveelheid vuurwerk wordt overschreden	Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang		maatwerk	50 euro per bruto kg consumenten vuurwerk	3		per direct (1 dag)
22-3-2023	Verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden	Specifieke zorgplicht beschermen omgeving bouw- en sloopwerkzaamheden	Technische maatregel	3 - van belang	Dwangsom, per week,	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk		3		4 weken
22-3-2023	Verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden	Specifieke zorgplicht beschermen omgeving bouw- en sloopwerkzaamheden	Gedragsmaatregel	3 - van belang	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang en bestuurlijke boete		maatwerk		3		4 weken

29-9-2023	vellen houtopstand
29-9-2023	vellen houtopstand
29-9-2023	vellen houtopstand
29-9-2023	vellen houtopstand
29-9-2023	vellen houtopstand
29-9-2023	vellen houtopstand

Binnen bebouwde kom, strijdigheid met kapverordening ex herplantplicht

Binnen bebouwde kom, strijdigheid met kapverordening inc herplantplicht

Buiten bebouwde kom, ex herplantplicht

Buiten bebouwde kom, inc herplantplicht

niet uitvoeren herplantplicht

voorbereidende werkzaamheden zonder boom geveld te hebben zonder vergunning

Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per overtreding		Bestuursdwang niet mogelijk omdat boom reeds geveld is. Bij recidive strafrechtelijk optrekken	€ 1.000	per boom	3		1 week
Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per overtreding		Bestuursdwang niet mogelijk omdat boom reeds geveld is. Bij recidive strafrechtelijk optrekken	€ 1.000	per boom	3		1 week
Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per overtreding		Bestuursdwang niet mogelijk omdat boom reeds geveld is. Bij recidive strafrechtelijk optrekken	€ 1.000	per boom	3		1 week
Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per overtreding		Bestuursdwang niet mogelijk omdat boom reeds geveld is. Bij recidive strafrechtelijk optrekken	€ 1.000	per boom	3		1 week
Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang en bestuurlijke boete	Bij recidive strafrechtelijk optreden	€ 1.500	per boom	3	Termijn afhankelijk van herplantseizoen, broedseizoen etc	
Gedragsmaatregel	4 - aanzienlijk	Dwangsom, per overtreding	Bestuursdwang en bestuurlijke boete	Bij recidive strafrechtelijk optreden	€ 1.000	per boom	3		per direct (1 dag)

Stap 1: positionering bevinding in de interventiematrix

De handhaver beoordeelt de (mogelijke) gevolgen van de overtreding voor milieu, water, natuur, veiligheid, gezondheid en/of maatschappelijke relevantie door in de interventiematrix een segment te selecteren. Vervolgens doet de handhaver dit ook voor het tweede element: gedrag van de over-treder. Hierdoor wordt de positie in de interventiematrix bepaald. Indien de handhaver niet in staat is om het gedrag van de overtreder te typeren, dan is typering B (onverschillig/reactief) het vertrekpunt.

Wanneer er verzachtende argumenten zijn, zoals legalisatie, wordt in de interventiematrix één segment naar links en één segment naar onder verplaatst. Als er verzwarende argumenten, zoals recidive, wordt in de interventiematrix één segment naar rechts en één segment naar boven opgeschoven. Bij meerdere verzwarende of verzachtende argumenten wordt er maar één keer verplaatst in de interventiematrix.

Stap 2: bepalen verzwarende aspecten

Na het positioneren in de interventiematrix dient de handhaver de verzwarende aspecten te beoordelen. Het gaat hier om de toets aan zeven criteria om naast bestuursrechtelijk optreden ook eventueel strafrechtelijk handhaven in te stellen.

- Onomkeerbare gevolgen/geen herstelsanctie mogelijk;
- Recidive;
- Verkregen financieel voordeel (winst of besparing);
- Combinatie met andere relevante strafbare feiten;
- Medewerking van malafide deskundigen ("facilitators");
- Waarheidsvinding;
- Normbevestiging.

Stap 3: Optreden aan de hand van de interventiematrix

De LHSO heeft als uitgangspunt om de meest effectieve interventie neer te zetten. Hierbij wordt uitgegaan van het principe zo licht mogelijk starten met interveniëren gericht op herstel en het vervolgens snel inzetten van zwaardere interventies als naleving uitblijft.

Stap 4: bepalen of afstemmingsoverleg nodig is

De handhaver bepaalt of overlegt van het bestuur met politie en OM, dan wel van politie en OM met het bestuur over de toepassing van het bestuurs-en/of strafrecht conform de interventiematrix.

Stap 5: vastlegging

De doorlopen stappen en genomen beslissingen worden verifieerbaar en transparant vastgelegd in een rapport.